

Авторът на АНГЛИЙСКИЯТ УБИЕЦ и ИЗПОВЕДНИКЪТ

ДАНИЕЛ СИЛВА

СМЪРТ ВЪВ ВИЕНА

ИЗДАТЕЛСКА КЪЩА „ХЕРМЕС“

ДАНИЪЛ СИЛВА СМЪРТ ВЪВ ВИЕНА

Превод: Иван Атанасов

chitanka.info

Греховете на миналото ще разтърсят настоящето.

Във Виена е взривен офиса на агенция, занимаваща се с разследване изчезването на еврейското имущество по време на Втората световна война. Задачата на Габриел Алон — агент на МОСАД и художник реставратор, е да открие извършителя на атентата. Пътят му го отвежда от Австрия през Ватикана до Аржентина по следите на един убиец, избегнал правосъдието. Убиец, чийто образ — смътно познат от миналото, го подтиква да стигне до крайност в търсене на истината. Но всеки новооткрит факт води само до още повече въпроси...

„Една майсторска и неустоима история за предателство и отмъщение. Даниъл Силва отново доказва, че с право не слиза от бестселъровите класации“.

*Посвещавам на онези,
които не оставят на мира убийците
и техните съучастници;
на моя приятел и редактор Нийл Найрън
и както винаги, на съпругата ми — Джейми,
и на децата ми — Лили и Николас.*

*На място, където се секат дървета,
хвърчат трески и това не може да се избегне.*

*СС групенфюрер
Хайнрих Мюлер, шеф на
Гестапо*

*Ние не сме бойскаутите. Ако сме искали да
бъдем такива, щяхме да се запишем в
организацията на бойскаутите.*

*Ричард Хелмс, бивш
директор на ЦРУ*

ПЪРВА ЧАСТ
МЪЖЪТ ОТ КАФЕ „ЦЕНТРАЛ“

1. ВИЕНА

Офисът бе трудно откриваем, и то съвсем преднамерено. Разположен в края на тясна криволичеща уличка в един квартал на Виена, известен повече с нощния си живот, отколкото с трагичното си минало, на входната му врата имаше само малка месингова табелка с надпис „Разследвания и справки за събития по време на войната“. Охранителната система, инсталирана от непозната фирма със седалище в Тел Авив, се набиваше на очи с качествено си изпълнение. Камерата за наблюдение заплашително проблясваше над вратата. Никой не бе допускан без предварително уговорена среща и препоръчително писмо. Посетителите трябваше да минат през прецизно настроен металотърсач. Дамските чанти и дипломатическите куфарчета бяха проверявани щателно от едната от двете обезоръжаващо красиви девойки. Едната се казваше Ребека, другата — Сара.

Веднъж влязъл, посетителят бе съпроводен по протежението на тесен коридор, обзаведен покрай стените с кантонерки от оксидиран метал, до една просторна зала в класически виенски стил, със светъл под, висок таван и библиотечни лавици, огънати под тежестта на безброй томове и папки. Романтичният безпорядък, който цареше вътре, привличаше окото, макар че някои се стъписваха при вида на зеленикавите бронирани стъкла на прозорците, гледащи към мрачния вътрешен двор.

Мъжът, който работеше там, изглеждаше небрежен и трудно забележим. Това бе негова специална дарба. Понякога, когато човек влезеше, го заварваше на върха на библиотечната стълбичка да тършува за някаква книга. Обикновено седеше зад бюрото си, обвит в цигарен дим, забил поглед в купчината книжа и папки, която сякаш никога не намаляваше. Мъжът се помайваше известно време, за да дочете някое изречение или да надраска нещо в полето на някой документ, след което се изправяше и подаваше тънката си ръка, а живите му кафяви очи не преставаха да шарят проучващо. „Ели Лавон“ — скромно изричаше той, докато се здрависваше, макар всеки

във Виена да знаеше кой ръководи „Разследвания и справки за събития по време на войната“.

Ако не беше солидната му репутация, неговата външност — постоянно изцапаната с пепел риза, износената виненочервена жилетка с кръпки на лактите и опърпано бие — можеше да се стори обезпокоителна. Някои предполагаха, че му липсват достатъчно средства, други си мислеха, че е аскет и дори малко луд. Една жена, която бе потърсила помощ, за да получи обезщетение от швейцарска банка, заключи, че той страда от нещастна любов. Как иначе можеше да се обясни фактът, че никога не беше се женил? Ами видът му на опечален понякога, когато си мислеше, че никой не го наблюдава? Каквито и да бяха предположенията на посетителите, резултатът обикновено бе един и същ. Повечето не го изоставяха от страх, че може да изчезне.

Лавон ви поканваше с жест на удобния диван. Нарездаше на момичетата да задържат телефонните обаждания, после събираше палеца и показалеца си и ги доближаваше до устните си. *Кафе, моля.* На достатъчно разстояние от него, за да не се чуват, момичетата започваха да се карат чий ред е да го сервира. Ребека беше израелка от Хайфа, с маслинен цвят на кожата и черни очи, упорита и пламенна. Сара беше заможна американска еврейка от програмата, изучаваща холокоста, към Бостънския университет, по-интелигентна от Ребека и поради това — по-търпелива. Тя не се свенеше да прибегне до измама и дори до откровени лъжи само за да избегне някоя дребна работа, за която смяташе, че е под достойнството ѝ. Ребека — честна и темпераментна — лесно биваше надхитряна, така че обикновено точно тя безрадостно тръсваше сребърния поднос на масичката и се оттегляше намусена.

Лавон нямаше установен начин за провеждане на срещи. Оставяше посетителя да определя хода на разговора. Не бе склонен да отговаря на въпроси за него самия и ако го притиснеха до стената, обясняваше как бе станало така, че един от най-талантливите млади израелски археолози е избрал да се занимава с незавършените дела на холокоста, вместо да рови измъчената земя в родината си. Готовността му да обсъжда своето минало стигаше само дотам. Той не осведомяваше посетителите си, че за кратък период в началото на седемдесетте години на миналия век бе работил за прословутите

израелски тайни служби. Или пък че все още го смятаха за най-добрия агент за проследяване, който службите някога бяха подготвяли. Както и че два пъти годишно, когато се прибираще в Израел да нагледа възрастната си майка, посещаваше строго охранявания комплекс, разположен северно от Тел Авив, за да сподели някои от своите тайни със следващото поколение агенти. В службите още го наричаха Призрака. Неговият наставник — мъж на име Ари Шамрон, винаги казваше, че Ели Лавон може да изчезне, докато се ръкувате. И това не бе далеч от истината.

Той се движеше безшумно около гостите си — точно както безшумно бе проследявал хора за Шамрон. Беше заклет пушач, но ако това притесняваше посетителите му, той се въздържаше. Полиглот, Лавон изслушваше събеседниците си на който език предпочитаха да говорят. Гледаше съчувствено и съсредоточено, а понякога в погледа му можеше да се долови как парченцата от пъзела се нареждаха по местата си. Предпочиташе да не задава никакви въпроси, докато посетителят не разкажеше всичко за случая си. Времето му бе ценно и той бързо вземаше решения. Винаги знаеше кога може да помогне. Знаеше също така кога е по-добре миналото да бъде оставено на мира.

Ако решеше да се заеме със случая ви, Лавон искаше малка сума за началния етап на своето разследване. Правеше го с видимо смущение и ако не можехте да платите, се отказваше изцяло от таксата. По-голямата част от парите, с които оперираше, получаваше от дарители, но „Разследвания и справки за събития по време на войната“ трудно можеше да се нарече печелившо предприятие и Лавон хронично изпитваше недостиг на пари в брой. Източникът на неговите средства бе предмет на спор в някои виенски среди, където той бе определян като неприятен аутсайдер, финансиран от международната еврейска общност, който винаги си пъха носа там, където не му е работа. Имаше мнозина в Австрия, на които им се искаше институцията, която ръководеше, да бъде затворена завинаги. Точно заради тях Ели Лавон прекарваше дните си зад зеленикавите бронирани прозорци.

В една снежна вечер в началото на януари Лавон седеше сам в кабинета си, приведен над купчината папки. Този ден нямаше посетители. В действителност от много време насам не бе приемал

срещи, тъй като по-голямата част от времето му бе заета от един-единствен случай. В седем часа Ребека надзърна през вратата.

— Ние сме гладни — каза тя с типичната израелска прямота. — Донеси ни нещо за ядене.

Макар и впечатляваща, паметта на Лавон не се простираше и върху поръчките за храна. Без да отделя очи от заниманието си, той размаха химикалката си във въздуха, сякаш пишеше: *Изготви ми списък, Ребека.*

Минута по-късно Лавон затвори папката и се изправи. Погледна през прозореца и прикова вниманието си върху снежинките, които плавно кацаха по черните тухли на двора. След това навлече палтото си, уви два пъти шала около врата си и нахлупи шапката върху оредяващата си коса. Мина по коридора и отиде до стаята, в която работеха момичетата. Бюрото на Ребека бе затрупано от немски военни досиета, а вечната студентка Сара се бе барикадирала зад купчина от книги. Както обикновено, двете се караха. Ребека искаше индийска храна за вкъщи от един ресторант, намиращ се от другата страна на Дунавския канал, Сара пък копнееше за канелони от италианския ресторант на Кернтнерщрасе. Лавон разсеяно разглеждаше новия компютър върху бюрото на Сара.

— Кога пристигна това? — попита той, прекъсвайки техния спор.

— Тази сутрин.

— Защо имаме нов компютър?

— Защото ти купи стария, когато Хабсбургите още управляваха Австрия.

— Аз разрешил ли съм покупката на нов компютър?

Въпросът не беше заплашителен. Момичетата така или иначе стопанисваха офиса. Книжата се пъхаха под носа му и обикновено той ги разписваше, без дори да ги погледне.

— Не, Ели, не си одобрявал покупката. Баща ми плати за компютъра.

Лавон се усмихна.

— Баща ти е щедър човек. Моля те, благодари му от мое име.

Момичетата подновиха спора си. Както винаги, той завърши в полза на Сара. Ребека изготви списъка с покупки и заплаши, че ще го

забоде на ръкава на Лавон. Вместо това обаче го пъкна за по-сигурно в джоба на палтото му и го побутна леко да тръгва.

— И не се отбивай да пиеш кафе — рече тя. — Умираме от глад.

Беше почти толкова трудно да излезеш от „Разследвания и справки за събития по време на войната“, колкото и да влезеш. Лавон набра комбинацията от цифри на електронния панел, монтиран на стената близо до входа. Когато се чу бръмченето, отвори вътрешната врата и пристъпи в охранителното помещение. Външната врата не се отваряше, ако вътрешната не се затвореше до десет секунди. Той долепи лице до бронираното стъкло и погледна навън.

На отсрещната страна на улицата, скрита в сянката на входа на тесен пасаж, стоеше широкоплещеста фигура с мека шапка и шлифер. Всъщност Ели Лавон не можеше да се движи по улиците на Виена или на който и да било друг град, без да провери по навик дали няма „опашка“, или да запомни лицата, които се появяваха многократно в различните ситуации. Това беше професионална деформация. Въпреки разстоянието и слабото осветление, той знаеше, че през последните няколко дни е виждал многократно фигурата, стояща от другата страна на улицата.

Лавон порови из паметта си почти като библиотекар, който търсеше в картотека, докато откри спомени от предишните пъти. Да, точно така. Преди два дни на Юденплац. Ти ме проследи, след като пих кафе с репортера от Щатите. Той се върна към „картотеката си“ и откри следващата отпратка. Витрината на бар на „Щернгасе“. Същият мъж без мека шапка, поглеждащ от време на време над своята бира „Пилзнер“, докато Лавон бързаше под проливния дъжд след един мизерен ден в офиса. Отне му малко повече време да изрови третия спомен, но въпреки всичко го откри. Трамвай номер две, вечерната навалица. Лавон бе притиснат до вратите от червендалест виенчанин, който миришеше на братвурст^[1] и кайсиева ракия. Мъжът с меката шапка някак си бе намерил място и спокойно чистеше ноктите си с ръбчето на своя билет. „Той е човек, който обича чистотата — бе си помислил тогава Лавон. — Може би си изкарва прехраната с чистене“.

Ели се обърна и натисна бутона на интеркома. Никакъв отговор. *Хайде, момичета.* Натисна го отново, после погледна през рамо. Мъжът с меката шапка и шлифера си беше отишъл.

От домофона се чу глас. *Ребека.*

— Загуби ли вече списъка, Ели?

Лавон натисна с палец бутона.

— Излизайте! *Веднага!*

Няколко секунди по-късно той чу трополенето на стъпки по коридора. Момичетата се появиха пред него, отделени от стъклената преграда. Ребека спокойно започна да набира кода. Сара стоеше мълчаливо отстрани, с очи, вперени в тези на Лавон, и ръка, допряна до стъклото.

Не си спомняше да е чул експлозията. Ребека и Сара бяха погълнати от огненото кълбо и запратени настрани от ударната вълна. Вратата изхвъркна навън. Лавон бе подхвърлен като детска играчка с широко разперени ръце и извит като на акробат гръб. Полетът му бе като насън. Усети как се преобръща отново и отново. Нямаше спомен от удара. Знаеше само, че лежи по гръб на снега под сипещата се градушка от счупени стъкла.

— Моите момичета — прошепна той, докато тъмнината бавно го поглъщаше. — Моите красиви момичета.

[1] Вид колбас. — Б.пр. ↑

2. ВЕНЕЦИЯ

Беше малка тухлена църква, построена за бедната енория в сестриерата^[1] Канареджо. Реставраторът се спря при страничната врата под красивия люнет^[2] с идеални пропорции и измъкна връзка ключове от джоба на мушамата си. Той отключи обкованата с гвоздеи дъбова врата и се вмъкна вътре. Лъхна го хладен въздух, натежал от влага и изпълнен с миризмата на восък от изгорели свещи. Мъжът постоя за момент неподвижно в полумрака, после се насочи през страничния наос^[3] към малкия параклис на свети Йероним, който се намираше отдясно.

Реставраторът вървеше с плавна походка и без видимо усилие. Леко извитите му навън крака говореха за бързина и стабилност. Лицето му беше издължено и се стесняваше към брадичката, носът бе деликатен и изглеждаше като изваян от дърво. Скулите му бяха широки, а в зелените му неспокойни очи се долавяше нотка от очарованието на руските степи. Черната му коса бе късо подстригана и леко прошарена на слепоочията. Беше от типа лица, които можеха да принадлежат към различни националности, освен това реставраторът имаше дарба към езиците, което го преобразяваше още повече. Във Венеция бе известен като Марио Делвекио. Това обаче не беше истинското му име.

Олтарната фреска беше скрита зад обвито в брезент скеле. Реставраторът се хвана за алуминиевата тръба и тихо се изкачи горе. Работната му площадка си стоеше, както я бе оставил предишния следобед: четките и палитрата му, боите и разтворителят си бяха на местата. Той светна флуоресцентните лампи. Фреската — последната велика олтарна живопис на Джовани Белини — заблестя под силната светлина. В лявата част на композицията бе изобразен прав свети Кристофър, а Младенецът бе възседнал раменете му. На противоположния край бе изобразен свети Луи от Тулуза с епископски жезъл в ръка, с митра на главата и богато драпирано наметало от червен и златист брокат. Над всички тях, на заден план, свети Йероним седеше пред отворен псалтир на фона на лъчезарното синьо небе,

изпъстрено със сиво-кафяви облаци. Всеки един от светците бе отделен от другите, така че бе сам пред Бог, като уединението бе толкова внушително, че бе почти мъчително да се гледа. Беше удивителна творба за осемдесетгодишен човек.

Реставраторът постоя неподвижно пред високото пано — като четвърти персонаж, нарисуван от умелата ръка на Белини — и остави мисълта си да се порее из пейзажа. След известно време изля малко „Моволит 20 медиум“ върху палитрата си, добави пигмент, после разреди сместа с „Аркосолв“, докато получи желаната консистенция и наситеност на цвета.

Вдигна отново поглед към фреската. Топлотата и богатството на цветовете бе довело изкуствооведа Раймонд ван Марле до заключението, че зад творбата ясно личал почеркът на Тициан. При цялото му уважение, реставраторът смяташе, че за жалост Ван Марле грешеше. Той беше ретуширал творби и на двамата художници и познаваше стила им като бръчиците около очите си. Олтарната стенопис в църквата „Сан Джовани Кризостомо“ беше единствено и само на Белини. Освен това по времето на нейното създаване Тициан отчаяно се е опитвал да измести Белини от позицията му на най-значим венециански художник. Марио Делвекио сериозно се съмняваше, че Джовани би поканил младия и вироглав Тициан да му помага в една толкова важна поръчка. Ако се беше подготвил достатъчно добре, Ван Марле щеше да си спести неудобството от това абсурдно твърдение.

Реставраторът си сложи увеличителните очила и се съсредоточи върху розовата туника на свети Кристофър. Фреската бе страдала от липсата на грижи десетилетия наред, от големите температурни амплитуди и продължителното въздействие на дима от тамяна и пушека от свещите. Одеждите на свети Кристофър бяха загубили много от техния първоначален блясък и бяха осеяни с петна от влага, които бяха избили на повърхността. Марио Делвекио бе получил разрешение да извърши сериозна реставрация. Задачата му бе да възвърне първоначалното великолепие на стенописа. Предизвикателството за него бе, че трябваше да я направи, без да си личи, че е работил реставратор. С една дума, искаше му се да си тръгне, без да остави следа от присъствието си, да изпипа нещата така, сякаш ретушът е направен от самия Белини.

В продължение на два часа Марио работи сам, като тишината се нарушаваше единствено от стъпките на пешеходците по улицата и тракането на ролетките пред витрините на магазините. Прекъсванията започнаха в десет часа с пристигането на прочутата венецианска специалистка по почистване на олтари Адриана Дзинети. Тя промуши глава зад брезентовата завеса и пожела на реставратора добро утро. Раздразнен, той повдигна увеличителните очила и надникна над ръба на платформата. Адриана бе застанала така, че бе невъзможно да се гледа надолу, без да се види дълбокото деколте на блузата ѝ, разкриващо нейния изключителен бюст. Реставраторът кимна формално, наблюдавайки я как се изкачва по скелето с котешка увереност. Адриана знаеше, че той живее с друга жена — еврейка от старото гето, но продължаваше да флиртува с него при всяка възможност, сякаш някой друг красноречив поглед или някое друго „случайно“ докосване можеха да се окажат решаващи за сломяване на съпротивата му. Въпреки това Марио завиждаше на простотата, с която тя гледаше на света. Адриана харесваше изкуството, венецианската храна и това да бъде обожавана от мъжете. Почти нищо друго не я интересуваше.

После дойде младият реставратор Антонио Полити. Беше със слънчеви очила и се мотаеше наоколо подобно на рок звезда, пристигнала за поредното интервю, което ѝ се ще да отмени. Антонио не си направи труда да поздрави Делвекио. Антипатията им бе взаимна. В проекта „Кризостомо“ на Антонио бе възложена фреската на Себастиано дел Пиомбо в главния олтар. Марио Делвекио смяташе, че момчето не бе готово за този стенопис, и всяка вечер, преди да си тръгне от църквата, тайно се качваше на платформата на Антонио, за да провери работата му.

Последен пристигна ръководителят на проекта „Сан Джовани Кризостомо“ — брадат мъж с тромава походка, облечен в свободна, пусната над панталоните бяла риза и с копринен шал на дебелия му врат. По улиците на Венеция туристите го бъркаха с Лучано Павароти. Местните жители рядко допускаха подобна грешка, тъй като Франческо Тиеполо ръководеше най-успешната реставраторска фирма в целия венециански район. В художествените среди на Венеция той беше институция.

— Buongiorno^[4] — изпя Тиеполо и дълбокият му глас отекна високо в централния купол. Той сграбчи реставраторската платформа с голямата си ръка и силно я разтресе. Марио Делвекио се надвеси отгоре като някой гаргойл^[5].

— Едва не съсипа цялата ми сутрешна работа, Франческо.

— Ето защо използваме изолиращ лак. — Тиеполо вдигна бялата книжна торбичка, която държеше. — Cornetto?^[6]

— Хайде, качвай се.

Тиеполо сложи едрия си крак на първото стъпало на скелето и се повдигна нагоре. Реставраторът чу как алуминиевата конструкция изскърца под огромната му тежест. Тиеполо отвори книжната торбичка и я подаде на Марио, като преди това взе едно бадемово рогче и за себе си. Половината от него изчезна на една хапка. Реставраторът седна на ръба на платформата и провеси крака отстрани. Тиеполо застана пред фреската и внимателно заразглежда работата му.

— Ако не бях уверен, щях да си помисля, че старият Джовани се е промъкнал тук снощи и сам е направил ретуша.

— Това е идеята, Франческо.

— Да, но малцина имат дарбата да го правят толкова успешно. — Останалата част от рогчето изчезна в устата му. Той избърса с ръка пудрата захар от брадата си. — Кога ще бъде завършена?

— След три, може би четири месеца.

— От моята шефска гледна точка три месеца е по-добре от четири. Но да пази господ аз да пришпорвам великия Марио Делвекио! Някакви планове за пътуване?

Реставраторът погледна Тиеполо над рогчето си и бавно поклати глава. Преди година той бе принуден да каже на Франческо истинското си име и занимание. Италианецът бе запазил поверената тайна, като не бе разкрил информацията на никого, макар от време на време, когато останеха сами, да го молеше да говори на иврит — просто за да си напомни, че легендарният Марио Делвекио наистина е израелец от долината на Израил и се нарича Габриел Алон.

Внезапно пороен дъжд забарабани по покрива на църквата. От платформата, която се издигаше високо под купола, той звучеше като биене на барабан. Тиеполо вдигна умолително ръце към небето.

— Още една буря. Бог да ни е на помощ! Казват, че приливът може да достигне метър и половина. Още не съм изсъхнал от

предишния. Обичам това място, но дори и аз не знам колко още мога да издържа.

Беше особено труден сезон със значително покачване на водата. Венеция бе заливана повече от петдесет пъти, а оставаха още три зимни месеца. Къщата на Габриел бе наводнявана толкова пъти, че той бе изнесъл всичко от приземния етаж и бе поставил непромокаеми уплътнения около вратите и прозорците.

— Ще си умреш във Венеция точно като Белини — каза той. — А аз ще те погребя под кипариса на свети Михаил в огромна гробница, подобаваща на човек с твоите постижения.

Тиеполо изглеждаше доволен от тази представа, макар да знаеше, като всеки съвременен венецианец, че най-вероятно щеше да му се наложи да изстрада унижението да бъде погребан на континента.

— Ами ти, Марио? Къде ще умреш?

— С малко късмет, ще бъде по време и на място, което аз избира. Това е най-доброто, на което може да се надява човек като мен.

— Направи ми само една услуга.

— Каква?

Тиеполо погледна към напуканата фреска.

— Завърши стенописа, преди да умреш. Дължиш го на Джовани.

* * *

Сирените, известяващи прилива, на върха на базиликата „Сан Марко“ завиха няколко минути след четири часа. Габриел набързо почисти четките и палитрата си, но докато слезе от скелето и пресече наоса, за да стигне до входната врата, по улицата вече течеше река, дълбока няколко сантиметра.

Той се върна вътре. Както повечето венецианци, притежаваше няколко чифта гумени ботуши, които държеше на стратегически места, готови да бъдат използвани във всеки момент. Тези, които държеше в църквата, бяха първият му чифт ботуши. Беше му ги дал назаем Умберто Конти — главният венециански реставратор, при когото беше чиракувал. Габриел многократно се беше опитвал да му ги върне, но Умберто никога не пожела да си ги получи обратно. *Запази ги, Марио,*

заедно с уменията, на които те научих. Те ще ти служат добре, обещавам ти.

Той нахлузи старите избелели ботуши на Умберто и се наметна със зелено непромокаемо наметало. Минута по-късно вече газеше през дълбоката до прасците вода на улица „Сан Джовани Кризостомо“ подобно на маслинено-сиво привидение. В „Страда Нова“ дървените мостчета, наричани *passerelle*, трябваше отново да бъдат сваляни от работниците от градската служба „Вода и канализация“ — лош знак, както бе известно на Габриел, защото означаваше, че според прогнозите наводнението щеше да е толкова силно, че имаше вероятност да ги отнесе в морето.

Докато стигне до булевард „Рио Тера Сан Леонардо“, водата достигаше почти до горния край на ботушите му. Той сви по една тясна уличка, чиято тишина бе нарушавана единствено от пляска на водата, и вървя по нея до временния дървен пешеходен мост, който се простираше над канала Рио ди Гето Нуово. Пред него изникнаха разположените в кръг тъмни жилищни блокове, които се забелязваха само защото бяха по-високи от всички останали сгради във Венеция. Той прецапа през един наводнен пасаж и излезе на широк площад. Двама брадати *йешива*^[7] пресякоха пътя му, вървейки на пръсти през залятия с вода площад към синагогата, като лешовете на пелерините им се развяваха над крачолите. Реставраторът зави наляво и стигна до номер 2899. На малката медна табелка пишеше „Венецианска еврейска общност“. Той натисна звънеца и от домофона се чу гласът на възрастна жена.

— Марио е.

— Тя не е тук.

— Къде е?

— Помага в книжарницата. Едно от момичетата е болно.

Той влезе през стъклената врата, която бе няколко крачки по-нататък, и смъкна качулката си. Вляво от него се намираше входът за скромния музей на гетото, а отдясно — малка привлекателна книжарница, топла и ярко осветена. Девойка с къси руси коси седеше на табуретка зад щанда и чевръсто сумираше приходите за деня, преди залезът да направеше невъзможно боравенето с пари. Името ѝ бе Валентина. Тя се усмихна на Габриел и посочи с върха на молива си към голямата витрина, стигаща от пода до тавана, с изглед към канала.

Една жена бе коленичила долу и събираше с парцал водата, която се бе просмукала през уж непромокаемите уплътнения около стъклото. Беше поразително красива.

— Казах им, че тези уплътнения няма да издържат — обади се Габриел. — Беше само прахосване на пари.

Киара рязко вдигна очи. Косата ѝ бе тъмна и къдрава, само тук-там се открояваха кестеняви кичурчета. Прихваната леко с шнола на тила, тя се разстилаше буйно по раменете ѝ. Очите ѝ бяха с цвят на карамел, изпъстрени със златисти точки. Те обаче променяха цвета си според настроението ѝ.

— Не стой там като идиот. Ела тук и ми помогни.

— Нали не очакваш мъж с моя талант...

Мократа бяла кърпа, запратена с изненадваща сила и точност, го цапардоса в гърдите. Габриел я изстиска над една кофа и коленичи до жената.

— Имало е бомбена експлозия във Виена — прошепна Киара, долепила устни до шията му. — Той е тук. Иска Да те види.

* * *

Водите на прилива се плискаха във входната врата на къщата за явки и когато Габриел я отвори, водата нахлу в мраморния коридор. Той огледа щетите, после уморено се заизкачва по стълбите след Киара. Всекидневната тънеше в мрак. Един старец стоеше до напръскания от дъжда прозорец, който гледаше към канала, неподвижен като персонаж от фреските на Белини. Носеше черен официален костюм и сребриста вратовръзка. Плешивото му теме имаше формата на малко поле, а лицето му, силно загоряло и набраздено, изглеждаше като издялано от пустинна скала. Габриел отиде до него. Старият мъж не го поздрави. Вместо това продължи да съзерцава смръщено покачващата се вода с изражение на безнадеждност. Сякаш бе свидетел на Великия потоп, който идваше да погълне всички човешки пороци. Габриел знаеше, че Ари Шамрон щеше да го извести за смърт. Смъртта ги бе събрала в началото и тя оставаше основата на тяхната връзка.

- [1] Градски район в средновековна Венеция. — Б.пр. ↑
- [2] Част от стена между арка и нейните опори, обикновено украсена с картина или скулптурни фигури (арх.). — Б.пр. ↑
- [3] Страничен кораб на църква. — Б.пр. ↑
- [4] Добър ден (ит.). — Б.пр. ↑
- [5] Водоливник с фантастични фигури (в готическата архитектура). — Б.пр. ↑
- [6] Вид тестена закуска; рогче. — Б.пр. ↑
- [7] Студенти от еврейската семинария. — Б.пр. ↑

3. ВЕНЕЦИЯ

В коридорите и заседателните зали на израелските разузнавателни служби Ари Шамрон бе легенда. Наистина той представляваше самото разузнаване от плът и кръв. Бе прониквал в кралски дворове, задигал тайни на тирани и убивал враговете на Израел — понякога с голи ръце. Събитието, което го издигна до неподозирани висоти, се случи през една априлска вечер на 1960 година в бедняшко предградие, северно от Буенос Айрес. Тогава бе изскочил от задната седалка на автомобил, залавяйки самия Адолф Айхман.

През септември 1972 година министър-председателката Голда Мейер му бе наредила да открие и унищожи палестинските терористи, отговорни за смъртта на единадесет израелски спортисти по време на Олимпийските игри в Мюнхен. Габриел — тогава многообещаващ студент в Художествената академия „Бетсал’ел“ в Йерусалим — неохотно се бе присъединил към рискованата мисия на Шамрон с подобаващото кодово име „Божии гняв“. В списъка на участниците в операцията, изготвен на иврит, Габриел бе *алеф* — стрелец. Въоръжен само с 22-калибровата берета, той хладнокръвно бе убил шестима души.

Кариерата на Шамрон не представляваше непрекъснат възход към голямата слава. Пътят му бе осеян с дълбоки долини и погрешни спускания в безплодни операции. Той си бе изградил репутацията на човек, който първо стреля, а едва по-късно се притеснява за последствията. Ексцентричният му характер бе едно от най-големите му предимства. Той всяваше страх както сред приятелите, така и сред враговете си. На някои политици им бе много трудно да понесат непредсказуемостта на Шамрон. Рабин често избягваше неговите телефонни обаждания, страхувайки се от новините, които можеше да чуе. Перес го смяташе за примитивен и го намери в Юдейската пустиня. Когато се основаваше Службата, Барак бе реабилитирал Шамрон с намерението да изправи курса на кораба.

Сега той бе официално пенсиониран, а любимата му Служба се намираще в ръцете на модерен и вършещ през пръсти работата си

технократ на име Лев. Но в много от отделите Шамрон винаги щеше да бъде *мемунех*^[1], единственият шеф. Настоящият министър-председател беше негов стар приятел и съратник. Той бе дал на Шамрон неясно звание и достатъчно власт, за да дотяга на всички. На булевард „Цар Саул“ имаше хора, които се кълняха, че Лев тайно се моли за бързата смърт на Ари, а той — упоритият и със стоманена воля Шамрон — продължаваше да живее просто за да го тормози.

Сега, застанал до прозореца, Шамрон спокойно разказа на Габриел това, което знаеше за събитията във Виена. Предишната вечер беше избухнала бомба в „Разследвания и справки за събития по време на войната“. Ели Лавон бе в кома в интензивното отделение на Виенската общинска болница, като шансът му да оживее беше петдесет на ето в най-добрия случай. Двете му асистентки — Ребека Газит и Сара Гринберг, бяха убити при експлозията. Един клон на организацията на Бен Ладен „Ал Кайда“ — сенчеста групировка, наречена Ислямска бойна група — бе поел отговорността за атентата. Шамрон говореше с Габриел на английски, демонстрирайки убийствения си акцент. Във венецианската къща за явки бе забранено да се говори на иврит.

Киара донесе кафе и ругелах^[2] във всекидневната и се настани между Габриел и Шамрон. Единствено тя от тримата бе на редовна работа в Службата. Известна като *бат левейха*^[3], работата ѝ се състоеше в това да играе ролята на любовница или съпруга на агент по време на мисия. Както всички агенти на Службата, тя бе тренирана за физически бой и да си служи с различни видове оръжие. Фактът, че бе постигнала по-високи резултати от великия Габриел Алон на последния изпит по стрелба, се превърна в източник на известно напрежение в тяхното „семейство“. Задачата ѝ под прикритие често изискваше известна доза интимност с нейния партньор, като да демонстрира привързаност в ресторанти и нощни клубове, както и да споделя леглото си с него в хотелите и тайните квартири. Романтичните връзки между агентите официално бяха забранени, но Габриел знаеше, че близките жилищни помещения и естественният стрес, предизвикван от работата, често ги сближаваха. И наистина, веднъж в Тунис той бе имал любовна връзка със своята *бат левейха*. Тя беше красива еврейка от Марсилия на име Жаклин Делакроа и тази авантюра едва не съсипа брака му. Когато Киара бе далеч, Габриел

често си я представяше в леглото на друг мъж. Макар и да нямаше склонност да ревнува, той тайничко очакваше деня, в който от булевард „Цар Саул“ щяха да решат, че за нея е твърде рисковано да участва в акции.

— Кои *точно* са Ислямска бойна група? — попита той.

Шамрон направи гримаса.

— Те са предимно второразредни изпълнители, които действат на територията на Франция и някои други европейски страни. Забавляват се, като поставят бомби в синагоги, оскверняват еврейски гробища и бият еврейски деца по улиците на Париж.

— Имаше ли някаква полезна информация в изказването им относно поемането на отговорност?

Шамрон поклати глава.

— Само обичайните глупости за положението на палестинците и унищожението на ционистите. Заплашват с постоянни атаки срещу еврейски цели в Европа, докато Палестина не бъде освободена.

— Офисът на Лавон беше същинска крепост. Как група, която обикновено използва коктейли „Молотов“ и самоделни пиратки от флакони с цветни спрейове, е успяла да постави бомба вътре?

Шамрон взе подадената му от Киара чашка.

— Австрийските полицаи още не са сигурни, но смятат, че може да е била скрита в компютъра, доставен в офиса по-рано същия ден.

— Нима вярваме, че Ислямска бойна група притежава уменията да постави бомба в компютър и да го вмъкне тайно в охранявана сграда във Виена?

Шамрон енергично разбърка захарта в кафето си и бавно поклати глава.

— Тогава кой го е направил?

— И аз бих искал да науча отговора на този въпрос.

Старецът свали сакото си и нави ръкавите на ризата си. Съобщението бе разчетено безпогрешно. Габриел отклони поглед от Шамрон, който го наблюдаваше с присвити очи, и си спомни последния път, когато старият мъж го бе изпратил във Виена. Беше през януари 1991 година. В Службата бяха научили, че един иракски разузнавач, действащ в града, планира организирането на серия от терористични атаки срещу израелски цели, които да съвпаднат с първата война в Персийския залив. Шамрон бе наредил на Габриел да

наблюдава иракчанина и ако се наложи, да предприеме изпреварващи действия. Тъй като не бе склонен да изтърпи още една дълга раздяла със семейството си, Габриел бе взел със себе си жена си — Леа, и малкия си син — Дани. Макар че не го бе осъзнал, той беше попаднал в капан, заложен от палестинския терорист Тарик ал Хурани.

Потънал задълго в мислите си, Габриел най-накрая погледна към Шамрон.

— Забрави ли, че Виена е забранен град за мен?

Шамрон запали една от своите смърдящи турски цигари и постави изгорялата клечка в чинийката до кафената лъжичка. Вдигна очилата си на челото и скръсти ръце. Те все още бяха силни — стоманена броня под тънкия слой отпусната и загоряла от слънцето кожа. Такива бяха и пестниците му. Жестовете бяха същите, които Габриел бе виждал толкова много пъти. Шамрон безстрашният. Шамрон непоколебимият. Бе заел същата поза, когато изпращаше Габриел в Рим да убие за първи път. Той беше стар още тогава. В действителност Шамрон никога не бе имал истинска младост. Вместо да задиря момичетата на плажа в Нетания, той командваше поделение в Палмах, сражавайки се в първата битка на безкрайната израелска война. Младостта му бе открадната. На свой ред, той открадна тази на Габриел.

— Поисках аз самият да отида във Виена, но Лев не желае и да чуе за това. Той знае, че заради нашата неприятна история там аз съм нежелан. Смята, че полицаите ще бъдат по-любезни, ако бъдем представлявани от по-малко известна личност.

— Значи твоето разрешение на проблема е да изпратиш мен?

— Не и в качеството ми на длъжностно лице, разбира се. — Тези дни Шамрон не правеше почти нищо в качеството си на длъжностно лице. — Обаче ще се чувствам много по-спокоен, ако някой, на когото имам доверие, държи нещата под око.

— Имаме агенти на Службата във Виена.

— Да, но те докладват на Лев.

— Той е шефът.

Шамрон затвори очи, сякаш му бе припомнена болезнена тема.

— Лев има твърде много други проблеми в момента, за да отдели дължимото внимание на този. Младият „император“ в Дамаск вдига обезпокоителен шум. Моллите в Иран се опитват да създадат бомбата

на Аллах, а „Хамас“ превръща децата в живи бомби и ги взривява по улиците на Тел Авив и Йерусалим. На един дребен бомбен атентат във Виена няма да му бъде отделено вниманието, което заслужава, макар че обектът на покушението е бил Ели Лавон.

Шамрон се взря съчувствено в Габриел над ръба на кафената си чашка.

— Знам, че нямаш желание да се връщаш във Виена, особено след онази експлозия, но приятелят ти лежи във виенска болница, борейки се за живота си! Смятам, че би искал да разбереш кой го е вкарал там.

Габриел си помисли за наполовина завършената фреска на Белини в църквата „Сан Джовани Кризостомо“ и почувства, че тя му се изплъзва. Киара се бе извърнала от Шамрон и го гледаше напрегнато. Габриел избегна погледа ѝ.

— Ако отида във Виена — каза той тихо, — ще ми е необходима самоличност.

Шамрон сви рамене, сякаш да каже, че си има начини — *очевидни начини, скъпо момче* — да се измъкнеш от малък проблем като прикритието. Габриел бе очаквал този отговор. Протегна ръка.

Старецът отвори куфарчето си и измъкна кафяв хартиен плик. Габриел го отвори и изсипа съдържанието му на масичката за кафе: самолетни билети, кожен портфейл, многократно използван израелски паспорт. Той разгъна паспорта и видя оттам да го гледа собственото му лице. Новото му име бе Гидеон Аргов. Винаги бе харесвал името Гидеон.

— С какво си изкарва прехраната този Гидеон?

Шамрон кимна към портфейла. Сред обичайните неща — кредитни карти, шофьорска книжка, членски карти за фитнес център и видеоклуб — откри визитна картичка, на която пишеше:

Гидеон Аргов
„Разследвания и справки за събития по време на
войната“
ул. „Мендел“ №17
Йерусалим 92147
тел.: 5427618

Габриел погледна към Шамрон.

— Не знаех, че Ели е имал офис в Йерусалим.

— Сега има. Пробвай телефонния номер.

Габриел поклати глава.

— Вярвам ти. Лев знае ли за това?

— Не още, но смятам да му кажа, след като пристигнеш благополучно във Виена.

— Значи мамим и австрийците, и Службата. Това е впечатляващо дори и за теб, Ари.

Шамрон се усмихна стеснително. Габриел отвори самолетния билет и проучи маршрута си.

— Не мисля, че е добра идея да пътуваш за Виена директно оттук. На сутринта ще те придружа до Тел Авив, ще бъдем на различни места, разбира се. Оттам ще хванеш следобедния полет за Виена.

Габриел вдигна поглед и се взря в стареца. Върху лицето му се изписа съмнение.

— А ако австрийците ме разпознаят на летището и ме замъкнат в стаята за оказване на специално внимание?

— Винаги съществува такава опасност, но оттогава *изминаха* тринайсет години. Освен това ти наскоро беше във Виена. Спомням си за срещата в офиса на Ели миналата година относно надвисналата заплаха за живота на негово Светейшество папа Павел Седми.

— Връщал съм се във Виена — съгласи се Габриел, като държеше изправен паспорта, — но никога по този начин и през летището.

Той прекара дълго време, преценявайки фалшивия паспорт с опитното око на реставратор. Най-накрая го затвори и го мушна в джоба си. Киара се изправи и излезе от стаята. Шамрон я проследи с очи, докато се отдалечаваше, после погледна към Габриел.

— Струва ми се, че успях да разбия живота ти отново.

— Защо този път трябва да е различно?

— Искаш ли да поговоря с нея?

Габриел поклати глава.

— Ще го преодолее — отвърна той. — Тя е професионалистка.

* * *

В живота на Габриел имаше три момента, три отрязъка от време, които той запечата дълбоко в съзнанието си. Към галерията от спомени прибави и Киара — такава, каквато я виждаше сега, възседнала тялото му, окъпана от Рембрандовата светлина на уличните лампи, процеждаща се през прозореца на спалнята им, със сатенения пухен юрган, събран около ханша ѝ, с голите ѝ обли гърди. Нахлуха и други картини. Шамрон бе открянал вратата за тях и Габриел, както винаги, бе безсилен да ги отблъсне. Сред тях беше Уадал Адел Звайтер — мършав интелектуалец с карирано сако, когото Габриел бе убил във фоайето на жилищен блок в Рим. Беше и Али Абдел Хамиди, който бе умрял от ръката на Габриел на една алея в Цюрих, и Махмуд ал Хурани — по-големият брат на Тарик ал Хурани, когото Габриел бе прострелял в окото в Кьолн и той се бе свлякъл в ръцете на любовницата си.

Буйната коса се спускаше върху гърдите на Киара. Габриел протегна ръка и нежно я отметна. Тя го погледна. Беше твърде тъмно, за да види цвета на очите ѝ, но той можеше да долови мислите ѝ. Шамрон го бе тренирал да разгадава емоциите на другите — точно както Умберто Конти го бе научил да имитира старите майстори. Дори и в обятията на любимата си, Габриел не можеше да спре да търси предупредителни признаци за измяна.

— Не искам да ходиш във Виена. — Тя сложи ръцете си на гърдите му. Габриел усещаше как сърцето му бие под хладната кожа на дланите ѝ. — Там не е безопасно за теб. Шамрон най-добре трябва да го знае.

— Той е прав. Това беше доста отдавна.

— Да, беше, но ако отидеш там и започнеш да задаваш въпроси за експлозията, ще опресниш паметта на австрийската полиция и тайните им служби. Шамрон те използва, за да поддържа форма. Той изобщо не се интересува кое е най-добре за теб.

— Звучиш като човек на Лев.

— Безпокоя се за теб. — Тя се наведе и го целуна. Устните ѝ имаха вкус на цвете. — Не искам да ходиш във Виена и да се изгубиш

в миналото. — След моментно колебание продължи: — Страхувам се, че ще те изгубя.

— Заради кого?

Киара придърпа юргана до раменете си и покри гърдите си. Сянката на Леа се настани между тях. Тя говореше за Леа само в леглото, където вярваше, че Габриел няма да я излъже. Целият му живот бе лъжа, но със своите любовници той винаги бе болезнено откровен. Габриел можеше да се люби с жена само ако тя знаеше, че е убивал хора заради родината си. Никога не беше лъгал за Леа. Смяташе за свой дълг да говори честно за нея — дори и пред жени, които бяха заели мястото ѝ в леглото му.

— Имаш ли представа колко тежко е това за мен? — попита Киара. — Всички знаят за Леа. Тя е легенда в Службата, точно като теб и Шамрон. Колко дълго трябва да живея със страха, че един ден няма да решиш, че не можеш повече така?

— Какво искаш да направя?

— Ожени се за мен, Габриел. Остани във Венеция и реставрирай фрески. Кажу на Шамрон да те остави на мира. Цялото ти тяло е покрито с белези. Не си ли дал достатъчно на своята родина?

Той затвори очи. Пред него отново се отвори вратата към галерията. Габриел неохотно мина през нея и се озова от другата страна, на улица в стария еврейски квартал на Виена, с Леа и Дани до него. Те току-що бяха вечеряли; навън валеше сняг. Леа беше напрегната. В бара на ресторанта имаше телевизор и през цялата вечер бяха гледали как иракски ракети обсипват Тел Авив. Леа нямаше търпение да се приберат вкъщи и да телефонира на майка си. Тя накара Габриел да побърза със своето ритуално претърсване на шасито на автомобила. *Хайде, Габриел, побързай. Искам да говоря с майка ми. Искам да чуя гласа ѝ.* Той се изправи, закопча предпазния колан на Дани и целуна Леа. Дори и сега можеше да почувства вкуса на маслини по устните ѝ. Обърна се и тръгна обратно към катедралата, където, като част от прикритието си, реставрираше олтарна фреска, изобразяваща мъченичеството на свети Стефан. Леа завъртя контактния ключ. Двигателят се задави. Габриел се извърна и ѝ изкрещя да спре, но тя не можеше да го чуе, нито да го види, защото предното стъкло беше посипано със сняг. Леа отново завъртя ключа...

Той изчака, докато картината с огъня и кръвта се разми в тъмнината, след това каза на Киара това, което тя искаше да чуе. Когато се върнеше от Виена, щеше да отиде при Леа в клиниката и да ѝ обясни, че се е влюбил в друга жена.

Лицето на Киара помръкна.

— Иска ми се да имаше друг начин.

— Трябва да ѝ кажа истината — отвърна Габриел. — Тя го заслужава.

— Дали ще разбере?

Той сви рамене. Леа страдаше от психическа депресия. Лекарите ѝ смятаха, че нощта с бомбената експлозия се върти непрекъснато в паметта ѝ като видеолента. В съзнанието ѝ нямаше място за впечатления или звуци от реалния свят. Габриел често се чудеше какво бе видяла Леа от него през онази нощ. Беше ли го видяла да се отдалечава към островърхия купол на катедралата, или го беше усетила как издърпва почернялото ѝ тяло от огъня? Сигурен бе само в едно: Леа нямаше да му проговори. Тя не му бе казала нито дума в продължение на тринайсет години.

— Това е заради мен самия — промълви той. — Трябва да изговоря думите. Трябва да ѝ кажа истината за нас. Няма от какво да се срамувам и със сигурност не се срамувам от теб.

Киара смъкна юргана и пламенно го целуна. Габриел почувства напрежението в тялото ѝ и усети учестеното ѝ дишане. После легна до нея и погали косата ѝ. Не можеше да заспи, не и в нощта преди отпътуването си за Виена. Но имаше и още нещо. Чувстваше се така, сякаш току-що бе изневерил. Сякаш преди малко бе обладал жената на друг мъж. След това осъзна, че в ума си вече бе Гидеон Аргов. За момента Киара беше непозната за него.

[1] Човек, който ръководи всички (ивр.). — Б.пр. ↑

[2] Тестен сладкиш с формата на рогче. — Б.пр. ↑

[3] Помощник-агент, задължително жена. — Б.пр. ↑

4. ВИЕНА

— Паспорта, моля.

Габриел го плъзна по повърхността на гишето с герба надолу. Служителят погледна с досада протритата подвързия и прелисти страниците, докато намери визата. Той удари още един печат — „по-силно, отколкото бе необходимо“, помисли си Габриел — и му го подаде обратно, без да каже нищо. Габриел пусна паспорта в джоба на палтото си и тръгна през силно осветената зала за пристигащите пътници, като влачеше след себе си куфара на колелца.

Отвън се нареди на опашката пред таксиметровата стоянка. Времето беше мразовито и вятърът носеше сняг. Откъслеци от немска реч с виенски акцент долитаха до слуха му. За разлика от повечето му сънародници, говоренето на немски не го караше да настръхва. Немският беше първият му език и си оставаше езикът на неговите сънища. Той го владееше перфектно, с берлинския акцент на майка си.

Габриел стигна до края на опашката. Бял мерцедес се приближи да го вземе. Той запомни регистрационния номер, преди да се настани на задната седалка. Остави чантата до себе си и даде на шофьора адреса, който се намираще на няколко преки от хотела, в който бе запазил стая.

Таксито полетя по автострадата през грозната индустриална зона, осеяна с фабрики, електростанции и съоръжения за газ. Не след дълго Габриел забеляза осветения с прожектори купол на катедралата „Свети Стефан“ да проблясва над Инере Щат. За разлика от повечето европейски градове, Виена бе останала удивително чиста и без промишлен смог. Наистина външният и вид и начинът на живот се бяха променили незначително в сравнение с предишния век, когато столицата е била административен център на империя, простираща се върху цяла Централна Европа и част от Балканите. Все още човек можеше да хапне следобед кейк и сметана в „Демел“ или да поседи с чаша кафе и вестник в „Ландман“ или „Централ“. В Инере Щат човек бе по-добре да остави колата си и да се движи с трамвай или пеша по чистичките пешеходни булеварди, от двете страни на които се издигаха

къщи в бароков и готически стил, както и множество модни магазини. Мъжете продължаваха да носят масленозелени костюми и тиролски шапки с пера, а жените все още смятаха за модно да се обличат в дирндъл^[1]. Брамс бил казал, че стои във Виена, защото предпочита да работи на село. „Тя все още е село — помисли си Габриел, — със селското презрение към промените и със селската неприязън към външните хора“. За него Виена винаги щеше да бъде град на призраци.

Стигнаха до Рингщрасе — широкия булевард, който обграждаше централната част на града. Красивото лице на Петер Мецлер — кандидата за канцлер от крайнодясната Австрийска национална партия, се усмихваше на Габриел от електрическите стълбове. Наближаваха избори и по цялото авеню бяха накачени стотици рекламни плакати. Добре финансираната кампания на Мецлер очевидно не бе щадяла средства. Лицето му бе навсякъде, втрещеният му поглед не можеше да се избегне по никакъв начин. Такъв беше и предизборният му лозунг: *Eine neue Ordnung fur ein neues Osterreich!*^[2] „Австрийците — помисли си Габриел — не могат да бъдат изтънчени“.

Той слезе от таксито близо до държавната опера и извървя краткото разстояние до тясната уличка, наречена „Вайхбурггасе“. Изглежда, никой не го бе следил, макар да знаеше от опит, че е почти невъзможно да бъдат разкрити умелите наблюдатели. Той влезе в малък хотел. Като видя израелския му паспорт, портиерът направи гримаса на съчувствие и прошепна няколко мили думи за „ужасната бомбена експлозия в Еврейския квартал“. Габриел, играещ ролята на Гидеон Аргов, поговори няколко минути с него на немски, преди да се изкачи по стълбите до стаята си на втория етаж. Подът ѝ бе дървен, с цвят на пчелен мед, а френският прозорец гледаше към потъналия в мрак вътрешен двор. Габриел пусна пердетата и остави чантата си върху леглото. Преди да излезе, той постави нишка на касата на вратата, така че да разбере дали е влизано в стаята по време на отсъствието му.

После се върна във фойето. Портиерът се усмихна, сякаш не се бяха виждали от години, а не отпреди пет минути. Навън бе завалял сняг. Габриел тръгна по тъмните улици на Инере Щат, проверявайки дали някой не го следи. Спираше пред витрините на магазините, за да погледне през рамо, мушна се в една телефонна кабинка и се престори, че говори, докато оглеждаше внимателно околността. От

вестникарската будка си купи един „Ди Пресе“, след това, стотина метра по-надолу, го хвърли в кошче за боклук. Най-накрая, убеден, че не е следен, влезе в станцията на метрото на Шефансплац.

Нямаше нужда да се взира в силно осветените карти на виенската транспортна мрежа, защото я знаеше наизуст. Купи си билет от един автомат, мина през въртящата се преграда на входа и се насочи към перона. Качи се във вагона и запомни лицата на хората около себе си. След пет спирки, на „Вестбанхоф“, се прехвърли на пътуващия на север по линия № 6 влак. Виенската общинска болница имаше своя собствена спирка. Ескалаторът бавно го изкачи до покрития със сняг квадратен вътрешен двор, който се намираше на няколко крачки от главния вход на „Вехрингер Гюртел“ 18–20.

Болницата заемаше този парцел в западната част на Виена от над триста години. През 1693 г. император Леополд I, разтревожен от мизерното състояние на града, бе наредил да се построи Дом за бедните и инвалидите. Век по-късно император Йосиф II бе преименувал сградата на Общинска болница. Старата постройка бе запазена — няколко улици по-нататък, на Алзерщрасе, но около нея вече бе израснал модерен университетски болничен комплекс, който обхващаше няколко карета от сгради. Габриел го познаваше добре.

Един служител от посолството стоеше на портала под надпис, който гласеше: *Saluti et Solatio Aegrorum*^[3]. Беше дребен и на вид нервен дипломат на име Зви. Той се ръкува с Габриел и след като прегледа набързо паспорта и визитната му картичка, изрази своите съболезнования за смъртта на двете му колежки.

Двамата влязоха в главното фоайе. На кушетка в единия му край, със събрани крака и шапка върху колената, седеше само един старец с рядка бяла брада. Приличаше на пътник, който чака влак с голямо закъснение. Той си говореше сам. Когато Габриел мина край него, старецът погледна нагоре и очите им за кратко се срещнаха. След това Габриел влезе в чакащия асансьор и старикът изчезна зад двойната плъзгаща се врата.

Когато вратите се отвориха на осмия етаж, Габриел бе посрещнат от успокояващата гледка на висок рус израелец в двуреден костюм, с миниатюрна слушалка в ухото. На входа на интензивното отделение стоеше втори охранител. Третият — дребен, тъмнокос и облечен в лошо ушит костюм — стърчеше пред вратата на стаята, в която бе

настанен Ели. Той се дръпна, за да може Габриел и дипломатът да влязат. Габриел спря и попита защо не е бил претърсен.

— Вие сте със Зви. Няма нужда да ви претърсвам.

Габриел вдигна ръце.

— Претърсете ме.

Охраняващият кимна в знак на съгласие. Габриел разпозна рутинното претърсване. Беше изпълнено по устав. Претърсването с разкрасени крака беше по-досадно от необходимото, но сам си го бе изпросил. Когато процедурата свърши, той каза:

— Претърсвайте всеки, който влиза в тази стая.

Зви наблюдаваше цялата сцена. Очевидно вече не вярваше, че мъжът от Йерусалим беше Гидеон Аргов от „Разследвания и справки за събития по време на войната“. На Габриел обаче не му пукаше. Приятелят му лежеше безпомощен от другата страна на вратата. Подобре беше да нервира някого, отколкото да го остави да умре от добродушие.

Той последва Зви в стаята. Леглото беше зад стъклена преграда. Пациентът не приличаше много на Ели, но в този момент Габриел не се изненада от това. Както повечето израелци, той бе виждал какви поражения може да нанесе на човешкото тяло една бомба. Лицето на Ели беше скрито зад дихателна маска, очите му бяха превързани с марля, а цялата му глава беше обинтована. Видимите участъци от бузите и челюстта му носеха белезите от избухналото в лицето му стъкло.

Една медицинска сестра с къса черна коса и яркосини очи проверяваше системата за венозно вливане. Тя надзърна в стаята за посетители и очите ѝ за кратко срещнаха погледа на Габриел. Те не издадоха нищо.

След като остави за момент Габриел с мислите му, Зви отиде до стъклената преграда и го запозна със състоянието на неговия колега. Говореше с терминологията на човек, който е гледал твърде много медицински драми по телевизията. С приковани върху лицето на Ели очи, Габриел чу само половината от това, което каза дипломатът, но то бе достатъчно, за да осъзнае, че приятелят му е почти мъртъв. Дори и да оживееше, той никога нямаше да бъде същият.

— За момента — каза Зви в заключение — животът му се поддържа от апаратурата.

— Защо са превързани очите му?

— Заради парченцата стъкло. Успяха да извадят повечето от тях, но все още има половин дузина в очите му.

— Има ли вероятност да ослепее?

— Не може да се разбере, преди да дойде в съзнание — отговори Зви. После добави песимистично: — Ако изобщо дойде в съзнание.

В стаята влезе лекар. Той погледна към Габриел и Зви и кимна енергично, след това отвори стъклената врата и влезе в малкото помещение. Сестрата се отдалечи от леглото и лекарят зае мястото ѝ. Тя отиде до долния край на леглото и застана пред стъклото. За втори път очите ѝ срещнаха тези на Габриел, после с рязко движение на китката си тя дръпна завесата. Габриел излезе в коридора, последван от Зви.

— Добре ли сте?

— Ще се оправя. Нужно ми е да остана само за минутка насаме.

Дипломатът се върна в стаята. Габриел скръсти ръце зад гърба си като войник, на когото е дадена команда „Свободно!“, и закрачи по познатия коридор. Мина покрай стаята на сестрите. През прозореца се виждаше същата гледка на виенските улици. И миризмата беше същата — на дезинфектанти и смърт.

Той стигна до полуотворена врата с номер 2602-В. Бутна я леко с пръсти и тя тихо се отвори. Стаята беше празна и тъмна. Габриел погледна през рамо. Наоколо нямаше никой. Той се промъкна вътре и затвори вратата зад себе си.

Не светна лампите, а изчака очите му да привикнат с мрака. Скоро вече виждаше всичко: празното легло, клавиатурата пред изгасените монитори, обвития с найлон стол. Най-неудобния стол в цяла Виена. Беше прекарал десет нощи на него, повечето от тях безсънни. Само веднъж Леа бе дошла в съзнание. Беше го попитала за Дани и Габриел глупаво ѝ каза истината. По наранените ѝ бузи се бяха стекли сълзи. Тя никога повече не му проговори.

— Нямате право да сте тук.

Стреснат, Габриел бързо се извърна. Гласът принадлежеше на сестрата, която бе стояла до Ели преди малко. Беше се обърнала към него на немски. Той отговори на същия език:

— Съжалявам, аз просто...

— Знам какво правите. — Сестрата замълча. — Помня ви.

Тя се подпря на вратата и скръсти ръце. Наклони настрана главата си. Ако не беше широката ѝ сестринска униформа и стетоскопът, висящ на врата ѝ, той можеше да си помисли, че флиртува с него.

— Съпругата ви беше пострадала при бомбена експлозия преди няколко години. Тогава бях млада сестра, тъкмо започвах работа. Грижех се за нея през нощта. Не си ли спомняте?

Габриел се загледа в нея. Най-накрая каза:

— Мисля, че грешите. За пръв път съм във Виена. И никога не съм бил женен. Съжалявам — добави припряно и се насочи към вратата. — Не трябваше да влизам тук. Просто търсех място да си събера мислите.

Той мина край нея. Тя сложи ръката си на рамото му.

— Кажете ми нещо — рече. — Тя жива ли е?

— Кой?

— Съпругата ви, разбира се.

— Съжалявам — заяви той твърдо, — но вие ме бъркате с някого.

Сестрата кимна: *Както желаете*. Сините ѝ очи бяха влажни и проблясваха в полумрака.

— Ели Лавон ваш приятел ли е?

— Да, така е. Много близък приятел. Работим заедно. Аз живея в Йерусалим.

— *Йерусалим* — повтори тя, сякаш ѝ харесваше звученето на думата. — Бих искала някога да посетя Йерусалим. Приятелите ми мислят, че съм луда. Нали знаете: атентаторите камикадзе, всички останали неща... — Гласът ѝ заглъхна. — Но аз все още искам да отида.

— И трябва — отвърна Габриел. — Той е чудесно място.

Тя повторно докосна рамото му.

— Нараняванията на приятеля ви са сериозни. — Гласът ѝ бе нежен, изпълнен с печал. — Ще има много да се мъчи.

— Ще оживее ли?

— Не съм упълномощена да отговарям на такива въпроси. Само лекарите могат да дават прогнози. Но ако искате моето мнение, прекарайте известно време с него. Говорете му разни неща. Нищо не се знае, може би ще ви чуе.

* * *

Той остана още час, загледан през стъклото в неподвижното тяло на Ели. Сестрата се върна. Забави се няколко минути, докато провери жизнените показатели на Ели, после махна на Габриел да влезе в помещението.

— Това е против правилника — прошепна заговорнически. — Аз ще остана да пазя на вратата.

Габриел не каза нищо на Ели, само хвана ранената му и отекла ръка. Нямахше думи, с които да изрази мъката, която чувстваше, при вида на още един любим човек, който лежеше във виенската болница. След пет минути сестрата се върна, сложи ръка на рамото на Габриел и му съобщи, че е време да си тръгва. Навън, в коридора, тя каза, че името ѝ е Маргерите.

— Утре съм нощна смяна. Ще ви видя тогава, надявам се.

Зви си беше отишъл, екипът на охранителите се беше сменил. Габриел слезе с асансьора във фоайето и излезе навън. Нощта беше станала мразовита. Той мушна ръце в джобовете на палтото си и ускори крачка. Тъкмо се насочваше към ескалатора на станцията на метрото, когато усети как някой го хвана за ръката. Габриел се обърна, очаквайки да види Маргерите, но вместо това се озова лице в лице със стареца, който си говореше сам във фоайето, когато бе пристигнал.

— Чух ви да говорите на иврит с онзи мъж от посолството. — Виенският му немски беше ужасно бърз, очите му бяха широко отворени и влажни. — Израелец сте, нали? Приятел на Ели Лавон? — Не изчака да получи отговор. — Казвам се Макс Клайн и всичко, което се случило, е по моя вина. Моля ви, трябва да ми повярвате. Вината е изцяло моя.

[1] Традиционен женски костюм в немските кантони в Швейцария. — Б.пр. ↑

[2] Нов ред за нова Австрия! (нем.) — Б.пр. ↑

[3] Да излекуваме и утешим болните (лат.). — Б.пр. ↑

5. ВИЕНА

Макс Клайн живееше на една спирка оттам с трамвая, в елегантен стар квартал отвъд Рингщрасе. Апартаментът му се намираше в прекрасен стар жилищен блок в стил бидермайер, с пасаж, който водеше към голям вътрешен двор. Дворът беше тъмен, осветяван единствено от мекия блясък на лампите, запалени в жилищата отгоре. Втори пасаж отвеждаше в малко спретнато фоайе. Габриел погледна списъка на обитателите. Някъде към средата видя името *М. Клайн — ЗБ*. Нямаше асансьор. Клайн се държеше здраво за дървеното перило, докато се качваше, упорито търтейки крака по излъсканите от употреба стълби. На площадката на третия етаж имаше две дървени врати с шпионки. Завивайки надясно към едната от тях, старецът измъкна връзка ключове от джоба на палтото си. Ръката му трепереше толкова силно, че ключовете подрънкваха като ударен инструмент.

Той отвори вратата и влезе. Точно пред прага Габриел се поколеба. Докато седеше в трамвая до Клайн, му беше дошло наум, че досега не е имал работни срещи при подобни обстоятелства. Опитът и суровите уроци на живота го бяха научили, че дори и на очевидно осемдесетгодишен евреин трябва да се гледа като на потенциална заплаха. Все пак безпокойството, което изпитваше, бързо се изпари, като видя как Клайн запали всички лампи в жилището си. „Това не са действия на човек, залагащ капан“ — помисли си той. Макс Клайн наистина беше уплашен.

Габриел го последва в апартамента и затвори вратата. На ярката светлина можа добре да го огледа. Зачервените и влажни очи на стареца бяха уголемени от черни очила с дебели стъкла. Брадата му, рядка и бяла, едва покриваше червеникавите петна по бузите му. Габриел знаеше още преди Клайн да му го каже, че е бил в концлагер. Гладът, както куршумите и огънят, оставяше следи. Габриел ги беше виждал по лицата на хората в своя кибуц в долината на Израил. Беше ги виждал и по лицата на родителите си.

— Ще направя чай — съобщи старецът, преди да изчезне през двойната врата, която водеше към кухнята.

„Чай посред нощ — помисли си Габриел. — Вечерта ще е дълга“. Той отиде до прозореца и погледна между транспарантите. Снегът беше спрял за момент и улицата беше пуста. Седна. Стаята му напомняше за офиса на Ели: висок бидермайеров таван, произволно наслагани по лавиците книги. Елегантен, интелектуален безпорядък.

Клайн се върна и постави сребърния чаен сервиз на ниската масичка. Седна срещу Габриел и известно време го гледа мълчаливо.

— Говорите немски много добре — рече той най-накрая. — Всъщност говорите като берлинчанин.

— Майка ми беше от Берлин — каза истината Габриел, — но аз съм роден в Израел.

Старецът го огледа внимателно, сякаш също търсеше следи от оцеляване след глад. После вдигна ръцете си с дланите нагоре — покана да попълни празнотите. Къде е била? Как е оцеляла? Била ли е в лагер, или е напуснала, преди безумието да се случи?

— Те са останали в Берлин и в края на краищата са били депортирани в лагер — отговори Габриел. — Дядо ми е бил известен художник. Той не повярвал, че немците, хората, които е смятал за едни от най-цивилизованите, могат да стигнат дотам.

— Как се казва дядо ви?

— Франкел — отвърна Габриел, отново прибъгвайки до истината. — Виктор Франкел.

Макс кимна бавно в знак, че името му е познато.

— Виждал съм негови творби. Той беше ученик на Макс Бекман, нали? Изключително талантлив.

— Да, така е. Изкуството му от самото начало е било обявено от нацистите за упадъчно и по-голямата част от творбите му са били унищожени. Загубил е също така работата си в Художествената академия в Берлин, където е преподавал.

— Но е останал. — Клайн поклати глава. — Никой не вярваше, че може да се случи. — Помълча за миг, зареян в мислите си. — И какво е станало с тях?

— Били депортирани в Аушвиц. Майка ми била изпратена в женския лагер в Биркенау и успяла да оцелее повече от две години, преди да бъде освободена.

— А дядо ви и баба ви?

— Вкарали са ги в газовата камера още при пристигането им.

— Спомняте ли си датата?

— Мисля, че е било през януари 1943 година — отговори Габриел.

Старецът покри с ръце очите си.

— Има ли нещо знаменателно в тази дата, хер^[1] Клайн?

— Да — отвърна отнесено старецът. — Бях там, когато пристигнаха онези камиони от Берлин. Спомням си го много добре. Виждате ли, господин Аргов, аз бях цигулар в лагерния оркестър на Аушвиц. Свирех музика за дяволски изчадия в оркестъра на прокълнатите. Правех серенади на осъдените, докато те бавно крачеха към газовата камера.

Лицето на Габриел остана спокойно. Макс Клайн очевидно беше човек, който страдаше от чувство за огромна вина. Той вярваше, че носи някаква отговорност за смъртта на онези, които бяха минавали в колона покрай него на път за газовите камери. Това, разбира се, беше лудост. Той бе виновен колкото всеки от евреите, които бяха полагали робски труд във фабриките или полята на Аушвиц, за да оцелеят още един ден.

— Но това не е причината, заради която ме спряхте тази вечер в болницата. Искате да ми кажете нещо за бомбената експлозия в „Разследвания и справки за събития по време на войната“?

Старецът кимна:

— Както казах, всичко това е по моя вина. Аз съм отговорен за смъртта на онези две красиви момичета. Аз съм причината вашият приятел Ели Лавон да лежи в болницата на прага на смъртта.

— Искате да ми кажете, че *вие* сте поставили бомбата? — Гласът на Габриел съзнателно изрази недоверие. Въпросът трябваше да изглежда абсурден.

— Не, разбира се — отвърна рязко Клайн. — Но се опасявам, че задвижих събитията, които накараха други да я поставят там.

— Защо просто не ми разкажете всичко, което знаете, хер Клайн? Нека аз да отсъдя кой е виновен.

— Само Господ може да отсъди това — рече старецът.

— Може би, но понякога дори и Господ се нуждае от малко помощ.

Клайн се усмихна и наля чай. После заразказва историята от самото начало. Габриел бе изчакал търпеливо подходящия момент, без

да го пришпорва. Ели Лавон щеше да постъпи по същия начин. „При старците паметта е като купчина наредени една върху друга чинии — винаги казваше Лавон. — Ако се опиташ да измъкнеш някоя от средата, всички ще паднат и ще се счупят“.

* * *

Апартаментът принадлежал на баща му. Преди войната Клайн бе живял в него с родителите си и с двете си по-малки сестри. Баща му — Соломон, бил преуспяващ търговец на текстил и Макс водел очарователен живот сред каймака на средната класа: следобедни щрудели в най-изисканите виенски кафе-сладкарници, вечери в театъра или операта, летни ваканции — в скромната семейна вила на юг. Младият Макс Клайн бил многообещаващ цигулар: *Не съм готов за симфоничния оркестър или операта, господин Аргов, но достатъчно добър, за да си намеря работа в малък виенски камерен оркестър.*

— Баща ми, дори и когато беше уморен от тежкия работен ден, рядко пропускаше концерт. — Клайн се усмихна за първи път при спомена за това как баща му го гледал да свири. — Фактът, че синът му е виенски музикант, го караше да се чувства изключително горд.

На идиличния живот внезапно бил сложен край на 12 март 1938 година. Било събота, спомняше си Клайн, и за изумително множество от австрийците гледката на войските на Вермахта, маршируващи по улиците на Виена, била повод за празнуване. *За евреите, господин Аргов, за нас, бе повод единствено за страх.* Най-лошите стракове на общността скоро станали реалност. В Германия атаката срещу евреите била предприета постепенно. В Австрия обаче тя била моментална и безмилостна. За няколко дни всички притежавани от евреи магазини били маркирани с червена боя. Всеки неевреин, който влезел в тях, бил нападан от Кафявите ризи и есесовците. Мнозина били принудени да носят табели с надпис: *Аз, арийската свиня, пазарувам в еврейски магазин.* На евреите било забранено да притежават собственост, да работят каквото и да било или да наемат работници, да влизат в ресторант или кафене, кракът им да стъпва във виенските обществени паркове. Било им забранено да притежават пишеща машина или

радиоапарат, защото те щели да улеснят комуникацията им с външния свят. Евреите били измъквани от домовете им и синагогите и бити по улиците.

— На 14 март гестаповците разбиха вратата на този апартамент и откраднаха повечето скъпи вещи: нашите килими, сребърни съдове, картини, дори и свещниците ни за шабат^[2]. Баща ми и аз бяхме задържани и принудени да търкаме тротоарите с гореща вода и четки за зъби. Равинът от нашата синагога бе изхвърлен на улицата, а брадата му бе отскубната, докато тълпа австрийски хлапета гледаха и се присмиваха. Аз се опитах да ги спра и бях пребит почти до смърт. Разбира се, не можех да бъда отведен в болница. Това беше забранено от новите антиеврейски закони.

За по-малко от седмица еврейската общност в Австрия — една от най-жизнените и влиятелните в цяла Европа, била разбита на пух и прах: центровете ѝ и еврейските дружества били закрити, лидерите — хвърлени в затвора, синагогите — затворени, молитвениците — изгорени на улицата. На 1 април сто видни обществени дейци и индустриалци били депортирани в Дахау. Месец по-късно петстотин евреи предпочели да се самоубият, вместо да преживеят още един ден в мъчения, в това число и четиричленното семейство, което живеело в съседство с Клайн.

— Те се застреляха един по един — каза Макс. — Аз лежах в леглото си и чух всичко. Изстрел, последван от плач. Втори изстрел — по-силни вопли. След четвъртия изстрел не остана никой, който да плаче, никой освен мен.

Повече от половината жители на общността решили да напуснат Австрия и да емигрират в други страни. Макс Клайн бил сред тях. Той получил виза за Холандия и отпътувал натам през 1939 година. След по-малко от година обаче отново се оказал под нацистки ботуш.

— Баща ми реши да остане във Виена — обясни старецът. — Виждате ли, той вярваше в закона. Мислеше си, че ако просто се придържа към закона, нещата ще бъдат наред и бурята най-накрая ще отmine. Естествено стана по-зле и когато най-сетне реши да напусне, беше твърде късно.

Клайн опита да си налее още една чаша чай, но ръката му трепереше силно. Габриел сипа вместо него и внимателно попита какво е станало с родителите и двете му сестри.

— През есента на 1941 година те бяха депортирани в Полша и затворени в еврейското гето в Лодз. През януари 1942-а бяха депортирани за последно в лагера на смъртта в Челмно.

— А вие?

Клайн наклони глава на една страна: *А аз?* Същата съдба, различен край. Арестуван в Амстердам през юни 1942 година, държан в транзитния лагер във Вестерборк, после изпратен на изток, в Аушвиц. На перона, полумъртъв от глад и жажда, чул глас. Мъж в затворнически дрехи питал дали има музиканти в пристигащия влак. Клайн се устремил към този глас като удавник, хващай се за спасително въже. *Аз съм цигулар* — казал на мъжа в раираните дрехи. *Имате ли инструмент?* Той повдигнал очукан калъф — единственото нещо, което носел от Вестерборк. *Елате с мен. Днес е щастливият ми ден.*

— Щастливият ми ден — повтори старецът отнесено. — През следващите две години и половина, докато над милион души се превърнаха в дим, колегите ми и аз свирехме. Свирехме на рампата за подбор, за да помагаме на нацистите да създават илюзията, че новопристигналите са дошли на приятно място. Свирехме, докато ходещите мъртъвци влизаха в стаите за събличане. Свирехме на двора по време на безкрайните проверки. Сутрин свирехме, докато лагеристите отиваха под строй на работа, а следобед — като се прибираха, олюлявайки се, в бараките. Свирехме дори и преди екзекуциите. В неделите свирехме за коменданта и неговия щаб. Самоубийствата постоянно разреждаха редиците ни. Скоро аз бях този, който посрещаше тълпата на перона, за да търси музиканти, които да попълнят празните столове.

Един неделен следобед (*Някъде през лятото на 1942 година, но за съжаление, господин Аргов, не мога да си спомня точната дата.*) Клайн се връщал към своята барака след неделния концерт. Един офицер от СС се приближил изотзад и с един удар го проснал на земята. Клайн се изправил на крака и застанал мирно, избягвайки погледа на есесовеца. Все пак виждал достатъчно от лицето, за да си даде сметка, че вече е срещал мъжа и преди. Било във Виена, в „Централното бюро за еврейска емиграция“, но през онзи ден той носел изискан сив костюм и стоял до самия Адолф Айхман.

— Щурмбанфюрерът^[3] ми каза, че би искал да проведе един експеримент — продължи Клайн. — Заповяда ми да изсвиря „Соната №1 за цигулка и пиано в сол мажор“ от Брамс. Извадих цигулката си от калъфа и започнах. Край нас мина един лагерист. Щурмбанфюрерът поиска от него да каже името на пиесата, която свирех. Човекът отговори, че не знае. Есесовецът извади пистолета си от кобура и го застреля в главата. Той намери друг лагерист и му зададе същия въпрос: *Коя пиеса свири този прекрасен цигулар?* И така продължи през следващия половин час. Тези, които отговаряха правилно, биваха пощадени. Онези, които не можеха, ги застрелваше в главата. Когато приключи, петнайсет тела лежах в краката ми. Щом жаждата му за еврейска кръв се насити, мъжът в черна униформа се усмихна и се отдалечи. Аз легнах до мъртвите и казах погребалната молитва *Кадииш* за тях.

* * *

Клайн мълча дълго. Отвън долетя грохот от преминаваща кола. Старецът вдигна глава и заговори отново. Той все още не бе готов да направи връзката между зверствата в Аушвиц и бомбената експлозия в „Разследвания и справки за събития по време на войната“, макар че Габриел вече бе разбрал накъде се насочваше историята. Клайн продължи хронологичния си разказ. Оцеляването в Аушвиц. Освобождението. Завръщането му във Виена.

Преди войната еврейската общност наброявала 185 000 души, бе казал той. Шейсет и пет хиляди бяха загинали в холокоста. Седемнайсет хиляди сломени хора се завърнали във Виена през 1945 година само за да бъдат посрещнати с неприязън и нова вълна на антисемитизъм. Емигриралите в навечерието на войната били разубедени да се връщат. Молбите за финансова реституция били посрещнати с мълчание или с насмешка били насочвани към Берлин. Връщайки се у дома във Втори район, Клайн заварил едно австрийско семейство да живее в апартамента му. Когато ги помолил да напуснат, те отказали. Отнело му цяло десетилетие, докато най-накрая ги изгони. Колкото до текстилния магазин на баща му, той бил загубен завинаги и никога не била извършена реституция. Приятели го насърчавали да

отиде в Израел или Америка. Той отказал. Заклел се да остане във Виена — жив, дишащ, ходещ паметник на онези, които били депортирани или убити в лагерите на смъртта. Оставил цигулката си в Аушвиц и никога повече не свирил. Изкарвал прехраната си като чиновник в манифактурен магазин, а после като застрахователен агент. През 1995-а — на петдесетата годишнина от края на войната — правителството се съгласило да заплати приблизително по шест хиляди долара на всеки австрийски евреин, оцелял от концлагерите. Клайн показа чека на Габриел. Не беше осребрян.

— Не искам техните пари — каза старецът. — Шест хиляди долара? За какво? За майка ми и баща ми? За двете ми сестри? За дома ми? За моята собственост?

Той захвърли чека на масата. Габриел крадешком погледна ръчния си часовник и видя, че е два и половина през нощта. Клайн се приближаваше, като стесняваше кръга към целта си. Габриел устоя на порива да го пришпори, страхувайки се, че старецът може да се обърка и никога да не успее да се върне на темата.

— Преди два месеца се отбих да пия кафе в „Централ“. Дадох ми чудесна маса до една колона. Поръчах си фаризеер. — Той замълча и вдигна вежди. — Опитвали ли сте фаризеер, господин Аргов? Кафе с разбита сметана, което се сервира с малка чашка ром. — Старецът се извини за алкохола. — Беше късен следобед, виждате ли, и то студен.

Един мъж влязъл в кафенето — висок, добре облечен, няколко години по-възрастен от Клайн. *Австриец от старата школа, ако разбирате какво имам предвид, господин Аргов.* Походката му била толкова арогантна, че накарала Клайн да надзърне над вестника. Сервитьорът се спуснал да го поздрави, кършел ръце и пристъпвал от крак на крак като ученик, на когото му се пишка. *Добър вечер, хер Фогел. Вече бях започнал да си мисля, че днес няма да ви видим. На обичайната ви маса? Нека да позная: Einspanner^[4], нали? А какво ще кажете за десерт? Казаха ми, че тортата „Сахер“ е чудесна днес, хер Фогел.*

След това старият мъж казал няколко думи и Макс Клайн почувствал, че гърбът му се вледенява. Бил същият глас, който му бил наредил да свири Брамс в Аушвиц, същият глас, който спокойно карал сълагерниците на Клайн да познаят музикалния фрагмент или да

понесат последствията. И ето го там убиеца — проспериращ и богат, — който си поръчвал в „Централ“ *Einspanner* и торта „Сахер“.

— Почувствах се така, сякаш щях да повърна всеки момент — каза Клайн. — Хвърлих парите на масата и скочих от стола. Погледнах веднъж през витрината и видях чудовището на име хер Фогел да чете вестника си. Беше, сякаш изобщо не бяхме се срещали.

Габриел устоя на импулса да попита как след толкова дълго време Клайн е бил сигурен, че мъжът от кафене „Централ“ е същият човек, който е пребивавал в Аушвиц шестдесет години по-рано. Дали Макс беше прав или не, не бе толкова важно, колкото онова, което последвало.

— Какво направихте по този въпрос, хер Клайн?

— Станах почти редовен посетител на кафене „Централ“. Скоро и мен ме поздравяваха по име. И аз си имах постоянна маса, точно до тази на достопочтения хер Фогел. Започнахме да си пожелаваме приятен следобед. Понякога, докато четяхме вестници, си бърбяхме за политика или за световните събития. Независимо от възрастта му, неговият ум бе като бръснач. Той ми каза, че бил бизнесмен, някакъв инвеститор.

— И когато научихте колкото можахте, пиейки кафе в съседство с него, отидохте при Ели Лавон?

Клайн бавно кимна.

— Той изслуша моята история и обеща да се поразрови. През това време ме помоли да сложа край на посещенията си в „Централ“. Съгласих се с неохота. Страхувах се, че той може да ми се изплъзне. Обаче направих, както поиска вашият приятел.

— И после?

— Изминаха няколко седмици. Най-накрая ми се обадиха по телефона. Беше едно от момичетата в офиса, американката, която се казваше Сара. Тя ме уведоми, че Ели Лавон има новини за мен. Помоли ме да отида при тях на следващата сутрин в десет часа. Отговорих ѝ, че ще бъда там, и затворих телефона.

— Кога беше това?

— В същия ден, когато избухна бомбата.

— Казахте ли нещо от всичко това на полицията?

Клайн поклати глава.

— Както можете да се досетите, господин Аргов, не си падам по униформени австрийци. Освен това съм наясно с подправянето на документи в моята страна, когато опре до съдебно преследване на военнопръстѣпници. Запазих мълчание. Отидох до Виенската общинска болница и наблюдавах израелските чиновници, които идваха и си отиваха. Когато посланикът дойде, опитах да се приближа до него, но бях изблъскан настрани от охраната му. Така че чаках, докато дойде правилният човек. Стори ми се, че го харесвате. Вие ли сте правилният човек, господин Аргов?

* * *

Жилищният блок от другата страна на улицата беше почти идентичен на този, в който живееше Макс Клайн. На втория етаж един мъж стоеше зад тъмния прозорец с камера, притисната до окото. Той фокусира лещите на телеобектива върху фигурата, която премина през пасажа под блока на Клайн и зави по улицата. Направи серия от снимки, после свали камерата и застана пред касетофона. В тъмнината му отне известно време, докато намери бутона за включване.

— Така че чаках, докато дойде правилният човек. Стори ми се, че го харесвате. Вие ли сте правилният човек, господин Аргов?

— Да, хер Клайн. Аз съм правилният човек. Не се тревожете. Ще ви помогна.

— Нищо от това нямаше да се случи, ако не бях аз. Онези момичета са мъртви заради мен. Ели Лавон е в болница заради мен.

— Това не е вярно. Не сте направили нищо лошо. Но като се има предвид случилото се, аз съм загрижен за вашата безопасност.

— Аз също.

— Някой следил ли ви е?

— Не, доколкото мога да кажа, но не съм сигурен, че щях да знам, ако са ме проследили.

— Заплашвали ли са ви по телефона?
— Не.
— Някой опитвал ли се е да се свърже с вас след експлозията?
— Само един човек. Жена на име Ренате Хофман.
— Познавате ли я?
— Не, никога не бях чувал за нея.
— Говорихте ли с нея?
— Не, беше оставила съобщение на телефонния ми секретар.
— Какво искаше тя?
— Да поговорим.
— Остави ли ви телефонен номер?
— Да, аз го записах. Почакайте за минута. Да, ето го.
Ренате Хофман: пет-три-три-едно-девет-нула-седем.

Стоп. Превъртане. Повторно пускане.

— Ренате Хофман: пет-три-три-едно-девет-нула-седем. Стоп.

[1] Господин (нем.). — Б.пр. ↑

[2] Съботният ден при евреите се счита за свещен ден, предназначен за молитви, тогава нищо не се работи. — Б.пр. ↑

[3] Командир на есесовско подразделение. — Б.пр. ↑

[4] Шварц кафе със сметана (нем.). — Б.пр. ↑

6. ВИЕНА

„Коалиция за по-добра Австрия“ разполагаше с всички атрибути, типични за една благородна, но все още напълно безнадеждна кауза. Тя се помещаваше на втория етаж в един разнебитен склад в Двайсети район, с покрити със сажди прозорци, гледащи към железопътното депо. Работното помещение беше само едно — голямо и невъзможно да се отопли достатъчно. Когато пристигна на следващата сутрин, Габриел завари повечето хора от младежкия клуб, облечени в дебели пуловери и с вълнени шапки.

Ренате Хофман беше директор на групата. Габриел ѝ бе телефонира по-рано същата сутрин, представяйки се като Гидеон Аргов от Йерусалим, и я беше осведомил за срещата си предишната вечер с Макс Клайн. Ренате Хофман припряно се съгласи да се срещнат, после бе прекъснала връзката, сякаш имаше резерви да обсъжда въпроса по телефона.

За кабинет ѝ служеше една преградена стаичка. Когато Габриел влезе, тя говореше по телефона. Жената посочи към един свободен стол с нагризания връх на химикалката си. Миг по-късно, когато приключи разговора си, тя се изправи и го поздрави. Беше висока и по-стилно облечена от останалите: черни пуловер, пола и чорапи, ниски черни обувки. Косата ѝ беше с цвят на лен и едва стигаше до широките ѝ атлетични рамене. Разделена на една страна, тя падаше свободно пред лицето ѝ, а един непокорен кичур непрекъснато я караше да го придържа с лявата си ръка, докато се здрависваше отривисто с дясната. Тя не носеше пръстени, нямаше грим на привлекателното си лице и ухаеше единствено на тютюн. Габриел предположи, че още няма трийсет и пет години.

Те отново седнаха и Ренате Хофман му зададе серия от кратки, типично адвокатски въпроси: „Откога познавате Ели Лавон? Как намерихте Макс Клайн? Какво ви каза той? Кога пристигнахте във Виена? С кого се срещнахте? Обсъждали ли сте въпроса с австрийските власти? С чиновници от израелското посолство?“. Габриел се почувства като защитник на подсъдимата скамейка,

въпреки това отговорите му бяха учтиви и доколкото бе възможно — точни.

Когато кръстосаният разпит приключи, жената го изгледа скептично за момент. След това внезапно се изправи и облече дългото си сиво палто с много високи подпльнки.

— Хайде да се поразходим.

Габриел погледна през зацапаните със сажди прозорци и забеляза, че навън вали суграшица. Ренате Хофман мушна някакви папки в кожена чанта и я преметна през рамо.

— Повярвайте ми — каза тя, усещайки неговите опасения, — по-добре ще е, ако ходим.

* * *

Докато крачеха по заледените тротоари на Аугартен, Ренате обясняваше на Габриел как бе станала най-важният и полезен човек за Ели Лавон във Виена. След като завършила Виенския университет първа по успех в курса си, тя започнала работа в Австрийската държавна прокуратура, където работила безукорно в продължение на седем години. После, преди пет години, напуснала, заявявайки на приятелите и колегите си, че копнее за свободата на частната практика. В действителност Ренате Хофман била решила, че не може повече да работи за правителство, което показвало по-малка загриженост за законността, отколкото за защитата на държавните интереси и на властимащите.

Именно делото „Велер“ я принудило да действа. Велер бил детектив от полицията, който имал слабост да изтръгва самопризнания от затворниците чрез мъчения и да взема правосъдието в свои ръце, когато сметнел, че един съдебен процес би бил твърде неудобен. Ренате Хофман се опитала да го подведе под отговорност, след като един нигерийски бежанец починал при неговия разпит в ареста. Нигериецът бил завързан и със запушена уста, имало и доказателства, че е бил удрян многократно, а впоследствие удушен. Началниците взели страната на Велер и делото било прекратено.

Изморена да се бори с институцията отвътре, Ренате заключила, че ще води битката по-успешно отвън. Тя открила малка адвокатска

кантора, за да може да си плаща сметките, но отдавала по-голяма част от времето и енергията си на „Коалиция за по-добра Австрия“ — реформистка група, посветила се на идеята да изтръгне страната от колективната амнезия по въпроса за нацисткото минало. Едновременно с това сключила тайно споразумение с „Разследвания и справки за събития по време на войната“ на Ели Лавон. Ренате Хофман все още имала приятели в административния апарат, които били готови да ѝ услужат. Тези приятели ѝ осигурявали достъп до особено важни държавни документи и архиви, които били недостъпни за Лавон.

— Защо е тази секретност? — попита Габриел. — Нежеланието да говорите по телефона? Тези дълги разходки в парка, когато времето е направо ужасно?

— Защото това е Австрия, господин Аргов. Излишно е да ви обяснявам, че работата, която вършим, не е популярна сред доста кръгове от австрийското общество, така както не беше популярен и Ели. — Тя се усети, че използва минало време, и побърза да се извини. — Крайната десница в тази страна не ни харесва, а те са добре представени в полицията и службите за сигурност.

Ренате бръсна тънкия слой суграшица от парковата скамейка и двамата седнаха.

— Преди около два месеца Ели дойде при мен. Той ми разказа за Макс Клайн и за мъжа, когото е видял в кафе „Централ“ — хер Фогел. Най-малкото, което може да се каже, е, че бях скептична по този въпрос, но все пак реших да проверя нещата като услуга към Ели.

— Какво открихте?

— Името му е Лудвиг Фогел. Председател е на нещо, наречено Търговска и инвестиционна корпорация „Дунавска равнина“. Фирмата е основана в началото на шейсетте — няколко години след като Австрия излезе от следвоенната окупация. Фогел внася чужди стоки в Австрия и изпълнява функцията на представител и посредник на компании, особено немски и американски, които искат да развият търговска дейност тук. Когато през 70-те години австрийската икономика се освободи, Фогел е бил в отлична позиция, за да се възползва напълно от ситуацията. Фирмата му е осигурила рисков капитал за стотици проекти. Сега той притежава мажоритарни дялове в редица от най-доходните австрийски корпорации.

— На колко години е той?

— Роден е в малко селце в Горна Австрия през 1925 година и е кръстен в местната католическа църква. Баща му е бил обикновен работник. Както изглежда, семейството е било доста бедно. По-малкият му брат е умрял от пневмония, когато Лудвиг е бил дванайсетгодишен. Две години по-късно е починала от скарлатина и майка му.

— Хиляда деветстотин двайсет и пета? Значи през 1942-а той е бил само на седемнайсет години — доста млад, за да бъде щурмбанфюрер от СС.

— Така е. А и съгласно информацията, която открих за военното му минало, той *не е* бил в СС.

— Каква информация?

Тя сниши глас и се наведе по-близо до него. Габриел долови аромата на сутрешното кафе в дъха ѝ.

— В предишния си живот понякога считах за необходимо да се ровя в папките, събрани в Австрийския държавен архив. Все още имам връзки там, хора, които са готови да ми помогнат при подходящи обстоятелства. Обадих се на един от тях и човекът бе достатъчно любезен да ми направи копие от военното досие на Лудвиг Фогел.

— Вермахта?

Тя кимна утвърдително.

— Според документите в държавния архив, Фогел е бил мобилизиран в края на 1944 година, когато е бил на деветнайсет години, и е бил изпратен в Германия да защитава Райха. Той се е сражавал срещу руснаците в битката за Берлин и е съумял да оцелее. През последните часове на войната е избягал на запад и се е предал на американците. Бил е интерниран в американски военен лагер южно от Берлин, но е успял да се измъкне, връщайки се в Австрия. Фактът, че е избягал от американците, явно не му е попречил, защото от 1946-а до Държавния договор^[1] от 1955 година Фогел е бил цивилен служител на американските окупационни власти.

Габриел я погледна косо.

— Американците? Каква работа е вършил?

— Започнал е като чиновник в щаба и накрая е работил като офицер за свръзка между американците и новото австрийско правителство.

— Женен? Деца?

Ренате поклати глава.

— Вечният ерген.

— Имал ли е някога неприятности? Някакви финансови злоупотреби? Граждански дела? Каквото и да е?

— Досието му е забележително чисто. Имам друг приятел в полицията. Бях го помолила да провери Фогел. Той не откри нищо, което в известен смисъл е доста необичайно. Виждате ли, почти всеки виден гражданин в Австрия има досие в полицията. Но не и Лудвиг Фогел.

— Какво знаете за политическите му убеждения?

Ренате Хофман дълго се взира в околността, преди да отговори:

— Зададох същия въпрос на мои познати, които работят в едни от най-радикалните виенски вестници и списания, онези, които отказват да се, придържат към правителствената линия. Оказа се, че Лудвиг Фогел е най-големият финансов поддръжник на Австрийската национална партия. Всъщност той практически е финансирал кампанията на самия Петер Мецлер. — Тя замълча за момент, преди да запали цигара. Ръката ѝ потреперваше от студа. — Не знам дали сте следили предизборната кампания тук, но ако не се променят кардинално нещата през следващите три седмици, Петер Мецлер ще бъде следващият канцлер на Австрия.

Габриел седеше мълчаливо, обмисляйки информацията, която току-що бе получил. Ренате Хофман дръпна само веднъж от цигарата си и я захвърли в мокрия мръсен сняг.

— Попитахте ме защо излизаме навън в такова време, господин Аргов. Сега знаете защо.

* * *

Тя стана без предупреждение и тръгна. Габриел се изправи и я последва. *Успокой се* — помисли си той. Интересна теория, примамлива съвкупност от обстоятелства, но няма никакви доказателства. Според досиетата от държавния архив, Лудвиг Фогел вероятно не може да бъде човекът, който Макс Клайн твърди, че е.

— Възможно ли е Фогел да е знаел, че Ели проучва миналото му?

— Обмислих това — отвърна му Ренате. — Предполагам, че някой от държавния архив или от полицията може да го е предупредил за моето разследване.

— Дори и Лудвиг Фогел наистина да е мъжът, когото Макс Клайн е видял в Аушвиц, какво е най-лошото, което може да му се случи сега, шейсет години по-късно?

— В Австрия? Почти нищо. Що се отнася до заведените дела срещу военнопръстѣпници, репутацията на Австрия е направо срамна. Според мен тук практически е истински рай за нацистките военнопръстѣпници. Чували ли сте някога за доктор Хайнрих Грос?

Габриел поклати глава. Хайнрих Грос, обясни тя, бил лекар в клиниката за деца с аномалии „Шпигелгрунд“. През войната клиниката служела като център за евтаназия, където била прилагана на практика нацистката доктрина за премахване на „патологичния генотип“. Приблизително осемстотин деца били умъртвени там. След войната Грос направил забележителна кариера като детски невролог. Повечето от изследванията му продължили на базата на мозъчна тъкан, която бил взел от жертвите на „Шпигелгрунд“ и която съхранявал в специална „мозъчна библиотека“. През 2000 година австрийският федерален прокурор най-накрая решил, че е време Грос да бъде подведен под отговорност. Той бил обвинен в съучастничество в девет от убийствата, извършени в „Шпигелгрунд“, и даден под съд.

— Един час след като започна заседанието, съдията постанови, че Грос страда от ранен стадий на деменция и не е в състояние да се защитава пред съда — продължи Ренате Хофман. — Той прекрати делото за неопределено време. Доктор Грос се изправи, усмихна се на своя адвокат и излезе от съдебната зала. На стълбите в съда той направи изявление пред репортерите за делото. Беше съвсем ясно, че доктор Грос владее напълно умствените си способности.

— Вашето мнение?

— Германците обичат да казват, че само Австрия е могла да убеди света, че Бетховен е австриец, а Хитлер — немец. Харесва ни да се правим на първите жертви на Хитлер, вместо на негов доброволен съучастник. Предпочитаме да не си спомняме, че сме се присъединили към Нацистката партия в същата степен като своите немски братовчеди или че броят на австрийските представители в СС е бил несъразмерно голям. Предпочитаме да не си спомняме, че Адолф Айхман е австриец

или че осемдесет процента от неговия щаб е бил съставен от австрийци, както и че седемдесет и пет процента от комендантите в неговите лагери на смъртта са били *австрийци*. — Тя понижи глас. — Доктор Грос бе защитаван десетилетия наред от австрийския политически елит и от съдебната система. Той беше високопоставен член на Социалдемократическата партия и дори работеше като съдебен психиатър. Всички във виенската медицинска общност знаеха източника на богатата му, така наречена „мозъчна библиотека“, както и какво е правил по време на войната. Човек като Лудвиг Фогел, дори и да бъде изобличен като лъжец, може да очаква същото отношение. Шансът някога да бъде изправен пред съда в Австрия за своите престъпления е *нулев*.

— Да предположим, че е знаел за разследването на Ели. От какво би могъл да се страхува?

— От нищо друго, освен от неудобството на разобличаването.

— Знаете ли къде живее той?

Ренате Хофман натика няколко кичура от косата си под баретата си и го погледна внимателно.

— Не мислите да правите опит да се срещнете с него, нали, господин Аргов? При сегашните обстоятелства това би била невероятно безразсъдна постъпка.

— Просто искам да знам къде живее.

— Има къща в Първи район и друга във Виенската гора. Според държавните регистри, той притежава също няколкостотин акра и вила в Горна Австрия.

След като хвърли поглед през рамо, Габриел попита Ренате дали би могъл да получи копие от документите, които тя е събрала. Тя погледна към краката си, сякаш бе очаквала този въпрос.

— Кажете ми нещо, господин Аргов. През всичките години, в които работих с Ели, той никога не ми е споменавал, че „Разследвания и справки за събития по време на войната“ има клон в Йерусалим.

— Той бе отворен наскоро.

— Колко удобно. — Гласът ѝ бе изпълнен със сарказъм. — Аз притежавам тези документи неофициално. Ако ги дам на агент на чуждо правителство, моето положение ще стане още по-рисковано. Ако ги дам на вас, давам ли ги на агент на чуждо правителство?

Ренате Хофман, реши Габриел, беше високоинтелигентна и обиграна жена.

— Ще ги дадете на приятел, госпожице Хофман, на приятел, който няма да направи абсолютно нищо, с което да компрометира вашето положение.

— Знаете ли какво ще се случи, ако бъдете арестуван от полицията, докато притежавате поверителни досиета от държавния архив? Ще прекарате дълго време зад решетките. — Тя го изглежда право в очите. — А също и аз, ако разберат откъде сте ги получили.

— Не възнамерявам да бъда арестуван от полицията.

— Никой никога не го прави, но това е Австрия, господин Аргов. Нашата полиция не действа по правилата на своите европейски аналози.

Тя бръкна в дамската си чанта, извади кафяв хартиен плик и го подаде на Габриел. Той изчезна под сакото му и те продължиха да вървят.

— Не вярвам, че вие сте Гидеон Аргов от Йерусалим. Затова ви дадох досиетата. Аз не мога да направя нищо повече с тях, не и в тази обстановка. Обещайте ми, че все пак ще действате внимателно. Не искам „Коалицията“ и нейният персонал да имат същата съдба като „Разследвания и справки за събития по време на войната“. — Тя спря и се обърна да го погледне. — И още нещо, господин Аргов. Моля ви, не ми се обаждайте повторно.

* * *

Бусът за наблюдение беше паркиран в края на Аугартен, на „Васнергасе“. Фотографът седеше в задната част, скрит зад отразителното стъкло. Той направи една финална снимка, докато субектите се разделяха в парка, после прехвърли снимките на лаптопа и започна да ги преглежда. Тази, на която се виждаше как пликът преминава от едните ръце в другите, беше заснета изотзад. Беше чудесно фокусирана, добре осветена, направо прекрасна.

[1] Договор, с който се признава независимостта на Австрия. — Б.пр. ↑

7. ВИЕНА

Час по-късно в една анонимна необарокова сграда на Рингщрасе снимката бе доставена в кабинета на Манфред Круц. Поставена в ненадписан кафяв плик, тя му бе подадена без никакъв коментар от привлекателната му секретарка. Както обикновено, Круц бе облечен в тъмен костюм и бяла риза. Кроткото му скуесто лице, съчетано с обичайното му облекло, му придаваше мъртвешки вид, който смущаваше неговите подчинени. Средиземноморските му черти — почти черната коса, маслиненият тен и очите с цвят на кафе — бяха станали в службата повод за слухове, че в потеклото му има цигани или дори евреи. Това беше клевета, разпространявана от многобройните му врагове, и Круц не я намираше за забавна. Той не беше популярен сред служителите, но пък това малко го интересуваше. Манфред имаше стабилни връзки: един път в седмицата обяд с министъра, приятели сред богатшите и политическия елит. Да си спечелиш Круц за неприятел означаваше в следващия момент да те пратят да пишеш квитанции за паркинг в пущинаците на Каринтия^[1].

Неговото поделение бе известно като Пети отдел, но сред висшите офицери в полицията и техните шефове в Министерството на вътрешните работи за него се говореше като за „бандата на Круц“. В моменти на самовлюбеност — простъпка, която с готовност си признаваше — той си се представяше като защитник на всички австрийци. Негова работа бе да направи така, че проблемите на останалата част от света да не проникват през границите на спокойна *Австрия*. Пети отдел беше отговорен за контратероризма, контраекстремизма и контраразузнаването. Манфред Круц притежаваше властта да поставя подслушвателни устройства в офиси и телефонни апарати, да отваря пощенски пратки и да осъществява физическо наблюдение. Чужденците, които идваха в Австрия да си търсят белята, можеха да очакват посещението на някой от хората на Круц. Същото се отнасяше и за австрийските граждани, чиято политическа дейност се отклоняваше от установените правила. Нямахме почти нищо от случващото се в страната, което да не му бе

известно, в това число и скорошната поява във Виена на израелец, който твърдеше, че е колега на Ели Лавон от „Разследвания и справки за събития по време на войната“.

Вродената недоверчивост на Круц към хората се простираше и върху неговата лична секретарка. Той изчака тя да напусне стаята, преди да отвори плика и да изтърси снимката върху бюрото си. Тя падна с лицето надолу. Круц я обърна, постави я под ярката бяла светлина на халогенната лампа и внимателно разгледа изображението. Ренате Хофман не го интересуваше. Тя беше обект на постоянно наблюдение от Пети отдел и той прекарваше повече време, отколкото му се искаше, да изучава снимки, направени от наблюдаващите, и да слуша записи от подслушвателните устройства, монтирани в помещенията на „Коалиция за по-добра Австрия“. Не, Манфред се интересуваше повече от тъмната стегната фигура, която вървеше до нея, от мъжа, който се наричаше Гидеон Аргов.

След малко той се изправи и задейства механизма на стенния сейф зад бюрото си. Вътре, мушната между купчина съдебни дела и връзка парфюмирани любовни писма от момиче, което работеше във ведомството, имаше видеокасата на един разпит. Круц погледна датата на етикетчето — *януари 1991 г.*, — после пъкна касетата във видеоапарата и натисна бутона за пускане.

Минаха няколко кадъра, преди да стигне до желаното място. Камерата беше монтирана високо в ъгъла на стаята за разпити, на ръба между стената и тавана, така че гледаше надолу към случващото се. Изображението беше зърнесто, тъй като технологията бе от по-старо поколение. Едно по-младо копие на Круц крачеше из помещението със застрашително бавно темпо. Пред масата за разпити седеше израелецът — с ръце, почернели от огъня, и очи, потъмнели от скръб. Круц беше напълно сигурен, че това е същият човек, който сега се наричаше Гидеон Аргов. Съвсем необичайно израелецът, а не Круц, бе задал първия въпрос. Сега, както и тогава, Круц бе изумен от перфектния му немски с ясно изразен берлински акцент.

- Къде е синът ми?
- Опасявам се, че е мъртъв.
- А жена ми?

— Жена ви е сериозно ранена. Тя се нуждае от незабавна медицинска помощ.

— Тогава защо не я получава?

— Първо трябва да получим известна информация, преди тя да бъде лекувана.

— Защо не я лекуват сега? Къде е тя?

— Не се притеснявайте, тя е в добри ръце. Ние просто искаме да получим отговор на някои въпроси.

— Какви например?

— Като начало може да ни кажете кой сте в действителност. И моля ви, не ни лъжете повече. Жена ви не разполага с много време.

— Вече ме питаха за името стотици пъти! Вие знаете името ми! Господи, окажете ѝ помощта, от която се нуждае.

— Ще го направим, но първо ни кажете името си. Този път истинското си име. Повече никакви измислени имена, псевдоними или имена за прикритие. Нямаме време, не и ако искате жена ви да оживее.

— Името ми е Габриел, копеле!

— Това малкото ви име ли е или фамилното?

— Малкото ми име.

— А фамилното?

— Алон.

— Алон? Това е еврейско име, нали? Вие сте евреин. А също и израелец, предполагам.

— Да, израелец съм.

— Щом сте израелец, какво правите във Виена с италиански паспорт? Очевидно сте агент на израелското разузнаване. За кого работите, господин Алон? Какво правите тук?

— Обадете се на посланика. Той ще знае с кого да се свърже.

— Ще се обадим на посланика ви. И на външния ви министър. И на вашия министър-председател. Но точно сега, ако искате жена ви да получи медицинското лечение,

от което толкова отчаяно се нуждае, ще ни кажете за кого работите и защо сте във Виена.

— Обадете се на посланика! Помогнете на жена ми, по дяволите!

— За кого работите?

— Знаете за кого работя! Помогнете на жена ми. Не я оставяйте да умре!

— Животът ѝ е във вашите ръце, господин Алон.

— Мъртъв си, шибаняк такъв! Ако жена ми умре тази вечер, си мъртъв. Чуваш ли ме? Мъртъв си!

Картината изчезна, заменена от рояк снежинки. Круц седя дълго време, неспособен да откъсне очи от екрана. Най-накрая превключи телефона си на сигурната линия и набра по памет някакъв номер. Позна гласа, който се обади. Не си размениха любезности.

— Страхувам се, че имаме проблем.

— Кажи ми го.

Круц го направи.

— Защо не го арестувате? Той е нелегално в тази страна — с фалшив паспорт и в нарушение на споразумението, сключено между вашата служба и неговата.

— И после какво? Да го прехвърлим в държавната прокуратура, за да го изправят пред съда? Нещо ми подсказва, че той може да поиска да използва такава трибуна в своя полза.

— Какво предлагаш?

— Нещо по-изкусно.

— Считай израелеца за твой проблем, Манфред. Оправи се с него.

— А какво ще правим с Макс Клайн?

Линията прекъсна. Круц затвори телефона.

* * *

В едно тихо затънтено кътче на квартал Щефансдом, в сянката на северната кула на катедралата „Свети Стефан“, има уличка, която е

толкова тясна, че става единствено за минаването на пешеходци. В началото на улицката, на приземния етаж на внушителна стара сграда в бароков стил, имаше малко магазинче, в което се продаваха единствено антични часовници за колекционери. Табелата над вратата беше скромна, работното време — непредсказуемо. В някои дни магазинът изобщо не отваряше. Нямаше други служители освен собственика. За група специални клиенти той бе известен като хер Грубер. За други — като Часовникаря.

Той беше нисък и мускулист. Предпочиташе да носи пуловери и широки сака от туид, защото официалните ризи и вратовръзки не му стояха особено добре. Темето му бе плешиво, ивицата прошарена коса, която му бе останала, бе късо подстригана, а веждите му бяха гъсти и черни. Носеше очила с кръгли стъкла и рамки от черупка на костенурка. Ръцете му бяха по-големи от тези на повечето хора от бранша, но сръчни и много изкусни.

Работилницата му беше подредена като операционна зала. На работната маса в кръг от ярка светлина лежеше двестагодишен стенен часовник от Нюшател. Кутията от три части, украсена с флорални елементи, както и инкрустираният с емайл циферблат с римски цифри, беше в отлично състояние. Часовникаря беше навлязъл в крайния етап на пространния щателен преглед на зъбчатия механизъм. Ремонтираният часовник щеше да се продаде за почти десет хиляди долара. Един купувач, колекционер от Лион, вече чакаше.

Звънецът на входната врата на магазина прекъсна работата на Часовникаря. Той надзърна през рамката на вратата и видя една фигура да стои на улицата — куриер на мотор, чието мокро кожено яке блестеше на дъжда като кожата на тюлен. Мъжът държеше под мишница пакет. Часовникаря отиде до вратата и я отключи. Куриерът мълчаливо подаде пакета, после се качи на мотора и отпращи.

Хер Грубер заключи отново вратата и отнесе пакета на работната си маса. Бавно го разви — в действителност той вършеше всичко бавно — и повдигна капака на картонената кутия. Вътре лежеше френски стенен часовник в стил *Луи XV*. Направо прекрасен. Мъжът махна капака и пред него се показа задвижващото устройство. Досието и снимката бяха скрити вътре. В продължение на няколко минути той гледа документа, след което го мушна между страниците на дебела

книга със заглавие „Преносими часовници през викторианската епоха“.

Часовникът *Луи XV* беше изпратен от най-важния клиент на Часовникаря. Той не знаеше името му, знаеше само, че е богат и е свързан с политиката. Повечето от клиентите му притежаваха тези два атрибута. Този обаче беше различен. Преди година той бе дал на Часовникаря списък с имена на хора, разпръснати от Европа до Близкия изток и Южна Америка. Часовникаря методично се придвижваше надолу по списъка. Беше ликвидирал един мъж в Дамаск, а друг — в Кайро. Беше застрелял французин в Бордо и испанец в Мадрид. Беше прекосил Атлантическия океан, за да убие двама богати аржентинци. В списъка оставаше още едно име — на швейцарски banker в Цюрих. Часовникаря трябваше да получи окончателния сигнал, за да се заеме с него. Досието, което получи тази вечер, бе на нов човек, който се намираше малко по-близо до дома му, отколкото му се искаше, но беше голямо предизвикателство. Той реши да приеме задачата.

Вдигна телефонната слушалка и набра номера.

— Получих часовника. Колко бързо искате да е готов?

— Считай го за експресна поправка.

— За експресните поправки има допълнително заплащане.

Предполагам, че сте готов да платите.

— Колко е допълнителната сума?

— Обичайната ми такса плюс половината от нея.

— За тази работа?

— Искате ли да бъде свършена или не?

— Ще изпратя първата половина утре сутрин.

— Не, изпратете я *тази вечер*.

— Щом настоявате.

Часовникаря затвори телефона тъкмо когато стотина камбанки едновременно отбелязаха четири часа.

[1] Федерална провинция в Австрия. — Б.пр. ↑

8. ВИЕНА

Габриел никога не бе харесвал виенските кафенета. Имаше нещо в миризмата — смесица от застоял тютюнев дим, кафе и алкохол, — което му се струваше противно. И въпреки че по природа беше тих и кротък човек, не изпитваше удоволствие да седи дълго и да губи ценно време. Не четеше на публични места, защото се страхуваше, че може да го издебнат стари врагове. Пиеше кафе само сутрин, за да се разсъни, а от обилните десерти му прилошаваше. Духовитите разговори го дразнеха, а слушането на другите, особено псевдоинтелектуалните, го докарваше до лудост. Неговият личен ад би била стая, където да е принуден да слуша дискусия за изкуството, водена от хора, които не знаят нищо за него.

Повече от трийсет години не бе ходил в кафе „Централ“. Кафенето се бе оказало сцена на последния етап от чиракуването му при Шамрон, портал между живота преди Службата и сумрачния свят, с който бе свикнал след това. В края на тренировъчния му период Шамрон беше измислил още един тест, за да види дали той е готов за първата си задача. Оставен посред нощ в покрайнините на Брюксел, без документи и без пукната пара в джоба, Габриел трябваше да се срещне на следващата сутрин с един агент на „Лейдзеплейн“ в Амстердам. Използвайки крадени пари и паспорт, който бе отмъкнал от един американски турист, той бе успял да пристигне със сутрешния влак. Чакащият го агент се оказа Шамрон. Той взе паспорта и останалите му пари, после му нареди на следващия ден да бъде във Виена, облечен в други дрехи. Те се срещнаха на една пейка в Щатпарк и отидоха пеш до кафе „Централ“. На една маса в съседство с висок сводест прозорец Шамрон даде на Габриел самолетен билет до Рим и ключ за багажно шкафче на летището, в което щеше да намери пистолет „Берета“. Две вечери по-късно, във фойето на един жилищен блок на площад „Анабалиано“, Габриел беше убил за първи път.

Тогава, както и сега, валеше дъжд, когато Габриел пристигна в кафе „Централ“. Той седна на тапицираната с кожа пейка и остави

няколко немски вестника върху малката кръгла масичка. Поръча си „Шлагоберс“ — черно кафе, гарнирано с бита сметана. Сервираха му го на сребърен поднос с чаша студена вода. Габриел отвори първия вестник — „Ди Пресе“, и започна да чете. Водещата статия бе посветена на бомбената експлозия в „Разследвания и справки за събития по време на войната“. Министърът на вътрешните работи обещавахе бързи действия. Дясната политическа партия искаше по-сурови имиграционни мерки, за да се възпрепятства минаването на австрийските граници от арабски терористи и други създаващи проблеми елементи.

Габриел изчете първия вестник. Поръча си второ кафе „Шлагоберс“ и разгърна списание „Профил“. Огледа вътрешността на кафенето. То бързо се пълнеше с чиновници, отбиващи се за по едно кафе или питие на път от работа за къщи. За съжаление никой не приличаше на описания от Макс Клайн Лудвиг Фогел.

Към пет часа Габриел бе изпил три кафета и започна да се отчайва. Тогава забеляза, че неговият сервитьор кършеше ръце от възмущение, пристъпвайки от крак на крак. Габриел проследи посоката на погледа му и видя възрастен мъж да влиза през вратата: *Един австриец от старата школа, ако разбирате какво имам предвид, господин Аргов.* „Да, разбирам“ — помисли си Габриел.

— Добър ден, хер Фогел.

* * *

Косата му бе почти бяла, олисяла на темето и пригладена към черепа. Устата му беше малка, с изопнати устни, облеклото му бе скъпо и елегантно: сиви фланелени панталони, двуреден блейзър, широка вратовръзка в бургундскочервено. Сервитьорът му помогна да си свали палтото и го отведе до една маса, на няколко крачки от тази на Алон.

— Едно кафе „Айншпенер“, Карл. Нищо друго.

Уверен баритонов глас, свикнал да заповядва.

— Не мога ли да ви изкуша с една торта „Сахер“? Или с ябълков щрудел? Тази вечер е съвсем пресен.

Отегчено поклащане на главата, един път наляво, един път надясно.

— Не и днес, Карл. Само едно кафе.

— Както желаете, хер Фогел.

Фогел седна. В същото време, две маси по-нататък, седна и неговият бодигард. Клайн не беше споменавал за бодигард. Може би не бе го забелязал. А може и да беше ново попълнение. Габриел се насили да сведе поглед към списанието си.

Разположението на местата не бе съвсем оптимално. По стечение на обстоятелствата Фогел седеше с лице към Габриел. Един по-страничен ъгъл щеше да му позволи да го наблюдава, без да се страхува, че ще бъде забелязан. На всичко отгоре бодигардът седеше точно зад Фогел и очите му непрекъснато шареха. Съдейки по издутината от лявата страна на сакото му, той носеше оръжие в раменен кобур под мишницата. Габриел обмисли идеята да си смени масата, но се опасяваше, че ще събуди подозрението на Фогел, така че остана, като крадешком хвърляше погледи към него над списанието си.

Нещата продължиха така и през следващите четиридесет и пет минути. Габриел довърши и последното си четиво и отново започна „Ди Пресе“. Поръча си четвърто „Шлагоберс“. По някое време си даде сметка, че той също беше наблюдаван — не от бодигарда, а от самия Фогел. Минута по-късно го чу да казва:

— Дяволски студена вечер е, Карл. Какво ще кажеш за едно малко бренди преди тръгване?

— Разбира се, хер Фогел.

— И едно за джентълмена на ей онази маса, Карл.

Габриел вдигна поглед и срещна два чифта изучаващи го очи — малките мътни очи на раболепния сервитьор и тези на Фогел, сини и бездънни. Малката му уста бе извита в иронична усмивка. Габриел се затрудни как да реагира, а Лудвиг Фогел видимо се забавляваше от неговото неудобство.

— Тъкмо си тръгнах — каза той на немски, — но много ви благодаря.

— Както желаете. — Фогел погледна към сервитьора. — Като се замисля, Карл, май и аз ще си тръгвам.

Фогел внезапно се изправи, подаде няколко банкноти на сервитьора и приближи до масата на Габриел.

— Предложих да ви почерпя едно бренди, защото забелязах, че ме гледате — каза той. — Срещали ли сме се преди?

— Не, не мисля — отговори Габриел. — И ако съм ви гледал, нищо не съм имал предвид. Просто ми е забавно да разглеждам лицата на хората във виенските кафенета. — Той се поколеба, после добави: — Човек никога не знае с кого може да се сблъска.

— Напълно съм съгласен с вас. — Още една усмивка без следа от хумор. — Сигурен ли сте, че никога не сме се срещали? Лицето ви ми изглежда много познато.

— Искрено се съмнявам в това.

— Вие сте нов в „Централ“ — заяви убедено Фогел. — Аз идвам тук всеки следобед. Може да се каже, че съм най-редовният клиент на Карл. Знам, че никога преди не съм ви виждал тук.

— Обикновено пия кафето си в „Шперл“.

— А, „Шперл“! Щруделът им е хубав, но се опасявам, че шумът от билиардните маси ми пречи да се концентрирам. Трябва да кажа, че обичам „Централ“. Може би ще се видим отново.

— Може би — отвърна Габриел уклончиво.

— Имаше един старец, който идваше често тук. Беше на моята възраст. Водехме чудесни разговори. От известно време не идва. Надявам се, че е добре. Когато човек остарее, нещата като че ли се влошават много бързо.

Габриел сви рамене.

— Може би просто се е преместил в друго кафене.

— Може би — отвърна Фогел. После му пожела приятна вечер и излезе на улицата. Бодигардът дискретно го последва. През витрината Габриел видя как един мерцедес се приближи до тротоара. Фогел хвърли още един поглед към него, преди да се настани на задната седалка. След това вратата се затвори и колата се отдалечи.

Габриел поседя известно време, прехвърляйки в ума си подробностите от неочакваната среща. После плати сметката си и излезе навън в мразовитата нощ. Знаеше, че току-що бе получил предупреждение. Знаеше също така, че времето му във Виена изтича.

* * *

Американецът последен напусна кафе „Централ“. Той се поспря на входната врата, за да вдигне яката на шлифера си, като се постара да избегне приликата с шпионин, и се загледа в отдалечаващия се по тъмната улица израелец. После се обърна и пое в обратна посока. Следобедът се беше оказал интересен. Глупав ход от страна на Фогел, но той си беше такъв.

Посолството се намираше в Девети район, доста път имаше дотам, но американецът реши, че нощта е подходяща за разходки. Обичаше да върви из Виена. Това му допаднаше. Не бе искал нищо друго, освен да бъде шпионин в града на шпионите, и бе прекарал цялата си младост, подготвяйки се за това. Беше учил немски още от съвсем малък, както и съветска политическа теория с най-блестящите умове в тази област в Харвардския университет. След дипломирането му вратите на ЦРУ се разтвориха широко пред него. Тогава Съветската империя рухна и нова заплаха изникна от пясъците на Близкия изток. Свободното говорене на немски и дипломата му от Харвард нямаша голямо значение в новото управление. Днешните звезди бяха активни хора, които можеха да преживяват с червеи и личинки и да вървят стотици километри с някой планинец, без да се оплачат от нещо друго, освен от някоя пришка. Американецът получи назначение във Виена, но градът, който го посрещна, бе загубил своето предишно значение. Той внезапно се бе превърнал в още едно затънтено европейско място, в задънена улица, където спокойно да завършиш кариерата си, но не и да я започнеш.

Трябваше да благодари на Господ за аферата Фогел. Тя беше посъживила нещата, макар и само временно.

Зави по „Болцмангасе“ и спря пред огромния охраняем вход. Дежурният морски пехотинец провери личната му карта и му позволи да влезе. Американецът имаше официално прикритие — работеше в културния отдел. Това само подсилваше чувството му за излизане извън играта. Шпионин, работещ под прикритието на културния отдел във Виена. Колко старомодно.

Качи се с асансьора на четвъртия етаж и спря пред врата, чиято ключалка бе с кодиращо устройство. Зад нея беше командният пункт на виенската база на Управлението. Американецът седна пред един компютър, въведе името си и пушна кратко съобщение до щабквартирата. Беше адресирано до мъж на име Картър — заместник-

директор по операциите. Картър мразеше многословните съобщения. Беше му наредил да открие по-прост начин да го информира и той го бе направил. Последното нещо, от което се нуждаеше Картър, бе подробен отчет за неговите сърцераздирателни подвизи в кафе „Централ“. Някога това може и да е звучало подкупващо. Но вече не бе така.

Той написа четири думи: *Авраам е в играта* — и ги изпрати. Зачака отговор. За да убие времето си, продължи да работи по един анализ на приближаващите избори. Съмняваше се, че ще поискат да го прочетат на седмия етаж в Лангли^[1].

Компютърът му избипка. Беше се получило съобщение. Кликна върху него и думите се появиха на екрана: *Дръж Елиях*^[2] *под наблюдение*.

Американецът изпрати ново съобщение: *Ами ако Елиях напусне града?*

Две минути по-късно: *Дръж Елиях под наблюдение*.

Той прекъсна връзката. Сложи настрана доклада за изборите. Беше обратно в играта, поне засега.

* * *

Габриел прекара остатъка от вечерта в болницата. Нощната сестра Маргерите застъпи на смяна един час след като той пристигна. Когато лекарят завърши прегледа си, тя му позволи да седне край леглото на Ели. За втори път сестрата предложи на Габриел да му говори, после се измъкна от стаята, за да му осигури няколко мига уединение. Габриел не знаеше какво да каже, така че се наведе до ухото на Ели и му зашепна на иврит за случая: Макс Клайн, Ренате Хофман, Лудвиг Фогел... Ели лежеше неподвижно, с бинтована глава и превързани очи. По-късно, в коридора, Маргерите сподели с Габриел, че няма никакво подобрене в състоянието на Лавон. Габриел постоя в съседната чакалня още час, наблюдавайки Ели през стъклото, след това хвана такси, за да се прибере в хотела.

В стаята си той седна пред бюрото и включи лампата. В най-горното чекмедже намери няколко хотелски бланки и молив. Затвори за

миг очи и си представи Фогел, както го бе видял този следобед в кафе „Централ“.

Сигурен ли сте, че никога не сме се срещали? Лицето ви ми изглежда много познато.

Искрено се съмнявам в това.

Габриел отвори очи и започна да рисува. След пет минути лицето на Фогел го гледаше от листа. *Как ли е изглеждал като млад?* Той отново се залови да рисува. Направи косата по-гъста, махна торбичките и гънките около очите. Смекчи бръчките на челото, опъна кожата на бузите и под брадичката, изтри дълбоките бразди, които тръгваха от основата на носа и стигаха до краищата на малката уста.

Удовлетворен, постави новата рисунка до първата. Започна трети вариант, този път с куртка с висока якичка и фуражка на есесовец. Завършеният портрет накара кожата на врата му да пламне.

Габриел отвори досието, което му бе дала Ренате Хофман, и прочете името на селото, където Фогел имаше вила. Намери го на туристическата карта, която откри в чекмеджето на бюрото си, после се обади по телефона на агенция за отдаване на автомобили под наем и запази кола за следващата сутрин.

Занесе рисунките на леглото и като се облегна на възглавницата, се взря в трите различни варианта на лицето. Последният — този, на който Фогел беше в есесовска униформа — му се стори смътно познат. Имаше неприятното усещане, че вече е виждал някъде този мъж. След един час той се изправи и занесе рисунките в банята. Застанал пред мивката, ги изгори в същата последователност, в която ги бе нарисувал: Фогел като проспериращ виенски господин, Фогел с петдесет години по-млад, Фогел като есесовец убиец...

[1] Предградие на Вашингтон, където се намира щабквартирата на ЦРУ. — Б.пр. ↑

[2] Библейският пророк Елиях (Илия). — Б.пр. ↑

9. ВИЕНА

На следващата сутрин Габриел отиде да пазарува на Кернтнерщрасе. Небето приличаше на светлосин купол, нашарен с алабастрови ивици. Докато пресичаше Щефансплац, едва не бе съборен от вятъра. Беше арктически вятър, изстуден от фиордите и ледниците на Норвегия, подсилен от мразовитите равнини на Полша, а сега блъскаше по вратите на Виена като варварска орда.

Той влезе в един универсален магазин, погледна указващото табло и се изкачи с ескалатора до етажа, където продаваха горни дрехи. Там избра тъмносиньо скиорско яке, дебел пухкав пуловер, дебели ръкавици и непромокаеми туристически обувки. Плати покупките си и излезе, вървейки бавно по Кернтнерщрасе с по една найлонова торба във всяка от ръцете си, като проверяваше дали не го следят.

Офисът на агенцията за отдаване на коли под наем се намираше на няколко преки от хотела му. Един сребрист опел комби го очакваше. Габриел натовари торбите си на задната седалка, подписа необходимите документи и потегли. Въртя се в кръг около половин час, гледайки за признаци на следене, след което пое към изхода на магистрала А-1, отправяйки се на запад.

Облаците постепенно се сгъстяваха, сутрешното слънце се скри. Докато стигне до Линц, вече валеше обилен сняг. Той спря на една бензиностанция и се преоблече с дрехите, които бе купил във Виена, след това се върна на магистрала А-1 и измина последната отсечка до Залцбург.

Когато пристигна, половината следобед беше минал. Остави опела на един паркинг и прекара остатъка от времето, като се шляеше по улиците и площадите на стария град, играейки ролята на турист. Изкачи издълбаните стъпала, водещи до Мьонхсберг, и се полюбува на гледката на Залцбург от височината на църковната камбанария. После отиде до Университетсплац, за да види бароковите шедьоври на Фишер фон Ерлах в църквата. Когато се стъмни, се върна обратно в

стария град и вечеря равиоли по тиролски в старомоден ресторант, накичен с ловни трофеи по стените, облицовани с тъмна ламперия.

В осем часа отново беше зад волана на опела, като се отправи на изток, излезе от Залцбург и навлезе в сърцето на Залцкамергут^[1]. Снеговалежът се засили, докато пътят постепенно се изкачваше в планината. Мина през село, наречено Хоф, на южния бряг на езерото Фушълзее, а след още няколко километра стигна до езерото Волфгангзее. Градчето Санкт Волфганг, на което беше наречено, се намираше на противоположния му бряг. Успя да различи единствено тъмния шпил на Църквата на пилигримите. Габриел си спомни, че тя имаше една от най-прекрасните олтарни готически фрески в цяла Австрия.

В заспалото село Зихенбах зави надясно по тесен път, който се изкачваше стръмно по планинския склон. Селището остана далеч зад него. Край пътя се издигаха вили, чиито покриви бяха покрити със сняг, а от комините им се виеше пушек. От една от тях изскочи куче и залая по минаващата кола.

Габриел прекоси тесен мост, намали и спря. Пътят сякаш се бе предал от изтощение. Още по-тясна пътека, по която едва можеше да мине кола, се губеше в близката брезава гора. Трийсет метра по-нататък имаше порта. Габриел изгаси двигателя. Дълбоката тишина на гората беше потискаща.

Той извади електрическото фенерче от жабката и излезе от колата. Портата беше на височината на раменете му и изработена от старо дърво. Една табела предупреждаваше, че в имота от другата страна ловът и туристическите разходки са *строго забранени* и се наказват с глоба и затвор. Габриел стъпи на средната летва, прехвърли се над вратата и скочи върху пухкавия сняг от другата страна.

Включи фенерчето и освети пътеката. Тя се изкачваше по стръмен склон и завиваше надясно, губейки се зад стена от брези. Не се виждаха следи от стъпки и автомобилни гуми. Габриел угаси фенерчето и постоя за момент, докато очите му се приспособиха към тъмнината, после пое по пътеката.

След пет минути стигна до широка поляна. В горния ѝ край, на около сто метра от него, се издигаше къщата — традиционна алпийска хижа, много голяма, с полегат покрив и стреха, която се издаваше доста над външните стени на постройката. Той спря за миг,

ослушвайки се за някакъв знак, че приближаването му е било забелязано. Доволен, заобиколи поляната, като се придържаше към линията на дърветата. Цялата къща тънеше в мрак, не се виждаше никаква светлина във вътрешността, нито отвън. Нямахте и коли.

Габриел отново спря, чудейки се дали да извърши престъпление на австрийска земя, като проникне в къщата. Необитаемата хижа му даваше шанс да надзърне в живота на Фогел, шанс, който сигурно скоро нямаше да му се изпречи на пътя. Спомни си за един постоянно повтарящ се сън: Тициан иска да се консултира с него за реставрацията, но Габриел продължава да отлага, защото безнадеждно е изостанал с графика и не може да намери време за срещата. Тициан е ужасно обиден и ядосано отменя предложението си. Сам пред безкрайно платно, Габриел реставрира без помощта на великия художник.

Той тръгна през поляната. Поглед през рамо потвърди това, което вече знаеше — оставяше ясна диря от човешки стъпки, водещи от края на горичката към задната страна на къщата. Ако не завалеше отново, следите щяха да бъдат видими за всеки, който пожелаеше да ги забележи. *Продължавай да вървиш. Тициан чака.*

Стигна до задната страна на хижата. По дължината на външната стена бяха наредени накуп дърва за огрев. В края на купчината имаше врата. Габриел натисна дръжката. Беше заключено, разбира се. Той свали ръкавиците си и извади тънката метална пластинка, която обикновено носеше в портфейла си. Мушна я в ключалката и леко я раздвижи насам-натам, докато не усети, че механизмът поддаде. След това отключи и влезе.

* * *

Включи фенерчето и откри, че се намира в така нареченото мокро помещение^[2]. Три чифта гумени ботуши бяха строени до стената. На закачалката висеше шуба. Габриел претърси джобовете: няколко дребни монети, смачкана носна кърпичка, втвърдена от изсъхнали старчески храчки.

Той мина през една врата и се озова пред стълбище. Заизкачва се бързо с фенерчето в ръка, докато стигна до друга врата. Тази не беше

заклучена. Габриел я отвори. Скърцането на несмазаните панти отекна в тишината на обширната къща.

Озова се в кухненски килер, който изглеждаше като оплячкосан от отстъпваща армия. Рафтовете бяха почти празни и покрити с тънък слой прах. Обзавеждането на кухнята в съседство беше комбинация между модерна и традиционна мебел: изработени в Германия уреди от неръждаема стомана, чугунени тенджери, закачени над широко открито огнище. Той отвори хладилника: наполовина изпита бутилка с австрийско бяло вино, бучка сирене, позеленяло от мухъл, няколко буркана с престарели подправки.

Габриел премина през трапезарията и влезе в просторно помещение. Обиколи стаята с лъча на фенерчето и спря, когато светлината попадна върху старинно писалище. Имаше само едно чекмедже. Изметнато от студа, то здраво се бе заклезило. Той дръпна силно и едва не го изтръгна от плъзгачите. Освети вътрешността му: химикалки и моливи, ръждясали кламери, купчинка фирмени бланки на Търговска и инвестиционна корпорация „Дунавска равнина“, бланки и пликосе за лична кореспонденция с щемпел *Лудвиг Фогел*.

Затвори чекмеджето и освети повърхността на писалището. В дървена табла за хартия имаше купчина книжа. Габриел ги прелисти: няколко лични писма, документи, които изглеждаха свързани с бизнес контактите на Фогел. Към някои от тях бяха прикачени бележки, всичките написани с един и същ тънък почерк. Взе документите, сгъна ги и ги мушна в джоба на якето си.

Телефонът беше оборудван с вграден телефонен секретар и дигитален дисплей. Часовникът показваше грешно време. Габриел вдигна капака и отдолу се показаха чифт миниатюрни касети. От опит знаеше, че телефонните секретари никога не изтриваха напълно лентите и често на тях оставаше много ценна информация, която бе леснодостъпна за техник с подходящо оборудване. Той извади касетите и ги пхна в джоба си. След това затвори капака и натисна бутона за повторно набиране. Прозвуча сигнал, последван от неблагозвучната мелодия на устройството за автоматично набиране. Номерът се появи на дисплея: 5124124. Номер във Виена. Габриел го запамети.

Следващият звук беше звънът на австрийски телефон, последван от втори звън. Преди да извъни за трети път, някакъв мъж вдигна слушалката.

— Ало... ало... Кой е? Лудвиг, ти ли си? *Кой е там?*
Габриел протегна ръка и прекъсна връзката.

* * *

Изкачи главното стълбище. Колко ли време имаше, преди мъжът в другия край на линията да осъзнае грешката си? Колко бързо би могъл да събере своя отряд и да предприеме контраатака? Габриел почти можеше да чуе тиктакането на часовника.

На горния край на стълбището имаше прилично на алков фойе, обзаведено като малък кът за почивка. До стола се издигаше купчина книги, а върху тях стоеше специална чаша за бренди. От двете страни на фойето имаше по една врата, която водеше към съответната спалня. Габриел влезе в тази отрядно.

Таванът се спускаше под ъгъл, съобразен с наклона на покрива. На стените нямаше нищо освен голям кръст, който висеше над неоправеното легло. На електронния будилник върху нощното шкафче примигваше 12:00... 12:00... 12:00... Навита като змия, пред часовника лежеше черна молитвена броеница. В долния край на леглото, върху поставка, имаше телевизор. Габриел прокара пръста си, облечен в ръкавица, през екрана и остави тъмна диря върху прашасалата повърхност.

Нямаше дрешник, а само голям гардероб в стил *Едуард VII*. Габриел отвори вратата и освети с фенерчето вътрешността му: купчинки от прецизно сгънати пуловери, а на закачалката висяха сака, официални ризи и панталони. Издърпа чекмеджето. В него имаше тапицирана с филц кутия за бижута: потъмнели копчета за ръкавели, пръстени с гербове, стар ръчен часовник с напукана черна каишка. Той обърна часовника и разгледа задния му капак. *На Ерих с обожание, Моника*. Габриел взе единия от пръстените — масивен златен пръстен с герб, украсен с орел. От вътрешната страна на халката му беше гравирано: 1005, добра работа, Хайнрих. Той пусна часовника и пръстена в джоба си.

Излезе от спалнята и се поспря в малкото фойе. Хвърли поглед през прозореца — на пътеката нямаше движение. Влезе във втората спалня. Въздухът бе натежал от добре познатия аромат на розово и

лавандулово масло. Светъл мек килим покриваше пода, на леглото бе метнат пухен юрган на цветя. Едуардовият гардероб беше идентичен с този от първата стая, с тази разлика, че на вратите му имаше огледала. Вътре откри дамско облекло. Ренате Хофман му беше казала, че Фогел никога не се е женил. Тогава на кого принадлежаха тези дрехи?

Габриел отиде до нощното шкафче. Върху дантелената покривчица лежеше Библия с кожена подвързия. Той я хвана за страничното гръбче и силно я разтърси. Една снимка изпадна от нея и се приземи на пода. Габриел я разгледа под светлината на фенерчето. На нея се виждаха жена, юноша и мъж на средна възраст, седнали върху одеяло наред алпийска ливада през лятото. Всички се усмихваха към фотоапарата. Жената бе прегърнала мъжа през рамо. Въпреки че бе направена преди трийсет или четиридесет години, ставаше ясно, че мъжът беше Лудвиг Фогел. А жената? *На Ерих с обожание, Моника*. Момчето, красиво и добре облечено, изглеждаше странно познато.

Чу шум отвън — приглушено бръмчене, и бързо отиде до прозореца. Дръпна леко пердето и видя между дърветата бавно да се изкачват светлините на двойка фарове.

* * *

Габриел мушна снимката в джоба си и заслиза припряно по стълбите. Голямото помещение бе залято от светлината на фаровете. Той мина оттам, откъдето бе дошъл — през кухнята, килера, по задните стълби, докато се озова отново в мокрото помещение. Вече чуваше стъпки по пода над него, някой беше влязъл в къщата. Отвори вратата и се измъкна навън, като затвори тихичко след себе си.

Заобиколи, докато излезе пред хижата, като се придържаше под сянката на стрехата. Автомобилът — спортна кола с двойно предаване — беше паркиран на няколко метра от портата. Фаровете бяха запалени, а вратата на шофьора — открената. Габриел долови електронно писукане на аларма. Ключът стоеше все още на таблото. Той пропълзя до колата, извади го и го захвърли в мрака.

После пресече ливадата и се запуска по планинския склон. Тежките ботуши и дебелият сняг правеха това един от кошмарите му.

Студеният въздух дращеше гърлото му. Докато заобикаляше последния завой на пътеката, видя, че портата е отворена и един мъж стои до колата му, осветявайки я с фенерче през стъклото.

Габриел не се страхуваше от сблъсък с един човек. Обаче с двама едновременно беше друго нещо. Реши да действа дръзко, преди онзи горе в хижата да успее да слезе по склона. Извика на немски:

— Хей, вие! Какво правите с колата ми?

Мъжът се обърна и насочи светлината на фенерчето си към него. Не направи никакво движение, което да подсказва, че посяга за оръжие. Габриел продължи да тича, играейки ролята на обиден шофьор, на чиято кола е било посегнато. После извади фенерчето от джоба на якето си и замахна към лицето на мъжа.

Той вдигна ръка да се предпази и ударът бе поет от дебелилото му яке. Габриел пусна фенерчето и го изрита силно в свивката на коляното. Мъжът изохка от болка и замахна мощно с юмрук. Габриел отскочи настрана, избягвайки го с лекота, като внимаваше да не стъпи накриво в снега. Противникът му беше едър, с петнайсетина сантиметра по-висок и поне двацет килограма по-тежък от него. Ако нещата се влошаха и се стигнеше до борба, изходът нямаше да е сигурен.

Мъжът замахна още веднъж с юмрук — страничен външен удар, който се отплесна от брадата на Габриел. При това движение той загуби равновесие, като се наклони наляво, с насочена надолу дясна ръка. Габриел сграбчи ръката му и пристъпи напред. Опъна назад лакътя си и нанесе с него два удара по скулата на противника си, стараейки се да не засегне смъртоносната зона пред ухото. Мъжът се свлече на снега, зашеметен. За по-сигурно Габриел го удари още веднъж по главата с фенерчето и той изпадна в безсъзнание.

Израелецът погледна през рамо и видя, че на пътеката няма никой. Откопча якето на противника си и потърси портфейла му. Откри го във вътрешния горен джоб. В него намери карта за самоличност. Името не го интересуваше, но длъжността — да. Лежачият в безсъзнание на снега беше полицай.

Габриел поднови претърсването на мъжа и намери в другия джоб на якето малък кожен полицейски бележник. На първата страница с почти детски почерк бе записан регистрационният номер на наетата от Габриел кола.

[1] Алпийски планински район. — Б.пр. ↑

[2] Помещение, използвано за събуване и съхранение на мокри или кални обувки и върхни дрехи. — Б.пр. ↑

10. ВИЕНА

На следващата сутрин, като се върна във Виена, Габриел проведе два телефонни разговора. Първият беше с номер в израелското посолство. Представи се като Клуге — едно от многобройните му телефонни имена — и каза, че се обажда, за да потвърди срещата си с господин Рубин от консулския отдел. След минута мълчание гласът отсреща попита:

— Знаете ли къде е подлезът на Операта?

Габриел отвърна с известно раздражение, че знае. Това беше мрачен пешеходен подлез под площад „Карлсплац“.

— Влезте в подлеза от север — поясни гласът. — По средата, от дясната ви страна, ще видите магазин за шапки. Минете пред този магазин точно в десет часа.

Габриел прекъсна връзката, след това набра номера в апартамента на Макс Клайн във Втори район. Никой не отговори. Той сложи слушалката на вилката и за момент се замисли къде ли може да е Клайн.

Имаше час и половина до срещата си с куриера. Реши да използва времето ползотворно, като се отърве от наетата кола. Трябваше да действа внимателно. Габриел беше взел тефтерчето на полицая. Ако по някаква случайност той бе успял да запомни регистрационния номер след удара, от който бе изпаднал в безсъзнание, щеше да му отнеме само няколко минути да проследи колата до агенцията за отдаване под наем във Виена, а след това и до израелеца, наречен Гидеон Аргов.

Габриел прекоси река Дунав и покара около модерния комплекс на Обединените нации, като търсеше място за паркиране на улицата. Намери едно на около пет минути път пеша от станцията на метрото и спря там. Вдигна капака на мотора, откачи кабелите на акумулатора, след това седна зад волана и завъртя ключа. Като не се чу никакъв звук, затвори капака и се отдалечи.

От телефонна кабина в метростанцията позвъни в офиса на агенцията за отдаване на коли под наем и ги уведоми, че опелът се е

повредил и трябва да бъде прибран. Постара се в тона му да прозвучи нотка на възмущение и служителката в другия край на линията започна усилено да му се извинява. В гласа ѝ не се долавяше нищо, което да подсказва, че полицията се е свързвала с компанията относно кражбата в Залцкамергут предната вечер.

На станцията пристигна влак. Габриел затвори телефона и се качи в последния вагон. Петнайсет минути по-късно влезе в подлеза на Операта от север — точно както го бе инструктирал мъжът от посолството. Подлезът беше пълен със сутрешната тълпа пътници, изсипващи се от спирката на метрото на площад „Карлсплац“, а въздухът бе натезал от зловонната миризма на бургери и цигарен дим. Албанец с отнесен от дрогата поглед поиска от Габриел едно евро, за да си купи храна. Габриел мина край него, без да каже и дума, и продължи напред към шапкарския магазин.

Човекът от посолството излизаше от него, когато Габриел се приближи. Рус и синеок, той носеше шлифер и шалче, увито плътно около врата. В дясната си ръка държеше найлонова торбичка с логото на магазина. Двамата се познаваха. Името му беше Бен Авраам.

Тръгнаха един до друг към изхода в другия край на подлеза. Габриел му предаде плик, съдържащ всички материали, които беше събрал, откакто бе пристигнал в Австрия: досието, дадено му от Ренате Хофман, часовника и пръстена, взети от гардероба на Лудвиг Фогел, снимката, изпаднала от Библията. Бен Авраам мушна плика в найлоновата си торбичка.

— Занеси го вкъщи — каза Габриел. — Бързо.

Бен Авраам кимна отсечено.

— А получателят на булевард „Цар Саул“?

— Той не е за там.

Човекът от посолството вдигна многозначително вежди.

— Знаеш правилата. Всичко минава през щабквартирата.

— Не и това — отвърна Габриел, като кимна към найлоновата торбичка. — То отива при Стареца.

Стигнаха до края на подлеза. Алон се обърна и пое в обратната посока. Бен Авраам го последва. Габриел се досещаше какво си мислеше той. Трябваше ли да наруши официалните разпоредби на Службата и да рискува да разгневи Лев, който от всичко най-мразеше точно това, или да направи малка услуга на Габриел Алон и Ари

Шамрон. Вътрешният дебат на Бен Авраам не продължи дълго. Габриел не бе и очаквал друго. Лев не беше от хората, които събуждат личната преданост на подчинените си. Той беше сегашният шеф, но Шамрон беше *мемунех*, а *мемунехът* беше вечен.

Като му хвърли още няколко коси погледа, Габриел отпрати Бен Авраам. Прекара десетина минути в ходене из подлеза, търсейки потвърждение, че не е следен, след което се изкачи обратно на улицата. От обществен телефон опита за втори път да се свърже с Макс Клайн. Отсреща за втори път никой не отговори.

Качи се в минаващия трамвай и продължи с него покрай градския център до Втори район. Отне му известно време да открие адреса на Клайн. Във фоайето натисна звънеца на апартамента му, но не получи отговор. Портиерката — жена на средна възраст в рокля на цветя — подаде глава и го изгледа подозрително.

— Кого търсите?

Габриел каза истината.

— Сутрин обикновено ходи в синагогата. Потърсихте ли го там?

Еврейският квартал се намираще точно от другата страна на Дунавския канал — най-много на десет минути пеша. Както винаги, синагогата беше охранявана. Независимо от паспорта му, Габриел трябваше да мине през метален детектор, преди да бъде допуснат вътре. Той си взе една *kipa*^[1] от коша и покри главата си, преди да влезе в храма. Няколко по-възрастни мъже се молеха до *бимаха*^[2]. Никой от тях не беше Макс Клайн. В преддверието попита охраняващия дали е виждал Клайн тази сутрин. Той поклати глава и му предложи да пробва в еврейския общински център.

Габриел отиде до съседната къща, където го прие една руска еврейка на име Наталия.

— Да — каза му тя, — Макс Клайн често прекарва сутрините в центъра, но днес не съм го виждала. Понякога старците пият кафе в „Шотенринг“ — добави девойката. — То е на номер деветнайсет. Може да проверите там.

Наистина имаше група възрастни виенски евреи, които пиеха кафе в „Шотенринг“, но Клайн не беше сред тях. Габриел попита дали е идвал тази сутрин и шест прошарени глави едновременно отрекоха.

Разтревожен, той пресече отново Дунавския канал обратно към Втори район и се върна до блока на Макс. Натисна звънеца, но пак не

получи никакъв отговор. След това почука на вратата на портиерката. Като го видя за втори път, лицето ѝ внезапно стана сериозно.

— Почакайте тук — рече му тя. — Ще взема ключа.

* * *

Портиерката отключи вратата и преди да прекрачи прага, извика името на Клайн. Като не получи отговор, влязоха. Пердетата бяха спуснати и всекидневната тънеше в мрак.

— Хер Клайн? — извика тя отново. — Тук ли сте? Хер Клайн?

Габриел отвори двойната врата, водеща към кухнята, и надникна вътре. Вечерята на Макс стоеше недокосната на малката масичка. Той мина по коридора, като спря да надзърне в празната баня. Вратата на спалнята беше заключена. Габриел потропа с юмрук по нея и извика името на Клайн. Не получи никакъв отговор.

Портиерката дойде до него. Двамата се спогледаха. Тя кимна. Габриел хвана дръжката с ръце и блъсна с рамо вратата. Дървото се разцепи и той влетя в спалнята.

Там, както и във всекидневната, пердетата бяха спуснати. Габриел прокара ръка по стената, пипнешком търсейки в мрака ключа за осветлението. Малката нощна лампа хвърли сноп лъчи върху фигурата на леглото.

Портиерката ахна.

Габриел се приближи. Главата на Макс Клайн беше покрита с прозрачна найлонова торба, а около шията му беше увит златист ширит. Широко отворените му очи гледаха израелеца през замъгления найлон.

— Ще се обадя на полицията — каза портиерката.

Габриел седна в края на леглото и зарови лице в ръцете си.

* * *

Минаха двацет минути, преди да дойдат първите полицаи. Апатичното им отношение подсказваше, че допускаха самоубийство. В известен смисъл това беше добре за Габриел, защото подозрението в

неискреност щеше да промени значително естеството на срещата. Той бе разпитан два пъти — веднъж от униформените, които първи се отзоваха на обаждането, и после от полицейски детектив на име Грайнер. Габриел се представи като Гидеон Аргов и каза, че работи в Йерусалимския отдел на „Разследвания и справки за събития по време на войната“, че е дошъл във Виена след бомбения атентат, за да бъде с колегата си Ели Лавон, че Макс Клайн бил стар приятел на баща му, който му предложил да го намери, за да види как се справя старецът. Не спомена за срещата си с Макс преди две вечери, нито информира полицията за подозренията му относно Лудвиг Фогел. Провериха паспорта му, както и служебната му карта. Телефонните номера бяха записани в малки черни тефтерчета. Изказани му бяха съболезнования. Всички бяха много вежливи.

Малко след пладне дойдоха двама санитарии да приберат тялото. Детективът подаде на Габриел визитна картичка и му каза, че е свободен да си върви. Той излезе на улицата и зави зад ъгъла. В сенчестия пасаж се облегна на опушената тухлена стена и затвори очи. Самоубийство? Не, човекът, преживял ужасите на Аушвиц, не бе извършил самоубийство. Беше убит и Габриел не можеше да потисне чувството, че вината отчасти е негова. Беше глупаво да остави Клайн, без да му осигури защита.

Тръгна обратно към хотела си. Картините от случилото се изникваха пред очите му като фрагменти от незавършена рисунка: Ели Лавон в болничното му легло, Лудвиг Фогел в кафе „Централ“, полицаят в Залцкамергут, Макс Клайн — мъртъв, с найлонова торба на главата. Всеки инцидент беше като допълнителна тежест, добавена върху блюдото на везна. Наближаваше моментът везната да се наклони фатално и Габриел подозираше, че той ще бъде следващата жертва. Време беше да напусне Австрия, докато още можеше.

Влезе в хотела си и помоли служителя на рецепцията да приготви сметката му, след това се качи по стълбите до стаята си. Въпреки табелката „Не ме безпокойте!“, която висеше на дръжката, вратата му беше открената и той дочу гласове, идващи отвътре. Побутна я леко с върха на пръстите си. Двама цивилни агенти тъкмо вдигаха матрака на леглото. Трети, очевидно техен началник, седеше пред бюрото и ги наблюдаваше, както отегчен запалнянко спортно състезание. Щом видя Габриел да стои на вратата, той се изправи

бавно и сложи ръце на кръста си. Последната тежест току-що бе поставена на везната.

— Добър ден, Алон — каза Манфред Круц.

[1] Еврейска шапчица, която покрива само темето. — Б.пр. ↑

[2] Подиум в синагогата, откъдето равинът чете пасажи от Тората (Стария завет). — Б.пр. ↑

11. ВИЕНА

— Ако обмисляте възможността за бягство, ще откриете, че всички изходи са блокирани, а един здравеняк в долния край на стълбите ще бъде доволен да ви укроти. — Тялото на Круц бе леко извърнато. Той изгледа предупредително Габриел и вдигна ръка в омиротворителен жест. — Няма нужда да си изпускаме нервите. Влезте и затворете вратата.

Гласът му си бе същият — тих и неестествено спокоен, като на погребален агент, помагач на скърбящ роднина при избора на ковчег. Беше остарял за тези тринайсет години: натрупал повече бръчки около лукавата си уста и повече килограми на стройното тяло, а по елегантната кройка на дрехите му и арогантно поведение си личеше, че е повишен. Габриел задържа поглед върху черните очи на Круц. Усетил присъствието на друг човек зад гърба си, той прекрачи прага и затръшна вратата след себе си. Чу глух удар, последван от немска псувня. Круц отново вдигна ръка. Този път жестът беше заповед за Габриел да спре.

— Въръжен ли сте?

Габриел отегчено поклати глава.

— Имате ли нещо против да се уверя лично в това? — попита Круц. — Спечелили сте си известна репутация.

Алон вдигна ръце. Полицаят, който бе стоял зад него в коридора, влезе в стаята и го претърси. Беше професионалист — започна от тила и завърши при глезените. Круц изглеждаше разочарован от резултата.

— Свалете си палтото и опразнете джобовете.

Габриел се поколеба за момент и бе пришпорен с болезнено ръгване в областта на бъбреците. Откопча палтото си и го подаде на Круц, който претърси джобовете и опипа хастара за тайник.

— Извадете джобовете на панталоните си.

Изпълни заповедта. В резултат изпаднаха няколко монети и остатък от трамваен билет. Круц погледна към двамата агенти, които държаха матрака, и им заповяда да го сложат на мястото му.

— Господин Алон е професионалист — каза той. — Няма да намерим нищо.

Цивилните пльоснаха матрака обратно върху рамката на леглото. Като махна с ръка, шефът им даде знак да напуснат стаята, после отново седна пред бюрото и посочи към леглото.

— Настанете се удобно.

Габриел остана прав.

— Откога сте във Виена?

— Вие ми кажете.

Круц благодари за професионалния комплимент с бегла усмивка.

— Пристигнахте с полет от летище „Бен Гурион“ по-предната вечер. След като се регистрирахте в този хотел, отидохте във Виенската общинска болница, където прекарахте няколко часа с вашия приятел Ели Навои.

Круц замълча. Габриел се запита колко още знаеше той за неговите действия във Виена. Знаеше ли за срещите му с Макс Клайн и Ренате Хофман? За случайната му среща с Лудвиг Фогел в кафе „Централ“ и за екскурзията му до Залцкамергут? Дори и да знаеше повече, бе малко вероятно да му каже. Той не беше от хората, които откриват картите си без причина. Габриел си го представяше като студен и безстрастен комарджия.

— Защо не ме арестувахте по-рано?

— Аз не съм ви арестувал и сега. — Австриецът си запали цигара. — Ние бяхме готови да си затворим очите за вашето нарушение на споразумението ни, защото допуснахме, че сте дошли във Виена, за да бъдете до своя ранен приятел. Но бързо стана ясно, че възнамерявате да проведете частно разследване за бомбената експлозия. По очевидни причини не мога да разреша това.

— Да — съгласи се Габриел, — по очевидни причини.

Круц остана за момент загледан в дима, който се издигаше от цигарата му.

— Имаме споразумение, господин Алон. При никакви обстоятелства да не се връщате в тази страна. Не сте добре дошли тук. Не би трябвало да сте тук. Не ме е грижа дали сте разстроен за вашия приятел Ели Лавон. Това е наше разследване и ние не се нуждаем от вас или вашата служба.

Круц погледна часовника си.

— Има един самолет на „Ел Ал“^[1], който излита след три часа. Вие ще се качите на него. Ще ви правя компания, докато си опаковате багажа.

Габриел огледа дрехите си, разпръснати по пода. Вдигна капака на куфара си и видя, че подплатата му е срязана. Круц вдигна рамене: *Какво очаквахте?* Габриел се наведе и започна да събира вещите си. Австриецът гледаше през френския прозорец и пушеше.

След малко попита:

— Тя жива ли е още?

Габриел се обърна бавно настрани и прикова поглед върху малките му тъмни очички.

— За жена ми ли говорите?

— Да.

Алон бавно поклати глава.

— Не говорете за жена ми, Круц.

Австриецът се усмихна студено.

— Нали няма да започнете отново да отправяте заплахи, Алон? Мога да се изкуша да ви задържа за по-обстоен разпит относно вашите действия тук.

Габриел не отвърна нищо.

Круц изгаси цигарата си.

— Опаковайте багажа си, Алон. Вие не искате да изпуснете самолета си.

[1] Израелска авиокомпания. — Б.пр. ↑

ВТОРА ЧАСТ
ЗАЛАТА НА ИМЕНАТА

12. ЙЕРУСАЛИМ

Светлините на летище „Бен Гурион“ пронизваха тъмнината над крайбрежната равнина. Габриел опря челото си на прозореца и се загледа в пистата, която постепенно изплуваше пред погледа му. Асфалтът блестеше като стъкло под нощния дъжд. Докато самолетът бавно спираше, той забеляза мъжа от булевард „Цар Саул“, скрит под чадър, да стои в долния край на стълбите. Мъжът се увери, че той е последният пътник, който слезе от самолета.

Двамата влязоха в терминала през специалния вход, използван само от висши държавни служители и високопоставени гости. Човекът от щабквартирата беше ученик на Лев — чиновник и технократ, — който се държеше отвисоко и смяташе, че оперативните агенти са просто слепи оръдия, които трябва да се манипулират от по-висши същества. Габриел направи крачка към него.

— Шефът иска да ви види.

— Сигурен съм, че е така, но не съм спал две денонощия и съм уморен.

— Шефа не го е грижа дали сте уморен. За кой, по дяволите, се мислите, Алон?

Габриел, дори и в светилището на летището „Бен Гурион“, не обичаше да използват истинското му име. Той се завъртя на пети. Мъжът от щабквартирата вдигна помирително ръце. Габриел продължи да върви. Щабният плъх прояви разум и не го последва.

Навън дъждът плющеше по паважа. Без съмнение работа на Лев. Габриел потърси убежище под козирката на таксиметровата стоянка и се замисли накъде да поеме. Той нямаше къща в Израел; Службата бе единственият му дом. Обикновено отсядаше в някоя тайна квартира или във вилата на Шамрон край Тивериадско море.

Едно черно пежо зави и влезе в кръговата отбивка. Под тежестта на бронята то се движеше ниско на здравите си амортизьори. Колата спря пред Габриел и бронираното задно стъкло се плъзна надолу. До Алон достигна острата и добре позната миризма на турски тютюн.

След това видя ръката — с кафеникави петънца и изпъкнали сини вени, — която уморено го подкани да се скрие от дъжда.

* * *

Колата полетя напред още преди Габриел да е затворил вратата. Шамрон никога не можеше да стои спокойно. Той загаси цигарата си заради по-младия си спътник и спусна за няколко секунди прозорците, за да се проветри. Когато прозорците бяха отново затворени, Габриел му разказа за враждебното посрещане от страна на Лев. Първо заговори на Шамрон на английски, после, спомняйки си къде се намира, премина на иврит.

— Очевидно иска да си поговори с мен.

— Да, знам — отвърна Шамрон. — Той иска да види и мен.

— Как е научил за Виена?

— Изглежда, Манфред Круц „любезно“ се е обадил в посолството след твоето депортиране и е вдигнал скандал. Казаха ми, че не било приятно. Външният министър е бесен и целият висш ешелон на булевард „Цар Саул“ яростно иска да бъде наказан, както и ти.

— Какво могат да ми направят?

— Нищо, ето защо ти си моят идеален съучастник — затова, а и заради безспорните ти заложиби, разбира се.

Пежото излезе от района на летището и се включи в магистралата. Габриел се чудеше защо се насочиха към Йерусалим, но бе твърде изтощен, за да го е грижа. След малко се заизкачваха по склона на Юдейските хълмове. Скоро колата се изпълни с аромата на евкалипт и мокър бор. Габриел погледна през напръскания от дъжда прозорец и се опита да си спомни кога за последен път бе стъпвал в родината си. Беше, след като залови Тарик ал Хурани. Бе прекарал един месец в тайна квартира извън стените на Стария град, възстановявайки се от огнестрелна рана в гърдите. Това се бе случило преди повече от три години. Осъзна, че нишките, които го свързваха с това място, се бяха протрили. Запита се дали и той — като Франческо Тиеполо, щеше да умре във Венеция и да бъде подложен на унижението да бъде погребан на континента.

— Нещо ми подсказва, че Лев и външният министър ще ми бъдат малко по-малко ядосани, когато открият какво има в това. — Ари вдигна един плик. — Изглежда, си бил много зает по време на краткия ти престой във Виена. Кой е Лудвиг Фогел?

С подпряна на прозореца глава, Габриел разказа на Шамрон всичко, като започна със случайната си среща с Макс Клайн и завърши с напрегнатия си сблъсък с Манфред Круц в хотелската стая. Скоро Ари отново пушеше и въпреки че лицето му не можеше да се види ясно в сумрачната задна част на лимузината, старецът всъщност се усмихваше. Умберто Конти може и да бе направил от Габриел велик реставратор, но на него, Шамрон, се дължеше превъзходната му памет.

— Нищо чудно, че Круц е нямал търпение да те изгони от Виена — каза той. — Ислямска бойна група? — Засмя се иронично. — Колко удобно. Правителството приема поетата от тях отговорност и прикрива аферата като акт на ислямския тероризъм на австрийска територия. По този начин следата не стига до австрийците — или до Фогел и Мецлер, който е толкова близо до избирането му за канцлер.

— А какво ще кажеш за документите от държавния архив? Според тях Лудвиг Фогел е чист като сълза.

— Тогава защо е поставил бомба в офиса на Ели и е убил Макс Клайн?

— Ние не знаем дали е извършил което и да е от тях.

— Така е, но фактите определено подсказват, че съществува такава възможност. Може и да не успеем да го докажем в съда, но историята би продала огромен тираж вестници.

— Предлагаш да раздухаме скандал?

— Защо да не запалим огън под краката на Фогел и да видим как ще реагира той?

— Лоша идея — отвърна Габриел. — Спомняш ли си Валдхайм и разкритията за неговото нацистко минало? Те бяха отхвърлени като чужда агитация и намеса във вътрешните работи на Австрия. Обикновените граждани сплотиха редиците си около него, както и австрийските власти. Делото също повиши антисемитските настроения в страната. Раздухването на скандал е лоша идея, Ари.

— Тогава какво предлагаш да сторим?

— Макс Клайн беше убеден, че Лудвиг Фогел е есесовецът, извършил зверствата в Аушвиц. Според документите в държавния

архив обаче, той е бил твърде млад, за да е този човек — освен това е служил във Вермахта, а не в СС. Но да приемем теоретично, че Макс е бил прав.

— Това би означавало, че Лудвиг Фогел е някой друг.

— Точно така — отвърна Габриел. — Тогава нека открием кой в действителност е той.

— Как смяташ да го направим?

— Не съм сигурен — рече Габриел, — но нещата в този плик, попаднали в подходящи ръце, може да ни разкрият някои ценни улики.

Шамрон кимна замислено.

— Има един човек в „Яд Вашем“, с когото трябва да се видиш. Той може да ти помогне. Първото нещо, което ще направя на сутринта, е да уговоря среща.

— Има и още нещо, Ари. Трябва да измъкнем Ели от Виена.

— И аз така си мислех. — Той вдигна телефона на колата и натисна бутона за автоматично набиране. — Шамрон се обажда. Трябва да говоря с министър-председателя.

* * *

„Яд Вашем“, разположен на върха на хълма Херцел в западната част на Йерусалим, е официалният израелски мемориал, посветен на шестте милиона евреи, загинали в Шоа^[1]. Той е също и най-големият световен център за изследване и документиране на холокоста. Библиотеката му съдържа над ето хиляди тома — най-голямата и пълна колекция от литература за холокоста в света. В архивите му са събрани над петдесет и осем милиона страници оригинални документи, включващи хиляди свидетелски показания, написани собственоръчно, диктувани или записани на видеокасети, на оцелелите след Шоа в Израел и по целия свят.

Моше Ривлин го очакваше. Пълничък брадат учен, той говореше иврит с изразен бруклински акцент. Беше експерт не в областта на жертвите на Шоа, а на виновниците — немците, обслужвали смъртоносната нацистка машина, както и хилядите им помощници от други националности, които доброволно и ентузиазирани са вземали участие в унищожението на европейските евреи. Работеше като платен

консултант към Отдела за специални разследвания към Министерството на правосъдието на САЩ, като събираше документални доказателства срещу обвинени нацистки военнопръстъпници и издирваше в Израел живи свидетели. Когато не се ровеше из архивите в „Яд Вашем“, Ривлин обикновено можеше да бъде намерен сред оцелелите — да търси някой, който си спомняше.

Той въведе Габриел в сградата на архива и го заведе в главната читалня. Тя беше изненадващо тясно помещение, ярко осветено от големи, простиращи се от пода до тавана прозорци, които гледаха към хълмовете на Западен Йерусалим. Двама учени седяха приведени над отворени книги, друг беше приковал поглед в екрана на устройство за четене на микрофилми. Когато Габриел предложи да отидат в някое по-усамотено местенце, Ривлин го отведе в малка странична стая и затвори дебелия стъклена врата. Предоставената от Габриел информация беше добре синтезирана, но достатъчно пълна, за да не липсва нищо съществено при превода ѝ. Той показа на Ривлин всички материали, които беше събрал в Австрия: досието от държавния архив, снимката, ръчния часовник и пръстена. Когато му посочи надписа, гравирани от вътрешната страна на пръстена, Моше го прочете и рязко вдигна поглед.

— Изумително! — прошепна той.

— Какво означава това?

— Трябва да взема някои документи от архива. — Ривлин се изправи. — Ще отнеме малко време.

— Колко?

Архиварят сви рамене.

— Един час, а може би и по-малко. Били ли сте някога в мемориалния комплекс?

— Не и откакто бях ученик.

— Поразходете се. — Ривлин го потупа по рамото. — Върнете се след час.

* * *

Габриел пое по пешеходна алея, засенчена от борове, и слезе през каменния пасаж до потъналия в мрак детски мемориал. Пет

свещи, отразени от безброй огледала, създаваха илюзията за звездна галактика, докато записан глас четеше имената на мъртвите.

Той излезе обратно на ярката слънчева светлина и отиде до Възпоменателната зала, където постоя неподвижен пред вечния огън, блещукащ сред черните базалтови стени, на които беше гравирана историята на най-позорните имена: Треблинка, Собибор, Майданек, Берген-Белзен, Челмно, Аушвиц...

В „Залата на имената“ нямаше огън или статуи, само безкрайни редове папки, пълни със свидетелски показания, всяка от които съдържаха историята на мъченик: име, място и дата на раждане, имената на родителите, местоживеене, професия, място на смъртта. Миловидна жена на име Шошана потърси из базата данни на компютъра и намери страниците с данните на дядото и бабата на Габриел — Виктор и Хана Франкел. Тя ги распечата и тъжно му ги подаде. В края на всяка страница бе написано името на този, който бе предоставил информацията: Ирене Алон, майката на Габриел.

Той доплати скромна сума за распечатките — по два шекела на страница, и отиде до съседната сграда, където се помещаваше Музеят на изкуството в „Яд Вашем“, приютил най-голямата колекция от художествени творби в света от времето на холокоста. Докато бродеше из галериите, Габриел откри, че му бе почти невъзможно да измери дълбините на човешкия дух, успял да сътвори *изкуство* при условия на изтощителен глад, робство и невъобразима бруталност. Внезапно неговата работа му се видя съвсем тривиална и безсмислена. *Какво общо имат мъртвите светци в църковен музей с каквото и да било?* Марио Делвекио изглеждаше напълно неуместен.

В последната зала имаше специална изложба на детско изкуство. Една картина го шокира — нарисувана с въглен скица на дете хермафродит, треперещо от страх пред огромната фигура на есесовски офицер.

Погледна часовника си. Беше изминал един час. Той напусна Музея на изкуството и забърза обратно към архива, за да чуе резултатите от издирването на Моше Ривлин.

* * *

Откри Ривлин да крачи неспокойно в настлания с пясъчник преден двор на сградата. Той сграбчи Габриел за ръката и го заведе в малката стаичка, където се бяха срещнали преди час. Там ги очакваха две дебели папки. Моше отвори първата и му подаде една снимка: Лудвиг Фогел в униформа на щурмбанфюрер от СС.

— Това е Радек — прошепна Ривлин, неспособен да сдържи вълнението си. — Мисля, че може наистина да си открил Ерих *Радек*!

[1] Староеврейска дума, означаваща „бездна“, „мрак“, „унищожение“. Употребява се и като синоним на холокоста. — Б.пр. ↑

13. ВИЕНА

Хер Конрад Бекер от „Бекер и Пул“, на Талщрасе 26, Цюрих, пристигна във Виена същата сутрин. Той мина незабавно през паспортния контрол и се насочи към залата за пристигащи, където забеляза униформения шофьор, стиснал табела с надпис „Хер Бауер“. Клиентът бе настоял за тази допълнителна предпазливост. Бекер не харесваше клиента — нито си правеше илюзии за източника на банковата сметка, — но такава бе естеството на частното швейцарско банково обслужване, а хер Конрад Бекер беше „правоверен“. Ако капитализмът беше религия, Бекер щеше да бъде водач на екстремистка секта. Според неговото затвърдено мнение, човек притежаваше божественото право да прави пари, освободени от правителствени наредби, и да ги крие — където и когато си иска. Избягването на данъци не беше избор, а морален дълг. В потайния свят на цюрихските банки той бе известен с абсолютната си дискретност. Това беше и причината, поради която на Конрад Бекер бе поверена банковата сметка.

Двайсет минути по-късно колата спря пред голяма представителна къща от вулканичен камък в Първи район. Според дадените му от Бекер инструкции, шофьорът натисна два пъти клаксона и след кратко изчакване металната порта бавно се отвори. Когато автомобилът спря на алеята за коли, един мъж излезе от предната врата на къщата и слезе по късото стълбище. Той беше към края на четиридесетте години, с телосложение и наперена походка на ски състезател. Името му беше Клаус Халдер.

Халдер отвори вратата на колата и въведе Бекер във вестибюла. Както обикновено, той поиска от банкера да отвори своето дипломатическо куфарче за проверка. Последва твърде унизителната поза ала Леонардо — широко разтворени ръце и крака — за щателното претърсване с металотърсач.

Накрая той бе отведен в салона — тържествена виенска гостна стая, просторна и правоъгълна, със стени в наситеножълто и корнизи, боядисани в бяло. Мебелите бяха в бароков стил, покрити с калъфи от

пищен брокат. Позлатен часовник тихо тиктакаше върху полицата на камината. Всеки елемент от мебелировката, всяка лампа и декоративен предмет сякаш засвидетелстваше уважение към съседа си и към помещението като цяло. Беше стая на човек, който очевидно притежаваше в еднаква степен пари и вкус.

Хер Фогел, клиентът, седеше под един портрет, който по мнението на Бекер изглеждаше творба на Лукас Кранах-старши^[1]. Той се изправи бавно и протегна ръка. Двамата бяха пълна противоположност: Фогел беше висок, тевтонски тип, със светлосини очи и бяла коса; Бекер — нисък и плешив, със самоувереността на космополит, породена от различната природа на неговата клиентела. Фогел пусна ръката на банкера и го покани с жест да се разположи на един празен стол. Бекер седна и извади от куфарчето си подвързана с кожа счетоводна книга. Клиентът кимна със сериозно изражение; не беше човек за салонни разговори.

— Към тази сутрин — каза Бекер — общата стойност на сметката възлиза на два и половина милиарда долара. По груби изчисления един милиард от тях са в брой, разделени поравно в долари и евро. Останалата част от парите са инвестирани — обичайната такса, ценни книжа и облигации, заедно със значителна сума от недвижимо имущество. Подготвяйки ликвидацията и разпределянето на капитала, ние сме в процес на разпродажба на недвижимото имущество. Като се има предвид състоянието на световната икономика, това трае по-дълго, отколкото се бяхме надявали.

— Кога ще приключи процесът?

— Планираната дата е краят на месеца. Дори и да не постигнем сто процента нашата цел, разпределянето на парите ще започне веднага след получаването на писмото от канцеларията на канцлера. По този въпрос инструкциите са твърде специфични. Писмото трябва да бъде предадено на ръка в моя офис в Цюрих не по-късно от седмица след като канцлерът положи клетва. То трябва да е на официална бланка и да носи неговия подпис.

— Мога да ви уверя, че писмото на канцлера ще дойде.

— В очакване на победата на хер Мецлер предприех трудната задача да издиря всички онези, които трябва да получат парите. Както знаете, те са разпръснати от Европа до Близкия изток и от Южна Америка до САЩ. Освен това установих контакт с управителя на

Ватиканската банка. Както можеше да се очаква, предвид текущото финансово състояние на Светия престол, той беше много доволен от моето обаждане.

— И защо не? Четвърт милиард долара е голяма парична сума.

Банкерът внимателно се усмихна.

— Да, но дори и Светият отец няма да знае какъв е истинският произход на парите. Доколкото това касае Ватикана, те са от богат спонсор, който иска да остане анонимен.

— И после идва вашият дял.

— *Банковият* дял е сто милиона долара, платими при разпределянето на всички капитали.

— Сто милиона долара плюс всички такси за трансакциите, които сте събрали през годините, и процента, който вземате от годишната лихва. Сметката ви направи изключително богат човек.

— Вашите другари обезпечават щедро онези, които им помагала в това изпитание. — Банкерът затвори счетоводната книга с приглушено тупване. След това стисна ръцете си и за момент се загледа замислено в тях, преди да заговори: — Обаче се опасявам, че има някои неочаквани... *усложнения*.

— Какви усложнения?

— Изглежда, няколко души от онези, които трябваше да получат *пари*, са умрели наскоро при странни обстоятелства. Последният беше сириецът. Той е бил убит в един публичен дом в Истанбул в обятията на руска проститутка. Момичето също е било убито. Ужасна сцена.

Фогел тъжно поклати глава.

— Сириецът трябва да е бил предупреден да не посещава такива места.

— Разбира се, като притежател на номера на банковата сметка и паролата, вие ще упражнявате контрол над всички капитали, които няма да могат да бъдат разпределени. Това е указано в инструкциите.

— Какъв късмет за мен!

— Да се надяваме, че Светият отец няма да пострада при подобен инцидент. — Банкерът свали очилата си и огледа стъклата за някакво замърсяване. — Длъжен съм да ви напомня, хер Фогел, че аз съм единственият човек, упълномощен да разпределя капиталите. В случай че умра, пълномощията ще се прехвърлят на моя партньор — хер Пул. Ако загина от насилствена смърт или при странни

обстоятелства, сметката ще бъде замразена, докато не бъдат установени причините за смъртта ми. Ако те не могат да се установят, сметката ще стане пасивна. А вие знаете какво се случва с пасивните сметки в Швейцария.

— В края на краищата стават собственост на самата банка.

— Точно така. О, предполагам, че бихте могли да оспорвате в съда, но ще възникнат множество неудобни въпроси относно произхода на парите — въпроси, които швейцарската банкова индустрия и правителството биха предпочели да не изкарват на показ пред обществото. Както можете да си представите, такова искане ще бъде неудобно за всички замесени страни.

— Тогава, моля ви, внимавайте, хер Бекер. Вашето добро здраве и безопасност са от първостепенна важност за мен.

— Радвам се да го чуя. Ще очаквам с нетърпение писмото на канцлера.

Банкерът прибра счетоводната книга в дипломатическото си куфарче и го затвори.

— Съжалявам, но има още една формалност, която ми изскочи от ума. По повод на сметката — необходимо е да ми кажете номера ѝ. За официалните документи, хер Фогел. Ще ми го продиктувате ли сега?

— Да, разбира се. — След това с немска точност: — Шест, две, девет, седем, четири, три, пет.

— А паролата?

— Едно, нула, нула, пет.

— Благодаря ви, хер Фогел.

* * *

Десет минути по-късно колата на Бекер спря пред хотел „Амбасадор“.

— Изчакай тук — каза bankerът на шофьора. — Ще се забавя само няколко минути.

Той прекоси фоайето и се качи с асансьора до четвъртия етаж. Висок американец с измачкан блейзър и вратовръзка на райе го прие в стая 417. Той предложи на Бекер питие, което bankerът отказа, после

цигара, която също бе отказана. Бекер никога не бе пушил. Може би щеше да започне.

Американецът протегна ръка към куфарчето. Бекер му го подаде. Мъжът повдигна капака и отдели фалшивата кожена подплата, разкривайки миниатюрно записващо устройство. После извади касетата и я постави в малък касетофон. Натисна бутона „Пренавиване“, след това „Включване“. Качеството на звука беше забележително.

— За официалните документи, хер Фогел. Ще ми го продиктувате ли сега?

— Да, разбира се. Шест, две, девет, седем, четири, три, пет.

— А паролата?

— Едно, нула, нула, пет.

— Благодаря ви, хер Фогел.

Бутон „Стоп“.

Американецът вдигна поглед и се усмихна. Банкерът изглеждаше така, сякаш току-що бе хванат да изневерява на жена си с най-добрата ѝ приятелка.

— Справихте се много добре, хер Бекер. Благодарни сме ви.

— Току-що извърших повече нарушения на швейцарските закони за банковата тайна, отколкото мога да преброя.

— Така е, но те са шибани закони. Освен това вие все пак получавате сто милиона долара. *Както и* вашата банка.

— Но тя вече не е моята банка, нали? Сега тя е *вашата* банка.

Американецът се облегна назад и скръсти ръце. Той не обиди Бекер с опровержение.

[1] Лукас Кранах-старши (1472–1553 г.) — немски художник. — Б.пр. ↑

14. ЙЕРУСАЛИМ

Габриел нямаше представа кой беше Ерих Радек. Ривлин му разказа.

Ерих Вилхелм Радек бил роден през 1917 година в селцето Алберндорф, на петдесет километра северно от Виена. Син на полицай, Радек постъпил в местната гимназия, където показал подчертани способности по математика и физика. Спечелил стипендия за Виенския университет, където следвал инженерство и архитектура. Според университетския архив, Радек бил талантлив студент и получавал високи оценки. Бил и активен поддръжник на дясното крило на *Католическа политика*.

През 1937 година кандидатствал за членство в Нацистката партия. Бил приет и партийната му книжка била с номер 57984567. Той също така влязъл в Австрийския легион — незаконна нацистка полувоенна организация. През март 1938 година, по времето на Аншлуса^[1], кандидатствал да се присъедини към СС. Рус и синеок, със стройно атлетично телосложение, Радек бил обявен за „чист ариец“ от есесовската комисия за расовия произход и след ревностно проучване на предците му било сметено, че няма еврейска или друга неарийска кръв, и бил приет в елитното братство.

— Това е копие от партийното досие на Радек и въпросниците, които е попълнил по време на кандидатстването си. Идва от Берлинския документален център — най-голямото хранилище за нацистки и есесовски досиета в света. — Ривлин вдигна две снимки, едната в анфас, а другата в профил. — Това са официалните му снимки в СС. Прилича на нашия човек, нали?

Габриел кимна утвърдително. Ривлин върна снимките в папката и продължи урока си по история:

— Към ноември 1938 година Радек бил напуснал следването си и работел в Централното управление за еврейска емиграция — нацистката институция, която повела кампания на терор и лишаване от икономически права на австрийските евреи, целяща да ги принуди да напуснат „доброволно“ страната. Радек направил добро впечатление на

шефа на Централното управление, който бил не друг, а Адолф Айхман. Когато Радек изразил желание да отиде в Берлин, Айхман се съгласил да му помогне. Нещо повече, на Айхман оказал ефикасна помощ млад австрийски нацист на име Алоис Брунер, който в крайна сметка ще се окаже замесен в депортирането и избиването на 128 000 евреи от Гърция, Франция, Румъния и Унгария. През май 1939 година, по препоръка на Айхман, Радек бил преместен в Централното управление за сигурността на Райха в Берлин, където бил назначен към *Sicherheitsdienst* — нацистката служба за сигурност, известна като СД. Скоро след това той вече работел директно за прочутия шеф на СД — Райнхард Хайдрих.

През юни 1941 година Хитлер стартирал операция „Барбароса“ — нахлуването в Съветския съюз. На Ерих Радек било възложено командването на операциите на СД в района, станал известен като Украински райхскомисариат — обширна област от Украйна, включваща областите Волхиния, Житомир, Киев, Николаев, Таврия и Днепропетровск. В задълженията на Радек влизали сигурността на територията и операции срещу партизаните. Той също така основал колаборационистката Украинска помощна полиция и контролирал нейните действия.

По време на подготовката за „Барбароса“ Хитлер бил заповядал тайно на Хайнрих Химлер да изстреби евреите в Съветския съюз. Докато войските на Вермахта напредвали през съветска територия, четири маневрени отряда за унищожение, така наречените *Einsatzgruppen*, го следвали по петите. Евреите били арестувани и транспортирани до изолирани места — обикновено разположени близо до противотанкови ровове, изоставени кариери или дълбоки долове, — където били избивани с картечен огън и набързо заравяни в масови гробове.

— Ерих Радек бил съвсем наясно с дейността на отрядите за унищожение в Райхскомисариата — каза Ривлин. — В крайна сметка това е била неговата територия. И той не бил само бюрократичен чиновник убиец. Според всички сведения, на Радек в действителност му доставяло удоволствие да гледа как евреите били избивани по стотици наведнъж. Но неговият най-значим принос в Шоа все още предстоял.

— В какво се е състоял той?

— Държите отговора на този въпрос в джоба си. Той е гравирен от вътрешната страна на пръстена, който сте взели от къщата в Горна Австрия.

Габриел измъкна пръстена от джоба си и прочете надписа: *1005, добра работа, Хайнрих.*

— Предполагам, че *Хайнрих* е не някой друг, а Хайнрих Мюлер, шефът на Гестапо. Но за нашите цели най-важната информация, която се съдържа в надписа, са тези четири цифри в началото: едно, нула, нула, пет.

— Какво означават те?

Ривлин отвори втората папка. Тя носеше надписа „Акция 1005“.

* * *

Всичко започнало достатъчно странно, с оплакване от съседите.

В началото на 1942 година пролетното топене на снеговете извадило на показ серия от масови гробове в областта Вартегау, Западна Полша, по поречието на река Нер. Хиляди трупове изплували на повърхността и ужасна смрад се разнесла на километри в района. Немец, живеещ наблизо, изпратил анонимно писмо до Външното министерство в Берлин, оплаквайки се от това положение. Алармата се задействала. Гробовете съдържали останките на хиляди евреи, умъртвени в мобилни газови фургони, които после били използвани в лагера за унищожение в Челмно. „Окончателното решение“ — най-строго пазената тайна на нацистка Германия, било под угрозата да бъде разкрито от топенето на снеговете.

Първите доклади за масовото избиване на евреи вече били започнали да достигат до външния свят благодарение на съветския дипломатически телеграф, който дал сигнал на Съюзниците за ужасите, извършвани от германските войски на полска и съветска територия. Мартин Лутер, който се занимавал с „еврейските въпроси“ от страна на Германското министерство на външните работи, знаел, че разкритите гробове близо до Челмно представляват сериозна заплаха за секретността на *Окончателното решение*. Той изпратил копие от анонимното писмо до Хайнрих Мюлер от Гестапо и поискал незабавни действия.

Ривлин притежаваше копие от отговора на Мюлер до Мартин Лутер. Той го остави на масата, обърна го така, че Габриел да може да го вижда, и посочи съответния пасаж:

Анонимното писмо, изпратено до Министерството на външните работи, отнасящо се до очевидното решение на еврейския въпрос в областта Вартегау, което ми бе предоставено на 6 февруари 1942 г., незабавно предадох, за да се вземат съответните мерки. Резултатите ще дойдат, когато му дойде времето. На място, където се секат дървета, хвърчат трески и това не може да се избегне.

Ривлин посочи цитираната в горния ляв ъгъл забележка: IV Б4 43/42 СДД (1005).

— Адолф Айхман почти сигурно е получил копие от отговора на Мюлер до Мартин Лутер. Виждате, че отделът на Айхман към Централното управление за сигурността на Райха се появява в адреса. Числата 43/42 отразяват датата: четиридесет и трети ден на 1942 г., или двацет и осми февруари. Инициалите СДД означават, че е свръхсекретно държавно дело. А тук, в скобите на края, са четирите цифри, които са били използвани като кодово име за свръхсекретната Акция — едно, нула, нула, пет.

Ривлин върна документа в папката.

— Скоро след като Мюлер изпратил това писмо на Мартин Лутер, Ерих Радек бил освободен от командния си пост в Украйна и прехвърлен обратно в Централното управление за сигурността на Райха в Берлин. Той бил назначен в отдела на Айхман и за него започнал период на интензивно обучение и планиране. Виждате ли, прикриването на най-големия случай на масово убийство в историята не било малко начинание. През юни той се върнал на изток, действайки под прякото командване на Мюлер, и се заловил за работа.

Радек разположил главната квартира на своето спецподразделение 1005 в полския град Лодз, на около осемдесет километра югоизточно от лагера на смъртта в Челмно. Точният адрес бил *държавна тайна* и бил известен единствено на малцина висши

офицери от СС. Цялата кореспонденция минавала през отдела на Айхман в Берлин.

Радек се спрял на кремацията като най-ефективен метод за отървяване от трупове. Изгарянето било изпробвано и преди това, като се използвали огнехвъргачки, но резултатите били незадоволителни. Радек използвал ефективно инженерното си обучение, изобретявайки метод за изгаряне на две хиляди тела едновременно на високи аеродинамични кладни. Дебели дървени греди, дълги по седем-осем метра, били напоени с бензин и поставяни върху циментови блокове. Труповете били нареждани между гредите — тела, греди, тела, греди, тела... Слагали в основата на конструкцията напоени с бензин подпалки и ги запалвали. Когато огънят угаснал, овъглените тела били разтрошавани с валяци и разпръсквани.

Черната работа била извършвана от роби евреи. Радек организирил евреите в три бригади: едната за разкопаване на гробните ями, втората за пренасяне на трупове от тях до кладата и третата — за пресяване на праха за кости и ценни предмети. След приключването на всяка операция теренът бил изравняван и залесяван, за да се прикрие какво е ставало там. После робите били убивани, за да се отърват от тях. По този начин секретността на *Акция 1005* била запазена.

Когато работата в Челмно била завършена, Радек и неговото спецподразделение 1005 се отправили за Аушвиц, за да разчистят и там бързо пълнещите се гробни ями. Към края на лятото на 1942 година в Белзец, Собибор и Треблинка избухнали зарази и други здравословни проблеми. Кладенците в съседство с лагерите, които осигурявали питейна вода за пазачите и намиращите се наблизо подразделения на Вермахта, били заразени от близостта на масовите гробове. В някои случаи тънкият повърхностен слой на почвата се пукал и бълвал във въздуха миазми. В Треблинка есесовците и украинските убийци дори не си били направили труда да заровят всички тела. В деня, когато комендантът на лагера Франц Щангъл пристигнал да заеме поста си, миризмата на Треблинка се подушвала на трийсет километра оттам. По пътя до лагера били нахвърляни мъртви тела, а купища разлагащи се трулове го посрещнали на перона. Щангъл се оплакал, че не може да започне работа в Треблинка, докато

някой не изчисти мръсотията. Радек заповядал да се отворят гробните ями и трупове да бъдат изгорени.

През пролетта на 1943 година напредването на Червената армия принудило Радек да отклони вниманието си от лагерите на смъртта в Полша към местата за екзекуция по на изток, в окупираната съветска територия. Не след дълго той се върнал в предишния си район в Украйна. Знаел почти буквално къде били заровени телата, защото две години по-рано координирал операциите на отрядите за унищожение. В края на лятото спецподразделението 1005 се преместило от Украйна в Белорусия, през септември действало в прибалтийските държави Латвия и Литва, където цели еврейски общности били изстребени.

Ривлин затвори папката и я бутна с отвращение настрана.

— Никога няма да узнаем от колко трупа са се отървали Радек и хората му. Престъплението е било толкова огромно, че не е могло да се скрие напълно, но *Акция 1005* е успяла да унищожи повечето улики и е направила фактически невъзможно след войната да се изчисли точно броят на мъртвите. Толкова акуратна била работата на Радек, че в някои случаи полските и съветските комисии, разследващи Шоа, не могли да намерят *никакви* следи от масовите гробове. В Баби Яр почистването на Радек било така пълно, че след войната Съветите го превърнали в парк. И сега, за съжаление, липсата на физически останки от мъртвите вдъхновява някои лунатици да твърдят, че холокостът никога не се е случвал. Действията на Радек ни преследват и до днес.

Габриел си помисли за свидетелските показания в „Залата на имената“ — единствените надгробни камъни за милионите жертви.

— Макс Клайн се кълнеше, че е видял Лудвиг Фогел в Аушвиц през лятото или началото на есента на 1942 година — каза той. — Основавайки се на фактите, които току-що ми разказахте, това е напълно възможно.

— Наистина, ако приемем, разбира се, че Фогел и Радек са фактически едно и също лице. Спецподразделението 1005 определено е действало в Аушвиц през 1942 година. Дали Радек е бил там или не, и то в определен ден, вероятно е невъзможно да се докаже.

— Какво знаем относно съдбата на Радек след войната?

— Опасявам се, не много. Той се е опитал да отлети за Берлин, преоблечен като ефрейтор от Вермахта. Бил арестуван по подозрение,

че е есесовец, и интерниран в лагера за военнопленници в Манхайм. Някъде в началото на 1946 година е избягал. След това е мистерия. Изглежда, е напуснал Европа. Имало твърдения, че е видян на обичайните места — Сирия, Египет, Аржентина, Парагвай, — но нищо не се оказало сигурно. Търсачите на нацисти са преследвали едрите риби — като Айхман, Борман, Менгеле и Мюлер. Радек е успял да прелети под радара. Освен това тайната на *Акция 1005* била толкова добре пазена, че темата едва била засегната на Нюрнбергския процес. Никой в действителност не знаел много за нея.

— Чий е бил манхаймският лагер?

— Бил е американски лагер.

— Знаем ли как е успял да избяга от Европа?

— Не, но трябва да приемем, че му е била оказана помощ.

— ОДЕССА?

— Може да е била ОДЕССА или някоя от другите мрежи за подпомагане на нацистите. — Ривлин се поколеба, после каза: — Или може да е била прочутата и стара институция, базирана в Рим, която е ръководела най-успешната Ратлайн^[2] в следвоенния период.

— Ватиканът?

Ривлин кимна утвърдително.

— ОДЕССА не е можела да се мери с Ватикана, що се отнася до финансиране и поддръжка на трасе за бягство от Европа. Тъй като Радек е бил австриец, той почти сигурно е бил подпомогнат от епископ Худал.

— Кой е Худал?

— Алоис Худал е бил австриец, антисемит и горещ привърженик на нацистите. Той е използвал своя пост като ректор на „Понтифичо Санта Мария дел'Анима“ — немската семинария в Рим, за да помогне на стотици офицери от СС да избегнат правосъдието, в това число и на коменданта на Треблинка Франц Щангъл.

— Каква помощ им е оказал?

— Като начало — паспорт от Червения кръст с ново име и входна виза за далечна държава. Освен това им е давал по-малко джобни пари и е плащал за пътуването им.

— Водил ли си е архив?

— Очевидно да, но документите му се пазят под ключ в „Анима“.

— Нужно ми е всичко, което имате, за епископ Алоис Худал.

— Ще ви подготвя една папка.

Габриел вдигна снимката на Радек и внимателно я разгледа. Имаше нещо познато в лицето му. Това чувство се бе загнездило у него през цялото време на краткия разказ на Ривлин. После се сети за скиците с въглен, които бе видял тази сутрин в Музея на изкуствата от холокоста — детето, което трепери от страх пред едно есесовско чудовище, и изведнъж се сети къде бе виждал лицето на Радек преди това.

Той внезапно се изправи и столът му се прекатури.

— Какво има? — попита Ривлин.

— Познавам този мъж — отвърна Габриел, вперил очи в снимката.

— Откъде?

Габриел пренебрегна въпроса.

— Имам нужда да заема това — каза той. После, без да чака отговор от Ривлин, се измъкна през вратата и си тръгна.

[1] Присъединяването на Австрия към фашистка Германия през 1938 г. — Б.пр. ↑

[2] Ръководена от висши служители на Ватикана мрежа за нелегално прехвърляне и укриване на нацистки военнопръстъпници в различни точки на света. В буквален превод „пътят на плъховете“. — Б.пр. ↑

15. ЙЕРУСАЛИМ

Навремето щеше да поеме по магистралата на север през Рамала, Наблус и Йенин. Сега дори и човек като Габриел, умеещ да оцелява, трябваше да е безразсъдно смел, за да предприеме такова пътуване без бронирана кола и военен ескорт. Така че той тръгна по дългия обиколен път надолу по западния склон на Юдейските хълмове към Тел Авив, после нагоре по крайбрежната равнина до Хадера, след това на североизток през хребета на планината Кармел до Ел Мегидо — Армагедон.

Долината се ширна пред него, простирайки се на юг от Самарийската планина до склоновете на Галилея на север — зелено-кафяв килим от редуващи се посеви, овощни градини и гори, засадени от най-ранните еврейски заселници в Мандатна^[1] Палестина. Той се насочи към Назарет, след това на изток — към малкия земеделски град в покрайнините на гората Балфур, наречен Рамат Давид.

Отне му няколко минути, докато открие адреса. Едноетажната паянтова къщичка, построена за семейство Алон, беше съборена и на нейно място бе издигната от пясъчник едноетажна къща в калифорнийски стил със сателитна антена на покрива и американски микробус на алеята за коли отпред. Докато Габриел я наблюдаваше, от входната врата излезе войник и енергично прекоси моравата. Една картина изплува пред очите на Габриел. Видя баща си да поема по същия маршрут през топла юнска вечер и въпреки че тогава не го бе осъзнал, това щеше да бъде последният път, в който щеше да го види жив.

Той погледна към съседната къща. Това бе къщата, където бе живяла Циона. Пластмасовите играчки, разпръснати по тревната площ пред нея, показваха, че Циона — неомъжена и бездетна — вече не живееше там. Израел все още не бе нещо повече от едно уголемено свадливо семейство и Габриел бе уверен, че новите обитатели щяха поне да го упътят за правилната посока.

Той натисна звънеца. Пълничката млада жена, която говореше иврит с руски акцент, не го разочарова. Циона живееше в Сафед.

Рускинята имаше новия адрес.

* * *

Евреи живееха в центъра на Сафед още от древността. След прогонването им от Испания през 1492 година османските турци позволили на много евреи да се заселят там и градчето процъфтяло като център на еврейския мистицизъм, наука и изкуство. По време на войната за независимост Сафед бил пред прага на завладяването от превъзхождащите го арабски войски, когато обсадената общност получила подкрепление от подразделение бойци от Палмах^[2], които се промъкнали в града, след като извършили смел нощен преход от гарнизона си в Ханаанските планини. Предводителят на палмахското подразделение сключил споразумение с могъщите равини на Сафед да работят по време на Пасхата^[3], за да подсилят градските укрепления. Неговото име било Ари Шамрон.

Апартаментът на Циона беше в Квартала на художниците, на върха на калдъръмено стълбище. Тя беше огромна жена, облечена в бял кафтан, с буйна посребрена коса и толкова много гривни, че когато обви ръце около врата на Габриел, се разнесе силно звънтене. Циона го въведе в помещение, което беше едновременно всекидневна и грънчарско ателие, и го настани да седне на каменната тераса с изглед към залеза над Галилея. Въздухът ухаеше на горящо лавандулово масло.

Появи се чиния с хляб и хумус^[4], заедно с маслини и бутилка голанско вино. Габриел мигновено се отпусна. Циона Левин беше най-близкият човек, когото имаше. Тя се бе грижила за него, когато майка му работеше или бе изпаднала в депресия и не ставаше от леглото. Някои нощи той беше прескачал през прозореца и се бе прокрадвал до съседната къща, за да се мушне в леглото на Циона. Тя го беше галила и прегръщала така, както майка му никога не бе могла. Когато баща му бе убит през Юнската война, Циона беше тази, която бе бърсала сълзите му.

Ритмичният хипнотичен напев на вечерните молитви *маарив* долетя от близката синагога. Циона доля още лавандулово масло в лампата. Тя заговори за *матсав*: положението. За сраженията в

Териториите и терора в Тел Авив и Йерусалим. За приятели, загубени в битката с ислямските терористи, и такива, които се бяха отказали да търсят работа в Израел и бяха заминали за Америка.

Габриел отпиваше от виното си и гледаше огненото слънце да потъва зад Галилея. Слушаше Циона, но мислеше за майка си. Бяха изминали почти двайсет години от нейната смърт и през това време беше открил, че мисли за нея все по-малко и по-малко. Лицето ѝ като млада жена му се губеше, лишено от цвят и изтрито — подобно на картина, избеляла от времето и от разяждащото въздействие на природните стихии. В съзнанието си можеше да извика само смъртната ѝ маска. След мъките на рака изпитото ѝ лице бе застинало в изражение на тихо спокойствие, като на жена, позираща за портрет. Майка му сякаш очакваше с удоволствие смъртта. Тя най-накрая я освободи от мъките, които бушуваха в съзнанието ѝ.

Дали беше го обичала? Да, така мислеше сега, но тя се бе обградила с високи назъбени стени, които той никога не успя да изкачи. Беше предразположена към меланхолия и изблици на раздразнителност. Нощем не спеше добре. Не можеше да се забавлява на празници, нито да участва в богатата трапеза. Винаги носеше бинт на лявата си ръка, който прикриваше избледнелите цифри, татуирани на кожата ѝ. Споменаваше ги като белег за еврейската слабост, като емблема на еврейския позор.

Габриел се бе захванал с рисуване, за да бъде близо до нея. Скоро тя възнегодува срещу това, считайки го за неоправдана намеса в личния ѝ свят. После, когато дарбата му се разви и започна да съперничи на нейната, майка му завидя на очевидния му талант. Габриел я тласна към нови висоти. Нейната болка — така видима в живота — намери изражение в работата ѝ. Габриел порасна, завладян от кошмарните образи, които се изливаха от паметта ѝ върху платната. Той се зае да търси източника им.

В училище бе научил за място, наречено Биркенау. Попита я за превръзката, която тя носеше обикновено на лявата си ръка, за блузите с дълги ръкави, с които ходеше дори в горещата като пещ долина на Израил. Попита я какво се е случило с нея през войната, какво се е случило с дядо му и баба му. Отначало тя отказа да му отговори, но накрая отстъпи пред упоритата атака на въпросите му. Разказа му набързо и неохотно. Макар и още млад, Габриел успя да долови

желанието ѝ да увърта и нотката на нещо повече от чувство за вина. Да, тя е била в Биркенау. Родителите ѝ били убити там още в деня на пристигането им. Тя работила. Била оцеляла. Това беше всичко. Габриел, жаден да научи повече подробности за преживяното от майка му, взе да измисля всякакви сценарии за обяснение на нейното оцеляване. Той също започна да се чувства засрамен и виновен. Така нейната злочестина, като наследствено разстройство, се предаде на следващото поколение.

Темата никога не бе обсъждана повторно. Сякаш някаква метална врата се затръшна, сякаш холокостът никога не се бе случвал. Тя изпадна в продължителна депресия и бе прикована към леглото дни наред. Когато най-сетне изплува, се уедини в ателието си и започна да рисува. Работеше неуморно денем и нощем. Веднъж Габриел надзърна през откритата врата и я откри просната на пода, с петна от боя по ръцете, да трепери пред една картина. Тази картина беше причината, заради която бе дошъл в Сафед да види Циона.

Слънцето се бе скрило. На терасата стана студено. Циона се наметна с шал и го попита дали някога е имал намерение да се върне у дома. Габриел измърмори нещо за необходимостта да работи, също като приятелите ѝ, които бяха заминали за Америка.

— И за кого работиш сега?

Той не отвърна на предизвикателството.

— Реставрирам фреските на един от старите майстори. Трябва да бъда там, където са те. Във Венеция.

— *Венеция* — каза тя иронично. — Венеция е музей. — Циона вдигна чашата си към Габриел. — Това е реалният живот. *Това* е изкуството. Стига с тези реставрации. Трябва да посветиш цялото си време и енергия на собственото си творчество.

— Няма такова нещо като мое собствено творчество. То ме напусна много отдавна. Аз съм един от най-добрите реставратори в света. Това е достатъчно.

Циона вдигна ръце. Гривните ѝ издрънчаха като разлюлени от вятъра камбанки.

— Това е лъжа. Ти си лъжа. Ти си художник, Габриел. Ела си в Сафед и открий своето изкуство. Открий *себе си*.

Нейното подтикване го караше да се чувства неудобно. Трябваше да ѝ каже, че сега имаше замесена жена, но това щеше да открие нов

фронт, който Габриел искаше на всяка цена да избегне. Вместо това остави мълчанието да се възцари между тях и то се изпълни с успокояващите звуци на вечерните молитви.

— Какво правиш в Сафед? — попита накрая тя. — Знам, че не си изминал целия този път дотук, за да изслушаш укорите на твоята дода^[5] Циона.

Той се поинтересува дали тя още пази картините и скиците на майка му.

— Разбира се, Габриел. Пазих ги през всичките тези години, очаквайки да дойдеш и да си ги поискаш.

— Още не съм готов да ги взема от теб. Имам нужда само да ги видя.

Тя приближи една свещ към лицето му.

— Криеш нещо от мен, Габриел. аз съм единственият човек на този свят, който може да каже кога пазиш тайна. Така е било винаги, особено когато беше момче.

Габриел си сипа още една чаша вино и разказа на Циона за Виена.

* * *

Тя бутна вратата на килера и дръпна шнура на лампата над главите им. Помещението беше пълно от пода до тавана с картини и скици. Габриел започна да ги преглежда една след друга. Бе забравил колко талантива беше майка му. Можеше да види влиянието на Бекман, Пикасо, Егон Шиеле и разбира се, на баща ѝ — Виктор Франкел. Имаше дори вариации на теми, които Габриел бе търсил в собствените си творби по онова време. Майка му ги беше доразвила или в някои случаи напълно ги бе унищожила. Тя беше смайващо талантива.

Циона го бутна настрана и излезе с купчина картини и два големи плика, пълни със скици. Габриел клекна на каменния под и заразглежда творбите, докато тя надничаше над рамото му.

Бяха изобразени сцени от лагера. Деца, наблъскани на койки. Жени, работещи до изнемога над машини във фабрики. Тела, наредени

като връзки дърва, чакащи да бъдат хвърлени в огъня. Семейства, притиснали се едни към други, докато газът се сгъстява около тях.

Последната картина показваше самотна фигура — един есесовец, облечен от глава до пети в черно. Това беше картината, която бе видял онзи ден в ателието на майка си. Докато другите творби бяха тъмни и абстрактни, тук имаше стремеж към реализъм и откровение. Габриел се възхити на безупречния ѝ рисунък и стил, преди очите му най-сетне да се спрат на лицето на персонажа. То принадлежеше на Ерих Радек.

* * *

Циона му постла да спи на дивана във всекидневната и му разказа *мидрашата*^[6] за счупените съдини.

— Преди Бог да сътвори света, имало само Бог. Когато решил да сътвори света, той се отдръпнал, за да направи място за него. Точно в това пространство се образувала вселената. Само че сега в нея нямало Бог. Той създал божествените искри — светлината, — за да бъде поставена обратно в Божието творение. Когато Бог създал светлината и я поставил в творението си, били приготвени специални съдове за нея. Но станала катастрофа. Космическа катастрофа. Съдовете се счупили. Вселената се изпълнила с искри от божествената светлина и чирепи от счупените съдове.

— Това е чудесна притча — каза Габриел, помагайки на Циона да подпъхне краищата на чаршафа под матрака на дивана. — Но какво общо има тя с майка ми?

— Притчата ни учи, че докато искрите на Божията светлина не бъдат събрани заедно, работата по сътворението няма да бъде завършена. Като евреи, това е наш висш дълг. Наричаме го *Тикун Олам*: Поправка на света.

— Мога да реставрирам много неща, Циона, но се страхувам, че светът е твърде огромно платно, и то с доста големи поражения по него.

— Тогава почни от малкото.

— Как?

— Събери искрите на майка си, Габриел. И накажи човека, който е счупил нейния съд.

* * *

На следващата сутрин Габриел се измъкна от жилището на Циона, без да я събуди, и с портрета на Радек под мишница, се затътри надолу по калдъръмените стълби под бледата светлина на зората. Един ортодоксален евреин, който отиваше на сутрешна служба, го помисли за луд и размаха ядосано юмрук. Габриел сложи картината в багажника на колата си и напусна Сафед. Кървавочервеният диск на слънцето се показва над хребета. Долу, в дъното на долината, Галилейско море^[7] сякаш запламтя.

Той спря в Афула да закуси и остави съобщение на гласовата поща на Моше Ривлин, че се връща в „Яд Вашем“. Когато пристигна, вече приближаваше обяд. Ривлин го чакаше. Габриел му показва портрета.

— Кой го е нарисувал?

— Майка ми.

— Как се казваше тя?

— Ирене Алон, но немското ѝ име беше Франкел.

— Къде е била?

— В женския лагер в Биркенау от януари 1943 до края.

— Походът на смъртта?

Габриел кимна утвърдително. Ривлин го хвана за ръката и каза:

— Елате с мен.

* * *

Ривлин настани Габриел на маса в главната читалня на архива и седна пред един компютър. Въведе думите „Ирене Алон“ в базата данни и забарабани нетърпеливо с дебелите си пръсти по клавиатурата, докато чакаше отговора. Няколко секунди по-късно записа пет цифри на едно листче и без да каже и дума на Габриел,

изчезна през вратата, водеща към хранилищата на архива. След двайсет минути се върна и сложи една папка на масата. Под прозрачната пластмасова подвързия се виждаше надписът „Архиви на Яд Вашем“, написан на иврит и на английски, заедно с номера на досието 03/812. Габриел внимателно отвори папката и отгърна на първа страница. Като прочете заглавието, внезапно усети студ: „Свидетелски показания на Ирене Алон, дадени на 19 март 1957 година“. Ривлин сложи ръката си на рамото му и излезе от стаята. Габриел се поколеба за момент, после сведе очи и зачете.

[1] Британският мандат върху Палестина, получен със съгласието на Парижката мирна конференция от 1919 г., подкрепя целите на ционизма за изграждане на национален дом за еврейската нация. — Б.пр. ↑

[2] Независими части със специално предназначение. — Б.пр. ↑

[3] Голям религиозен празник у евреите, съответстващ на християнския Великден. — Б.пр. ↑

[4] Пюре от смлян нахут, зехтин и лимонов сок. — Б.пр. ↑

[5] Леля (ивр.). — Б.пр. ↑

[6] Специфичен и трудно преводим жанр на класическата еврейска литература; нещо като притча. — Б.пр. ↑

[7] Употребявано в евангелията име на езерото Генисарет в Галилея, наричано още Тивериадско море. — Б.пр. ↑

16. СВИДЕТЕЛСКИ ПОКАЗАНИЯ НА ИРЕНЕ АЛОН

ДАДЕНИ НА 19 МАРТ 1957 ГОДИНА

Няма да разкажа всички неща, които видях. Не мога. Дълга това повече на мъртвите. Няма да ви разкажа за всички неописуеми жестокости, които изтърпахме в ръцете на така наречената висша раса, нито за нещата, които някои от нас извършиха, за да оцелеят поне още един ден. Единствено онези, които са го преживели, ще разберат какво беше в действителност, а аз няма да унижа мъртвите още веднъж. Само ще ви разкажа за нещата, които аз извърших, и за тези, които изтърпах. Прекарах две години в Аушвиц-Биркенау, две години до последния ден, почти две години до последния час. Името ми е Ирене Алон. Преди това ме наричаха Ирене Франкел. Това е нещото, на което станах свидетелка през януари 1945 година при Похода на смъртта от Биркенау.

За да разберете цялата мъка на Похода на смъртта, първо трябва да узнаете нещо от случилото се преди това. Чували сте историята от други хора. Моята не е много по-различна. Както всички други, ние пристигнахме с влак. Нашият тръгна от Берлин посред нощ. Казаха ни, че отиваме на изток, за да работим. Повярвахме им. Казаха ни, че вагонът ще е нормален, със седалки. Увериха ни, че ще ни бъде дадена храна и вода. Повярвахме им. Баща ми, художникът Виктор Франкел, беше опаковал скици и няколко молива. Беше уволнен от преподавателското си място и изкуството му бе обявено от нацистите за „упадъчно“. Повечето от картините му бяха иззети и изгорени. Той се надяваше, че нацистите ще му позволят да възобнови работата си на изток.

Разбира се, вагонът не беше нормален, със седалки, и нямаше храна и вода. Не си спомням точно колко време продължи пътуването ни. Не смогвах да броя колко пъти слънцето изгря и залезе, колко пъти пътувахме по светло и по тъмно. Нямаше тоалетна, само една кофа —

една кофа за шейсетте души, които бяхме във вагона. Можете да си представите положението ни. Можете да си представите непоносимата смрад. Можете да си представите нещата, до които някои от нас прибягнаха, когато жаждата ни тласна отвъд границите на безумието. На втория ден старицата, стояща до мен, умря. Затворих очите ѝ и се помолих за нея. Наблюдавах майка си — Хана Франкел — и очаквах и тя да умре. Почти половината от пътниците в нашия вагон бяха мъртви, когато влакът най-сетне изсвири пронизително и спря. Някои се молеха. Други наистина благодариха на Бог, че пътуването най-накрая бе свършило.

Десет години бяхме живели изцяло под властта на Хитлер. Бяхме изтърпели Нюрнбергските закони^[1]. Бяхме преживели кошмара на Кристалната нощ^[2]. Бяхме гледали как изгарят синагогите ни. Въпреки това, не бях подготвена за гледката, която ме посрещна, когато резетата бяха дръпнати и вратите най-сетне се отвориха. Видях висок тънък комин, бълващ гъст дим. Под комина имаше постройка, в която горяха буйни пламъци. Въздухът бе изпълнен с ужасна миризма. Не можахме да определим каква е. Тя изпълва ноздрите ми и до ден-днешен. Над железопътния перон имаше табела. Аушвиц. Тогава разбрах, че съм пристигнала в ада.

— *Juden, raus, raus!*^[3] — Един есесовец ме шибна с камшик по бедрото. — Излизай от вагона, еврейко! — Сkochих на покрития със сняг перон. Краката ми, отмалели от многото дни стоене, се подгънаха. Есесовецът ме шибна отново с камшика си, този път през раменете. Никога преди не бях изпитвала такава божа. Изправих се на крака. Успях някак си да не изкрещя. Опитах се да помогна на майка си да слезе от вагона. Есесовецът ме блъсна настрана. Баща ми скочи на перона и рухна на земята. Майка ми също. Като мен, те бяха изправени на крака с камшика. Хора в раирани пижами се покатериха с мъка във влака и започнаха да изхвърлят багажа ни навън. „Кои са тези луди, опитващи се да откраднат мизерните вещи, които ни разрешиха да носим?“ — помислих си аз. Те изглеждаха като хора от приют за душевноболни: с бръснати глави, измършавели лица, разядени зъби. Баща ми се обърна към един офицер от СС и каза:

— Погледнете, тези хора вземат нашите вещи. Спрете ги!

Офицерът спокойно отговори, че не крадат нашия багаж, а само го преместват, за да бъде сортиран. Той щял да ни бъде изпратен

надлежно, след като определят квартирите ни. Баща ми благодари на есесовеца.

С бухалки и камшици те разделиха мъжете от жените и ни инструктираха да се строим в редици по петима. Тогава не го знаех, но щях да прекарам по-голямата част от следващите две години в стоеене и маршируване в строй от по пет души. Успях да се преместя до майка ми. Опитах се да я хвана за ръката. Един есесовец стовари бухажата си върху ръката ми, пресичайки жеста ми. Чух музика. Някъде камерен оркестър свиреше Шуберт.

В началото на колоната имаше маса и няколко офицери от СС. Един от тях се отличаваше от останалите. Имаше черна коса и бяла като алабастър кожа. Красивото му лице се усмихваше. Униформата му беше безупречно изгладена, високите му ботуши блестяха на ярката светлина на перона. Ръцете му бяха покрити с ръкавици от ярешка кожа — бели, без нито едно петънце. Той си подсвиркваше валса „Синият Дунав“. До днес не мога да го слушам. По-късно щях да науча името му. Казваше се Менгеле и беше главният лекар на Аушвиц. Менгеле решаваше кой бе способен да работи и кой щеше да отиде незабавно в газовата камера. Надясно и наляво, живот и смърт.

Баща ми пристъпи напред. Менгеле, все така свирукайки си, го погледна и после любезно каза:

— Наляво, моля.

— Бяха ме уверили, че отивам в семеен лагер — рече баща ми.
— Съпругата ми ще дойде ли с мен?

— Това ли желаете?

— Да, разбира се.

— Коя е съпругата ви?

Баща ми посочи към майка ми. Менгеле каза:

— Вие там, излезте от колоната и идете при мъжа си вляво. Побързайте, моля, нямаме на разположение цяла нощ.

Гледах как родителите ми се отдалечават наляво, следвайки другите. Наляво отиваха старите хора и малките деца. Младите и здравите бяха изпращани вдясно. Пристъпих напред и се изправих пред красивия мъж в безупречно чистата униформа. Той ме огледа от горе до долу, изглежда, остана доволен и безмълвно посочи надясно.

— Но моите родители отидоха наляво.

Дявола се усмихна. Между предните му зъби имаше празнина.

— Доста скоро ще бъдете с тях, но повярвайте ми, засега е по-добре да отидете вдясно.

Той изглеждаше толкова мил, толкова любезен. Повярвах му. Отидох вдясно. Погледнах през рамо към родителите си, но те бяха погълната от масата мръсни и изтощени човешки същества, вървящи тежко към газовата камера в стройни редици по петима.

Вероятно няма да мога да ви разкажа всичко, което се случи през следващите две години. Някои неща не ги помня. Други избрах да забравя. В Биркенау ритъмът бе безмилостен — една монотонна жестокост, която се извършваше по строг и ефикасен график. Смъртта беше постоянно явление и дори тя стана монотонна.

Обръснаха ни, но не само главите, а навсякъде: ръцете, краката, дори и срамните косми. Тях като че ли не ги беше грижа, че остриетата срязваха кожата ни. Те сякаш не чуваха писъците ни. На всеки от нас бе даден номер и той бе татуиран на лявата ни ръка, точно под лакътя. Престанах да бъда Ирене Франкел. Сега бях инструмент на Райха, известен като номер 29395. Напръскаха ни с дезинфектант, дадоха ни затворнически дрехи, ушити от груб и остър вълнен плат. Моите миришеха на пот и кръв. Опитах се да не дишам много дълбоко. „Обувките“ ни бяха всъщност налъми. Не можехме да ходим с тях. Кой ли би могъл? Зачислиха ни по една метална купа и ни наредиха да я носим през цялото време. Казаха ни, че ако я оставим някъде, незабавно ще бъдем разстреляни. Повярвахме им.

Отведоха ни в бараки, които не бяха подходящи дори за животни. Жените, които ни очакваха, сякаш не бяха човешки същества. Те умираха от глад, погледите им бяха апатични, движенията — бавни и вяли. Запитах се след колко ли време и аз щях да изглеждам като тях. Едно от тези получовешки същества ме насочи към празно легло. Пет момичета, наблъскани на един нар, чиято единствена постеля беше малко слама, пълна с дървеници. Запознахме се. Двете бяха сестри — Роза и Регина. Другите се казваха Лене и Рашел. Всички бяхме германки. Всички бяхме загубили родителите си на рампата за подбор. Онази нощ ние образувахме ново семейство. Хванахме се за ръце и се помолихме. Нито една от нас не заспа.

На следващата сутрин ни събудиха в четири часа. Щях да се будя в четири часа всяка сутрин през следващите две години, освен през онези нощи, когато заповядваха специална нощна проверка и ни караха да стоим мирно с часове в ледения двор. Бяхме разделени на отряди и изпратени да работим. Повечето дни ни изкарваха в околностите, за да изкопаваме и пресяваме пясък за строителството, или да работим на полето за осъществяването на земеделски проекти. Някои дни строяхме пътища или пренасяхме камъни от място на място. Нямаше ден, в който да не бях бита: удар с тояга, шибване с камшик по гърба, ритник в ребрата. Простъпката можеше да е изпускането на камък или твърде дълго подпиране за почивка на дръжката на лопатата. Двете зими бяха мразовити. Не ни дадоха допълнително облекло да се защитим от студа даже когато работехме на открито. Летата бяха ужасно горещи. Всички се заразихме от малария. Комарите не правеха разлика между немските господари и еврейските роби. Дори и Менгеле заболя от малария.

Не ни даваха достатъчно храна, за да оцелеем, а само толкова, колкото бавно да умираме от глад и все пак да сме полезни за Райха. Менструацията ми спря, гърдите ми се стопиха. Не след дълго аз също изглеждах като едно от онези получовешки същества, които бях видяла през първия ден в Биркенау. Закуската представляваше сива вода, която те наричаха „чай“. За обяд — гранясала супа, която ядохме на работното си място. Понякога в нея можеше да се открие малко парченце месо. Някои от момичетата отказваха да го ядат, защото не е кашер^[4]. Аз не съблюдвах законите за хранителния режим, докато бях в Аушвиц-Биркенау. В лагерите на смъртта нямаше Бог и аз го мразех, задето ни бе изоставил на нашата съдба. Ако имаше месо в купата ми, изяждах го. За вечеря ни даваха хляб. Той бе почти изцяло от дървени трици. Научихме се да изяждаме половината от него вечерта и да запазваме останалото за сутринта, за да имаме нещо в stomасите си, преди да ни изведат да работим в полето. Ако човек рухнеше на земята по време на работа, го биеха. Ако не можеше да се изправи, го натоварваха на една талига и го откарваха в газовата камера.

Такъв беше животът ни в женския лагер в Биркенау. Събуждахме се. Изнасяхме от наровете мъртвите — щастливците, които бяха издъхнали тихо по време на сън. Пиехме нашия сив чай. Излизахме на проверка. Отивахме на работа под строй от по пет души в редица.

Изяждахме обяда си. Биеха ни. Връщахме се в лагера. Правеха ни проверка. Изяждахме хляба си, заспивахме и чакахме всичко това да започне отново. Караха ни да работим на шабат. В неделите, когато е техният свят ден, не се работеше. Всяка трета неделя ни бръснеха. Всичко се извършваше по график. Всичко, освен селекциите.

Научихме се да ги предусещаме. Като при животните, нашите сетива за самосъхранение се изостриха. Населеността на лагера беше най-надеждният предупредителен знак. Когато лагерът бе много пълен, щеше да има селекция. Винаги ставаше без предупреждение. След проверката ни заповядваха да се наредим в редица по дължината на Лагерщрасе и да чакаме нашия ред пред Менгеле и неговия екип за селекция, да чакаме нашия шанс да докажем, че все още сме годни за работа, все още си струва да живеем.

Селекцията траеше цял ден. Не ни даваха храна, нито нещо за пиене. Някои никога не стигаха до масата, където Менгеле си играеше на Господ. Те бяха „избирани“ от есесовските садисти доста по-рано. Един гад на име Таубе се забавляваше да ни кара да правим „упражнения“, докато чакахме, така че да бъдем силни за избиращите. Той ни принуждаваше да правим лицеви опори, после ни заповядваше да заровим лица в калта и да стоим там. Таубе си имаше специално наказание за всяко момиче, което мръднеше. Той стъпваше на главата му с цялата си тежест и смазваше черепа му.

Най-накрая заставахме пред нашия съдия. Той ни оглеждаше от долу до горе, записваше си номера ни. „Отвори уста, еврейке! Вдигни ръце!“ Ние се опитвахме да се грижим за здравето си в тази клоака, но това беше невъзможно. Възпаленото гърло можеше да означава пътуване към газовата камера. Успокоителните средства и мехлемите бяха твърде ценни, за да се прахосват за евреи, така че порезна рана на ръката можеше да те отведе в камерата следващия път, когато Менгеле прочистваше населението на лагера.

Ако преминехме външния преглед, нашият съдия имаше един краен изпит. Той посочваше към някоя яма и казваше: „Скачай, еврейке!“. Стоях пред ямата и събирах последните си остатъци от сила. Ако се приземях от другата страна, щях да живея поне до следващия подбор. Ако паднех вътре, щях да бъда натоварена на талигата и

откарана в газовата камера. Първия път, когато преживях тази лудост, си помислих: „Аз съм немско-еврейско момиче от Берлин, произхождащо от добро семейство. Баща ми беше известен художник. Защо трябва да прескачам този ров?“. След това не мислех за нищо друго, освен да достигна другата му страна и да се приземя на крака.

Роза бе първата от нашето ново семейство, която беше избрана. Тя има нещастieto да е болна от малария по време на голямата селекция, а нямаше начин това да се скрие от експертния поглед на Менгеле. Регина помоли Дявола да вземе и нея, за да не умира сестра ѝ сама в камерата. Менгеле се усмихна, разкривайки раздалечените си зъби: „Скоро и ти ще отидеш, но първо можеш още да поработиш. Мини надясно!“. За първи път през живота си се радвах, че нямам сестра.

Регина спря да се храни. Тя сякаш не забелязваше, когато я биеха по време на работа. Беше пресякла линията. Вече бе мъртва. При следващата голяма селекция чакаше търпеливо на безкрайната опашка. Изтърпя „упражненията“ на Таубе и държа лицето си в калта, така че той да не ѝ смаже черепа. Когато най-сетне стигна до масата на избиращите, тя се спусна към Менгеле и се опита да избоде очите му с дръжката на лъжицата си. Един есесовец я простреля в корема.

Менгеле бе очевидно уплашен.

— Не хабете газ за нея! Хвърлете я в огъня жива! Запалете крематориума с нея!

Хвърлиха Регина в една ръчна количка. Гледахме я как се отдалечава и се молехме да умре, преди да стигне до крематориума.

През есента на 1944 година започнахме да чуваме руските оръдия. През септември лагерът за първи път бе огласен от сирените за въздушно нападение. Три седмици по-късно те отново прозвучаха и лагерните противовъздушни оръдия стреляха за първи път. Същия ден спецподразделението в Четвърти крематориум се разбунтува. Те нападнаха своите пазачи есесовци с кирки и чукове и успяха да запалят бараките си и крематориума, преди да бъдат застреляни с картечници. Седмица по-късно паднаха бомби в самия лагер. Нашите господари показаха признаци на стрес. Те вече не изглеждаха така непобедими. Понякога дори изглеждаха малко уплашени. Това ни доставяше известно удоволствие и ни даваше малка надежда. Обгязването спря. Те все още ни убиваха, но трябваше да го правят

лично. Избраните затворници бяха застрелвани в газовите камери или близо до Пети крематориум. Скоро нацистите започнаха да разрушават крематориумите. Нашата надежда, че ще оцелеем, нарасна.

Положението се влоши през есента и зимата. Храната не достигаше. Всеки ден много жени рухваха и умираха от глад и изтощение. Петнистият тиф взе ужасни жертви. През декември съюзническите бомби паднаха върху завода за синтетично гориво и каучук „И. Г. Фарбен“. Няколко дни след това Съюзниците удариха отново, но този път бомби паднаха върху бараките на есесовския лазарет в Биркенау. Бяха убити петима есесовци. Пазачите станаха по-раздразнителни, по-непредсказуеми. Аз ги избягвах. Опитвах се да бъда незабележима.

Новата година дойде, 1944-а бе сменена от 1945-а. Усещахме, че Аушвиц умира. Молахме се това да стане скоро. Спорехме какво да правим. Трябваше ли да чакаме руснаците да ни освободят, или трябваше да се опитаме да избягаме? И ако успеехме да преминем през телената мрежа, къде щяхме да отидем? Полските селяни ни мразеха, колкото и германците. Чакахме. Какво друго можехме да направим?

В средата на януари подуших дим. Погледнах през вратата на бараката. Буйни огънове бяха запалени из целия лагер. Миризмата беше различна. За първи път те не горяха хора. Горяха хартия. Горяха доказателството за техните престъпления. Пепелта се носеше над Биркенау като снеговалеж. Усмихнах се за първи път от две години насам.

На 17 януари Менгеле напусна. Краят беше близо. Малко след полунощ имаше проверка. Казаха ни, че целият лагер Аушвиц ще бъде евакуиран. Райхът все още искаше нашите тела. Здравите щяха да вървят пеша. Болните щяха да бъдат изоставени да умрат. Строиохме се и поехме в редици по петима.

В един часа през нощта преминах за последен път през портите на ада — точно две години от моето пристигане, почти две години до последния час. Още не бях свободна. Трябваше да премина още едно изпитание.

Снеговалежът беше гъст и неумолим. В далечината се чуваше тътенът от артилерийската битка. Ние вървахме, на вид безкрайна

верига от получовешки същества, облечени в нашите раирани дрипи и обути в налъми. Стрелбата беше безмилостна като снега. Опитвахме се да броим изстрелите. Сто... двеста... триста... четиристотин... петстотин... След това спряхме да броим. Всеки изстрел представляваше още един угаснал живот, още едно убийство. Когато тръгнахме, наброявахме няколко хиляди. Страхувах се, че всички ще бъдем мъртви, преди да стигнем нашето местоназначение.

Лене вървеше от дясната ми страна, Рашел — от лявата. Внимавахме да не се спънем. Онези, които се спъваха, веднага биваха застрелвани и захвърляни в канавката. Не смеехме да излезем от строя или да изостанем. Тези, които го правеха, също ги застрелваха. Пътят беше застлан с трупове. Ние стъпвахме по тях и се молахме да не се спънем. Ядяхме сняг, за да утолим жаждата си. Но нищо не можехме да направим срещу ужасния студ. Една жена ни съжали и ни подхвърли варени картофи. Онези, които бяха достатъчно глупави да ги вдигнат, бяха застреляни.

Спахме в обори или в изоставени бараки. Онези, които не можеха да станат достатъчно бързо, когато ни събуждаха, бяха застрелвани. Гладът сякаш бе пробил дупка в стомаха ми. Беше много по-лош от глада в Биркенау. Някак си събрах сили да продължа да поставям единия си крак пред другия. Да, исках да оцелея, но това беше и въпрос на предизвикателство. Те искаха да падна, за да могат да ме застрелят. Аз исках да видя унищожението на техния хилядолетен Райх. Исках да се насладя на неговата смърт — точно както германците се наслаждаваха на нашата. Мислех за Ретина, хвърляща се към Менгеле по време на селекцията, опитвайки да го убие с лъжицата си. Смелостта на Ретина ми даваше сила. Всяка стъпка беше бунт.

На третия ден привечер той дойде за мен. Беше на кон. Ние седяхме в снега отстрани на пътя и почивахме. Лене се наведе към мен. Очите ѝ бяха затворени. Страхувах се, че с нея е свършено. Рашел притисна шепа сняг към устните ѝ, за да я върне в съзнание. Рашел беше най-силната. Тя практически бе носила Лене през целия следобед.

Той ме погледна. Беше щурмбанфюрер от СС. След дванайсет години живот под нацистко робство се бях научила да разпознавам техните отличителни знаци. Опитах се да бъда незабележима.

Извърнах глава и се наклоних към Лене. Той дръпна юздата на коня си и направи маневра, така че да може да ме огледа малко повече. Зачудих се какво ли виждаше в мен. Да, някога бях хубаво момиче, но сега бях отвратителна, изтощена, мръсна, болна, вървящ скелет. Не можех да понасям собствената си миризма. Знаех, че ако му въздействам, ще свърша зле. Подпрях глава на коленете си и се престорих, че спя. Той беше твърде умен за това.

— Хей, ти — извика.

Погледнах нагоре. Мъжът върху коня сочеше към мен.

— Да, ти. Изправи се! Ела с мен.

Изправих се. Бях мъртва. Знаех го. Рашел също го знаеше. Можех да го видя в очите ѝ. Тя вече нямаше сълзи да плаче.

— Спомняй си за мен — прошепнах ѝ, като последвах конника между дърветата.

За щастие той не ме накара да отида надалече, само до място на няколко метра от пътя, където едно голямо дърво бе паднало. Мъжът слезе от коня и го върза. Седна на поваления ствол и ми заповяда да седна до него. Аз се поколебах. Нито един есесовец не беше искал от мен подобно нещо. Той потупа дървото с дланта си. Аз седнах, но на няколко сантиметра встрани от мястото, което ми бе посочил. Бях уплашена, но и унижена от миризмата си. Мъжът се примъкна поблизо. Вонеше на алкохол. Песента ми бе изпята. Беше само въпрос на време.

Гледах право напред. Той свали ръкавиците си, после докосна лицето ми. За двете години в Биркенау нито един есесовец не ме бе докосвал. Защо този мъж, щурмбанфюрер, ме докосваше сега? Бях изтърпяла много мъчения, но това беше далеч по-лошо. Гледах право напред. Плътта ми пламна.

— Какъв срам — рече той. — Сигурно някога си била много хубава, нали?

Не знаех какво да кажа. Двете години в Биркенау ме бяха научили, че в ситуации като тази никога няма правилен отговор. Ако отговорех с „да“, щеше да ме обвини в еврейска арогантност и да ме убие. Ако отговорех с „не“, щеше да ме убие, че лъжа.

— Ще споделя с теб една тайна. Еврейките винаги са ме привличали. Ако питаха мен, трябваше да убием мъжете и да използваме жените за наше забавление. Имала ли си дете?

Помислих си за всички деца, които бях видяла да отиват към газовите камери в Биркенау. Той настоя за отговор, като стисна лицето ми между палеца и другите си пръсти. Затворих очи и се опитах да не изкрещя. Есесовецът повтори въпроса. Поклатих глава и той отпусна хватката си.

— Ако успееш да преживееш следващите няколко часа, някой ден може да имаш дете. Ще разкажеш ли на това дете какво ти се е случило през войната? Или ще бъдеш твърде засрамена?

Дете? Как можеше момиче в моето положение изобщо да планира раждане на дете? Бях прекарала последните две години, опитвайки се само да оцелея. Да имам дете бе извън моите представи.

— Отговори ми, еврейко!

Гласът му внезапно стана груб. Чувствах, че положението скоро ще излезе извън контрол. Той отново сграбчи лицето ми и го обърна към себе си. Опитах се да погледна встрани, но мъжът ме раздруса, изисквайки да го гледам в очите. Нямах сили да се противопоставя. Лицето му веднага се запечата в паметта ми. Както и звукът на неговия глас, и немският му с австрийски акцент. Все още го чувам.

— Какво ще кажеш на детето си за войната?

Какво искаше да чуе? Какво искаше да му отговоря?

Той стискаше лицето ми.

— Говори, еврейко! Какво ще кажеш на детето си за войната?

— Истината, хер щурмбанфюрер. Ще кажа на детето си истината.

Откъде дойдоха тези думи — не знам. Знам само, че ако трябваше да умра, щях да го сторя с малко достойнство. Отново си помислих за Регина, спускаща се към Менгеле, вьоръжена с лъжица.

Той отпусна хватката си. Първата криза като че бе отминала. Есесовецът издиша шумно, сякаш изтощен от дългия си работен ден, после извади плоска бутилка от джоба на шинела си и отпи голяма глътка. За щастие не предложи и на мен. Върна бутилката в джоба си и запали цигара. Не ми предложи и цигара. Сякаш ми казваше: „Аз имам тютюн и алкохол. Ти нямаш нищо“.

— Истината? Каква е истината, както я виждаш ти, еврейко?

— Биркенау е истината, хер щурмбанфюрер.

— Не, скъпа, Биркенау не е истината. Биркенау е слух. Той е измислица на неприятелите на Райха и християнството. Той е

сталинистка, атеистична пропаганда.

— А газовите камери? Крематориумите?

— Тези неща не са съществували в Биркенау.

— Аз ги видях, хер щурмбанфюрер. Ние всички ги видяхме.

— Никой няма да повярва на такова нещо. Никой няма да повярва, че е възможно да бъдат убити толкова много хора. Хиляди? Разбира се, смъртта на хиляди е възможна. В края на краищата това беше война. Стотици хиляди? Може би. Но милиони? — Той дръпна от цигарата си. — Да ти кажа истината, видях го със собствените си очи, но дори и аз не мога да повярвам.

В гората проехтя изстрел, после втори. Още две момичета си бяха отишли. Щурмбанфюрерът отпи още една солидна глътка от шишето си. Защо пиеше? Дали не се опитваше да се стопли? Или се ожесточаваше, преди да ме убие?

— Ще ти кажа какво ще разказваш за войната. Ще казваш, че сте били транспортирани на изток, че сте работили, че сте имали много храна и добро медицинско обслужване. Че сме се отнасяли с вас добре и хуманно.

— Ако това е истината, хер щурмбанфюрер, защо приличам на скелет?

Той не отговори, вместо това извади пистолета си и го опря до слепоочието ми.

— Каж ми какво се е случило с вас през войната, еврейко. Били сте транспортирани на изток, работили сте и сте имали много храна и добро медицинско обслужване. Газовите камери и крематориумите са болшевишко-еврейски измислици. Каж тези думи, еврейко!

Знаех, че няма да се измъкна жива от тази ситуация. Дори и да произнесях думите, щях да съм мъртва. Нямах да ги кажа. Нямах да му доставя това удоволствие. Затворих очи и зачаках куршумът да пробие тунел в мозъка ми и да ме освободи от мъчението.

Той свали пистолета и извика високо. Дотича друг есесовец. Щурмбанфюрерът му нареди да остане да ме пази, а той тръгна обратно между дърветата към пътя. Когато се върна, го съпровождаха две жени. Едната беше Рашел. Другата — Лене. Есесовецът заповяда на моя пазач да си върви, след това опря пистолета си в челото на Лене. Тя ме погледна в очите. Животът ѝ бе в моите ръце.

— Кажи думите, еврейко! Били сте транспортирани на изток, работили сте и сте имали много храна и добро медицинско обслужване. Газовите камери и крематориумите са болшевишко-еврейски измислици.

Не можех да позволя Лене да бъде убита заради моето мълчание. Отворих уста да заговоря, но преди да успея да кажа думите, Рашел извика:

— Не ги казвай, Ирене! Той при всички случаи ще ни убие. Не му доставяй това удоволствие.

Щурмбанфюрерът махна пистолета си от главата на Лене и го опря в тази на Рашел.

— Ти ги кажи, еврейска кучко!

Рашел го погледна право в очите и продължи да мълчи.

Есесовецът натисна спусъка и тя се строполи мъртва на снега. Той допря пистолета до челото на Лене и още веднъж ми заповяда да говоря. Лене бавно поклати глава. Казахме си сбогом с очи. Втори изстрел — и тя падна до Рашел.

Беше мой ред да умра.

Щурмбанфюрерът насочи пистолета си към мен. Откъм пътя долетяха викове. *Raus! Raus!* Есесовците приканваха момичетата да стават. Знаех, че моят път е свършил. Знаех, че няма да напусна жива това място. Тук щях да падна, край някакъв път в Полша, и тук щях да бъда заровена, без *mazevoth*^[5] на гроба си.

— Какво ще кажеш на детето си за войната, еврейко?

— Истината, хер щурмбанфюрер. Ще кажа на детето си истината.

— Никой няма да ти повярва. — Той прибра пистолета в кобура си. — Колоната ти тръгва. Трябва да се присъединиш към тях. Знаеш какво се случва на онези, които изостанат.

Есесовецът се метна на коня си и дръпна юздата. Аз се строполих на снега до телата на моите две приятелки. Помолих се за тях и им поисках прошка. Краят на колоната тъкмо минаваше. Излязох, олюлявайки се, между дърветата и заех мястото си. Вървахме цялата нощ в редици по петима. Проливах ледени сълзи.

Пет дни след като излязохме от Биркенау, пристигнахме на гарата в силезийското село Водзислав. Натовариха ни в открити вагони за въглища и пътувахме, изложени на лошото януарско време, през цялата нощ. Нямаше нужда германците да хабят повече от скъпоценните си муниции за нас. Студът уби половината от момичетата само в моя вагон.

Пристигнахме в нов лагер — Равенсбрюк, но там нямаше достатъчно храна за новите затворнички. След няколко дни част от нас бяха преместени, този път с открити камиони. Одисеята ми завърши в лагера в Нойщат-Глеве. На 2 май 1945 година, като се събудихме, открихме, че нашите есесовски мъчители са напуснали лагера. Покъсно същия ден бяхме освободени от американски и руски войници.

Изминаха дванайсет години. Не минава и ден, в който да не видя лицата на Рашел и Лене, както и лицето на мъжа, който ги уби. Тяхната смърт тегне над мен. Ако бях казала думите на щурмбанфюрера, може би те щяха да са живи, а аз щях да лежа в неизвестен гроб край онзи полски път, просто още една безименна жертва. В деня на тяхното убийство казвам кадиш^[6] за тях. Правя го по навик, но не с вяра. В Биркенау аз загубих вярата си в Бог.

Името ми е Ирене Алон. Някога се наричах Ирене Франкел. В лагера бях позната под затворнически номер 29395 и това е нещото, на което станах свидетелка през януари 1945 година, по време на Похода на смъртта от Биркенау.

[1] Закони, приети през 1935 г., според които граждани на Третия райх можели да бъдат само тези, които докажат чистотата на немската си кръв (арийския си произход), а правата на неарийците били ограничени. — Б.пр. ↑

[2] Погроми, организирани от нацистите през ноември 1938 г., при които били изгорени и разрушени 200 синагоги, разграбени били еврейските магазини, а около 30 000 евреи били затворени в концентрационни лагери. — Б.пр. ↑

[3] Евреи, излизайте, излизайте! (нем.) — Б.пр. ↑

[4] „Чиста“ храна, т.е. разрешена от Мойсеевия закон. — Б.пр. ↑

[5] Надгробен камък (ивр.). — Б.пр. ↑

[6] Заупокойна молитва (ивр.). — Б.пр. ↑

17. ТИВЕРИАДСКО МОРЕ, ИЗРАЕЛ

Беше шабат. Шамрон нареди на Габриел да пристигне за вечеря у тях. Докато караше бавно по стръмната алея, той погледна към терасата на Ари и забеляза газовите фенери да танцуват на вятъра, идващ откъм езерото, а след това зърна и самия Шамрон — вечния страж, който крачеше бавно сред пламъчетата. Преди да им поднесе вечерята, Геула запали две свещи в трапезарията и каза молитвата. Габриел бе израсъл в дом, в който не се съблюдаваха религиозните обичаи, но сега си помисли, че гледката на съпругата на Ари, която, затворила очи, сякаш приближаваше с ръце светлината на свещите към лицето си, бе най-хубавото нещо, което някога е виждал.

По време на вечерята Шамрон бе вгълбен в мислите си и не бе в настроение за светски разговори. Дори и сега той не искаше да говори за работа пред Геула — не защото ѝ нямаше доверие, а защото се опасяваше, че тя ще престане да го обича, ако узнае всички неща, които е вършил. Геула запълваше дългите паузи с разкази за дъщеря им, която се бе преместила в Нова Зеландия, за да се отдалечи от баща си, и живееше в птицеферма. Тя знаеше, че Габриел е свързан по някакъв начин със Службата, но нямаше и най-малка идея за естеството на неговата работа. Смяташе го за чиновник, който прекарваше голяма част от времето си в чужбина и се наслаждаваше на изкуството.

Тя им сервира кафе и поднос със сладкиши и сушени плодове, после разчисти масата. На фона на шума от течащата вода и дрънченето на порцелановите съдове, идващи от кухнята, Габриел запозна Шамрон с последните събития. Те говореха тихо, а празничните свещи блещукаха между тях. Габриел му показва досиетата на Ерих Радек и на „Акция 1005“. Шамрон вдигна снимката на светлината на свещите и я разгледа смръщено, после отмести очилата на плешивото си теме и отново спря суровия си поглед върху Габриел.

— Какво знаеш за случилото се с майка ми по време на войната?

Изпитателният поглед, който Ари му хвърли над ръба на чашката за кафе, сочеше недвусмислено, че няма нещо, което той да не знае за живота на Габриел, включително и за този на неговата майка по време на войната.

— Тя е от Берлин — отговори Шамрон. — Била е депортирана в Аушвиц през януари 1943 година и е прекарала две години в женския лагер в Биркенау. Напуснала е Биркенау по време на така наречения Поход на смъртта. За разлика от хиляди други, е успяла да оцелее и е била освободена от руски и американски войски в Нойщат-Глеве. Пропускам ли нещо?

— Нещо се е случило с нея по време на Похода на смъртта, нещо, за което тя никога не пожела да говори с мен. — Габриел вдигна снимката на Ерих Радек. — Когато Ривлин ми я показа в „Яд Вашем“, знаех, че съм виждал някъде това лице. Отне ми известно време да си спомня, но най-накрая успях. Виждал го бях като момче на платно в ателието на майка ми.

— И затова отиде в Сафед да се срещнеш с Циона Девин.

— Откъде знаеш?

Шамрон въздъхна и отпи от кафето си. Почувствал облекчение, Габриел му разказа за второто си посещение в „Яд Вашем“ същата сутрин. Когато сложи на масата листовите със свидетелските показания на майка си, очите на Ари останаха приковани върху неговото лице. Тогава Габриел осъзна, че той ги беше чел преди това. *Мемунех* знаеше за майка му. *Мемунех* знаеше всичко.

— Считаха те за едно от най-важните назначения в историята на Службата — каза Шамрон. В гласа му нямаше и следа от угризение. — Трябваше да узная за теб всичко, което мога. Във военната психологическа характеристика те описваха като единак, самомнителен, безчувствен като роден убиец. Моето първо посещение при теб потвърди това, при все че ми направи впечатление и на непоносимо суров, и на клинично срамежлив човек. Искях да разбера защо беше такъв. Помислих, че майка ти може да е добро начало.

— Значи потърси нейните свидетелски показания в „Яд Вашем“? Шамрон затвори очи и кимна.

— Защо никога не ми каза нищо?

— Не беше моя работа — отвърна Ари безстрастно. — Единствено майка ти можеше да ти каже нещо толкова интимно. Тя

очевидно е носила ужасното бреме на вината чак до смъртта си. Не е искала да знаеш. Тя не беше единствена. Имаше много оцелели — точно като майка ти, — които никога не успяха да се насилят и да се изправят лице в лице със спомените си. В годините след войната, преди ти да се родиш, всичко изглеждаше така, сякаш в страната бе издигната стена от мълчание. *Холокостът*? Той беше обсъждан безспирно. Но онези, които в действителност го бяха преживели, отчаяно се опитваха да заровят спомените си и да продължат напред. Това бе друга форма на оцеляване. За съжаление, тяхната болка се прехвърли върху следващото поколение — синовете и дъщерите на оцелелите. Такива като Габриел Алон.

Шамрон бе прекъснат от Геула, която подаде глава в стаята и попита дали се нуждаят от още кафе. Съпругът ѝ вдигна ръка. Тя разбра, че говорят по работа, и изчезна обратно в кухнята. Ари опря лакти на масата и се наведе напред.

— Ти със сигурност си подозирал, че тя е дала свидетелски показания. Защо твоето естествено любопитство не те отведе в „Яд Вашем“? — Тъй като думите му бяха посрещнати единствено с мълчание от Габриел, той сам си отговори на въпроса: — Защото, както всички деца на оцелели, ти винаги си внимавал да не смутиш крехкото емоционално състояние на майка си. Опасявал ли си се, че ако настояваш много упорито, може да я тласнеш към депресия, от която тя никога да не излезе? — Направи пауза. — Или е било, защото си се страхувал от това, което ще откриеш? *Всъщност страхуваше ли се да узнаеш истината?*

Габриел го погледна остро, но не отговори. Шамрон се загледа за момент в кафето си, преди да заговори отново:

— За да бъда честен с теб, Габриел, ще ти кажа, че когато прочетох свидетелските показания на майка ти, разбрах, че си идеален. Ти работиш за мен заради нея. Тя е била неспособна да те обича напълно. И как ли би могла? Страхувала се е да не те загуби. Всички, които някога е обичала, са ѝ били отнети. Тя е загубила родителите си в лагера на смъртта, а момичетата, с които се е сприятелила в Биркенау, са били убити само защото не е изрекла думите, които щурмбанфюрерът от СС е искал да чуе.

— Щях да разбера, ако се бе опитала да ми разкаже.

Шамрон бавно поклати глава.

— Не, Габриел, никой не може истински да разбере. Вината, срамът. Майка ти е успяла да намери пътя си в този следвоенен свят, но в много отношения животът ѝ е свършил в онази нощ край пътя в Полша. — Той удари с длан по масата достатъчно силно, за да изтракат останалите на нея съдове. — Е, какво ще правим? Ще тънем ли в самосъжаление, или ще продължим да работим и да търсим истината за Ерих Радек?

— Мисля, че знаеш отговора на този въпрос.

— Моше Ривлин смята ли, че е възможно Радек да е бил замесен в евакуацията на Аушвиц?

Габриел кимна утвърдително.

— До януари 1945 година работата по „Акция 1005“ е била до голяма степен приключила, тъй като всички завладени територии на изток са били отвоювани от съветските войски. Възможно е да е изпратен в Аушвиц, за да заличи следите от газовите камери и крематориума и да подготви евакуацията на останалите затворници. В крайна сметка те са били свидетели на престъплението.

— Знаем ли как тази отрепка е успяла да напусне Европа след войната?

Габриел му представи теорията на Ривлин, според която Радек се е възползвал от услугите на епископ Алоис Худал в Рим, тъй като е бил австрийски католик.

— Тогава защо не тръгнем по тази следа — попита Шамрон — и да видим дали тя отново отвежда до Австрия?

— И аз си мислех същото. Смятах да започна от Рим. Искам да хвърля поглед на книгата на Худал.

— Това искат и много други хора.

— Но те не разполагат с личния телефонен номер на човека, който живее на последния етаж на Апостолическия дворец.

Шамрон сви рамене.

— Вярно е.

— Нужен ми е чист паспорт.

— Няма проблем. Имам много хубав канадски паспорт, който можеш да използваш. Как е френският ти тези дни?

— *Pas mal, mais je dois pratiquer l'accent d'un Quebecois*^[1].

— Понякога плашиш дори и мен.

— Това вече е нещо.

— Ще прекараш нощта тук и утре ще тръгнеш за Рим. Аз ще те закарам до Лод. По пътя ще спрем в американското посолство и ще поговорим с шефа на местната централа.

— За какво?

— Според досието от Австрийския държавен архив, Фогел е работил за американците в Австрия по време на окупационния период. Бях помолил нашите приятели в Лангли да потърсят сред техните досиета и да видят дали името на Фогел няма да изскочи отнякъде. Вероятността е слаба, но може и да извадим късмет.

Габриел погледна към свидетелските показания на майка си: *Няма да разкажа всички неща, които видях. Не мога. Дължа това повече на мъртвите...*

— Майка ти беше много смела жена, Габриел. Ето защо те избрах. Знаех, че произхождаш от прекрасен род.

— Тя беше много по-смела от мен.

— Така е — съгласи се Шамрон. — Тя беше по-смела от всички нас.

* * *

Истинското занимание на Брус Крофорд беше една от най-зле пазените тайни в Израел. Високият аристократичен американец беше шеф на централата на ЦРУ в Тел Авив. Известен като такъв както на израелското правителство, така и на палестинските власти, той често служеше за връзка между двете воюващи страни. Рядко се случваше нощ, в която телефонът му да не иззвъни в някой отвратителен час. Крофорд бе уморен и му личеше.

Той посрещна Шамрон на входа на посолството, намиращо се на улица „Харайкон“, и го въведе в сградата. Кабинетът му беше просторен и за вкуса на Ари — твърде претрупан. Приличаше по-скоро на офиса на корпоративен президент, отколкото на леговището на шпионин, но такъв бе американският стил. Шамрон се отпусна на един кожен фотьойл и прие поднесената от секретарката чаша студена вода с лимон. Смяташе да запали една от турските си цигари, но забеляза табелката „Пушенето забранено“, поставена на видно място отпред на бюрото.

Крофорд, изглежда, не бързаше да стигнат до същинската работа. Шамрон го бе очаквал. Между шпионите имаше неписано правило: когато някой моли приятел за услуга, той трябва да си плати за нея. Тъй като формално бе извън играта, Шамрон не можеше да предложи друго, освен съвета и мъдростта на човек, който бе правил много грешки.

Най-накрая, след почти час, Крофорд каза:

— Относно онова нещо за Фогел...

Думите на американеца заглъхнаха. Шамрон долови нотка на притеснение в гласа му и се наведе напред очаквателно. Крофорд печелеше време, като взе един кламер от канцеларския си магнит и прилежно се зае да го изправи.

— Прегледахме нашите досиета — каза той, като не отделяше поглед от заниманието си. — Дори изпратихме екип до Мериленд да прерови допълнителните архиви. Опасявам се, че имаме страйк аут^[2].

— Страйк аут? — Шамрон си помисли за употребата от американците на спортни изрази, неуместни за толкова съдбоносна работа, каквато бе шпионажът. Агентите в неговия свят не правеха страйк аут, не изпускаха топката и не отбелязваха точно попадение в коша. Имаше само успех или провал, а провалът в район като Близкия изток обикновено се плащаше с кръв. — Какво *точно* означава това?

— Това означава — отвърна Крофорд, — че нашето търсене не доведе до нищо. Съжалявам, Ари, но понякога и така се случва.

Той вдигна изправения кламер и внимателно го заразглежда, сякаш бе горд с постижението си.

* * *

Габриел чакаше на задната седалка в пежото на Ари.

— Как мина?

Шамрон си запали цигара и отговори на въпроса му.

— Вярваш ли му?

— Знаеш ли, ако ми беше казал, че са открили лично досие или доклад за заличаването му от гледна точка на сигурността, можех да му повярвам. Но *нищо*? С кого си мисли, че разговаря? Чувствам се оскърбен, Габриел. Наистина съм оскърбен.

— Мислиш, че американците знаят нещо за Фогел?

— Брус Крофорд току-що ни го потвърди. — Ари погледна часовника си от неръждаема стомана. — По дяволите! Отне му цял час да събере смелост да ме излъже и сега ще изпуснеш полета си.

Габриел погледна към телефона на конзолата.

— Направи го — прошепна той. — Хайде!

Шамрон взе телефона и набра номера.

— Обажда се Шамрон — каза отсечено. — Има един самолет на „Ел Ал“, който излита от Лод за Рим след трийсет минути. Току-що възникна технически проблем, който ще наложи закъснение на полета с един час. Разбрахте ли?

* * *

Два часа по-късно телефонът на Брус Крофорд иззвъня. Той приближи слушалката до ухото си. Разпозна гласа. Беше агентът, на когото бе наредено да следи Шамрон. Това бе опасна игра — да следиш бившия шеф на Службата, при това на собствената му територия, — но Крофорд изпълняваше заповед.

— След като напусна посолството, отиде до Лод.

— Какво прави на летището?

— Остави един пътник.

— Разпозна ли го?

Агентът отговори положително. Без да споменава името на пътника, той успя да съобщи факта, че въпросният човек е важен агент на Службата, наскоро действал активно в един централноевропейски град.

— Сигурен ли си, че е той?

— Няма никакво съмнение.

— Закъде пътува?

След като чу отговора, Крофорд прекъсна връзката. Миг по-късно седеше пред компютъра си, пишейки кодирано съобщение до щабквартирата. Текстът беше недвусмислен и лаконичен, точно както го предпочиташе получателят.

Елиях се отправя за Рим. Пристига тази вечер с полет на „Ел Ал“ от Тел Авив.

[1] Не е зле, но трябва да упражня квебекския акцент (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Термин от бейзбола — „изгаряне“ вследствие на това, че батерът е пропуснал три страйк топки. — Б.пр. ↑

18. РИМ

Габриел искаше да се срещне с човека от Ватикана на някое друго място, а не в кабинета му на последния етаж на Апостолическия дворец. Спряха се на „Пиперно“ — стар ресторант, намиращ се на тих площад близо до река Тибър, само на няколко преки от старото еврейско гето. Беше един от онези декемврийски следобеди, каквито има само в Рим. Пристигнал първи, Габриел уреди маса на открито в кътче, огряно от яркото слънце.

Няколко минути по-късно на площада се появи един свещеник, насочвайки се с решителна и бърза крачка към ресторанта. Беше строен и красив като италианска филмова звезда. Кройката на свещеническите му дрехи и бялата якичка подсказваха, че макар и скромен, на него не му липсва лична и професионална суета. И с основание. Монсеньор Луиджи Донати — личният секретар на негово Светейшество папа Павел VII, беше вероятно вторият най-могъщ човек в Римокатолическата църква.

У Луиджи Донати се забелязваше някаква хладна упоритост и на Габриел му бе трудно да си го представи да кръщава бебета или да миропомазва болен в някое прашно планинско градче в Умбрия. Очите му излъчваха силен и безкомпромисен интелект, докато упоритата му брадичка разкриваше, че е опасен човек, на когото не бива да се изпречваш на пътя. Габриел знаеше това от личен опит. Година по-рано един случай го бе отвел във Ватикана, в способните ръце на Донати, и двамата заедно бяха осуетили сериозна заплаха от покушение срещу папа Павел VII. Луиджи Донати му дължеше услуга. Габриел можеше да се закълне, че той е мъж, който си плаща дълговете.

Донати беше и човек, който най-много от всичко обичаше да прекара няколко часа в някое огряно от слънцето римско кафене. Неговата възискателност му бе спечелила малко приятели в Курията^[1] и също като шефа си, той се измъкваше от оковите на Ватикана всеки път, когато бе възможно. Той бе приел поканата на Габриел за обяд, както удавник се хваща за сламка. Габриел имаше усещането, че

Луиджи Донати бе отчайващо самотен. Понякога дори се чудеше дали той не съжالياва за живота, който си бе избрал.

Свещеникът си запали цигара със златна запалка.

— Как върви работата?

— Работя по друга творба на Белини — олтарната фреска в „Кризостомо“.

— Да, знам.

Преди да стане папа Павел VII, кардинал Пиетро Лукези беше архиепископ на Венеция, а Луиджи Донати бе негов помощник. Връзките му с Венеция си оставаха силни. Малко неща от случващите се в бившата му епархия оставаха неизвестни за него.

— Вярвам, че Франческо Тиеполо се отнася добре с теб.

— Разбира се.

— А Киара?

— Тя е добре, благодаря.

— Двамата обсъждали ли сте да... *узаконите* връзката си?

— Сложно е, Луиджи.

— Да, но кое не е?

— Знаеш ли, в този момент наистина звучиш като свещеник.

Донати отметна глава назад и се засмя. Беше започнал да се отпуска.

— Светият отец ти праща поздрав. Каза, че съжالياва, че не може да се присъедини към нас. „Пиперно“ е един от любимите му ресторанти. Той препоръча да започнем с *filetti di baccala*^[2]. Кълне се, че са най-хубавите в Рим.

— Непогрешимостта му простира ли се и върху препоръките за мезето?

— Папата е непогрешим само когато действа като върховен учител по въпросите за вярата и морала. Опасявам се, че догмата не се простира върху пържените филета от треска. Но той има забележителен опит по тези въпроси. Ако бях на твое място, щях да послушам съвета му.

Появи се облеченият в бяло сако сервитър. Донати се зае с поръчката. Виното започна да се лее и настроението му се смекчи като мекия следобед. Той прекара следващите няколко минути, гощавайки Габриел с клюки от Курията, истории за задкулисни свадни и дворцови интриги. Всичко беше съвсем познато. Ватиканът не се отличаваше

много от Службата. Накрая Габриел насочи със заобикалки разговора към въпроса, който първоначално ги бе събрал: ролята на Римокатолическата църква в холокоста.

— Как напредва работата на Историческата комисия?

— Толкова бързо, колкото може да се очаква. Ние им предоставяме документи от тайните архиви, те ги анализират с възможно най-малка намеса от наша страна. Предварителният доклад за техните открития трябва да бъде представен след шест месеца. След това те ще започнат да работят върху многотомна история.

— Някакви признаци в каква посока ще се развие предварителният доклад?

— Както казах, ние се опитваме да оставим историците да работят при най-малката възможна намеса от страна на Светия престол.

Габриел хвърли на Донати подозрителен поглед над чашата си с вино. Ако не бяха свещеническият костюм на монсеньор и бялата якичка, би допуснал, че Луиджи е професионален шпионин. Допускането, че Донати не разполага с източник на информация от състава на комисията, беше направо обидно. Докато посръбваше от виното си, Габриел изрази това си виждане пред монсеньор Донати. Свещеникът си призна:

— Добре, да кажем, че не съм съвсем в неведение за комисията.

— И?

— Докладът ще вземе предвид огромния натиск върху папа Пий, макар че — дори и при това положение, се опасявам, че няма да обрисова с много ласкави краски неговите действия или тези на националните църкви в Централна и Източна Европа.

— Изглеждаш ми нервен, Луиджи.

Свещеникът се наведе над масата и започна да реди внимателно следващите си думи:

— Отворихме кутията на Пандора, приятелю. Когато се пусне в ход такъв процес, невъзможно е да се предскаже къде ще свърши и кои други сфери на религията ще засегне. Либералите се възползваха от действията на Светия отец и пледират за още: Трети ватикански събор. Реакционерите нададоха вой за съществуваща ерес.

— Нещо сериозно?

Монсеньор отново доста се забави, преди да отговори:

— Получаваме много сериозни упреци от някои реакционери във френската област Лангедок — тези, които вярват, че Вторият ватикански събор е дело на дявола и че всеки папа след Йоан XXIII е бил еретик.

— Мислех, че Църквата е пълна с такива хора. Аз самият имах спор с един приятелски кръг от прелати и миряни, наречен „Крукс Вера“.

Донати се усмихна:

— Опасявам се, че тази група е замесена от същото тесто, но за разлика от „Крукс Вера“, те нямат силна опора в Курията. Те са аутсайдери, варвари, които блъскат по вратата. Светият отец има много слаб контрол над тях и нещата взеха да се нажежават.

— Кажете ми, ако има нещо, с което мога да помогна.

— Внимавай, приятелю, бих могъл да те наема за това.

Filetti di baccala пристигнаха. Донати изстиска лимонов сок над ястието и лапна едно от филенцата цяло. После отпи глътка вино и се облегна назад. На красивото му лице се изписа изражение на неподправено задоволство. За един свещеник, работещ във Ватикана, светът на миряните предлагаше малко удоволствия, по-съблазнителни от един обяд на окъпан в слънчевите лъчи римски площад. Той начена друго филенце и запита Габриел какво прави в града.

— Предполагам, може да се каже, че работя по въпрос, свързан с дейността на Историческата комисия.

— Как така?

— Имам основание да подозирам, че скоро след края на войната Ватиканът е помогнал на издирван есесовец на име Ерих Радек да избяга от Европа.

Донати спря да дъвче и лицето му внезапно стана сериозно.

— Внимавай с термините, които използваш, и предположенията, които правиш, приятелю. Напълно възможно е този Радек да е получил съдействие от някого в Рим, но това не е бил *Ватиканът*.

— Ние вярваме, че въпросният помощник е бил епископ Худал от „Анима“.

Напрежението, изписано на лицето на Донати, намаля.

— За съжаление добрият епископ е помогнал на няколко нацисти. Това не може да се отрече. Какво те кара да мислиш, че е помогнал на този Радек?

— Едно научно предположение. Радек е бил австрийски католик. Худал е бил ректор на Немската семинария в Рим и изповедник на германската и австрийската общност. Ако Радек е дошъл в Рим да търси помощ, логично е да се е обърнал към епископ Худал.

Донатим кимна в знак на съгласие.

— Не мога да оспоря това. Епископ Худал е бил заинтересован да защитава сънародниците си от онова, което е смятал за стремеж за отмъщение от страна на победилите съюзници. Но това не означава, че е знаел, че Радек е бил военнопръстѣпник. Откъде би могъл да знае? След войната Италия е била залята от милиони напуснали домовете си хора и всички те са търсели помощ. Ако Радек е отишъл при Худал и му е разказал някоя тъжна история, вероятно му е било дадено убежище и оказана помощ.

— Не е ли трябвало Худал да попита човек като Радек защо бяга?

— Вероятно, но би било наивно от твоя страна да предполагаш, че Радек е щял да му отговори искрено. Той би излъгал и епископ Худал нямаше да разбере това.

— Човек не става беглец без причина, Луиджи, а холокостът не е бил тайна. Епископ Худал е трябвало да си даде сметка, че помага на военнопръстѣпници да избегнат правосъдието.

Донатим изчака с отговора си, докато сервитьорът поднасяше блюдото с паста^[3].

— Трябва да разбереш, че по онова време е имало много организации и отделни личности в Църквата и извън нея, които са помагали на бежанците. Худал не е бил единственият.

— Откъде е вземал пари за финансирането на тези операции?

— Твърдял е, че всичко идва от сметките на семинарията.

— И ти вярваш на това? На всеки есесовец, на когото Худал е помагал, са му трябвали джобни пари, билет за кораба, за виза и нов живот в чужбина, да не споменаваме цената за осигуряването им на убежище в Рим, докато отпътуват. Смята се, че Худал е помогнал на *стотици* есесовци по този начин. Това са много пари, Луиджи — стотици хиляди долари. Трудно ми е да повярвам, че „Анима“ е разполагала с толкова излишни средства, които са се търкаляли ей така.

— Значи предполагаш, че някой му е давал пари? — попита Донатим, като завъртя пастата с вилицата си като познавач. — Някой

като Светия отец например.

— Все пак парите трябва да са идвали отнякъде.

Донатисти остави вилницата си и скръсти замислено ръце.

— Има основание да се предполага, че епископ Худал е получавал постъпления от Ватикана, за да финансира своята работа с бежанците.

— Те не са били *бежанци*, Луиджи. Поне не всички. Много от тях са били виновни за невъобразими престъпления. Искаш да ми кажеш, че папа Пий не е имал представа, че Худал е помагал на издирвани военнопредстъпници да избегнат правосъдието?

— Нека просто да кажем, че основавайки се на съществуващите писмени доказателства и показанията на оцелели свидетели, ще бъде много трудно да се докаже подобно твърдение.

— Не знаех, че си учил канонично право, Луиджи. — Габриел повтори въпроса си бавно, като натъртваше обвинително на съответните думи: — Знаел ли е папата, че Худал е помагал на военнопредстъпници да избегнат правосъдието?

— Негово Светейшество се е противопоставил на Нюрнбергския процес, защото е вярвал, че той ще послужи единствено за понататъшното отслабване на Германия и за поощряването на комунистите. Също така е вярвал, че Съюзниците са преследвали отмъщение, а не правосъдие. Напълно възможно е Светият отец да е знаел, че епископ Худал помага на нацисти, и да го е одобрявал. Все пак доказването на това твърдение е друг въпрос. — Донатисти насочи вилницата си към недокоснатата паста на Габриел. — По-добре да изядеш това, преди да е изстинало.

— Страхувам се, че загубих апетит.

Свещеникът забодя вилницата си в пастата на Габриел.

— Е, какво се твърди, че е извършил този Радек?

Габриел направи кратко резюме на знаменитата кариера на щурмбанфюрер Ерих Радек в СС, като започна с работата му за еврейската емиграционна служба на Адолф Айхман във Виена и завърши с командването му на „Акция 1005“. В края на разказа му Донатисти също бе загубил апетит.

— Те наистина ли са вярвали, че биха могли да скрият всички доказателства за толкова огромно престъпление?

— Не съм сигурен дали са вярвали, че е възможно, но са успели до голяма степен. Заради мъже като Ерих Радек ние никога няма да узнаем колко хора *наистина* са загинали през холокоста.

Донати съзерцаваше виното си.

— Какво точно искаш да узнаеш за помощта на епископ Худал, оказана на Радек?

— Можем да предположим, че Радек се е нуждаел от паспорт. За тази цел епископът трябва да се е обърнал към Червения кръст. Искам да разбера с какво име е бил издаден този паспорт. Радек също така се е нуждаел от място, където да отиде. Трябвала му е и виза. — Габриел направи пауза. — Знам, че това е било доста отдавна, но епископ Худал е запазил документи, нали?

Донати бавно кимна.

— Личните книжа на епископа се съхраняват в архива на „Анима“. Както можеш да очакваш, те са запечатани.

— Ако има някой в Рим, който може да ги разпечата, Луиджи, то това си ти.

— Ние не можем просто да нахлуем в „Ашша“ и да поискаме да видим книгата на епископа. Настоящият ректор е епископ Теодор Дрекслер и той не е глупак. Ще се нуждаем от причина — от история за прикритие, както казват в твоя занаят.

— Ние разполагаме с една.

— Каква е тя?

— Историческата комисия.

— Предлагаш да кажем на ректора, че комисията иска книгата на Худал?

— Точно така.

— А ако той се дърпа?

— Тогава ще споменем името на някой важен човек.

— И кой ще е той?

Габриел бръкна в джоба си и извади ламинирана лична карта със снимка.

— Шмуел Рубенщайн, професор по сравнително изучаване на религиите в Еврейския университет в Йерусалим. — Донати върна картата на Габриел и поклати глава. — Теодор Дрекслер е блестящ теолог. Той ще иска да те въвлече в спор — може би нещо за общите

корени на двете най-древни религии в Западния свят. Напълно съм сигурен, че ще се провалиш и епископът ще разгадае малката ти игра.

— Твоята задача ще е да не допуснеш това да се случи.

— Ти надценяваш способностите ми, Габриел.

— Обади му се, Луиджи. Трябва да видя книгата на епископ Худал.

— Ще го направя, но първо имам един въпрос. *Защо?*

След като чу отговора на Габриел, Донати набра един номер на мобилния си телефон и поиска да го свържат с „Анима“.

[1] Правителството на Ватикана. — Б.пр. ↑

[2] Филенца от сушена треска (ит.). — Б.пр. ↑

[3] Общо наименование за макаронени изделия (ит.). — Б.пр. ↑

19. РИМ

Църквата „Санта Мария дел’Анима“ се намираше в историческия център, на запад от площад „Пиаца Навона“. В продължение на четири столетия тя е била немската църква в Рим. Папа Адриан VI — син на немски корабостроител от Утрехт и последен неиталиански папа преди Йоан Павел II, е погребан в прекрасна гробница вдясно от главния олтар. До семинарията в съседство се стига откъм Виа дела Паче и точно там, застанал в студената сянка на фронталния двор, ги посрещна на следващата сутрин епископ Теодор Дрекслер.

Монсеньор Донати го поздрави на превъзходен немски с италиански акцент и представи Габриел като „големия учен професор Шмуел Рубенщайн от Еврейския университет“. Дрекслер протегна ръка под такъв ъгъл, че за момент Габриел не беше сигурен дали да се ръкува, или да целуне пръстена му. След кратко колебание той здраво я раздруса. Кожата ѝ беше студена като църковния мрамор.

Ректорът ги поведе нагоре по стълбите и ги въведе в скромен кабинет с книжни лавици покрай стените. Расото му изшумоля, докато се настаняваше на най-големия стол в къта за сядане. Масивният златен кръст на гърдите му блестеше на слънчевата светлина, струяща през високите прозорци. Епископът беше нисък и охранен, около седемдесетгодишен, леко прошарен и с изключително розови бузи. Ъгълчетата на малката му уста бяха повдигнати в постоянна усмивка — дори и сега, когато той очевидно не беше радостен, — а в бледосините му очи проблясваше непринуден интелект. Беше лице, което можеше да утеши болен и да внуши на грешник страх пред Бога. Монсеньор Донати беше прав. Габриел трябваше да си отваря очите на четири.

Луиджи и епископът прекараха няколко минути в размяна на любезности относно Светия отец. Дрекслер информира Донати, че се моли за дълготрайно здраве на папата, а Донати, на свой ред, му съобщи, че негово Светейшество е изключително доволен от работата на епископ Дрекслер в „Анима“. Той се обръщаше към епископа с

„Ваша милост“ колкото се може по-често. В края на разговора Дрекслер бе толкова „подмазан“, че Габриел се опасяваше да не се плъзне от стола.

Когато монсеньор Донати най-сетне стигна до целта на тяхното посещение в „Анима“, настроението на епископа бързо помръкна, сякаш облак мина пред слънцето, макар усмивката да не слезе от лицето му.

— Не виждам как полемичното проучване на стореното за германските бежанци от епископ Худал след войната ще помогне за оздравителния процес между Римокатолическата църква и евреите. — Гласът му беше мек и сух, виенският му немски — особено подчертан. — Едно честно и задълбочено изследване на дейността на епископ Худал ще разкрие, че той е помогнал и на много евреи.

Габриел се наведе напред. Време беше за начетения професор от Еврейския университет да се намеси в разговора.

— Искате да кажете, Ваша милост, че епископ Худал е укривал евреи по време на римските арести?

— Преди и след тях. Имало е много евреи, които са живели зад стените на „Анима“. Покръстени евреи, разбира се.

— А непокръстените?

— Те не са можели да бъдат укривани тук. Щяло е да бъде неблагопристойно. Изпращали са ги другаде.

— Простете ми, Ваша милост, но как точно са отличавали покръстените евреи от непокръстените?

Монсеньор кръстоса крака и внимателно приглади ръба на крачолата си — знак, че трябва да спре и да не продължава тази линия на разпитване. Епископът си пое дъх и отговори на въпроса:

— Може би са им задавали няколко прости въпроса за вярата и католическата доктрина. Може да са ги карали да кажат Господната молитва или „Аве Мария“. Обикновено много бързо е ставало ясно кой казва истината и кой лъже, за да получи убежище в семинарията.

Почукване на вратата постигна целта на Луиджи да се сложи край на тази тема. Влезе млад послушник, носещ сребърен поднос. Той сипа чай на Донати и Габриел. Епископът пиеше гореща вода с тънко резенче лимон.

Когато момчето си отиде, Дрекслер каза:

— Но аз съм сигурен, че вие не се интересувате от усилията на епископ Худал да укрива евреи от нацистите, нали, професор Рубенщайн? Интересувате се от помощта, която е оказвал на германските офицери след войната.

— Не на германските офицери. На издирваните военнопръстѣпници от СС.

— Той *не е знаел*, че те са прѣстѣпници.

— Опасявам се, че тази аргументация показва лековерие, Ваша милост. Епископ Худал е бил отявлен антисемит и поддрѣжник на Хитлеровия режим. Не следва ли от това, че той доброволно е помагал на австрийците и германците след войната, независимо от прѣстѣпленията, които те са извършили?

— Неговото противопоставяне на евреите е било по същество теологично, не социално. Колкото до подкрепата му на нацисткия режим, не го защитавам. Епископ Худал се е уличил със собствените си думи и писания.

— И със своя автомобил — добави Габриел, използвайки на място досието, показано му от Моше Ривлин. — Знамето на обединения Райх се е веело на официалната лимузина на епископ Худал. Той не е криел накѣде са насочени симпатиите му.

Дрекслер отпи глѣтка вода и обѣрна ледения си поглед към Донати.

— Както мнозина други в Църквата, аз имах свое собствено мнение относно Историческата комисия на Светия отец, но го задѣржах за себе си от уважение към негово Светейшество. Сега, изглежда, „Анима“ се разглежда под микроскоп. Но ще трябва да тегля чертата. Няма да оставя репутацията на тази институция да бѣде очернена от калта на историята.

Монсеньор Донати се загледа замислено за момент в крачола си, после вдигна поглед. Под външния израз на спокойствие папският секретар кипеше от гняв срещу арогантността на ректора. Епископът беше настѣпил, а сега Донати щеше да го накара да отстъпи. Някак си той успя да запази тона си на нивото на църковно шепнене.

— Независимо от мнението ви по този въпрос, Ваша милост, желанието на Светия отец е на професор Рубенщайн да бѣде осигурен достѣп до книгата на епископ Худал.

В стаята се възцари дълбока тишина. Дрекслер попила кръста на гърдите си, търсейки спасителна пролука. Нямаше такава; покорството бе единственият начин да излезе с чест от положението. Иначе детронираше своя крал.

— Не желая да проявявам незначитане към негово Светейшество по този въпрос. Не ми оставяте никакъв избор, освен да ви сътруднича, монсеньор Донати.

— Светият отец няма да забрави това, епископ Дрекслер.

— Аз също, монсеньор.

Донати се усмихна иронично.

— По мое мнение личните документи на епископа ще останат тук, в „Анима“.

— Това е правилно. Те са складирани в нашите архиви. Ще отнеме няколко дни да ги открием и да ги подредим, така че да могат да бъдат прочетени и разбрани от учен като професор Рубенщайн.

— Колко тактично от ваша страна, Ваша милост — каза монсеньор Донати, — но ние бихме искали да ги видим сега.

* * *

Той ги поведе надолу по вито каменно стълбище с изтрити от времето стъпала, станали хлъзгави като лед. В долния край на стълбището имаше дебела дъбова врата, обкована с желязо. Беше правена, за да устои на вражески таран, но не успя да се справи с изкусния свещеник от Венето^[1] и „професора“ от Йерусалим.

Епископ Дрекслер отключи вратата и я бутна с рамо, за да я отвори. За момент той потърси пипнешком в мрака, после натисна копчето на осветлението, което издаде рязко екливо щракване. Редица лампи на тавана се запалиха с жужене, хвърляйки поток от светлина, разкриващ дълъг подземен коридор със сводест каменен таван. С мълчаливо кимване епископът ги подкани да вървят напред.

Таванът бе строен за по-ниски хора. Дребният епископ можеше да се движи, без да променя стойката си. Габриел трябваше само да наведе глава, за да избегне лампите, но монсеньор Донати, който бе висок над метър и осемдесет, бе принуден да се приведе като човек, страдащ от сериозно гръбначно изкривяване. В това подземие се

съхраняваше институционалната памет на „Анима“ и нейната семинария — четиривековната стойност на кръщелни и брачни свидетелства и смъртни актове. Тук се пазеха и документите на свещениците, които бяха служили в нея, и на семинаристите, които бяха учили сред стените на семинарията. Някои от тях бяха събрани в чамови кантонерки, други — в сандъци или в обикновени кашони. Поновите се съхраняваха в модерни пластмасови шкафове. Миризмата на влага и плесен бе всепроникваща, а някъде по стените се процеждаше вода. Габриел, който имаше известни познания за разрушителния ефект на студа и влагата върху хартията, бързо загуби надежда, че ще намери непокътнати книжата на епископ Худал.

Към края на коридора имаше малка странична стая, приличаща на катакомба. Тя съдържаше няколко големи сандъка, заключени с ръждясали катинари. Епископ Дрекслер носеше връзка ключове. Той мушна единия в първия катинар. Ключът не искаше да се завърти. Ректорът се помъчи известно време, преди накрая да отстъпи ключовете на „професор Рубенщайн“, който безпроблемно отвори старите катинари.

Дрекслер се повъртя около тях за момент и предложи да им помага при търсенето на документите. Монсеньор Донати го потупа по рамото и каза, че те и сами ще се справят. Пълничкият дребен епископ се прекръсти и бавно се отдалечи по сводестия коридор.

* * *

Два часа по-късно Габриел ги намери. Ерих Радек бе пристигнал в „Анима“ на 3 март 1948 година. На 24 май Папската комисия за помощ — Ватиканската организация за подпомагане на бежанците — му бе издала ватиканска лична карта под номер 9645/99 на името на Ото Кребс. Същия ден, с помощта на епископ Худал, Ото Кребс бе използвал своята ватиканска карта, за да се сдобие с червенокръстки паспорт. На следващата седмица му бе издадена входна виза от Арабска република Сирия. Той си бе купил билет за втора класа с парите, дадени му от епископ Худал, и в края на юни бе отплавал от италианското пристанище Генуа. Кребс бе разполагал с петстотин долара за джобни. Разписка за получените пари с подписа на Радек бе

запазена от епископ Худал. Последният документ в досието на Радек беше писмо със сирийска марка и печат от Дамаск, в което се благодареше на епископ Худал и Светия отец за тяхната помощ и се обещаваха, че един ден дългът ще бъде изплатен. Писмото бе подписано от Ото Кребс.

[1] Област в Северна Италия. — Б.пр. ↑

20. РИМ

Епископ Дрекслер изслуша аудиокасетата за последен път, после набра един номер във Виена.

— Опасявам се, че имаме проблем.

— Какъв проблем?

Дрекслер разказа на мъжа от Виена за сутрешните посетители на „Анима“ — монсеньор Донати и професор от Еврейския университет в Йерусалим.

— Как се нарече той?

— Рубенщайн. Твърдеше, че е изследовател към Историческата комисия.

— Той не е бил професор.

— Разбрах, но изобщо не бях в положението да оспорвам неговата искреност. Монсеньор Донати е много могъщ човек във Ватикана. Има само един по-могъщ и това е еретикът, за когото той работи.

— Какво търсеха те?

— Документи за помощта, оказана от епископ Худал на някакъв австрийски бежанец след войната.

Настъпи дълга пауза, преди мъжът да постави следващия си въпрос:

— Те напуснаха ли „Анима“?

— Да, преди час.

— Защо си изчакал толкова много, преди да телефонираш?

— Надявах се да ти осигуря някаква информация, която да е от полза.

— Успя ли?

— Да, така мисля.

— Каж ми я.

— Професорът е отседнал в хотел „Кардинал“ на Виа Джулия. Стаята му е регистрирана на името на Рене Дюран, с канадски паспорт.

* * *

— Имам нужда да прибереш един часовник от Рим.

— Кога?

— Незабавно.

— Къде се намира той?

— Има един мъж, който е отседнал в хотел „Кардинал“ на Виа Джулия. Регистрирал се е като Рене Дюран, но понякога използва името Рубенщайн.

— Колко дълго ще бъде в Рим?

— Не е ясно, ето защо трябва да тръгнеш веднага. Има самолет на „Ал Италия“, който излита за Рим след два часа. На твоето име е резервиран билет за бизнес класата.

— Ако пътувам със самолет, няма да мога да нося инструментите, които ще ми трябват за поправката. Ще имам нужда някой да ми достави такива инструменти в Рим.

— Разполагам с подходящия човек. — Мъжът продиктува един телефонен номер, който Часовникаря запомни наизуст. — Той е голям професионалист и много важен човек, при това изключително дискретен. Иначе нямаше да те пратя при него.

— Имате ли снимка на този господин Дюран?

— Моментално ще ти бъде изпратена по факса.

Часовникаря затвори телефона и изключи лампите в предната част на магазина. След това влезе в работилницата и отвори един стенов шкаф. Вътре имаше пътна чанта, която съдържаше комплект дрехи за смяна и несесер с бръснарски принадлежности. Факс апаратът иззвъня. Часовникаря намъкна палто и нахлупи шапката си, докато листът с лицето на един мъртвец бавно се показва от апарата.

21. РИМ

На следващата сутрин Габриел седна на маса в „Дони“ да пие кафе. Трийсет минути по-късно влезе един мъж и отиде до бара. Косата му приличаше на стоманена вълна, а на широкото му лице имаше белези от акне. Дрехите му бяха скъпи, но износени. Той изпи набързо две кафета еспресо, като пушеше през цялото време. Габриел сведе поглед към своя вестник „Ла Република“ и се усмихна. Шимон Пацнер работеше като човек на Службата в Рим от пет години, но все още не бе загубил неугледната си външност на заселник от Негев.

Пацнер плати сметката си и отиде до тоалетната. Когато излезе, носеше слънчеви очила — знак, че срещата ще се състои. Той се насочи към въртящата се врата, поспря се на тротоара на Виа Венето, после зави надясно и тръгна. Габриел остави пари на масата и го последва.

Пацнер пресече Корсо д’Италия^[1] и влезе в парка на Вила Боргезе. Габриел продължи малко по-нататък по булеварда и влезе в парка от друго място. Срещна Шимон на трилентовата алея и му се представи като Рене Дюран от Монреал. Двамата се насочиха към галерията. Пацнер запали цигара.

— Говори се, че онази нощ си се измъкнал на косъм в Алпите.

— Слуховете бързо се разнасят.

— Службата е като еврейско шивашко общество, знаеш го. Но имаш и по-голям проблем. Лев определи правилата. Достъпът на Алон е забранен. Ако дойде да тропа на вратата ви, трябва да го изхвърлите на улицата. — Той плю на земята. — Тук съм от лоялност към стареца, а не към теб, господин Дюран. По-добре от това няма накъде.

Седнаха на мраморна пейка в предния двор на галерия „Боргезе“ и се огледаха в противоположни посоки за евентуална „опашка“. Габриел разказа на Пацнер за есесовеца Брих Радек, който бе пътувал до Сирия под името Ото Кребс.

— Той не е ходил в Дамаск да изучава древната цивилизация — каза Габриел. — Сирийците са го пуснали да влезе на тяхна територия

поради някаква причина. Ако е бил близък до режима, това може да изскочи от някои документи.

— Значи искаш да направя проучване и да видя дали може да го свържем с Дамаск?

— Точно така.

— И как очакваш да поискам такова проучване, без Лев и Отделът по сигурността да не разберат за това?

Габриел погледна към Шимон, сякаш намираше въпроса за обиден. Пацнер отстъпи.

— Добре, да кажем, че имам момиче в Изследователския отдел, което може да хвърли дискретен поглед на файловете заради мен.

— Само едно момиче?

Пацнер сви рамене и хвърли цигарата си на чакъла.

— Това все още ми изглежда като целене нависоко. Къде си отседнал?

Габриел му каза.

— Има едно място, наречено „Ла Карбонара“, в северния край на площад „Кампо дей Фиори“, близо до фонтана.

— Знам го.

— Бъди там в осем часа. Ще има резервация на името на Бруначи за осем и трийсет. Ако резервацията е за двама, това означава, че търсенето е било неуспешно. Ако е за четирима, ела на Пиаца Фарнезе.

* * *

На отсрещния бряг на Тибър, на малко площадче на няколко крачки от портата „Санта Анна“, Часовникаря седеше в студената следобедна сянка на едно открито кафене и посрбваше капучино. На съседната маса двама свещеници в раса се бяха задълбочили в оживен разговор. Въпреки че не говореше италиански, Часовникаря предположи, че са ватикански бюрократи. Една улична котка, извила гръб, се промуши между краката му и измяука умолително за храна. Той стисна животинчето между глезените си и започна бавно да увеличава натиска, докато котката не изпищя задавено и побягна като стрела. Свещениците погледнаха неодобрително, Часовникаря остави

пари на масата и се отдалечи. Представете си, котки в кафенето! Той очакваше с нетърпение да си свърши работата в Рим и да се върне във Виена.

Мъжът мина край Колоната на Бернини и спря за момент да погледне от широката Виа дела Кончилиационе към Тибър. Един турист протегна фотоапарата си към него и го помоли на някакъв неразгадаем славянски език да го снима пред Ватикана. Австриецът безмълвно посочи ръчния си часовник, показвайки, че закъснява за среща, и му обърна гръб.

Пресече обширния шумен площад от другата страна на колоната. Площадът носеше името на един от последните папи. Въпреки че се интересуваше и от други неща, освен от старинни часовници, Часовникаря знаеше, че този папа е бил по-скоро спорна личност. Намираще интригата, свързана с името му, за доста забавна. Значи той не бе помагал на евреите по време на войната. Но откога бе отговорност на папата да помага на евреите? В крайна сметка те бяха врагове на Църквата.

Часовникаря зави и влезе в тясна уличка, отдалечаваща се от Ватикана по посока на хълма Яникулум. Тя беше сенчеста и от двете ѝ страни се издигаха прашни сгради, боядисани в охра. Австриецът вървеше по напукания тротоар, търсейки адреса, който му бе даден по телефона по-рано същата сутрин. Откри го, но се поколеба, преди да влезе. На тъмната витрина имаше надпис „Религиозни предмети“. Под него с по-дребен шрифт бе изписано името *Джузепе Мондиани*. Часовникаря провери на листчето, където бе записал адреса: *Виа Борго Санто Стрито №22*. Беше дошъл на точното място.

Той притисна лице към витрината. Помещението от другата страна на стъклото беше претъпкано с кръстове, статуи на Богородица, дърворезби на отдавна умрели светци, молитвени броеници и медали, всички носещи табели с уверението, че са благословени от самия *papa*. Всичко изглеждаше покрито с фин като брашно прах от улицата. Макар и отгледан в строг австрийски католически дом, Часовникаря се запита какво ли би принудило човек да се моли на статуя. Той вече не вярваше в Бог, нито в Църквата, нито в съдбата, Божията намеса, задгробния живот или късмета. Смяташе, че хората контролират развитието на своя живот точно както зъбчатият механизъм на часовника управлява движението на стрелките му.

Часовникаря отвори вратата и влезе, придружен от звъна на малка камбанка. От задната стаичка се показа мъж, облечен в кехлибарен пуловер с остро деколте, без риза отдолу, и светлокафяв габардинен панталон, чиито крачоли отдавна не бяха виждали ютия. Тъничката му оредяла коса бе зализана на една страна, така че прилепваше плътно към върха на главата му. Макар и на няколко крачки от него, Часовникаря можеше да долови неприятната миризма на афтършейва му. Той се запита дали хората от Ватикана знаеха, че благословените им религиозни предмети бяха продавани от такова неугледно същество.

— С какво мога да ви помогна?

— Търся синьор Мондиани.

Мъжът кимна, сякаш да потвърди, че Часовникаря е намерил търсения човек. Превзетата усмивка разкри факта, че му липсваха няколко зъба.

— Вие сигурно сте господинът от Виена — каза Мондиани. — Познах гласа ви.

Италианецът подаде ръка. Тя беше мека и влажна, точно както се бе опасявал Часовникаря. Мондиани заключи външната врата и закачи на витрината табела, която известяваше на английски и италиански, че магазинът е затворен. След това поведе госта през един коридор по разнебитено дървено стълбище. На края на стълбите имаше малък офис. Пердетата бяха спуснати, а въздухът бе изпълнен с миризма на дамски парфюм. И на още нещо — възкисело и напомнящо за амоняк. Мондиани направи жест към дивана. Часовникаря погледна надолу — пред очите му проблесна картина. Остана прав. Италианецът сви слабите си рамене: *Както желаете.*

Той седна зад бюрото си, сложи в ред някакви книжа и приглади косата си. Тя беше боядисана в неестествен оранжево-черен цвят. Оплешивяващият австриец с останалата му прошарена ивица коса сякаш го караше да се чувства по-самоуверен, отколкото беше в действителност.

— Вашият колега от Виена каза, че искате оръжие. — Мондиани отвори чекмеджето на бюрото, извади тъмен предмет с плосък метален край и го положи благоговейно върху нахапаната с кафе попивателна хартия, сякаш беше свещена реликва. — Вярвам, че това ще ви удовлетвори.

Часовникаря протегна ръка. Мондиани постави оръжието в дланта му.

— Както виждате, това е деветмилиметров глок. Вярвам, че сте добре запознат с тази марка. В крайна сметка е австрийски пистолет.

Часовникаря вдигна поглед от оръжието.

— Това било ли е благословено от Светия отец, както останалата част от вашия инвентар?

Съдейки по мрачното му изражение, Мондиани не намери забележката за смешна. Той отново бръкна в отвореното чекмедже и извади кутия с патрони.

— Искате ли втори пълнител?

Часовникаря нямаше намерение да влиза в престрелка, но пък човек винаги се чувстваше по-сигурен с допълнителен пълнител в един от джобовете си. Кимна утвърдително и втори пълнител се появи върху бюрото.

Австриецът отвори кутията с мунициите и започна да поставя патрони в пълнителя. Мондиани попита дали иска и заглушител. Без да вдига поглед, Часовникаря отново кимна.

— За разлика от самото оръжие, той не е изработен в Австрия. Правен е тук — отбеляза италианецът с гордост, — в Италия. Когато стреля, пистолетът ще възпроизведе шум, не по-силен от шепот.

Часовникаря вдигна заглушителя до дясното си око и погледна през цевта. Доволен от изработката, той го постави на бюрото до другите неща.

— Желаете ли още нещо?

Австриецът напомни на синьор Мондиани, че е поискал и мотоциклет.

— А, да, *моторино!* — каза италианецът, като вдигна високо комплект ключове. — Той е паркиран пред магазина. Има две каски, точно както искахте, с различни цветове. Избрах черен и червен. Надявам се, че това ви задоволява.

Посетителят погледна часовника си. Мондиани разбра намека и се зае да придвижи нещата. Взе бележник и молив с надъвкиан край и започна да изготвя сметката.

— Оръжието е чисто и не може да бъде проследено — поясни той, докато дращеше с молива върху листа. — Предлагам да го

хвърлите в Тибър, когато приключите. Полицията никога няма да го намери там.

— А мотоциклетът?

— Краден е — отговори Мондиани. — Оставете го на някое обществено място с ключовете — пред пълна пицария например. Сигурен съм, че след няколко минути ще си намери нов собственик.

Италианецът завъртя последната цифра и обърна бележника към Часовникаря, така че да може да види сумата. Слава богу, беше в евро. Въпреки че и самият той беше бизнесмен, австриецът мразеше да извършва сделки в лири.

— Не е ли малко прекалено, синьор Мондиани?

Италианецът сви рамене и му отправи още една противна усмивка. Часовникаря взе заглушителя и внимателно го зави в края на цевта на пистолета.

— Тази такса тук — почука той бележника с показалеца на свободната си ръка — за какво е?

— Това е моята комисиона — успя да отговори Мондиани с изопнато лице.

— Вземате ми три пъти повече за глока, отколкото бих платил в Австрия. Това, синьор Мондиани, е вашата комисиона.

Мондиани предизвикателно скръсти ръце.

— Така е в *Италия*. Искате ли оръжието или не?

— Да — отвърна Часовникаря, — но на разумна цена.

— Страхувам се, че в момента това е тарифата в Рим.

— За италианец или само за чужденците?

— Може би ще е по-добре да отидете другаде да си свършите работата. — Мондиани вдигна ръка. Тя трепереше. — Дайте ми пистолета, моля, и си вървете.

Часовникаря въздъхна. Може би така беше по-добре. Синьор Мондиани, независимо от уверенията на мъжа от Виена, не беше от типа хора, които вдъхват доверие. С бързо движение австриецът пхна пълнителя в глока и дръпна предпазителя. Синьор Мондиани вдигна отбранително ръце. Куршумите пробиха дланите му, преди да го поразят в лицето. Когато се измъкна от офиса, Часовникаря си даде сметка, че италианецът бе честен поне за едно нещо. Когато стреляше, пистолетът издаваше звук, по-тих и от шепот.

* * *

Той излезе от магазина и заключи вратата след себе си. Вече бе почти тъмно; куполът на базиликата „Свети Петър“ чезнеше на фона на тъмнеещото небе. Австриецът мушна ключа в стартера на мотоциклета и запали двигателя. Минута по-късно се носеше по Виа дела Кончилиационе към землистите стени на крепостта Сант’Анджело. Профуча през моста над Тибър, после мина по тесните улички на историческия център и стигна до Виа Джулия.

Паркира пред хотел „Кардинал“, свали каската си и влезе във фойето, след това зави надясно и се озова в малък, приличащ на катакомба бар, чиито стени бяха облицовани със старинен римски гранит. Поръча си една кола на бара — беше уверен, че може да се справи с тази задача, без да издава своя австрийско-немски акцент — и отнесе напитката на малка масичка в съседство с пасажа, свързващ фойето с бара. За да убие времето си, похапна шамфъстъци и прелисти купчина италиански вестници.

В седем и половина от асансьора излезе мъж с къса тъмна коса, прошарена на слепоочията, и яркозелени очи. Той остави ключа за стаята си на рецепцията и излезе на улицата.

Часовникаря допи колата си и също напусна хотела. Той възседна *моториното* на синьор Мондиани и запали двигателя. Черната каска висеше на каишката си на кормилото. Австриецът взе червената каска от задния багажник и си я нахлупи, после прибра на нейното място черната и затвори капака на багажника.

Вдигна очи и се загледа във фигурата на зеленоокия мъж, който упорито се отдалечаваше в мрака на Виа Джулия. Часовникаря натисна педала на газта и бавно пое след него.

[1] Главната търговска улица в Рим. — Б.пр. ↑

22. РИМ

Резервацията в „Ла Карбонара“ беше за четирима. Габриел отиде пеш до Пиаца Фарнезе и откри Пацнер да го чака близо до френското посолство. Те отидоха до „Ал Помпиере“ и седнаха на закътана в дъното маса. Шимон поръча червено вино и полента^[1] и подаде на Габриел обикновен хартиен плик.

— Отне известно време — каза той, — но накрая откриха справка за Кребс в един доклад за нацист на име Алоис Брунер. Знаеш ли нещо повече за Брунер?

— Бил е първият помощник на Айхман — отговори Габриел, — експерт по депортирането, много вещ в събирането и вкарването на евреите в гета и после в газовите камери. Работил е с Айхман при депортирането на австрийските евреи. По-късно, през войната, се е оправял с депортирането в Солун и Франция на *Виши*.

Видимо развълнуван, Пацнер си взе от полентата.

— А след войната е избягал в Сирия, където е живял под името Джордж Фишер и е работил като консултант за режима. Фактически съвременната сирийска разузнавателна служба и тази по сигурността са били изградени от Алоис Брунер.

— Работил ли е Кребс за него?

— Така изглежда. Отвори плика. Впрочем се отнасяй към този доклад с уважението, което заслужава. Човекът, който го е написал, е платил висока цена. Виж кодовото име на агента.

* * *

Менаше беше кодовото име на легендарния израелски шпионин Ели Коен. Роден в Египет през 1924 година, Коен бе емигрирал в Израел през 1957-а, записвайки се като доброволец в израелското разузнаване. Психологическият му тест бе дал смесени резултати. Профайлърите^[2] го намерили за високоинтелигентен и надарен с изключителна памет за детайлите. Но открили и опасна черта в

характера му — „прекомерно самомнение“, и предсказали, че Коен ще поема излишни рискове в работата.

Досието на Коен събирало прах до 1960 година, когато нарастващото напрежение по сирийската граница накарало хората от израелската разузнавателна служба да решат, че отчаяно се нуждаят от шпионин в Дамаск. Дългото търсене на кандидати завършило с неуспех. После търсенето било разширено, включвайки и онези, които били отхвърлени по разни причини. Досието на Коен отново било отворено и не след дълго той вече бил подготвен за задача, която накрая завършила с неговата смърт.

След шестмесечно интензивно обучение Коен, представящ се като Камал Амин Табит, бил изпратен в Аржентина, за да изгради своята история за прикритие: преуспяващ сирийски бизнесмен, който живял в чужбина през целия си живот и желаел единствено само да се премести в своята родина. Той спечелил доверието на голямата сирийска емигрантска общност в Буенос Айрес и създал много важни контакти, в това число и с майор Амин ал Хафез, който един ден щял да стане президент на Сирия.

През януари 1962 година Коен се преместил в Дамаск и открил фирма за внос и износ. Въоръжен с препоръки от сирийската общност в Буенос Айрес, той бързо станал популярна фигура на социалната и политическата сцена в Дамаск, като се сприятелил с високопоставени членове на военната върхушка и на управляващата партия „Баас“. Сирийските армейски офицери водели Коен на обиколки из военни обекти и дори му показали фортификационните съоръжения на стратегическите Голански възвишения. Когато майор Ал Хафез станал президент, се предполагало, че Камал Амин Табит има добри шансове за правителствен пост, може би дори за министър на отбраната.

Сирийското разузнаване нямало представа, че приветливият Табит в действителност е израелски шпионин, който изпраща постоянен поток от доклади на своите началници отвъд граница. Спешните доклади били изпращани посредством кодирани съобщения по радиостанция. По-дългите и подробни доклади били писани със симпатично мастило, укривани в сандъци с Дамаски мебели и изпращани на израелски агент в Европа. Сведенията, осигурявани от Коен, дали на израелските военни стратегии забележителна картина за политическото и военното положение в Дамаск.

Накрая предупрежденията за склонността на Коен към поемане на рискове се оказали верни. Той станал безразсъден при употребата на радиостанцията си, като предавал по едно и също време всяка сутрин или изпращал множество съобщения в един и същ ден. Изпращал поздрави на своето семейство и окайвал загубата на Израел на някакъв международен футболен мач. Сирийското контраразузнаване, оборудвано с най-модерните съветски радиопеленгатори, започнало да издирва израелския шпионин в Дамаск. Открили го на 18 януари 1965 година, като нахлули в апартамента му, докато изпращал съобщение на своите шефове в Израел. Обесването на Коен през май 1965-а било предавано на живо по сирийската телевизия.

Габриел прочете първия доклад на светлината на премигващата на масата свещ. Той беше изпратен по европейския канал през май 1963 година. В подробното изложение за вътрешнополитическите интриги в партията „Баас“ имаше параграф, посветен на Алоис Брунер:

Срещнах *хер Фишер* на коктейл, даден от високопоставен член на партията „Баас“. Хер Фишер не изглеждаше особено добре, тъй като наскоро бе загубил няколко пръста на едната си ръка от писмо-бомба в Кайро. Той обвиняваше за покушението някакъв отмъстителен еврейски мръсник в Тел Авив. Твърдеше, че с работата, която върши в Египет, ще го върне тъпкано на израелските агенти, които се опитали да го убият. Онази вечер хер Фишер беше придружен от мъж, наречен Ото Кребс. Никога преди това не бях виждал Кребс. Той беше висок и синеок, на вид много приличаше на германец, за разлика от Брунер. Мъжът пи много уиски и изглеждаше някак уязвим — като човек, който може да бъде изнудван или манипулиран по някакъв начин.

— Това ли е? — попита Габриел. — Едно виждане на коктейл?

— Очевидно е така, но не се обезкуражавай. Коен ти дава още една следа. Погледни следващия доклад.

Габриел го взе и се зачете.

Видях хер Фишер миналата седмица на един прием в Министерството на отбраната. Попитах го за приятеля му — хер Кребс. Казах му, че с него сме обсъждали някакво бизнес начинание и съм разочарован, че не ми се е обадил. Фишер отговори, че това не било изненадващо, тъй като наскоро Кребс се бил преместил в Аржентина.

Пацнер сипа вино на Габриел.

— Чух, че Буенос Айрес е чудесен по това време на годината.

* * *

Двамата се разделиха на Пиаца Фарнезе и Габриел се отправи пеш по Виа Джулия към хотела си. Нощта бе станала студена и на улицата беше тъмно. Дълбоката тишина, съчетана с грубия паваж, му даде възможност да си представи Рим такъв, какъвто е бил преди век и половина, когато мъжете от Ватикана все още са държали върховната власт. Представи си Ерих Радек, вървящ по същата тази улица, докато е чакал своя паспорт и билет за свободата.

Но дали действително Радек бе дошъл в Рим?

Според документите на епископ Худал, Радек бе пристигнал в „Анима“ през 1948 година и скоро след това бе напуснал като Ото Кребс. Ели Коен бе поставил *Кребс* в Дамаск през май 1963 година. След това, според същите сведения, той бе заминал за Аржентина. Фактите показваха крещящо несъответствие в случая срещу Лудвиг Фогел. Според документите във виенския държавен архив, Фогел бе живял в Австрия от 1946 година, работейки за американските окупационни власти. Ако това бе вярно, Фогел и Радек вероятно не можеха да бъдат един и същ човек. Как тогава да се обясни увереността на Макс Клайн, че е виждал Фогел в Биркенау? А пръстенът, който Габриел бе взел от хижата на Фогел в Горна Австрия? *1005, добра работа, Хайнрих...* А ръчният часовник? *На Ерих с*

обожание, Моника... Дали друг мъж бе дошъл в Рим през 1948 година, представяйки се за Ерих Радек? И ако беше така, кой бе той?

„Много въпроси — помисли си Габриел — и само една възможна следа за проследяване: *Фишер отговори, че това не било изненадващо, тъй като наскоро Кребс се бил преместил в Аржентина*“. Пацнер беше прав. Габриел нямаше друг избор, освен да продължи издирването в Аржентина.

Дълбоката тишина бе нарушена от подобното на насекомо бръмчене на едно *моторино*. Габриел погледна през рамо към мотоциклета, който зави на ъгъла и навлезе във Виа Джулия. Мотоциклетът внезапно увеличи скоростта си, насочвайки се право към него. Габриел спря и извади ръцете си от джобовете на палтото. Трябваше да вземе решение. Да остане на място като истински римлянин или да се обърне и да избяга? Решението бе взето няколко секунди по-късно, когато мотористът с каска бръкна под якето си и измъкна пистолет със заглушител.

* * *

Габриел се шмугна в тясна уличка в съседство, когато от дулото на пистолета излетяха три огнени езичета. Трите куршума уцелиха ъгъла на една сграда. Габриел наведе глава и затича още по-бързо.

Мотоциклетът се движеше с твърде голяма скорост, за да вземе завоя. Той поднесе в началото на уличката, след което се завъртя трوماво, описвайки кръг, и това даде възможност на Габриел да спечели няколко ценни секунди, за да увеличи преднината си. Той свърна надясно в уличка, успоредна на Виа Джулия, после рязко зави наляво. Планът му бе да се насочи към булевард „Виктор Емануел II“ — една от най-оживените артерии на Рим. Там щеше да има движение и пешеходци по тротоарите. На булеварда винаги можеше да намери място, където да се скрие.

Воят на мотоциклета се усили. Габриел погледна през рамо. Той още го следваше, скъсявайки дистанцията с тревожна бързина. Габриел се понесе в неудържим бяг, загребвайки въздуха с ръце, като дишаше хрипливо и накъсано. Забеляза сянката си на паважа отпред — един съсипан, луд човек.

Втори мотор влезе в уличката точно срещу него и намали скорост. Мотористът, с каска на главата, измъкна оръжие. А, значи така било — капан, двама убийци, никаква надежда за измъкване. Габриел се почувства като мишена в стрелбище, която очаква да бъде прекатурена.

Продължи да тича под светлината на уличното осветление. Ръцете му се вдигнаха и той погледна собствените си длани — изкривени и напрегнати — ръце на измъчен персонаж в експресионистична картина. Осъзна, че крещи. Звукът се удряше в гипсовата мазилка и тухлените стени на околните сгради, резонирайки в ушите му, така че едва чуваше бръмченето на мотоциклета зад гърба си. Пред очите му изникна картина: майка му край един път в Полша с Ерих Радек, допрял пистолет до слепоочието ѝ. Едва тогава си даде сметка, че крещеше на немски. Езикът на неговите сънища. Езикът на неговите кошмари.

Вторият убиец насочи оръжието си, после вдигна наличника на каската си.

Габриел чу собственото си име.

— Залегни! Залегни! *Габриел!*

Осъзна, че това бе гласът на Киара. И се хвърли на улицата.

Куршумите на Киара прелетяха над главата му и уцелиха връхлитация мотоциклет. Той се завъртя, загубил контрол, и се блъсна в стената на съседната сграда. Убиецът излетя над кормилото и се стовари на паважа. Пистолетът му се приземи на няколко крачки от Габриел. Той посегна да го вземе.

— Не, Габриел! Остави го! *Побързай!*

Габриел погледна нагоре и видя Киара, която бе протегнала ръка към него. Той се метна зад нея и се вкопчи като дете в талията ѝ, когато моторът полетя с ръмжене нагоре по булеварда по посока на реката.

* * *

Шамрон си имаше правила за тайните квартири: не трябваше да има физически контакт между мъжете и жените агенти. Тази вечер в апартамента на Службата, разположен в северната част на Рим, близо

до лениво течащия Тибър, Габриел и Киара нарушиха тези правила с бурната страст, породена от страха пред смъртта. Едва след това Габриел си направи труда да попита Киара как го е открила.

— Ари ми каза, че идваш в Рим. Помоли ме да ти пазя гърба. Съгласих се естествено. Имам личен интерес да продължиш да живееш.

Габриел се запита как е пропуснал да забележи, че е бил следен от висока метър и шейсет италианска богиня, но пък Киара Дзоли действително беше много добра в работата си.

— Исках да се присъединя към теб на обяда в „Пиперно“ — каза тя закачливо. — Не мисля, че беше страхотно хубава идея.

— Какво знаеш за случая?

— Само, че най-лошите ми страхове за Виена се оказаха верни. Защо не ми разкажеш останалото?

Той го направи, като започна със своя полет от Виена и завърши с информацията, която бе получил малко по-рано тази вечер от Шимон Пацнер.

— Е, кой е изпратил този мъж в Рим да те убие?

— Мисля, че вероятно е същото лице, което е наредило убийството на Макс Клайн.

— Как са те открили тук?

Габриел си задаваше същия въпрос. Подозренията му се спряха на розовобузия австрийски ректор на „Анима“ — епископ Теодор Дрекслер.

— И така, къде ще ходим след това? — попита Киара.

— *Ние?*

— Шамрон ми каза да пазя гърба ти. Искаш да не изпълня пряката заповед на *мемунех*?

— Той ти е казал да ме наблюдаваш в Рим.

— Задачата беше обща — отговори тя с предизвикателен тон.

Габриел полежа още известно време, галейки косата ѝ. Наистина той можеше да използва спътник и втори чифт очи. Като се имаха предвид обаче свързаните с това рискове, би предпочел това да е някой друг, а не жената, която обичаше. Но пък тя се бе доказала като безценен партньор.

На нощното шкафче имаше сигурен телефон. Той набра Йерусалим и събуди Моше Ривлин от дълбокия сън. Ривлин му даде

името на човек в Буенос Айрес заедно с телефонен номер и адрес в *barrio*^[3] Сан Телмо. След това Габриел позвъни на аржентинската авиокомпания и запази две места в бизнес класата за полета на следващата сутрин. Затвори слушалката. Киара облегна бузата си на гърдите му.

— Ти крещеше нещо, когато тичаше към мен по онази уличка — промълви тя. — Спомняш ли си какво казваше?

Не можеше. Сякаш се бе събудил, неспособен да си спомни сънищата, които бяха обезпокоили неговия сън.

— Ти крещеше на нея — поясни Киара.

— На кого?

— На майка си.

Габриел си припомни картината, която бе изникнала пред очите му по време на безумния бяг от мъжа на *моториното*. Допусна, че наистина бе възможно да е викал на майка си. Откакто бе прочел свидетелските ѝ показания, не мислеше почти за нищо друго.

— Сигурен ли си, че Ерих Радек е човекът, който е застрелял клетите момичета в Полша?

— Толкова сигурен, колкото *може* да бъде свидетел шейсет години след случилото се.

— А ако Лудвиг Фогел наистина е Ерих Радек?

Габриел се протегна и загаси лампата.

[1] Качамак (ит.). — Б.пр. ↑

[2] Психолози, работещи обикновено към полицията, които правят психологически портрети на престъпниците. — Б.пр. ↑

[3] Квартал (исп.). — Б.пр. ↑

23. РИМ

Виа дела Паче беше пуста. Часовникаря спря пред вратите на „Анима“ и изключи двигателя на мотоциклета. Протегна треперещата си ръка и натисна звънеца на домофона. Никой не отговори. Отново позвъни. Този път младежки глас го поздрави на италиански. Часовникаря помоли на немски да види ректора.

— Опасявам се, че това е невъзможно. Моля, обадете се по телефона на сутринта, за да си уговорите среща, и епископ Дрекслер ще се радва да ви види. *Buonanotte, signore*^[1].

Часовникаря натисна силно бутона на домофона.

— Беше ми казано да дойда тук от един приятел на епископа от Виена. Спешно е.

— Как е името на този човек?

Часовникаря отговори честно на въпроса.

Мълчание, после:

— Ще слеза след минутка, господине.

Часовникаря разтвори якето си и разгледа набръчканата рана точно под дясната му ключица. Горещината на куршума бе обгорила подкожните кръвоносни съдове. Имаше малко кръв; чувстваше само интензивно туптене и студ, предизвикан от шока. Тресеше го. Оръжие с малък калибър, предположи той, най-вероятно 22-калибров пистолет. Не беше от оръжията, които нанасят сериозни вътрешни поражения. Въпреки това се нуждаеше от лекар, за да извади куршума и старателно да почисти раната, преди да се е възпалила.

Той вдигна очи. В предния двор се появи облечена в расо фигура и предпазливо се приближи до вратата — послушник, около петнайсетгодишен, с лице на ангел.

— Ректорът каза, че не е удобно да идвате в семинарията по това време — съобщи момчето. — Той предлага да намерите друго място за нощувка.

Часовникаря измъкна своя глок и го насочи към ангелското лице.

— Отвори вратата! — прошепна той. — *Веднага*.

* * *

— Да, но защо трябваше да го изпращаш тук? — Гласът на епископа внезапно се повиши, сякаш предупреждаваше богомолци за опасността от грях. — Би било по-добре за всички замесени той веднага да напусне Рим.

— Той не може да пътува, Теодор. Нуждае се от лекар и от място за почивка.

— И сам виждам това. — Очите му се спряха за миг на фигурата, седнала от другата страна на бюрото му — мъж с прошарена коса и масивни рамене като на акробат. — Но трябва да си даваш сметка, че поставяш „Анима“ в ужасно компрометиращо положение.

— Положението на „Анима“ ще изглежда още по-зле, ако нашият приятел професор Рубенщайн успее в начинанието си.

Епископът въздъхна тежко.

— Може да остане тук за двайсет и четири часа, нито минута повече.

— И ще му намериш лекар? Някой дискретен?

— Познавам точния човек. Той ми помогна преди две години, когато едно от момчетата влезе в малка схватка с римски грубиянин. Сигурен съм, че мога да разчитам на неговата дискретност по този въпрос, макар че огнестрелна рана едва ли е ежедневно събитие в една семинария.

— Убеден съм, че ще измислиш някакво обяснение. Ти си съобразителен, Теодор. Може ли да поговоря с него?

Епископът подаде слушалката. Часовникаря я сграбчи с оцапаната си с кръв ръка. После погледна към прелата и с едно поклащане на главата му даде знак да напусне собствения си кабинет. Убиецът доближи слушалката до ухото си. Мъжът от Виена попита какво се е объркало.

— Вие не ми казахте, че мишената ще бъде охранявана. Ето това се обърка.

И Часовникаря обясни за ненадейната поява на второ лице на мотор. Последва кратка тишина, след това мъжът от Виена заговори с доверителен тон:

— В бързането си да те изпратя в Рим съм пропуснал да ти съобщя важна информация за мишената. Като си помисля, това е било грешка от моя страна.

— Важна информация? И каква е тя?

Мъжът от Виена го уведоми, че мишената някога е била свързана с израелското разузнаване.

— Съдейки по тазвечерните събития в Рим — допълни той, — тези връзки са останали силни както някога.

„Боже мили! — помисли си Часовникаря. — *Израелски агент?*“ Това не беше незначителна подробност. Прииска му се да се прибере във Виена и да остави стареца да се оправя сам с бъркотията. Вместо това реши да обърне положението в своя финансова изгода. Ала имаше и нещо друго. Никога преди не бе се провалял в изпълнението на договорените условия. Не беше само въпрос на професионална гордост и репутация. Той просто не мислеше, че ще е много мъдро от негова страна да остави да се измъкне един потенциален враг, и то враг, свързан с разузнавателна служба, безмилостна като израелската. Рамото му започна да пулсира. Очакваше с нетърпение да вкара един куршум в главата на този миризлив евреин. И в неговия приятел.

— Цената ми за тази задача току-що се повиши — каза Часовникаря. — Съществува.

— Очаквах го — отговори мъжът от Виена. — Ще удвоя възнаграждението.

— Ще го утроите — парира Часовникаря и след известно колебание мъжът от Виена прие. — Но ще можете ли да откриете местонахождението му отново?

— Имаме едно важно предимство.

— Какво е то?

— Знаем следата, по която върви, и къде ще отиде след това. Епископ Дрекслер ще се погрижи да получиш необходимото лечение. Междувременно си почини. Напълно убеден съм, че скоро отново ще се чуем.

[1] Лека нощ, господине (ит.). — Б.пр. ↑

24. БУЕНОС АЙРЕС

Алфонсо Рамирес трябваше да е умрял доста отдавна. Той несъмнено бе един от най-смелите мъже в Аржентина и цяла Южна Америка. Войнстващ журналист и писател, Алфонсо бе посветил живота си на каузата да разруши стените, обграждащи Аржентина и нейното жестоко минало. Считан за изключително конфликтен и опасен, за да бъде нает на работа в аржентинската преса, той публикуваше повечето си неща в САЩ и Европа. Малцина аржентинци извън политическия и финансовия елит бяха чели нещо, написано от Рамирес.

Той беше изпитал на собствения си гръб аржентинската бруталност. По време на Мръсната война неговата позиция срещу военната хунта го бе пратила в затвора, където прекара девет месеца, измъчван до смърт. Съпругата му — активистка от левицата — бе отвлечена от военен наказателен отряд и хвърлена жива от самолет в ледените води на Южния Атлантически океан. Ако не беше намесата на „Амнести Интърнешънъл“, същата участ щеше да постигне и Рамирес. Вместо това обаче той бе освободен — съсипан и почти неузнаваем, — за да се заеме отново със своя кръстоносен поход срещу генералите. През 1983 година те отстъпиха и мястото им бе заето от демократично избрано правителство. Рамирес подтикна новите управляващи да изправят пред съда десетки армейски офицери за престъпления, извършени по времето на Мръсната война. Сред тях беше и капитанът, който бе хвърлил съпругата му в океана.

През последните години Рамирес бе посветил своя голям талант на разкриването на една друга неприятна глава от аржентинската история, която правителството, пресата и по-голямата част от гражданите бяха предпочели да забравят. След краха на хитлеристкия Райх хиляди военнопръстъпници — германци, французи, белгийци и хървати — се бяха стекли в Аржентина с ентузиазираното одобрение на правителството на Перон и безрезервната подкрепа на Ватикана. Рамирес бе презиран в аржентинските политически кръгове, в които влиянието на нацистите все още бе голямо, и новата му работа се бе

оказала също толкова рискована, колкото и разследването срещу генералите. Офисът му бе взривяван два пъти, а пощата му съдържаше толкова много писма-бомби, че пощенската служба отказа да му я доставя. Ако не беше препоръчителното писмо на Моше Ривлин, Габриел се съмняваше, че Рамирес щеше да се съгласи да се срещне с него.

Както се оказа впоследствие, той с готовност прие поканата за обяд и дори предложи квартално заведение в Сан Телмо. Подът на заведението бе на черни и бели квадрати — като шахматна дъска, а правоъгълните дървени маси бяха разположени без никакъв порядък. На варосаните стени имаше лавици с наредени върху им празни бутилки от вино. Голямата двойна врата бе отворена към шумната улица, а отпред, на тротоара, под брезентов сенник бяха извадени масички. Три вентилатора на тавана раздвижваха застоялия въздух. Пред бара се бе изтегнала немска овчарка и дишаше тежко, изплезила език. Габриел пристигна навреме, точно в два и половина. Аржентинецът закъсняваше.

В Аржентина януари се пада насред лятото и времето бе непоносимо горещо. Габриел, който бе израснал в долината на Израил и бе прекарал доста лета във Венеция, беше свикнал с жегата, но едва няколко дни след като бе пристигнал от Австрийските Алпи, контрастът в климата го свари неподготвен. Потоци топлина се излъчваха от уличния трафик и нахлуваха през отворената врата на заведението. При всеки минаващ камион температурата сякаш се повишаваше с един-два градуса. Габриел остана със слънчевите си очила. Ризата бе залепнала за гърба му.

Той отпиваше от студената вода и дъвчеше лимоновото резенче, докато поглеждаше към улицата. Очите му се спряха за кратко върху Киара. Тя посрбъбваше кампари със сода и похапваше равнодушно от сервираната ѝ *empanada*^[1]. Беше обути с къси панталони. Дългите ѝ крака бяха изпружени на слънчевата светлина и бедрата ѝ бяха започнали да се зачервяват. Киара бе навила косата си на небрежен кок. Тънка струйка пот се стичаше бавно по тила ѝ и изчезваше под блузката ѝ без ръкави. Носеше часовника си на лявата ръка. Беше предварително уговорен сигнал. Лявата ръка означаваше, че не е забелязала някой да ги следи, макар Габриел да си даваше сметка, че

дори на агент с опита на Киара щеше да му е трудно да открие професионалист сред обедната навалица на Сан Телмо.

Рамирес дойде в три часа. Не се извини за закъснението. Беше едър мъж с дебели ръце и черна брада. Габриел погледна за белези от мъченията, но не откри такива. Поръча си два бифтека и бутилка червено вино с глас, който прозвуча любезно, но толкова високо, че сякаш шишетата на лавиците се раздрънчаха. Габриел се зачуди дали бифтекът и червеното вино бяха правилен избор, като се имаше предвид голямата горещина. Рамирес го погледна така, сякаш намираше въпроса за възмутителен.

— Говеждото месо е единственото истинско нещо в тази страна — заяви той. — Освен начина, по който се развива икономиката... — Останалата част от забележката му бе заглушена от грохота на минаващия циментовоз.

Сервитърът остави виното на масата. То беше в зелена бутилка без етикет. Рамирес наля две чаши и попита Габриел за името на мъжа, когото търсеше. Като чу отговора, аржентинецът сви замислено тъмните си вежди.

— Ото Кребс, а? Това истинското му име ли е, или е фалшиво?

— Фалшиво.

— Откъде сте сигурен?

Габриел подаде документите, които бе взел от „Сайта Мария дел’Анима“ в Рим. Алфонсо измъкна от джоба на ризата си очила със зацапани стъкла и ги постави на едрия си нос. Излагането на показ на документите изнервяше Габриел. Той хвърли бегъл поглед към Киара. Часовникът все още бе на лявата ѝ ръка. Когато вдигна очи от книгата, Рамирес видимо бе впечатлен.

— Как се сдобихте с книгата на епископ Худал?

— Имам приятел във Ватикана.

— Не, вие имате *могъщ* приятел във Ватикана. Единственият човек, който би могъл да накара епископ Дрекслер доброволно да отвори архива на Худал, е самият *papa!* — Рамирес вдигна чашата си с вино към Габриел. — Значи през 1948 година есесовски офицер на име Ерих Радек пристига в Рим и се оставя в ръцете на епископ Худал. Няколко месеца по-късно той напуска Рим като Ото Кребс и отплава за Сирия. Какво друго знаете?

Следващият документ, който Габриел сложи на дървената маса, предизвика същия изумен поглед в очите на аржентинския журналист.

— Както можете да се уверите, израелските разузнавателни служби откриха мъжа, известен вече като Ото Кребс, в Дамаск през май 1963 година. Източникът е много добър, не някой друг, а Алоис Брунер. Според него Кребс е напуснал Сирия през 1963 година и е дошъл тук.

— И имате основание да вярвате, че той все още може да е в страната?

— Точно това искам да разбера.

Рамирес скръсти дебелия си ръце и погледна Габриел през масата. Между двамата настъпи мълчание, смущавано единствено от грохота на уличното движение. Аржентинецът надуваше вестникарския материал. Габриел го очакваше.

— А как един мъж от Монреал на име Рене Дюран е докопал секретни документи от Ватикана и израелските разузнавателни служби?

— Явно имам добри източници.

— Аз съм много зает човек, мосю Дюран.

— Ако искате пари...

Аржентинецът вдигна длан с предупредителен жест.

— Не искам парите ви, мосю Дюран. Мога сам да печеля парите си. Това, което искам, е история.

— По очевидни причини отразяването на моето разследване в пресата ще бъде пречка за него.

Лицето на Рамирес придоби обидено изражение.

— Мосю Дюран, уверен съм, че имам повече опит в преследването на мъже като Ерих Радек, отколкото вие. Знам кога да разследвам дискретно и кога да пиша.

Габриел се поколеба за момент. Не му се щеше да навлиза в *quid pro quo*^[2] с аржентинския журналист, но също така знаеше, че Алфонсо Рамирес можеше да се окаже ценен приятел.

— Откъде ще започнем? — попита той.

— Ами, предполагам, трябва да открием дали Алоис Брунер е казал истината за своя приятел Ото Кребс.

— Имате предвид дали той изобщо е дошъл в Аржентина?

— Точно така.

— И как ще направим това?

Точно тогава пристигна сервитьорът. Бифтекът, който сложи пред Габриел, беше достатъчно голям да нахрани четиричленно семейство. Рамирес се усмихна и започна да го реже.

— *Von appetit*^[3], мосю Дюран. Яжте! Нещо ми подсказва, че ще се нуждаете от сила.

* * *

Алфонсо Рамирес караше последния оцелял „Фолксваген Сироко“ в западното полукълбо. Някога той навярно е бил тъмносин, но сега боята му бе избеляла до цвета на пемзата. Предното стъкло имаше пукнатина по средата, която приличаше на мълния. Вратата на Габриел беше ударена и хлътнала навътре и поради това му се наложи да използва целия запас от останалите му сили, за да я отвори. Климатикът не работеше, а двигателят гърмеше като самолетно витло.

Те поеха по широкия булевард „Девети юли“ с отворени прозорци. Листове за писма се разлетяха около тях. Рамирес, изглежда, не ги забелязваше или пък не го бе грижа, когато няколко страници изхвъркнаха на улицата. В късния следобед горещината бе станала непоносима. Тръпчивото вино бе причинило главоболие на Габриел. Той обърна лице към отворения прозорец. Булевардът беше грозен. Фасадите на елегантните стари сгради бяха осеяни с безкрайна поредица от билбордове, рекламиращи луксозни немски коли и американски безалкохолни напитки на население, чиито пари внезапно се бяха оказали без никаква стойност. Парцаливите сенки, хвърляни от дърветата, се полюшваха като пияни над вихрушката от прах и горещ въздух.

Завиха към реката. Алфонсо погледна в огледалото за обратно виждане. Животът му, изпълнен с преследване от военните главорези и нацистките симпатизанти, беше изострил инстинкта му за самосъхранение.

— Следи ни една девойка на мотоциклет.

— Да, знам.

— Щом сте знаели, защо не казахте нищо?

— Защото тя работи за мен.

Рамирес я изгледа продължително в огледалото.

— Разпознавам тези бедра. Това момиче беше в ресторантчето, нали?

Габриел бавно кимна. Главата му бучеше.

— Вие сте много интересен човек, мосю Дюран. И голям късметлия. Тя е красавица.

— Просто се съсредоточете в шофирането, Алфонсо. Тя ще пази гърба ви.

Пет минути по-късно Рамирес паркира на улица, простираща се по протежение на пристанището. Киара ги подмина, после направи кръг и спря в сянката на едно дърво. Аржентинецът изключи двигателя и го инструктира накратко:

— Повечето досиета, отнасящи се до нацистите в Аржентина, се съхраняват под ключ в Информационното бюро. Официално те все още са недостъпни за репортери и учени, въпреки че старият тридесетгодишен период на цензура отдавна приключи. Дори и да успеем да влезем в хранилищата на Информационното бюро, вероятно няма да открием кой знае какво. По всеобщо мнение, Перон е унищожил най-изобличаващите документи през 1955 година, когато бе свален от поста чрез преврат.

От другата страна на улицата една кола намали и мъжът зад волана изгледа продължително момичето на мотоциклета. Рамирес също го забеляза. Той огледа за миг колата в огледалото за обратно виждане, преди да обобщи:

— През 1997 година правителството създаде Комисия за изясняване на нацистката дейност в Аржентина. Сблъсках се със сериозни проблеми още в началото. Виждате ли, през 1996 година правителството е изгорило всички изобличаващи досиета, които все още е притежавало.

— Тогава защо е трябвало да създават комисията?

— Защото искаха да получат признание, че са опитали, разбира се. Но в Аржентина търсенето на истината може да стигне само дотук. Едно реално разследване би разкрило истинската дълбочина на съучастничеството на Перон в масовото преселение на нацистите от Европа след войната. То би разкрило и факта, че мнозина от тях все още продължават да живеят тук. Кой знае? Може би и вашият човек.

Габриел посочи към сградата.

— Е, какво е това?

— „Хотелът на имигрантите“, първата спирка за милиони преселници, дошли в Аржентина през XIX и XX век. Правителството ги е настанявало тук, докато успеят да си намерят работа и място за живеене. Сега Имиграционната служба използва сградата за склад.

— Склад за какво?

Рамирес отвори жабката и извади оттам хирургически гумени ръкавици и стерилни хартиени маски.

— Това не е най-чистото място на света. Надявам се, че не се боите от плъхове.

Габриел повдигна дръжката и удари с рамо вратата. На отсрещната страна на улицата Киара изключи двигателя на мотоциклета и се приготви да ги чака.

* * *

Един отегчен полицай стоеше на пост пред входа. Девойка в униформа седеше пред работещ вентилатор на бюрото за регистрация и четеше модно списание. Тя плъзна регистрационния журнал по прашното бюро. Рамирес се подписа и добави часа. Появиха се две ламинирани табелки с щипчици за закачване. Тази на Габриел беше с номер 165. Той я закрепил на джоба на ризата си и последва спътника си към асансьора.

— Остават два часа до затварянето — извика девойката, след това отгърна следващата страница на списанието.

Качиха се в товарен асансьор. Рамирес дръпна решетката и натисна бутона за най-горния етаж. Асансьорът се заклатушка бавно нагоре. Малко по-късно, когато се разтърси и спря, въздухът бе толкова горещ и изпълнен с прах, че беше трудно да се диша. Алфонсо си сложи ръкавиците и маската. Габриел направи същото.

Помещението, в което влязоха, беше дълго почти колкото два жилищни блока и наблъскано с безкрайни редици от стоманени рафтове, изкривени от тежестта на дървени сандъчета. Чайки влитаха и излитаха през счупените прозорци. Габриел чуваше драскането от ноктите на малки крачка и мяукането на борещи се котки. Миризмата на прах и гниеща хартия проникваше през предпазната му маска.

Подземният архив на „Анима“ в Рим изглеждаше като рай в сравнение с това мизерно място.

— Какво е това?

— Нещата, които Перон и неговите духовни приемници в правителството на Менем не са посмели да унищожат. Това помещение съдържа имиграционните карти, попълнени от всеки пасажер, слязъл на пристанището в Буенос Айрес от 1920 до 1970 година. Един етаж по-долу се намират пътническите декларации от всеки кораб. Менгеле, Айхман — всички те са оставили пръстовете си отпечатъци тук. Може би и Ото Кребс.

— Защо цари такава бъркотия?

— Вярвате или не, преди беше и по-зле. Преди няколко години една прекрасна личност на име Чела подреди картите по азбучен ред, година по година. Сега това се нарича „Стаята на Чела“. Имиграционните карти от 1963 година са ей там. Последвайте ме. — Рамирес посочи към пода. — Внимавайте за котешки изпражнения.

Двамата изминаха една четвърт от помещението. Имиграционните карти от 1963 година изпълваха дузина стоманени рафтове. Рамирес откри дървените сандъчета, съдържащи картите на пътниците, чиито фамилни имена започваха с К, после ги свали от рафта, поставяйки ги внимателно на пода. Той намери четирима души с фамилия Кребс. Нито един от тях обаче не се оказа Ото.

— Възможно ли е той да не е бил регистриран?

— Разбира се.

— А възможно ли е някой да е взел папката му?

— Това е Аржентина, приятелю. Всичко е възможно.

Обезсърчен, Габриел се облегна на рафтовете. Алфонсо върна имиграционните карти обратно в сандъчето, а него постави на мястото му върху рафта. След това погледна часовника си.

— Имаме час и четиридесет и пет минути до затварянето. Прегледайте картите от 1963 година насетне, а аз ще се заема с тези от шейсет и трета година назад. Губещият черпи.

* * *

Откъм реката се зададе гръмотевична буря. През един счупен прозорец Габриел видя светкавиците да проблясват сред подемните кранове на брега. Гъсти облаци закриха късното следобедно слънце. В „Стаята на Чела“ стана почти невъзможно да се вижда. Дъждът плисна внезапно, проникна през зейналите прозорци и намокри ценните папки. Реставраторът у Габриел веднага си представи разтичащото се мастило и заличените завинаги данни.

Той откри картите на още трима мъже с фамилията Кребс: един в партидата от 1965 година, другите двама в тази от 1969-а. Никой от тях не носеше името Ото. Мракът забави темпото на търсенето му до пъплене. За да може да чете, той трябваше да мести сандъчетата близо до някой прозорец, където все още имаше малко светлина. Там се навеждаше, излагайки гърба си на дъжда, докато пръстите му прелистваха книгата.

Девојката от регистратурата се качи и ги предупреди, че остават още десет минути. Габриел беше прегледал картите само до 1972 година. Не му се искаше да идва пак на следващия ден. Той засили темпото.

Бурята спря така внезапно, както бе започнала. Въздухът беше хладен и пречистен от дъжда. Настъпи тишина, нарушавана единствено от шума на водата в улуците. Габриел продължи да търси: 1973... 1974... 1975... 1976 година. Нямаше повече пасажери с фамилия Кребс. Нито един.

Девојката се върна — този път, за да ги изгони да си вървят. Габриел отнесе последното си сандъче обратно на рафта, където откри Рамирес и момичето да си говорят на испански.

— Нещо? — попита Габриел.

Алфонсо поклати глава.

— Докъде стигнахте?

— До края. А вие?

Габриел му каза.

— Мислите ли, че си струва да се връщаме утре?

— Вероятно не. — Той прегърна израелеца през рамо. — Хайде, ще ви черпя една бира.

Девојката взе ламинираните им табелки и ги придружи до долу с товарния асансьор. Прозорците на фолксвагена бяха останали отворени. Потиснат от неуспеха, Габриел се отпусна на мократа

седалка на колата. Гръмотевичният грохот на двигателя раздра тишината на улицата. Киара ги последва, когато потеглиха. Дрехите ѝ бяха подгизнали от дъжда.

На две пресечки от архива Рамирес бръкна в джоба на ризата си и измъкна оттам една имиграционна карта.

— Горے главата, мосю Дюран — каза той, като я подаде на Габриел. — Понякога в Аржентина си струва човек да използва същите непочтени тактики като управляващите. В тази сграда има само един ксерокс, на който работи момичето. То щеше да снима едно копие за мен и едно за началника си.

— И на Ото Кребс, ако е все още в Аржентина и е между живите, можеше да му бъде съобщено, че го търсим.

— Точно така.

Габриел вдигна картата.

— Къде беше?

— В документите от четиридесет и девета година. Предполагам, че Чела я е мушнала в грешното сандъче.

Габриел сведе поглед и зачете. Ото Кребс бе пристигнал в Буенос Айрес през декември 1963 година с кораб, тръгнал от Атина. Рамирес посочи номера, написан на ръка най-отдолу: 245276/62.

— Това е номерът на неговото разрешително за пребиваване. Вероятно е било издадено от аржентинското консулство в Дамаск. Цифрата 62 на края е годината на издаване на разрешителното.

— А сега какво?

— Знаем, че е пристигнал в Аржентина. — Рамирес сви едрите си рамене. — Да видим дали можем да го открием.

* * *

Върнаха се с колата до Сан Телмо по мокрите улици и паркираха пред поиталианчен жилищен блок. Както много други сгради в Буенос Айрес, някога той е бил хубав. Сега фасадата му имаше цвета на колата на Рамирес и беше нашарена с мръсни ивици.

Изкачиха се по слабо осветени стълби. Въздухът в апартамента беше застоен и топъл. Алфонсо заключи вратата зад тях и отвори

прозорците да влезе свеж вечерен въздух. Габриел погледна към улицата и видя Киара, паркирала на отсрещната страна.

Рамирес изчезна в кухнята и след малко се появи с две аржентински бири в ръце. Подаде едната на госта си. Бутилката вече бе изпотена. Габриел изпи половината. Алкохолът притъпи главоболието му.

Домакинът го отведе в кабинета си. Той бе такъв, какъвто Габриел бе очаквал — огромен и занемарен като собственика си, с накамарени върху столовете книги и голямо бюро, затрупано от книжа, които изглеждаха така, сякаш чакаха някой да им драсне клечката. Дебелите завеси приглушаваха шума и светлината от улицата. Алфонсо отиде да се обади по телефона, а Габриел седна да допие бирата си.

На Рамирес му отне около час, докато се добере до следа. През 1964 година Ото Кребс бе регистриран в Националната полиция в Барилоче, Северна Патагония. Четиридесет и пет минути по-късно — друга част от пъзела: през 1972 година на формуляра за издаване на аржентински паспорт Кребс бе записал адреса си в Пуерто Блест — градче, недалеч от Барилоче. Бяха необходими само петнайсет минути, за да се открие следващото парченце информация. През 1982 година паспортът беше анулиран.

— Защо? — попита Габриел.

— Защото притежателят му е починал.

* * *

Аржентинецът простря оръфана пътна карта върху масата и като се взираше през замазаните си очила за четене, затърси из западните райони на страната.

— Ето го — каза той, като забодя пръст в картата. — Сан Карлос де Барилоче, или накратко Барилоче. Курорт в северната езерна област на Патагония, основан от швейцарски и немски заселници през XIX век. Все още е известен като Аржентинската Швейцария. Сега той е град за забавление на тълпите скиори, но за нацистите и техните приятели е бил нещо като Валхала. Менгеле е обожавал Барилоче.

— Как да стигна дотам?

— Най-бързият начин е със самолет. Има летище и полети на всеки час от Буенос Айрес. — Той замълча, после добави: — Това е доста дълъг път, за да се види един гроб.

— Искам да го видя със собствените си очи.

Алфонсо кимна.

— Отседнете в хотел „Еделвайс“.

— „Еделвайс“?

— Това е немска територия — отговори Рамирес. — Там ще ви е трудно да повярвате, че сте в Аржентина.

— Защо не дойдете да се разходите?

— Опасявам се, че ще бъда нещо като пречка. Аз съм *персона нон грата* в някои среди на общността в Барилоче. Прекарал съм доста време да ровя там, ако разбирате какво имам предвид. Лицето ми е твърде добре познато.

Аржентинецът внезапно стана сериозен.

— Вие също трябва да внимавате, мосю Дюран. Барилоче не е място, където могат да се вършат необмислени неща. Там не обичат външни хора, задаващи въпроси за някои жители. Трябва също така да знаете, че пристигнахте в Аржентина в напрегнати времена.

Рамирес зарови сред купчината книжа на бюрото си, докато откри онова, което търсеше — брой отпреди два месеца на международното списание „Нюзуик“. Подаде го на Габриел и каза:

— Моята статия е на трийсет и шеста страница. — После отиде в кухнята, за да вземе още две бири.

* * *

„Първият убит беше мъж на име Енрике Калдерон. Той бе намерен в спалнята на своята градска къща в квартал Палермо Чико на Буенос Айрес. Четири изстрела в главата, изключително професионални“.

Габриел, който не можеше да чуе за убийство, без да си представи самото действие, обърна поглед към Рамирес.

— А вторият? — попита той.

— Густаво Естрада. Убит две седмици по-късно по време на командировка в Мексико Сити. Тялото му било открито в хотелската

му стая, след като не се появил на бизнес закуска. Отново четири изстрела в главата. — Алфонсо замълча. — Хубава история, нали? Двама известни бизнесмени, застреляни по абсолютно идентичен начин в разстояние на две седмици. От типа глупости, които аржентинците харесват. За известно време от ума на всички се изпари фактът, че спестяванията им се стопиха и парите им вече не струват нищо.

— Убийствата свързани ли са?

— Може би никога няма да го узнаем със сигурност, но аз смятам, че е така. Енрике Калдерон и Густаво Естрада не са се познавали добре, но бащите им са били приятели. Алехандро Калдерон е бил близък помощник на Хуан Перон, а Мартин Естрада е бил шеф на аржентинската национална полиция в годините след войната.

— И защо са били убити синовете им?

— Да си призная честно, нямам ни най-малка представа. Всъщност нямам и никаква смислена теория. Това, което знам, е, че тръгнаха обвинения сред старата германска общност. Духовете са неспокойни. — Рамирес отпи солидна глътка от бирата си. — Повтарям ви, бъдете предпазлив в Барилоче, мосю Дюран.

Те продължиха да разговарят, докато тъмнината бавно ги обгръщаше, а шумът от нарасналия уличен трафик взе да прониква в стаята. Габриел не харесваше повечето хора, с които се срещаше в работата си, но Алфонсо Рамирес бе изключение. Съжаляваше единствено, че е принуден да го мами.

Говориха за Барилоче, за Аржентина и за миналото. Когато Рамирес попита за престъпленията на Ерих Радек, Габриел му разказа всичко, което знаеше. Това накара аржентинеца да запази продължително мълчание, сякаш преживяваше болката от факта, че хора като Радек си бяха намерили убежище в страната, която той толкова обичаше.

Те се уговориха да се срещнат след завръщането на Габриел от Барилоче, после се разделиха в тъмния коридор. Навън кварталът Сан Телмо бе започнал да се оживява в хладината на вечерта. Габриел повървя известно време сред навалищата по тротоара, докато едно момиче с червен мотоциклет приближи до него и потупа седалката зад себе си.

-
- [1] Пържена тестена закуска с различен пълнеж (исп.). — Б.пр. ↑
[2] Това за онова (лат.). В по-свободен превод: пазарене. — Б.пр.

↑

- [3] Добър апетит (фр.). — Б.пр. ↑

25. БУЕНОС АЙРЕС • РИМ • ВИЕНА

Конзолата на сложното електронно оборудване беше немско производство. Микрофоните и предавателите, скрити в апартамента на мишената, бяха от най-високо качество — проектирани и изработени от западногерманските разузнавателни служби в разгара на Студената война, за да следят действията на техните противници от Изтока. Операторът на оборудването беше аржентинец по рождение, макар че можеше да проследи родословното си дърво до австрийското село Браунау ам Ин. Фактът, че това е същото село, където бе роден Адолф Хитлер, му придаваше известна „класа“ сред приятелите му. Когато евреинът спря във входа на блока, наблюдаващият го засне с фотоапарата си с телеобектив. Секунди по-късно, когато девойката с мотоциклета се отдалечи от бордюра, направи снимка и на нея, макар да нямаше голяма полза от това, тъй като лицето ѝ оставаше скрито под черната каска: Той прекара известно време, прослушвайки разговора, който се бе провел в апартамента на мишената, после, доволен, посегна към телефона. Номерът, който набра, беше във Виена. Звукът на немска реч с австрийски акцент беше като музика за ушите му.

* * *

В семинарията „Санта Мария дел’Анима“ в Рим един послушник крачеше бързо по коридора на втория етаж и спря пред вратата на стаята, където бе настанен посетителят от Виена. Той се поколеба, преди да почука, след това изчака разрешение да влезе. Широка ивица светлина падаше върху едрата фигура, изтегната на тясното легло. Очите на мъжа блестяха в тъмнината като черни кладенци с нефт.

— Търсят ви по телефона. — Момчето говореше с извърнати очи. Всички в семинарията бяха чули за инцидента на входната врата предишната вечер. — Може да говорите от кабинета на ректора.

Мъжът приседна, спускайки крака на пода с плавно движение. Развитите мускули на раменете и гърба му се раздвижиха под светлата му кожа. Той докосна превръзката на рамото си, после навлече пуловер с поло яка.

Семинаристът поведе посетителя надолу по каменното стълбище, после през малкия вътрешен двор. Кабинетът на ректора беше празен. На бюрото светеше само една лампа, а слушалката на телефона лежеше върху плота му. Посетителят я вдигна. Момчето тихо се измъкна от стаята.

— Открихме местонахождението му.

— Къде е?

Мъжът от Виена му каза.

— Утре сутринта ще отпътува за Барилоче. Ще го очакваш, когато пристигне.

Часовникаря погледна ръчния си часовник и изчисли часовата разлика.

— Как ще стане това? От Рим има самолет чак следобед.

— Всъщност има самолет, който излита след няколко минути.

— Какво говорите?

— За колко време можеш да стигнеш до Фиумичино?

* * *

Демонстрантите чакаха пред хотел „Империал“, когато колоната от три автомобила пристигна за партията на верните на партията. Петер Мецлер, разположил се на задната седалка на мерцедеса, погледна през прозореца. Бяха го предупредили, но той очакваше обичайната мрачно гледаща група, а не многочислена банда от мародери, въоръжени с лозунги и мегафони. Беше неизбежно: близостта на изборите, аурата на неуязвимост, изградена около кандидата. Австрийската левица беше в пълна паника, както и нейните поддръжници в Ню Йорк и Йерусалим.

Дитер Граф, седнал на помощната седалка срещу Мецлер, изглеждаше загрижен. И защо не? Двайсет години се бе трудил да трансформира Австрийския национален фронт от умиращ съюз на бивши есесовски офицери и неофашистки мечтатели в сплотена и

модерна политическа сила. Почти сам беше оформил новата партийна идеология и изградил нейния обществен имидж. Неговото грижливо изготвено послание бе спечелило симпатиите на австрийските избиратели и привлякло мнозина, недоволни от удобната, поделеща властта връзка между Народната и Социалдемократическата партия. Сега със своя кандидат Мецлер той бе на прага на върховната награда в австрийската политика: канцлерството. Последното нещо, което искаше Граф сега — три седмици преди изборите, — бе конфронтация с бандата на идиотите от левицата и евреите.

— Знам какво си мислиш, Дитер — каза Мецлер. — Смяташ, че е трябвало да заложим на сигурното: да избегнем тази тълпа, като използваме задния вход.

— Мина ми през ума. Преднината ни е с три пункта и засега е устойчива. Бих предпочел да не пропиляваме два от тези пунктове с неприятна сцена пред „Империал“, която лесно може да се избегне.

— Като влезем през задния вход?

Граф кимна утвърдително. Мецлер посочи към телевизионните оператори и фотографите.

— И знаеш ли какво ще е утре водещото заглавие на „Ди Пресе“? „Мецлер, принуден да се оттегли от протестиращите във Виена!“ Те ще кажат, че съм страхливец, Дитер, а аз не съм.

— Никой никога не те е обвинявал в страхливост, Петер. Просто става въпрос за избиране на точния момент.

— Твърде дълго използвахме задния вход. — Мецлер пристегна вратовръзката си и приглади яката на ризата си. — Освен това *канцлерите* не използват задни вратички. Влизаме през главния вход с вдигната глава и готови за битка... или изобщо не влизаме.

— Станал си страхотен оратор, Петер.

— Имах добър учител. — Мецлер се усмихна и постави ръка върху рамото на Граф. — Но се опасявам, че дългата кампания е започнала да се отразява на неговите инстинкти.

— Какво те кара да казваш това?

— Погледни тези хулигани. Повечето от тях дори не са австрийци. Половината надписи са на английски, а не на немски. Очевидно тази малка демонстрация е организирана от чужди провокатори. Ако имам достатъчно късмет да вляза в сблъсък с тези хора, нашата преднина утре ще е с пет пункта.

— Не бях мислил за това от тази гледна точка.

— Просто кажи на охраната да бъде спокойна. Важно е протестантите да се покажат като Кафявите ризи, а не ние.

Петер Мецлер отвори вратата и излезе от колата. Гневен ропот се надигна от тълпата и започнаха да се размахват лозунги.

Нацистка свиня!

Райхсфюрер Мецлер!

Кандидатът закричи напред, сякаш не забелязваше бъркотията около него. Една девойка, носеща напоен с червена боя парцал, се измъкна от загражденията. Тя хвърли парцала към Мецлер, който го избегна толкова ловко, че почти не се отрази на вървежа му. Парцалът улучи един полицай — за радост на демонстрантите. Момичето, което го хвърли, бе хванато от двама униформени и изблъскано настрана.

Невъзмутим, Мецлер влезе във фоайето на хотела и се насочи към балната зала, където хиляда поддръжници чакаха от три часа неговото пристигане. Спря за момент пред вратите, за да се съсредоточи, после влезе отривисто в залата сред бурни овации. Граф се отдели и остана да гледа своя кандидат как си проправя път сред обожавщата го навалица. Мъжете се блъскаха да стиснат ръката му или да го потупат по гърба. Жените го целуваха по бузите. Мецлер определено бе възвърнал модата да си консервативен.

Преминаването му през залата отне пет минути. Когато се качи на подиума, красиво момиче в тиролска рокля му подаде огромна халба със светла бира. Той я вдигна над главата си и бе поздравен с бурни овации. Мецлер отпи от бирата — не посръбване като за снимка, а голяма *австрийска* глътка, — после пристъпи към микрофона.

— Искам да благодаря на всички вас, че дойдохте тук тази вечер. Искам също така да благодаря на нашите скъпи приятели и поддръжници за организирането на толкова топлото посрещане пред хотела. — В залата се надигна вълна от смях. — Това, което тези хора явно не разбират, е, че Австрия е за *австрийците* и че ние ще изберем нашето собствено бъдеще, основаващо се на *австрийския* морал и на *австрийските* стандарти за благоприличие. Аутсайдерите и критиците от чужбина нямат право на глас във вътрешните работи на благословена страна като нашата. Ние ще изковем нашето собствено бъдеще, едно *австрийско* бъдеще, и това бъдеще ще започне след три седмици!

Буря от овации.

26. БАРИЛОЧЕ, АРЖЕНТИНА

Администраторката на „Барилочер Тагеблат“ изглежда Габриел с нещо повече от мимолетен интерес, когато той прекрачи прага и се насочи към бюрото ѝ. Тя имаше къса тъмна коса и светлосини очи, открояващи се на привлекателното ѝ, загоряло от слънцето лице.

— Какво обичате? — попита тя на немски, което не бе изненадващо, тъй като „Тагеблат“, както подсказваше името, означаваше ежедневник на същия език.

Габриел също отговори на немски, макар че умело прикри факта, че както и девойката, го владее перфектно. Каза, че е дошъл в Барилоче, за да проведе генеалогично изследване. Заяви, че търси мъж, за когото смята, че е брат на майка му, човек на име Ото Кребс. Имал основание да вярва, че хер Кребс е починал в Барилоче през октомври 1982 година. Щяло ли да бъде възможно да потърси в архивите на вестника за съобщение за смъртта му или за некролог?

Администраторката му се усмихна, разкривайки два реда блестящи равни зъби, после вдигна телефонната слушалка и набра трицифрен вътрешен номер. Искането на Габриел бе предадено на висшестоящ на бърз немски. Девойката помълча няколко секунди, затвори телефона и се изправи.

— Последвайте ме.

Тя го преведе през малка новинарска стаичка, като токчетата ѝ потракваха шумно по застлания с изтърган линолеум под. Половин дузина служители по ризи стояха облежнати в различни пози на отдих, като пушеха цигари или пиеха кафе. Никой сякаш не забеляза посетителя. Вратата на архива беше открената. Администраторката светна лампите.

— Сега сме оборудвани с компютри, така че всички статии са събрани в базата данни и могат да се търсят автоматично. Страхувам се, че те стигат само до 1998 година. Кога, казахте, е починал този човек?

— Мисля, че през 1982-а.

— Късметлия сте. Всички некролози са подредени по азбучен ред — на ръка, разбира се, по старомодния начин.

Тя отиде до една маса и повдигна капака на дебел, подвързан с кожа регистър. Водещите страници бяха означени с написани с дребен почерк сигнатури.

— Как казахте, че е името?

— Ото Кребс.

— Кребс, Ото — повтори тя, докато прелистваше напред. — Кребс, Ото... А, ето го. Според регистъра, било е през ноември 1983 година. Все още ли искате да видите некролога?

Габриел кимна утвърдително. Младата жена си записа регистрационния номер и отиде до купчина кашони. Прокара пръст по етикетите и спря, като стигна до този, който търсеше, после помоли Габриел да махне кашоните, струпани върху него. Девојката вдигна капака и отвътре се надигна прах и мирис на гниеца хартия. Защипаните с кламери книжа бяха прибрани в ронещи се, пожълтели картонени папки. Некрологът на Ото Кребс беше скъсан. Тя го залепи с прозрачно тиксо и го показа на Габриел.

— Това ли е мъжът, когото търсите?

— Не знам — отговори искрено той.

Младата жена взе листа от Габриел и бързо го прочете.

— Тук пише, че е бил единствено дете. — Погледна към него. — Това не значи кой знае какво. Мнозина от тях е трябвало да заличат миналото си, за да защитят семействата си, останали в Европа. Моят дядо е имал късмет. Поне е запазил собственото си име.

Девојката отново погледна към него, търсейки очите му.

— Той беше от Хърватия — допълни тя. В тона ѝ имаше съучастническа нотка. — След войната комунистите искали да го изправят пред съда и да го обесят. За щастие Перон му разрешил да дойде тук.

Младата жена отнесе некролога до ксерокса и направи три копия. След това върна оригинала в папката му, нея — в кашона, а копията даде на Габриел. Той се зачете, докато вървяха.

— Според некролога, той е погребан в католическото гробище в Пуерто Блест.

Администраторката кимна.

— То е точно от другата страна на езерото, на няколко километра от чилийската граница. Притежавал е обширна *estancia*^[1]. Това също го пише в некролога.

— Как да стигна дотам?

— Поемете по главния път, който излиза на запад от Барилоче. Той няма още дълго да е главен. Надявам се, че имате добра кола. Следвайте пътя по брега на езерото, след това се насочете на север. Ще отидете право в Пуерто Блест. Ако тръгнете сега, може да стигнете там преди мръкване.

Двамата се ръкуваха във фойето. Девојката му пожела късмет.

— Надявам се той да е мъжът, когото търсите — каза тя. — Или може би не. Предполагам, че човек никога не знае в ситуации като тази.

* * *

След като посетителят си тръгна, администраторката вдигна телефонната слушалка и набра някакъв номер.

— Той току-що излезе.

— Как се държа с него?

— Постъпих, както ми казахте. Бях много дружелюбна. Показах му каквото искаше да види.

— А какво беше то?

Тя му съобщи.

— Как реагира той?

— Попита за посоката, в която се намира Пуерто Блест.

Линията прекъсна. Девојката бавно върна слушалката на мястото ѝ. Изведнъж почувства празнота в стомаха си. Не се съмняваше какво очаква мъжа в Пуерто Блест. Щеше да го сполети същото, което се бе случило с другите, идвали в този край на Северна Патагония да търсят мъже, които не искаха да бъдат открити. Не изпита жал към него, всъщност го смяташе за нещо като глупак. Нима наистина считаше, че ще заблуди някого с тази нескопосана история за генеалогично издирване? За какъв се мислеше? Сам си беше виновен. Но пък с евреите винаги бе така. Винаги си докарваха беля на главата.

Точно тогава входната врата се отвори и във фоайето влезе жена в лятна рокля. Администраторката вдигна поглед и се усмихна.

— Какво обичате?

* * *

Те се отправиха пеш към хотела под палещите лъчи на слънцето. Габриел преведе некролога на Киара.

— В него пише, че е роден в Горна Австрия през 1913 година, че е бил полицай, постъпил е във Вермахта през 1938 година и е взел участие във военните действия срещу Полша и Съветския съюз. Пише също, че два пъти е награждаван с медал за храброст, единия път от самия фюрер. Предполагам, че това е нещо, с което се е хвалел в Барилоче.

— А след войната?

— Нищо до неговото пристигане в Аржентина през 1963 година. Работил две години в някакъв хотел в Барилоче, след това си намерил работа в имение близо до Пуерто Блест. През 1972 година купил имота от собствениците и го управлявал до смъртта си.

— Останали ли са някакви наследници там?

— Според това той никога не се е женил и няма живи роднини.

Пристигнаха в хотел „Еделвайс“. Той представляваше хижа в алпийски стил с полегат покрив, разположена на две пресечки от езерния бряг, на булевард „Сан Мартин“. Габриел бе наел кола на летището по-рано тази сутрин — тойота с двойно предаване. Той помоли обслужващия паркинга да я изкара от гаража, после влезе във фоайето да потърси пътна карта на околността. Пуерто Блест беше точно там, където жената от вестника му бе казала — на отсрещната страна на езерото, близо до чилийската граница.

Потеглиха покрай брега. Пътят се влошаваше, колкото повече се отдалечаваха от Барилоче. През повечето време водата бе скрита от гъста гора. Когато Габриел завиеше или дърветата внезапно оредяваха, езерото проблясваше за кратко под тях, за да изчезне отново зад стената от дървесни стволове.

Габриел заобиколи най-южния му край и намали, за да разгледа ято гигантски кондори, кръжащи около извисяващия се връх Серо

Лопес. После пое по тесен черен път през открито плато, обрасло със сиво-зелени трънливи храсти и групи миртови дървета. По планинските ливади стада от издръжливи патагонски овце пасяха лятната трева. В далечината, към чилийската граница, една светкавица проблесна над върховете на Андите.

Докато пристигнат в Пуерто Блест, слънцето бе залязло и селището бе обвито в мрак и тишина. Габриел влезе в едно кафене да попита за посоката. Барманът — нисък мъж с румено лице, излезе на улицата и като сочеше и жестикулираше, им показа пътя.

* * *

В същото кафене, на маса близо до вратата, Часовникаря пиеше бира от бутилка и наблюдаваше размяната на информация, която ставаше на улицата. Разпозна стройния мъж с къса черна коса и посребрени слепоочия. На мястото до шофьора седеше жена с дълга тъмна коса. Възможно ли беше тя да е онази, която бе забила куршума в рамото му в Рим? Това нямаше голямо значение. Дори и да не беше тя, скоро щеше да умре.

Израелецът седна зад волана на тойотата и потегли. Барманът влезе обратно в кафенето.

Часовникаря попита на немски:

— Накъде се отправиха тези двамата?

Барманът му отговори на същия език.

Часовникаря допи бирата си и остави пари на масата. Дори и най-малкото движение, като това да извади няколко банкноти от джоба на сакото си, предизвикваше пулсираща болка в рамото му. Той излезе на улицата и се порадва за малко на хладния вечерен въздух, след това се обърна и бавно тръгна към църквата.

* * *

Църквата „Света Богородица от планините“ се издигаше в западния край на селото — варосана колониална църквичка с

камбанария вляво от портика^[2]. Пред нея имаше настлан с каменни плочи двор, опасан с желязна ограда, над който хвърляха сянка два големи чинара. Габриел се отправи към задната страна на постройката. Гробището се простираше по полегатия склон на хълма, стигащ до гъста борова горичка. Хиляди надгробни камъни и паметници се подаваха сред избуялите бурени като дрипава армия в отстъпление. Габриел постоя за малко с ръце на кръста, угнетен от перспективата да се лута из гробището сред сгъстяващия се мрак в търсене на табела с името на Ото Кребс.

Върна се пред фасадата на църквата. Киара го чакаше в сенчестия двор. Той бутна тежката дъбова врата и откри, че не е заключена. Спътницата му го последва вътре. В лицето го блъсна хладен въздух, изпълнен с аромат, който не беше вдишвал, откакто бе напуснал Венеция: смесица от восък на свещи, тамян, полировка за дърво и плесен — специфичната миризма на католически храм, която не можеше да се сбърка с нищо друго. Колко различно бе тук от църквата „Сан Джовани Кризостомо“ в Канареджо. Нямаше позлатен олтар или мраморни колони, нито извисяващи се абсиди и възхитителна олтарна живопис. Прост дървен кръст висеше над неукрасен олтар, а пред статуята на Девата проблясваше маса с възпоменателни свещи. Цветните стъкла на прозорците по протежение на наоса бяха изгубили колорита си в падащия мрак.

Габриел тръгна колебливо към средата на страничния кораб. Едва тогава от вестиария^[3] излезе тъмна фигура и пресече олтара. Спря се пред кръста, подви коляно за миг, колкото да се прекръсти, и обърна лице към Габриел. Беше дребен и слаб мъж с черни панталони, черна риза с къси ръкави и свещеническа якичка. Прилично подстриганата му коса беше прошарена на слепоочията, лицето му беше красиво и мургаво, с лека руменина на бузите. Той не изглеждаше изненадан от присъствието на двамата непознати в църквата му. Габриел бавно се приближи до него. Свещеникът му подаде ръка и се представи като отец Рубен Моралес.

— Казвам се Рене Дюран — каза Габриел — и идвам от Монреал.

При тези думи свещеникът кимна, сякаш бе свикнал с посетители от чужбина.

— С какво мога да ви бъда полезен, мосю Дюран?

Габриел му представи същото обяснение, каквото бе дал на жената от „Барилочер Тагеблат“ по-рано същия ден: че е дошъл в Патагония да търси мъж, за когото смята, че е брат на майка му, на име Ото Кребс. Докато говореше, отецът бе скръстил ръце и го гледаше с топъл и благ поглед. Колко различен изглеждаше този свещеник от църковния бюрократ монсеньор Донати или от нелюбезния ректор на „Анима“ — епископ Дрекслер. Габриел се почувстван зле, задето го заблуждаваше.

— Познавах много добре Ото Кребс — рече отец Моралес. — Съжалявам да го кажа, но той не би могъл да е мъжът, когото търсите. Виждате ли, хер Кребс нямаше братя или сестри. Той нямаше никакво семейство. Докато стигне до положението да издържа жена и деца, той... — Гласът на свещеника заглъхна. — Как да се изразя по-деликатно? Той вече не беше толкова добра партия. Годиците си бяха взели своето.

— Някога говорил ли ви е за своето семейство? — Габриел направи пауза, после добави: — Или за войната?

Отецът вдигна вежди.

— Аз бях негов изповедник и приятел, мосю Дюран. Обсъждахме доста неща в годините преди неговата кончина. Както повечето мъже от неговото време, хер Кребс бе видял много смърт и разруха. Беше извършил и дела, от които дълбоко се срамуваше и се нуждаеше от опрощение.

— И вие му дадохте това опрощение?

— Дадох мир на духа му, мосю Дюран. Аз чух неговата изповед и му наложих покаяние. В рамките на католическата вяра подготвих душата му за срещата с Бог. Ала притежавам ли аз — един обикновен свещеник от селска енория — властта да опростя такива грехове? Дори аз не съм сигурен в това.

— Може ли да узная някои от нещата, които сте обсъждали? — попита Габриел колебливо. Знаеше, че бе стъпил на нестабилна теологична почва и отговорът бе такъв, какъвто бе очаквал.

— Много от дискусиите, които съм водил с хер Кребс, бяха по време на изповед. Останалите бяха под знака на приятелството. Не би било благопристойно да ви разкривам естеството на тези разговори сега.

— Но той е починал преди двайсет години.

— Дори и мъртвият има право на тайна.

Габриел дочу гласа на майка си, началните слова на нейните показания: *Няма да разкажа всички неща, които видях. Не мога. Дължа това повече на мъртвите.*

— Това би ми помогнало да разбера дали този мъж е бил моят вуйчо.

Отец Моралес му отправи обезоръжаваща усмивка.

— Аз съм обикновен селски свещеник, мосю Дюран, но не съм пълен глупак. Освен това познавам много добре моите енориаши. Наистина ли вярвате, че сте първият човек, дошъл тук, претендирайки, че търси изчезнал роднина? Напълно сигурен съм, че Ото Кребс не би могъл да е вашият вуйчо. Но не съм толкова сигурен, че вие наистина сте Рене Дюран от Монреал. А сега ме извинете.

Той се обърна да си върви. Габриел докосна ръката му.

— Ще ми покажете ли поне гроба му?

Отецът въздъхна, после погледна към цветните прозорци. Те бяха станали черни.

— Тъмно е — рече той. — Дайте ми минутка.

Отец Моралес прекоси олтара и изчезна във вестиария. Секунди по-късно излезе, облечен в светлокафява винत्याга, като носеше голям електрически фенер. Изведе ги през страничната врата и ги поведе по чакълена пътека, минавала между църквата и жилището му. В края на пътеката имаше покрита порта. Свещеникът дръпна резето, включи фенера и мина Напред да им показва пътя в гробището. Габриел вървеше до него по тясната пътека, обрасла с бурени. Киара бе крачка по-назад.

— Вие ли водихте погребалната служба, отец Моралес?

— Да, разбира се. Всъщност самият аз трябваше да се погрижа за приготвянията. Нямахме кой друг да го направи.

Някаква котка се измъкна иззад една надгробна плоча и спря на пътеката пред тях, а очите ѝ светнаха като жълти фарове на светлината на фенера. Отец Моралес изшътка и котката изчезна сред високата трева.

Наближиха дърветата в дъното на гробището. Свещеникът сви наляво и ги поведе през висока до коленете трева. Тук пътеката беше твърде тясна, за да вървят един до друг, така че тръгнаха в колона по един, а Киара се опираше на ръката на Габриел.

Като наближи края на редица надгробни плочи, отец Моралес спря и насочи фенера надолу под ъгъл от четиридесет и пет градуса. Лъчът освети обикновена надгробна плоча с името на Ото Кребс. Върху нея като година на раждането бе отбелязана 1913-а, а като година на смъртта — 1983-а. Над името, под малко овално стъкло, надраскано и потъмняло от времето, се виждаше снимка.

* * *

Габриел се наведе и като избърса слоя прах, се взря в лицето на снимката. Очевидно бе правена доста години преди смъртта му, защото фотографираният мъж бе на средна възраст, навярно в края на четиридесетте. Габриел бе сигурен само в едно. Това не беше лицето на Ерих Радек.

— Предполагам, че не е вашият *вуйчо*, мосю Дюран?

— Сигурен ли сте, че това е неговата снимка?

— Да, разбира се. Аз самият я намерих в касата, която съдържаше някои от личните му вещи.

— Вероятно няма да ми позволите да видя неговите вещи.

— Те вече не са у мен. А дори и да бяха...

Оставяйки изречението недовършено, отец Моралес подаде фенера на Габриел.

— Сега ще ви оставя сами. Мога да намеря пътя си и без светлина. Бъдете така любезен да го оставите пред вратата на жилището ми, когато си тръгвате. За мен беше удоволствие да се запозная с вас, мосю Дюран.

След тези думи той се обърна и изчезна сред надгробните плочи.

Габриел погледна към Киара.

— Трябваше да е снимката на Радек. Той е отишъл в Рим и е получил от Червения кръст паспорт на името на Ото Кребс. Кребс е отишъл в Дамаск през 1948 година, после е емигрирал в Аржентина през 1963-а. Кребс се е регистрирал в аржентинската полиция в този окръг. Това *трябваше* да е Радек.

— Което означава?

— Че някой друг е отишъл в Рим, представяйки се за Радек. — Габриел посочи снимката на надгробната плоча. — Бил е този мъж.

Това е австриецът, който е отишъл в „Анима“, търсейки помощ от епископ Худал. Радек е бил някъде другаде, може би още се крие в Европа. Защо иначе би стигнал дотам? Той е искал хората да смятат, че е заминал. И в случай че някой някога започне да го търси, би тръгнал по следата от Рим до Дамаск и до Аржентина, а след това ще намери грешния човек — Ото Кребс, скромн хотелски служител, който е посъбрал достатъчно пари, за да купи няколко акра земя край чилийската граница.

— Все още имаш един голям проблем — каза Киара. — Не можеш да докажеш, че Лудвиг Фогел наистина е Ерих Радек.

— Всяко нещо с времето си — отговори Габриел. — Да направиш човек да изчезне не е толкова просто. Радек се е нуждаел от помощ. Някой друг трябва да е знаел за това.

— Да, но дали е още жив?

Габриел се изправи и погледна към църквата. Камбанарията се виждаше като силует. Тогава забеляза една фигура да върви към тях през гробището. За момент помисли, че е отец Моралес, после, когато фигурата дойде по-близо, видя, че е друг човек. Свещеникът беше слаб и дребен. Този мъж бе нисък и як и с бърза клатушкаща се походка се придвижваше спокойно надолу по хълма сред гробовете.

Габриел вдигна фенера и насочи светлината към него. Зърна лицето за кратко, преди мъжът да го скрие зад широката си длан: плешив, очилат, с гъсти прошарени вежди.

Чу шум зад гърба си. Обърна се и насочи лъча на фенера към горичката, граничеща с гробището. Двама мъже в черно облекло тъкмо излизаха тичешком сред дърветата, с къси автомати в ръце.

Габриел насочи още веднъж светлината към мъжа, слизащ между гробовете, и видя, че той извади оръжие от вътрешния джоб на якето си. После внезапно въоръженият мъж спря. Очите му бяха насочени не към Габриел и Киара, а към двамата, излезли измежду дърветата. Той остана неподвижен за по-малко от секунда, след това внезапно прибра пистолета, обърна се и побягна в друга посока.

Докато Габриел погледне отново назад, двамата мъже с автоматите бяха само на няколко крачки от него и приближаваха с бърз бяг. Първият блъсна Габриел, поваляйки го на твърдата земя на гробището. Киара успя да закрие лицето си, докато вторият мъж

събаряше и нея. Габриел усети как ръка в ръкавица затиска устата му и горещия дъх на нападателя до ухото си.

— Отпусни се, Алон, сред приятели си. — Говореше английски с американски акцент. — Не ни създавай затруднения.

Габриел махна ръката от устата си и погледна нападателя в очите.

— Кой сте вие?

— Мисли за нас като за твоите ангели хранители. Мъжът, който вървеше към вас, е професионален убиец и щеше да застреля и двама ви.

— Какво ще правите с нас?

Въоръжените мъже изправиха Габриел и Киара на крака и ги изведоха от гробището, хлътвайки в гората.

[1] Имение (исп.). — Б.пр. ↑

[2] Покрита външна галерия с колони. — Б.пр. ↑

[3] В католическите църкви — място за пазене на църковните одежди и църковната утвар. — Б.пр. ↑

ТРЕТА ЧАСТ
РЕКАТА ОТ ПЕПЕЛ

27. ПУЕРТО БЛЕСТ, АРЖЕНТИНА

Гората се спускаше рязко от края на гробището в дълбините на обвита в мрак клисура. Те заслизаха по стръмния склон, като си проправяха път между дърветата. Вечерта беше безлунна и цареше непрогледна тъмнина. Движеха се в колона по един: най-отпред единият американец, следван от Габриел и Киара, и най-отзад другият американец. Американците носеха очила за нощно виждане. Според Габриел, те се движеха като елитни бойци.

Стигнаха до малък, добре замаскиран лагер: черна палатка, черни спални чували, никаква следа от огън или от котлон за готвене. Габриел се запита откога ли бяха тук, наблюдавайки гробището. Не от дълго време, като съдеше по брадясалите им лица. Четиридесет и осем часа, може би и по-малко.

Американците започнаха да опаковат багажа. Габриел се опита за втори път да установи кои бяха те и за кого работеха. Въпросите му бяха посрещнати с уморена усмивка и гробно мълчание.

Отне им само няколко минути да развалят лагера и да заличат всички следи от тяхното присъствие. Габриел предложи да носи една от раниците. Американците отказаха.

Отново пое на път. Десет минути по-късно стояха на дъното на клисурата, в скалистото корито на потока. Очакваше ги кола, скрита под камуфлажен брезент и борови клонки. Беше стар роувър с резервна гума, поставена на капака на двигателя, и допълнителни бидони с гориво отзад.

Американците избраха как ще се седи в колата: Киара отпред, Габриел на задната седалка, с пистолет, насочен към корема му, в случай че внезапно се усъмнеше в намеренията на своите спасители. Те караха няколко километра покрай потока, минавайки през плитката вода, преди да завият по черен път. Няколко километра по-нататък стигнаха до главния път, водещ към Пуерто Блест. Американецът зави надясно, към Андите.

— Насочвате се към Чили — отбеляза Габриел.

Американците се засмяха.

След десет минути бяха на границата — един часови, зъзнец в малка тухлена постройка. Роувърът пресече границата, без да намали, и се отправи през Андите към Тихия океан.

* * *

В северния край на залива Анкуд лежи Порто Монт — курортен град и пристанище за екскурзионни кораби. Досами града има летище, чиято писта е достатъчно дълга за излитането на реактивен бизнес самолет „Гълфстрийм G-500“. Той чакаше на пистата с работещи двигатели, когато роувърът пристигна. На вратата стоеше американец с прошарена коса, който покани Габриел и Киара на борда и им се представи немного убедително като „мистър Алгзандър“. Преди да се настани на удобната кожена седалка, Габриел попита къде отиват.

— Отиваме си вкъщи, господин Алон. Предлагам вие и приятелката ви да се опитате да си починете. Полетът е дълъг.

* * *

Часовникаря набра номера във Виена от хотелската си стая в Барилоче.

— Мъртви ли са?

— Опасявам се, че не.

— Какво се случи?

— Да си кажа честно — отговори Часовникаря, — нямам никаква представа.

28. ПЛЕЙНС, ВИРДЖИНИЯ

Тайната квартира се намираше в коневъдния район на Вирджиния, където богатството и привилегиите се срещаха със суровата действителност на южняшкия селски бит. До нея се стигаше по неравен път, който се виеше между порутени хамбари и облицовани с дъски едноетажни вили, с повредени коли в дворовете. Надписът на портата предупреждаваше, че се влиза в частна собственост, но пропускаше да спомене факта, че реално тя е правителствен обект. Алеята за автомобили беше покрита с чакъл и дълга около километър и половина. Отдясно се простираше гъста гора, отляво — пасище, обиколено с дървена ограда. Тази ограда бе станала повод за малък скандал между местните майстори веднага щом „собственикът“ нае външна фирма за нейното построяване. Два дорести коня пребиваваха на пасището. Съгласно разпоредбите на Управлението, те бяха подлагани, както и останалите служители, на ежегодна проверка, установяваща дали не са преминали на другата страна, каквото и да означаваше това.

Къщата в колониален стил бе разположена в най-високата част на имота, обградена от високи клонести дървета. Имаше обкован с мед покрив и две веранди. Мебелировката беше семпла и удобна, приканваща към сътрудничество и добронамереност. Тук бяха отседнали делегации от приятелски служби, а също и мъже, предали родината си. Последният беше иракчанин, който бе помогнал на Садам в опита му да направи ядрена бомба. Жена му се бе надявала на апартамент в прочутия „Уотъргейт“ и се оплакваше горчиво през целия им престой. Синовете му подпалиха хамбара. Управлението бе доволно, когато те си тръгнаха.

В онзи следобед пресен сняг покри пасището. Пейзажът, лишен от всякакъв цвят заради силно затъмнените прозорци на тромавия ван, приличаше на Габриел на скица, рисувана с въглен. Алегзандър, облегал се на предната седалка със затворени очи, внезапно се събуди. Той се прозя деликатно и погледна ръчния си часовник, после се намръщи, давайки си сметка, че бе забравил да смени времето.

Седнала до Габриел, Киара първа забеляза плешивия, приличащ на часовой човек, който стоеше до балюстрадата на горната веранда. Габриел се извърна назад, взирайки се в него. Шамрон вдигна ръка и я задържа така за момент, после се обърна и изчезна в къщата.

Той ги посрещна в антрето. До него, облечен с панталони от рипсено кадифе и плетена вълнена жилетка, стоеше слаб мъж с гъсти прошарени коси и мустаци. Кафявите му очи бяха спокойни, ръкостискането му — хладно и кратко. Приличаше на университетски професор или може би на клиничен психолог. Но в действителност заемаше длъжността заместник-директор по оперативните въпроси към ЦРУ и се казваше Ейдриън Картър. Не изглеждаше доволен, но като се имаше предвид настоящото състояние на международните отношения, едва ли му се случваше да е в друго настроение.

Поздравиха се сдържано, както го правеха хората от тайните служби. Използваха истинските си имена, тъй като всички се познаваха и употребата на работните им имена би придала абсурден облик на срещата. Спокойният поглед на Картър се спря за кратко върху Киара, сякаш тя беше неканен гост, за когото не беше предвидено допълнително място. Дори не направи опит да прикрие гримасата си.

— Надявах се срещата да бъде на високо ниво — заяви Картър. Гласът му бе тих; за да го чува, човек трябваше да не мърда и да слуша внимателно. — Надявах се също така да се ограничи разпространението на информацията, която сега ще споделя с вас.

— Тя е моя партньорка — каза Габриел. — Знае всичко и няма да напусне стаята.

Очите на Картър бавно се преместиха от Киара към него.

— Ние те наблюдавахме от известно време — още от пристигането ти във Виена, за да бъда по-точен. Особено ни хареса посещението ти в кафе „Централ“. Изправянето ти лице в лице срещу Фогел беше като брилянтна театрална постановка.

— Всъщност Фогел се изправи срещу мен.

— Такъв е стилът му.

— Кой е той всъщност?

— Ти си този, който провежда издирването. Защо не ми кажеш?

— Смятам, че е есесовец убиец на име Ерих Радек, когото по някаква причина защитавате. Ако трябва да предположа защо, бих

казал, че е бил ваш агент.

Картър сложи ръка на рамото на Габриел.

— Ела — каза той. — Очевидно е време да поговорим.

* * *

Във всекидневната лампите бяха запалени, а щорите — спуснати. В камината гореше буен огън, а на бюфета бе поставена метална кафеварка. Картър си наля малко кафе, преди да се настани с отработено движение в едно кресло. Габриел и Киара седнаха на дивана, докато Шамрон крачеше наоколо като часовой, на когото предстоеше дълга нощ.

— Искам да ти разкажа една история, Габриел — започна Картър. — Това е история за една страна, въввлечена във война, която не искаше да води; страна, разгромила най-великата армия, която светът някога е виждал, само за да се окаже броени месеци след това във въоръжена готовност спрямо бившия си съюзник — Съветския съюз. Честна дума, бяхме страшно уплашени. Разбираш ли, преди войната ние нямахме разузнавателна служба — във всеки случай не и *истинска*. По дяволите, твоята служба е стара, колкото и нашата. Преди войната нашата разузнавателна оперативна база в Съветския съюз се състоеше от двама души от Харвард и един телетип^[1]. Когато внезапно се озовахме лице в лице с руското страшилище, не знаехме нищо за него. За неговата сила, неговите слабости и намерения. И което бе още по-страшно, не знаехме как да ги открием. Другата война предстоеше, беше само въпрос на време. И с какво разполагахме? С нищо. Нямахме мрежи, нито агенти. Нищо. Бяхме изгубени, скитайки се в пустинята. Нуждаехме се от помощ. След това на хоризонта се появи Моисей, човекът, който щеше да ни преведе през Синай в Обетованата земя.

Шамрон спря да крачи за момент, за да чуе името на този Моисей: генерал Райнхард Гелен, шеф на разузнавателния отдел „Чуждестранни армии — Изток“ към Германския генерален щаб, главният шпионин на Хитлер на Източния фронт.

— С този човек се получи. — Картър наклони глава към Шамрон. — Гелен бил един от малцината, който имал куража да каже

на Хитлер истината за руската военна офанзива. Хитлер толкова му се ядосал, че го заплашил с приют за душевноболни. Когато краят на войната наближил, Гелен решил да си спаси кожата. Заповядал на своите хора да заснемат на микрофилми архивите на Генералния щаб за Съветския съюз и запечатал материалите във водонепромокаеми контейнери, които били заровени в Баварските и Австрийските Алпи. После Гелен и подчинените му се предали на отряд от нашето контраразузнаване.

— И вие го посрещнахте с отворени обятия — подхвърли Шамрон.

— И ти щеше да направиш същото, Ари. — Картър скръсти ръце и за момент се взря в огъня. Габриел почти можеше да чуе как брои до десет, за да потисне гнева си. — Гелен бил отговорът на нашите молитви. Човекът, прекарал цялата си кариера, шпионирайки Съветския съюз, щял най-сетне да ни покаже пътя. Ние сме го довели в тази страна, настанявайки го на няколко километра оттук, във Форт Хънт. Цялата американска сигурност зависела от него. Той ни е казал онова, което сме искали да чуем. Сталинизмът бил зло, което нямало равно на себе си в човешката история. Сталин е възнамерявал да унищожи отвътре държавите от Западна Европа и после да тръгне срещу тях с армиите си. Имал глобални амбиции. „Не се страхувайте — казал ни Гелен. — Аз имам агентура, имам дълбоко законспирирани агенти и запазени структури. Знаем всичко, което може да се знае, за Сталин и неговите привърженици. Заедно ние ще го сразим“.

Картър се изправи и отиде до бюфета, за да си налее топло кафе.

— Гелен преговарял във Форт Хънт в продължение на десет месеца. Той наложил тежки условия и моите предшественици били толкова хипнотизирани, че се съгласили с всичките му искания. Сформирана била организацията „Гелен“. Той се преместил в оградаен комплекс близо до Пулах, Германия. Ние сме го финансирали, ние сме му давали директивите. Той е ръководел дейността и е наемал агентите. Накрая организацията станала на практика подразделение на ЦРУ.

Картър се върна с кафето си обратно до креслото.

— Естествено, тъй като главната цел на организацията „Гелен“ бил Съветският съюз, генералът наел хора, които имали известен опит там. Един от тези, които поканил, бил светлокос, енергичен млад мъж

на име Ерих Радек — австриец, който бил шеф на СД в Украинския райхскомисариат. По онова време Радек бил държан в наш военнопленнически лагер в Манхайм. Той бил освободен от Гелен и скоро след това се озовал зад стените на щабквартирата на организацията в Пулах, като задействал отново старата си агентурна мрежа в Украйна.

— Радек е бил от СД — каза Габриел. — СС, СД и Гестапо — всички те са били обявени за криминални организации след войната и техните членове са подлежали на незабавен арест, а вие сте разрешили на Гелен да го наеме!

Картър бавно кимна, сякаш ученикът бе отговорил правилно на въпроса, но бе пропуснал най-същественото.

— Във Форт Хънт Гелен е обещал, че няма да наема бивши офицери от СС, СД или Гестапо, но това е било обещание само на хартия, и то такова, което ние никога не сме очаквали да спази.

— Знаехте ли, че Радек е бил свързан с дейността на СС Отрядите на смъртта в Украйна? — попита Габриел. — Знаехте ли, че този светлокос, енергичен млад мъж се е опитал да заличи най-голямото престъпление в историята?

Картър поклати глава.

— Тогава не са знаели за мащабите на германските зверства. Колкото до „Акция 1005“, никой още не бил чувал за нея, а досието на Радек не отразявало неговото прехвърляне от Украйна. „Акция 1005“ е била свръхсекретна операция на Райха, а неговите свръхсекретни дела никога не са били записвани.

— Но със сигурност, господин Картър — обади се Киара, — генерал Гелен трябва да е знаел за работата на Радек?

Американецът повдигна вежди, сякаш изненадан от способността ѝ да говори.

— Може и да е знаел, но се съмнявам, че тогава това е било от голямо значение за Гелен. Радек не е бил единственият бивш есесовец, който в крайна сметка е работил в организацията. Поне петдесет други са си намерили работа там, в това число и някои като Радек, които са били свързани с „Окончателното решение“.

— Опасявам се, че това не е било от голямо значение и за надзорниците на Гелен — вметна Шамрон. — Всяко копеле, стига да е антикомунист. Това не е ли бил един от водещите принципи на

Управлението, когато е ставало дума за наемането на агенти за Студената война?

— В позорните думи на Ричард Хелмс: „Ние не сме бойскаутти. Ако сме искали да бъдем такива, щяхме да се запишем в организацията на бойскаутите“.

Габриел каза:

— Не ми изглеждате ужасно опечален, Ейдриън.

— Преструвките не са в стила ми, Габриел. Аз съм професионалист като теб и твоя легендарен шеф ей там. Имам си работа с реалния свят, а не със света, какъвто искам да бъде. Не се извинявам за действията на моите предшественици, така както ти и Шамрон не се извинявате за вашите. Понякога разузнавателните служби трябва да използват услугите на злодеи, за да постигнат добри резултати: един по-стабилен свят, сигурността на родината, защитата на ценни приятели. Хората, решили да наемат Райнхард Гелен и Ерих Радек, са играели игра, стара като света, играта на реалната политика, при това са я изиграли добре. Аз няма да се дистанцирам от техните дела и със сигурност няма да позволя *тъкмо* на вас да ги съдите.

Габриел се наведе напред със скръстени ръце и опрени на коленете лакти. Усети топлината на огъня върху лицето си. Тя само разпали яда му.

— Има разлика между използването на злодеи като източници на информация и това те да бъдат наемани като служители на разузнаването. А Ерих Радек не е бил обикновен убиец. Той е бил масов убиец.

— Радек не е бил пряко замесен в изстреблението на евреите. Неговото участие е станало постфактум.

Киара поклати глава още преди Картър да е завършил отговора си. Той се намръщи. Очевидно бе започнал да съжالياва за включването ѝ в разискванията.

— Не сте съгласна с нещо, което казах, госпожице Дзоли?

— Да, така е — отвърна тя. — Очевидно не знаете много за „Акция 1005“. Кого, мислите, е използвал Радек за разкопаването на онези масови гробове и унищожаването на трупове? Какво според вас е направил той с тях, след като работата е била свършена? — Тъй като ѝ отговориха с мълчание, тя произнесе присъдата си: — Ерих Радек е бил масов убиец и вие сте го наели за шпионин.

Картър бавно кимна, сякаш признаваше сходството по някои гледни точки. Шамрон се протегна през облегалката на дивана и сложи възпиращо ръката си върху рамото на Киара. После погледна към Картър и поиска обяснение за фалшивото бягство на Радек от Европа. Американецът сякаш почувства облекчение от смяната на темата.

— А, да — каза той, — бягството от Европа. Ето къде става интересно.

* * *

Ерих Радек бързо станал най-важният помощник на генерал Гелен. Нетърпелив да запази своето главно протеже от арест и даване под съд, Гелен и неговите американски поддръжници му създали нова самоличност: Лудвиг Фогел, австриец, който бил назначен във Вермахта и бил изчезнал през последните дни на войната. Две години Радек живял в Пулах като Фогел и неговата нова самоличност изглеждала непробиваема. Това се променило през есента на 1947 година, с началото на дело №9 на последвалия Нюрнбергски процес — делото срещу Отрядите на смъртта на СС. Името на Радек бързо изплувало на повърхността по време на процеса, както и кодовото име на тайната операция за унищожаване на доказателствата за убийствата, извършени от тези отряди: „Акция 1005“.

— Гелен се разтревожил — продължи Картър. — Официално Радек бил регистриран като безследно изчезнал и генералът искал на всяка цена това да си остане така.

— Ето защо сте изпратили мъж в Рим, който да се представи за Радек — каза Габриел — и да остави достатъчно следи, така че ако някой започне да го издирва, да тръгне по грешната.

— Точно така.

Шамрон, все още крачейки из стаята, попита:

— Защо използвахте Ватиканския път вместо вашия собствен канал „Ратлайн“?

— Намеквате за контраразузнавателния корпус „Ратлайн“?

Шамрон затвори очи за миг и кимна.

— Контраразузнавателният корпус се е използвал главно за руски дезертъори. Ако Радек е бил изпратен по този канал, това е щяло

да издаде факта, че той работи за нас. Използвали сме Ватиканския път, за да се подчертаят неговите акредитиви като нацистки военнопръстълпник, бягащ от правосъдието на Съюзниците.

— Колко умно от ваша страна, Ейдриън. Извинете за прекъсването. Моля, продължете.

— *Радек* изчезнал — каза Картър. — При случай организацията „Гелен“ подхранвала историята за неговото бягство, като пускала фалшиви сведения на преследвачите на нацисти, твърдейки, че Радек се укрива в различни южноамерикански столици. Той живеел в Пулах, разбира се, като работел за Гелен под името Лудвиг Фогел.

— Колко трогателно! — прошепна Киара.

— Била е 1948 година — реагира Картър. — Тогава нещата стояли различно. Нюрнбергският процес приключил и всички страни загубили интерес към по-нататъшни преследвания. Нацистките лекари се върнали към практиката си. Нацистките идеолози отново изнасяли лекции в университетите. Нацистките съдии се върнали в съдебните зали.

— И нацисткният масов убиец Ерих Радек сега бил важен американски агент, който се нуждаел от защита — вметна Габриел. — Кога се е върнал във Виена?

— През 1956 година Конрад Аденауер направил организацията „Гелен“ официална западногерманска разузнавателна служба, т.нар. Бундеснахрихтендиенст, по-позната като БНД. Ерих Радек, сега известен като Лудвиг Фогел, отново заработил за германското правителство. През 1965 година той се върнал във Виена, за да изгради мрежа и да се увери, че новият официален неутралитет на австрийското правителство остава твърдо ориентиран към НАТО и Запада. Фогел бил общ проект на БНД и ЦРУ. Ние сме работили съвместно за неговото прикритие. Досието му в държавния архив било изчистено. Създадена била компания, която да ръководи — Търговска и инвестиционна корпорация „Дунавска равнина“, и бил налят достатъчно капитал, за да бъде успешна фирмата. Фогел бил ловък бизнесмен и не след дълго с печалбите от корпорацията започнали да се финансират всичките ни австрийски мрежи. Накратко, Фогел бил нашият най-важен коз в Австрия и един от най-ценните ни такива в Европа. Той бил супершпионин. Когато падна Берлинската стена, работата му приключи. Освен това остаря. Ние прекратихме връзките

си с него, благодарихме му за добре свършената работа и поделихме компанията. — Картър вдигна ръце. — И това, опасявам се, е краят на историята.

— Но това не е истина, Ейдриън — каза Габриел. — Иначе ние нямаше да сме тук.

— Имаш предвид приказките на Макс Клайн срещу Фогел?

— Вие сте знаели за него?

— Фогел ни съобщи, че може да имаме усложнения във Виена. Той ни помоли да се намесим и сложим край на тези приказки. Ние го информирахме, че не можем да го направим.

— Така че той е взел нещата в свои ръце.

— Намеквате, че Фогел е наредил да се взриви офисът на „Разследвания и справки за събития по време на войната“?

— Намеквам също така, че той е убил Макс Клайн, за да го накара да млъкне.

Картър помълча, преди да отговори:

— Ако Фогел е замесен, той е действал чрез толкова много странични и подставени лица, че никога няма да можете да го обвините. Освен това бомбената експлозия и смъртта на Макс Клайн са австрийска работа, а не израелска, и нито един австрийски прокурор няма да разпорежи разследване за убийство срещу Лудвиг Фогел. Това е задънена улица.

— Името му е Радек, Ейдриън, не Фогел, и въпросът е *защо*. Защо Радек е бил толкова обезпокоен от разследването на Ели Лавон, че е прибягнал до убийство? Дори Ели и Макс Клайн да са били в състояние да докажат, че Фогел в действителност е Ерих Радек, той никога нямаше да бъде изправен пред съда от австрийския държавен прокурор. Твърде стар е. Твърде много време е изминало. Няма останали живи свидетели, освен Клайн, а няма начин Радек да бъде осъден в Австрия заради думите на един стар евреин. Тогава защо да прибягва към насилие?

— Говориш така, сякаш имаш теория.

Габриел погледна през рамо и прошепна на Шамрон няколко думи на иврит. Ари му подаде папката, съдържаща всички материали, които бе събрал по време на своето разследване. Габриел я отвори и извади едно-единствено нещо: снимката, която бе взел от къщата на Радек в Залцкамергут — Радек с жена и един юноша. Той я остави на

масата и я обърна така, че Картър да може да я види. Очите на американеца се насочиха към снимката, а след това обратно към Алон.

— Коя е тя? — попита Габриел.

— Съпругата му — Моника.

— Кога се е оженил за нея?

— По време на войната — отговори Картър, — в Берлин.

— В неговото досие никъде не се споменава за одобрен от СС брак.

— Имаше много неща, които не бяха отбелязани в есесовското досие на Радек.

— А след войната?

— Тя се установила в Пулах под истинското си име. Детето се родило през 1949 година. Когато Фогел се преместил обратно във Виена, генерал Гелен — както и ЦРУ — не смятал, че ще е безопасно за Моника и сина им да отидат открито с него. Било уредено тя да се омъжи за човек от мрежата на Фогел. Живеела във Виена в къщата зад тази на Фогел. Той ги посещавал вечер. Накрая ние сме построили тунел между двете къщи, за да могат Моника и момчето свободно да се придвижват между тях, без да се страхуват, че ще бъдат разкрити. Никога не се е знаело кой може да наблюдава. На руснаците много би им допаднало да го компрометират и да променят ориентацията му.

— Как се казваше момчето?

— Петер.

— А агентът, за когото се е омъжила Моника? Моля те, кажи ни името му, Ейдриън.

— Мисля, че вече знаеш името му, Габриел. — Картър се поколеба, после добави: — Името му беше Мецлер.

— Петер Мецлер, човекът, който се кани да стане канцлер на Австрия, е синът на нацисткия военнопредствъпник Ерих Радек и Ели Лавон е щял да разкрие този факт.

— Така изглежда.

— Това ми звучи като мотив за убийство, Ейдриън.

— Браво, Габриел — рече Картър. — Но какво можеш да сториш по този въпрос? Да убедиш австрийците да повдигнат обвинение срещу Радек? Късмет! Да разкриеш, че Петер Мецлер е син на Радек? Ако направиш това, ще разкриеш и факта, че Радек е бил наш човек във Виена. Това ще създаде на ЦРУ голямо публично неудобство във

време, когато то е заето с широкомащабна кампания срещу силите, които искат да разрушат и моята родина, и *твоята*. Освен това ще замрази отношенията между *твоята* разузнавателна служба и моята, и то в момент, когато вие отчаяно се нуждаете от нашата подкрепа.

— Това ми звучи като заплаха, Ейдриън.

— Не, просто е съвет — отвърна Картър. — Това е реалната политика. Зарежи го. Откажи се. Изчакай го да умре и забрави, че изобщо се е случило.

— Не — обади се Шамрон.

Погледът на Картър се премести от Габриел върху него.

— Защо ли знаех, че такъв ще бъде *твоят* отговор?

— Защото аз съм Шамрон и никога не забравям.

— Тогава, предполагам, трябва да измислим някакъв начин да се справим с тази ситуация, без *моята* служба да бъде завлечена в помийната яма на историята. — Американецът погледна часовника си. — Става късно. Огладнях. Какво ще кажете да хапнем?

* * *

През следващия час, докато се гощаваха с печена патица и див ориз в осветената със свещи трапезария, името на Ерих Радек не бе споменавано повече. „Има си ритуал за случаи като този — винаги казваше Шамрон, — ритъм, който не може да бъде нарушен“. Имаше време за трудни преговори и време да се отпуснеш в компанията на спътник, който обикновено взема присърце твоите проблеми.

И така, по любезното настояване на Картър, Шамрон се съгласи да бъде развлечението на вечерта. За известно време той игра ролята, която се очакваше от него. Разказваше истории за нощни преходи през вражески земи, за откраднати тайни и победени неприятели, за провали и нещастия, които съпровождат всяка кариера, особено дълга и активна като неговата. Очарован, Картър остави вилицата си, запален от пламенността на Шамрон. Габриел наблюдаваше мълчаливо дуела от своята позиция в края на масата. Знаеше, че е свидетел на завербуване. „Перфектното вербуване — винаги казваше Ари — е по същество едно перфектно съблазняване. То започва с малък флирт, с признаване на чувства, които е по-добре да останат недоизказани. Едва

когато почвата бъде подготвена напълно, тогава се посява семето на предателството“.

Докато хапваха топъл ябълков пай с кафе, Шамрон започна да говори не за своите подвизи, а за себе си: за детството си в Полша, за болката от бурния полски антисемитизъм, за скупчването на буреносни облаци отвъд границата — в нацистка Германия.

— През 1936 година майка ми и баща ми решиха, че трябва да напусна Полша и да замина за Палестина — каза Шамрон. — Те щяха да останат с двете ми по-големи сестри, докато видят дали нещата ще се подобрят. Както много други, чакаха твърде дълго. През септември 1939 година чухме по радиото, че германците са нахлули. Разбрах, че никога повече няма да видя семейството си.

Старият мъж замълча за момент. Докато палеше цигарата си, ръцете му слабо трепереха. Посевът му бе засят. Неговото искане, макар и неизречено, беше ясно. Той нямаше да напусне тази къща, без Ерих Радек да му бъде вързан в кърпа, и Ейдриън Картър щеше да му помогне да го направи.

* * *

Когато се върнаха във всекидневната за вечерното заседание, на масичката за кафе пред дивана бе поставен касетофон. Картър, отново в креслото си близо до огъня, натъпка английски тютюн в лулата си. Запали клечка кибрит и докато изпускаше дима от устата си, кимна към рекордера и помоли Габриел да бъде така добър. Габриел натисна бутона за прослушване. Двама мъже започнаха да разговарят на немски, единият с швейцарски акцент от Цюрих, другият — с виенски. Габриел разпозна гласа на мъжа от Виена. Беше го чул седмица по-рано в кафе „Централ“. Гласът принадлежеше на Ерих Радек.

Към тази сутрин общата стойност на сметката възлиза на два и половина милиарда долара. Приблизително един милиард от тях са в брой, разделени поравно в долари и евро. Останалата част от парите са инвестирани — обичайната такса, ценни книжа и

облигации, заедно със значителна сума от недвижимо имущество...

* * *

Десет минути по-късно Габриел се пресегна и натисна бутона за спиране. Картър изтръска пепелта от лулата си в камината и бавно я натъпка с тютюн.

— Този разговор се състоя във Виена миналата седмица — каза той. — Банкерът е мъж на име Конрад Бекер. Той е от Цюрих.

— А сметката? — попита Габриел.

— След войната хиляди бягащи нацисти решили да се укрият в Австрия. Те носели със себе си плячкосани вещи на стойност няколкостотин милиона долара: злато, пари в брой, предмети на изкуството, бижута, сребърни съдове, килими и гоблени. Скъпоценностите били скрити из целите Алпи. Много нацисти искали да възкресят миналото величие на Райха и желали да използват плячката си, за да подпомогнат постигането на тази цел. Малка част от кадровия офицерски състав си давала сметка, че престъпленията на Хитлер били толкова огромни, че трябвало да мине поне едно поколение или дори няколко, преди националсоциализмът отново да се съживи. Те решили да депозират голяма сума пари в швейцарска банка и да приложат към сметката уникален пакет с инструкции. Тя можела да бъде отблокирана само с писмо от австрийския канцлер. Виждате ли, те вярвали, че щом революцията е започнала в Австрия с Хитлер, тази страна отново ще бъде изворът на нейното съживяване. Отначало само пет души знаели номера на сметката и паролата. Четирима от тях починали. Когато петият се разболял, той потърсил някой, на когото да я повери.

— Ерих Радек.

Картър кимна утвърдително и замълча за момент, за да запали лулата си.

— Радек е на път да получи своя канцлер, но той никога няма да види и цент от тези пари. Разбрахме за сметката преда няколко години. Да пренебрегнем миналото му през 1945 година е едно, но ние не сме

готови да му позволим да отблокира сметка, пълна с два и половина милиарда долара плячка от холокоста. Тайно се добрахме до хер Бекер и неговата банка. Радек още не знае, но той никога няма да види и цент от тези пари.

Габриел посегна, натисна бутона „Превъртане“, после бутона „Стоп“, а след това този за прослушване.

— Вашите другари обезпечават щедро онези, които им помагаша в това изпитание. Но се опасявам, че има някои неочаквани... усложнения.

— Какви усложнения?

— Изглежда, няколко души от онези, които трябваше да получат пари, са умрели наскоро при странни обстоятелства...

Бутон „Стоп“.

Габриел погледна към Картър за обяснение.

— Мъжете, които са открили сметката, са искали да възнаградят онези лица и институции, които са помогнали на нацистите да избягат след войната. Радек си е помислил, че това са сантиментални глупости. Той не смятал да открива благотворителна организация. Не можел да промени споразумението, така че променил обстоятелствата на терена.

— Енрике Калдерон и Густаво Естрада трябвало ли е да получат пари от сметката?

— Виждам, че си научил доста от престоя си при Алфонсо Рамирес. — Картър виновно се усмихна. — Ние те следяхме в Буенос Айрес.

— Радек е богаташ, който няма още дълго да живее — рече Габриел. — Парите са последното нещо, от което се нуждае.

— Очевидно планира да преведе значителен дял от сумата по сметката на своя син.

— А останалото?

— Ще го прехвърли на своя доверен агент, за да изпълни завета на мъжете, които са открили сметката. — Картър замълча. — Мисля, че двамата се познават. Името му е Манфред Круц.

Лулата на американеца бе угаснала. Той се взря в нея, намръщи се и я запали отново.

— Това ни връща към първоначалния ни проблем. — Картър издуха облак дим към Габриел. — Какво ще правим с Ерих Радек? Ако поискате от австрийците да го дадат под съд, те ще се мотаят и ще чакат да умре. Ако отвлечете един възрастен австриец от улиците на Виена и го откарате в Израел, за да го изправите пред съда, ще имате големи неприятности. Ако си мислите, че сега имате проблеми с Европейската общност, след като го отвлечете, проблемите ви ще се увеличат десетократно. А ако бъде даден под съд, неговата защита несъмнено ще разкрие връзките му с нас. И така, какво ще правим, господа?

— Може би има и трети вариант — каза Габриел.

— Какъв е той?

— Да убедим Радек да дойде доброволно в Израел.

Картър го погледна скептично над лулата си.

— И как според теб бихме могли да убедим първокласен мръсник като Ерих Радек да направи това?

* * *

Те говориха цяла нощ. Това беше план на Габриел и ето защо той трябваше да го обясни и защити. Шамрон добави няколко ценни предложения. Картър, отначало упорстващ, скоро премина в лагера на Габриел. Самата дързост на плана му допадаше. Неговата собствена служба вероятно би застреляла служител за предлагането на толкова нестандартна идея.

„Всеки човек си има слабост — бе казал Габриел. — Чрез действията си Радек показа, че има две: неговата страст към парите, скрити в швейцарската сметка, и желанието му да види сина си канцлер на Австрия“. Габриел бе отбелязал, че именно втората бе подтикнала Радек да действа срещу Ели Лавон и Макс Клайн. Радек не искаше синът му да бъде съсипан заради предишния му живот и бе доказал, че ще направи всичко, за да го предпази. Това включваше преглъщането на горчивия хап — да сключи сделка с човек, който нямаше право да иска отстъпки, — но беше справедливо от морална

гледна точка и щеше да доведе до желанния резултат: Ерих Радек зад решетките за престъпленията, които бе извършил спрямо еврейския народ. Времето беше критичният фактор. Изборите бяха след по-малко от три седмици. Радек трябваше да е в ръцете на израелците преди първия тур на изборите в Австрия. В противен случай щяха да загубят контрол над него.

На зазоряване Картър зададе въпроса, който го измъчваше още от момента, когато бе прочел доклада за издирването, предприето от Габриел. „*Защо?* Защо Габриел — ексекютор към Службата — беше убеден, че Радек ще бъде съден след толкова много години?“

— Искам да ти разкажа една история, Ейдриън — рече Габриел и гласът му внезапно стана хладен като погледа му. — Всъщност може би ще е по-добре тя да ти я разкаже.

Той подаде на Картър копие от свидетелските показания на майка си. Американецът, седнал до гаснещия огън, прочете показанията от начало до край, без да каже и дума. Когато най-накрая вдигна поглед, очите му бяха влажни.

— Предполагам, че Ирене Алон е твоята майка?

— Тя *беше* моята майка. Почина преди много години.

— Откъде си сигурен, че този есесовец в гората е бил Радек?

Габриел му обясни за картините на майка си.

— Тогава, предполагам, ти ще си този, който ще води преговорите с Радек. А ако той откаже да сътрудничи? Какво ще правиш тогава, Алон?

— Изборът му ще е ограничен, Ейдриън. По един или друг начин Ерих Радек никога повече няма да стъпи във Виена.

Картър върна свидетелските показания на Габриел.

— Това е превъзходен план — каза той. — Но дали вашият министър-председател ще го одобри?

— Сигурен съм, че ще има и такива, които ще са против — отговори Шамрон.

— Лев?

Ари кимна.

— Моето участие ще му даде всички основания, от които се нуждае, за да наложи вето. Но аз вярвам, че Габриел ще спечели министър-председателя на наша страна.

— Аз? Кой казва, че аз ще говоря с министър-председателя?

— Аз — отвърна Шамрон. — Впрочем, ако можеш да убедиш Картър да ти поднесе Радек на тепсия, със сигурност ще можеш да убедиш министър-председателя да участва в пиршеството. Той е човек с огромен апетит.

Картър се изправи и се протегна, после бавно се запъти към прозореца — приличаше на лекар, прекарал цялата нощ в операционната само за да стигне до съмнителен резултат. Той дръпна завесите. В стаята проникна дрезгава светлина.

— Има още едно последно нещо, което трябва да обсъдим, преди да опътуваме за Израел — каза Шамрон.

Американецът се обърна — силует на фона на прозореца.

— Парите?

— Какво точно планирате да правите с тях?

— Не сме стигнали до окончателно решение.

— Аз съм стигнал. Два и половина милиарда долара е цената, която трябва да платите, задето сте използвали човек като Ерих Радек, знаейки, че е убиец и военнопредстъпник. Те са откраднати от евреи по пътя към газовите камери и аз си ги искам обратно.

Картър отново се извъртя към прозореца и се загледа към покритото със сняг пасище.

— Ти си невероятно талантлив изнудван, Ари Шамрон.

Шамрон се изправи и облече палтото си.

— Беше истинско удоволствие да работя с теб, Ейдриън. Ако всичко в Йерусалим мине по план, ще се срещнем отново в Цюрих след четиридесет и осем часа.

[1] Телеграфен апарат като пишеща машина, който предава текста на телеграмите на дълга книжна лента. — Б.пр. ↑

29. ЙЕРУСАЛИМ

Събранието бе обявено за десет часа вечерта. Забавени от лошото време, Шамрон, Габриел и Киара пристигнаха с бяла спортна кола от летище „Бен Гурион“ две минути по-рано само за да им бъде съобщено от един помощник на министър-председателя, че той ще закъснее. Очевидно беше настъпила поредната криза в неговото крехко коалиционно правителство, защото чакалнята пред кабинета му приличаше на временно убежище след стихийно бедствие. Габриел преброи не по-малко от петима министри, всеки от които бе заобиколен със свита от последователи и апаратчици. Всички си крещяха един на друг като роднини на сватба, а във въздуха бе надвиснал облак цигарен дим.

Помощникът ги съпроводи до стая, запазена за персонала на ведомствата по сигурността и отбраната, и затвори вратата. Габриел поклати глава.

— Израелската демокрация в действие.

— Вярваш или не, тази вечер е спокойно. Обикновено е по-лошо.

Габриел се отпусна на един стол. Внезапно си даде сметка, че не се беше къпал и преобличал от два дни. В действителност панталоните му бяха изцапани с пръст от гробището в Пуерто Блест. Когато го сподели с Шамрон, старецът се усмихна.

— Това, че си покрит с мръсотията на Аржентина, само ще придаде достоверност на посланието ти — каза той. — Министър-председателят е мъж, който ще оцени такова нещо.

— Никога досега не съм разговарял с министър-председател, Ари. Искане ми се поне да бях взел душ.

— Всъщност просто си нервен. — Това, изглежда, забавляваше Шамрон. — Не мисля, че някога през живота си съм те виждал изнервен за нещо. Все пак и ти си човешко същество.

— Разбира се, че съм нервен. Той е луд човек.

— В действителност двамата с него имаме сходен темперамент.

— Това трябва ли да ми звучи успокояващо?

— Може ли да ти дам един малък съвет?

— Ако трябва.

— Той обича историите. Разкажи му една добра история.

Киара седна на страничната облегалка на стола на Габриел.

— Разкажи я на министър-председателя, както я сподели с мен в Рим — промълви тя.

— По онова време ти беше в прегръдките ми — отговори Габриел. — Нещо ми подсказва, че тазвечерният разговор ще бъде малко по-официален. — Усмихна се, а после добави: — Е, поне се надявам, че ще е така.

Беше почти полунощ, когато помощникът на министър-председателя надникна в чакалнята и събщи, че големият шеф най-сетне е готов да ги приеме. Габриел и Шамрон се изправиха и насочиха към отворената врата. Киара остана седнала. Ари спря и се обърна към нея:

— Какво чакаш? Министър-председателят е готов да ни приеме.

Тя се ококори.

— Аз съм само *бат левейха* — протестира. — Няма да вляза вътре да се срещам с министър-председателя. Боже мой, аз дори не съм израелка.

— Ти рискува живота си в защита на тази страна — каза спокойно Шамрон. — Имаш пълното право да присъстваш вътре.

Влязоха в кабинета на министър-председателя. Беше просторен, неочаквано семпъл и тъмен, с изключение на осветената зона около бюрото. Лев някак бе успял да се вмъкне преди тях. Неговата плешива глава лъщеше под приглушената светлина, а дългите му ръце бяха скръстени под предизвикателно вирнатата му брадичка. Той направи вял опит да се изправи и се здрависа с тях без ентузиазъм. Шамрон, Габриел и Киара седнаха. Тапицираните с кожа столове още бяха топли от телата на седелите преди тях.

Министър-председателят беше по риза и изглеждаше уморен след дългата политическа битка. Той, както и Шамрон, беше безкомпромисен боец. Как успяваше да ръководи толкова разнороден и непокорен кокошарник като Израел — беше истинско чудо. Неговите присвити очи се спряха за момент върху Габриел. Шамрон бе свикнал с това. Забележителната външност на Габриел беше нещото, което му бе дало основание да го вербува за операцията „Божи гняв“. Хората се *заглеждаха* в Габриел.

Алон и премиерът вече се бяха срещали веднъж, макар и при съвсем различни обстоятелства. Министър-председателят беше началник-щаб на израелската отбрана през април 1988 година, когато Габриел, придружен от отряд командоси, беше нахлул в една вила в Тунис и бе убил втория човек в ООП — Абу Джихад, пред очите на жена му и децата му. Министър-председателят беше на борда на специалния самолет за свръзка, който кръжеше над Средиземно море, а Шамрон седеше до него. Той бе чул убийството чрез микрофона на Габриел. Чу и как след това Габриел използва ценните секунди, за да успокои изпадналите в истерия съпруга и дъщеря на Абу Джихад. Алон беше отказал грамотата, която му бе присъдена. Сега премиерът искаше да разбере защо.

— Не мислех, че е редно, господин министър-председател, предвид обстоятелствата.

— Абу Джихад беше отговорен за проливането на много еврейска кръв. Той заслужаваше да умре.

— Да, но не и пред жена му и децата.

— Той си бе избрал живота, който водеше — каза министър-председателят. — Семейството му не трябваше да е там с него. — И после, сякаш внезапно си бе дал сметка, че е навлязъл в миниран терен, се опита да се оттегли на пръсти. Неговата пълнота и естествена грубост обаче не му позволяваха елегантно измъкване. Вместо това министър-председателят избра бързата смяна на темата. — И така, Шамрон ми съобщи, че искаш да отвлечеш един нацист — рече той.

— Да, господин министър-председател.

Той вдигна длани, сякаш искаше да каже: *Да чуем.*

* * *

Дори и да беше нервен, Габриел не го показваше. Изложението му беше отривисто, сбито и уверено. Министър-председателят, прочут със своето грубо отношение към докладващите, остана прикован на мястото си през цялото време. След като изслуша разказа на Габриел за опита да го очистят в Рим, той се наведе напред с напрегнато изражение. Признанието на Ейдриън Картър за намесата на американците видимо го разгневи. Когато настъпи моментът да покаже

доказателствените материали, Габриел пристъпи до премиера и ги постави един по един на осветеното бюро. Шамрон седеше безмълвен, стиснал с ръце дръжките на стола — като човек, борещ се да спазва обет за мълчание. Лев изглеждаше замръзнал в съзерцание на големия портрет на Теодор Херцл, който висеше на стената зад бюрото. Той си водеше бележки със златна автоматична писалка и погледна с досада ръчния си часовник.

— Можем ли да го хванем? — попита министър-председателят, после добави: — Без никакви излишни усложнения?

— Да, сър. Смятам, че можем.

— Кажете ми как възнамеряваш да го направиш.

В изложението си Габриел не спести подробностите. Министър-председателят седеше мълчаливо, скръстил пълните си ръце върху бюрото, и слушаше внимателно. Когато Габриел завърши, той кимна веднъж и обърна поглед към Лев: *Предполагам, че точно тук ще се включиш?*

Макар и технократ, Лев помълча, докато събере мислите си. Когато най-накрая заговори, изказването му се оказа безстрастно и методично като самия него. Ако имаше начин отговорът му да бъде синтезиран като диаграма или статистическа таблица, Лев сигурно би застанал с показалка в ръка, обяснявайки до зори. Но при сегашните обстоятелства той остана седнал и скоро отегчи до смърт слушателите си. Речта му бе накъсана от паузи, през които допираше върховете на показалците си и ги притискаше към безкръвните си устни.

„Впечатляващо разследване — подчерта Лев като двусмислен комплимент към Габриел, — но сега не е моментът да се губи ценно време и пилее политически ресурс заради един стар нацист“. Ръководителите на Службата се противопоставяли на импулса да се издирват виновниците за Шоа, с изключение на случая с Айхман, защото знаели, че това щяло да ги отклони от главната им задача — защитата на държавата. Същите принципи важали и днес. Арестуването на Радек във Виена щяло да доведе до ответна реакция в Европа, където подкрепата за Израел и без това висяла на косъм. Освен това то щяло да застраши малката и беззащитна еврейска общност в Австрия, където имало силни антисемитски течения. *Какво ще правим, ако започнат да нападат евреи по улиците? Мислите ли, че австрийските власти ще си мръднат пръста да спрат това? И*

накрая извади коза си: защо да бъде израелска отговорност осъждането на Радек? Да го оставели на австрийците. Колкото до американците, да ги оставели да сърбат това, което са надробили. „Да изложим Радек и Мецлер и да изчезнем. Ще отбележим точка в актива си, а последиците ще бъдат по-леки, отколкото при едно отвличане“.

Министър-председателят помълча замислено, после погледна към Габриел.

— Няма съмнение, че този Лудвиг Фогел наистина е Радек, нали?

— Абсолютно никакво, господин министър-председател.

Той се обърна към Шамрон:

— И сме сигурни, че американците няма да ги хване шубето?

— Те също много биха искали да разрешат този въпрос.

Премиерът сведе очи към документите, преди да съобщи своето решение.

— Миналия месец бях на обиколка в Европа — каза той. — Когато бях в Париж, посетих синагога, опожарена няколко седмици по-рано. На следващата сутрин един от френските вестници излезе с уводна статия, в която ме обвиняваха, че повдигам въпроса за антисемитизма и холокоста, когато приляга на политическите ми цели. Може би е време да напомним на света защо обитаваме тази ивица земя, заобиколена с море от неприятели, борейки се за нашето оцеляване. Доведи Радек тук. Нека той да каже на света за престъпленията, които е извършил. Може би признанията му ще накарат да замлъкнат веднъж завинаги онези, които поддържат тезата, че това е конспирация, измислена от мъже като Ари и мен, за да оправдаят собственото си съществуване.

Габриел се прокашля.

— Не става въпрос за политика, господин министър-председател. Става дума за правосъдие.

Премиерът се усмихна на това неочаквано предизвикателство.

— Наистина, Габриел, става въпрос за правосъдие, но правосъдието и политиката често вървят ръка за ръка, а когато правосъдието може да послужи за нуждите на политиката, няма нищо неморално в това.

Загубил в първия рунд, Лев се изкуши да грабне победата във втория, като вземе под свой контрол операцията. Шамрон знаеше, че

целта му си остава същата: да я провали. За съжаление на Лев, министър-председателят също го знаеше.

— Габриел бе този, който доведе нещата дотук. Нека той ги доведе докрай.

— При цялото ми уважение, господин министър-председател, Габриел е *кидон*^[1], и то най-добрият, но той не може да планира операция, от което ние всъщност се нуждаем.

— Неговият план за действие ми изглежда чудесен.

— Да, но ще може ли той да го подготви и осъществи?

— Шамрон ще го наглежда през цялото време.

— Точно от това се опасявам — каза язвително Лев.

Министър-председателят се изправи, другите го последваха.

— Доведи Радек тук. Каквото и да правиш, дори не си и помисляй да забъркаш някоя каша във Виена. Хвани го чисто, никаква кръв и никакви инфаркти. — Той се обърна към Лев: — Осигури им всички ресурси, от които се нуждаят, за да бъде свършена работата. Не си мисли, че ще се отървеш от неприятности, защото си гласувал против плана. Ако Габриел и Шамрон изгорят, ти ще ги последваш. Така че никакви бюрократични глупости. В това участваме всички заедно. *Шалом*^[2].

Премиерът хвана Ари за лакътя, когато той вече излизаше през вратата, и го дръпна в един ъгъл. Подпря се с ръка на стената над рамото на Шамрон и блокира пътя му за измъкване.

— Момчето готово ли е за това, Ари?

— Той не е момче, господин министър-председател, вече не.

— Знам, но ще може ли да се справи? Ще успее ли да убеди Радек да дойде тук?

— Четохте ли свидетелските показания на майка му?

— Да, и знам какво бих направил аз на негово място. Опасявам се, че бих пусал куршум в мозъка на това копеле, както Радек е направил с толкова много хора, и бих приключил работата.

— Според вас ще бъде ли справедлива такава постъпка?

— Има правосъдие на цивилизованите хора, онзи вид правосъдие, което се раздава в съдебните зали от мъже, облечени в тоги, но има и правосъдие на пророците. *Божие* правосъдие. Как би могъл някой да въздаде правосъдие за толкова чудовищни

престъпления? Какво наказание би било съизмеримо? Доживотна присъда? Безболезнена екзекуция?

— Истината, господин министър-председател. Понякога най-доброто възмездие е истината.

— А ако Радек не приеме сделката?

Шамрон сви рамене.

— Ще ми дадете ли инструкции?

— Не желая друга афера *Демянюк*^[3]. Не искам показан съдебен процес за холокоста, който да се превърне в международен медиен цирк. Би било по-добре Радек просто да изчезне.

— Да изчезне ли, господин министър-председател?

Премиерът въздъхна тежко в лицето на Шамрон.

— Сигурен ли си, че това е *той*, Ари?

— О, няма никакво съмнение!

— Тогава, ако възникне необходимост, премахнете го.

Шамрон погледна към краката си, но видя само издутия корем на министър-председателя.

— Нашият Габриел се нагърбва с тежко бреме. Опасявам се, че върнах нещата в 1972 година. Той не се е кандидатира за екзекуторска работа.

— Ерих Радек е прехвърлил това бреме върху плещите му много преди вие да се появите, Ари. Сега Габриел има възможността да се раздели с част от него. Нека да изразя прямо желанието си. Ако Радек не се съгласи да дойде тук, кажи на царя на стрелбата да го убие и да остави кучетата да излечат кръвта му.

[1] Екзекутор (ивр.). — Б.пр. ↑

[2] Мир вам (ивр.). — Б.пр. ↑

[3] Джон Демянюк, украински имигрант в САЩ, обвинен, че е бил надзирател в концентрационни лагери по време на Втората световна война, бил депортиран в Израел и осъден на смърт. По-късно Върховният съд отменил присъдата поради недостатъчно доказателства. — Б.пр. ↑

30. ВИЕНА

Среднощ в Първи район, мъртвешко спокойствие, тишина, каквато може да има само във Виена, внушителна пустота. Круц я намираще за успокоителна. Чувството му не трая дълго. Макар и рядко, беше се случвало старецът да му телефонира вкъщи, но Манфред никога не бе измъкван посред нощ от леглото за среща. Той се съмняваше, че новините ще са добри.

Погледна по протежение на улицата и не видя нищо необичайно. Един поглед в огледалото за обратно виждане потвърди, че не е следен. Той излезе от колата и тръгна към портата на величествената къща от вулканичен камък, в която живееше старецът. На приземния етаж, зад спуснатите пердета, светеха лампи. На втория етаж бе запалена само една. Круц натисна звънеца. Имаше усещането, че е наблюдаван, бе нещо почти недоловимо — като дъх в тила. Той погледна през рамо. Нищо.

Протегна отново ръка към звънеца, но преди да успее да го натисне, прозвуча бръмчене и електрическата ключалка се отключи. Манфред бутна портата и пресече предния двор. Докато стигне до портика, входната врата се отвори и на прага застана едър мъж с откопчано сако и разхлабена вратовръзка. Той не направи опит да скрие презраменния кобур от черна кожа, в който имаше пистолет „Глок“. Круц не се обезпокои от гледката: добре познаваше мъжа. Беше бившият полицай Клаус Халдер. Именно Круц го бе наел да работи като бодигард на стареца. Обикновено Халдер придружаваше стария само когато той излизаше или очакваше посетители в къщата. Неговото присъствие в полунощ, както и телефонното позвъняване в дома на Манфред, не бе добър знак.

— Къде е той?

Халдер погледна безмълвно към пода. Круц разхлаби колана на шлифера си и влезе в кабинета на стареца, Фалшивата стена бе отместена. Миниатюрната като капсула кабина на асансьора го очакваше. Той влезе вътре и като натисна бутона, бавно пое надолу. След няколко секунди вратите се отвориха, разкривайки малка

подземна стая, декорирана в пастелножълто и златисто в съответствие с бароковия вкус на стареца. Американците я бяха построили за него, за да може да провежда всякакви срещи без страх, че руснаците го подслушват. Те бяха построили и тунела, до който се стигаше през блиндирана врата от неръждаема стомана с шифрова брава. Круц бе един от малцината във Виена, който знаеше къде води тунелът и кой бе живял в къщата на другия му край.

Старецът седеше до малка масичка с питие пред себе си. Манфред позна, че е притеснен, защото въртеше чашата: две завъртания надясно, две наляво. Дясно, дясно, ляво, ляво. „Странна привичка — помисли си Круц. — Дяволски заплашителна“. Той смяташе, че възрастният мъж я беше придобил през някакъв предишен живот, в друг свят. В ума му изникна картина: руски комисар, окован към маса за разпит; старецът, седящ от другата страна, облечен в черно от глава до пети, върти своето питие, втренчил в жертвата си бездънните си сини очи. Манфред почувства как сърцето му трепна. Клетите копелета вероятно са си казвали всичко още преди нещата да загрубеят.

Старецът погледна нагоре и въртенето спря. Студените му очи се спряха на ризата на Круц. Той сведе поглед и видя, че копчетата му бяха закопчани неправилно. Беше се обличал на тъмно, за да не събуди жена си. Възрастният мъж посочи един стол. Манфред оправи ризата си и седна. Въртенето започна отново: две завъртания надясно, две наляво. Дясно, дясно, ляво, ляво.

Той заговори без поздрав и предисловия. Сякаш подхващаше отново разговор, прекъснат от почукване на вратата.

— През изминалите седемдесет и два часа — каза старецът — са били направени два опита за покушение срещу израелеца: първият в Рим, вторият в Аржентина. За съжаление, той е оцелял и при двата. В Рим очевидно е бил спасен от намесата на негов колега от израелските разузнавателни служби. В Аржентина нещата са били по-сложни. Налице са доказателства, които навеждат на мисълта, че в случая са били замесени американците.

Естествено Круц имаше въпроси. При нормални обстоятелства щеше да държи езика си зад зъбите и да изчака старецът да изкаже мнението си. Сега, трийсет минути след като бе изкаран от леглото си, той изневери на обичайното си търпение.

— Какво е правил израелецът в Аржентина?

Лицето на Фогел сякаш замръзна и ръката му застина. Круц бе прекрачил линията — линията, която разделяше това, което знаеше за миналото на стареца, и онова, което никога нямаше да научи. Той почувства как сърцето му се сви от напрежение под втрещения поглед. Не всеки ден човек успяваше да ядоса мъж, способен да организира два опита за покушение в две страни, отдалечени на седемдесет и два часа път една от друга.

— Не е необходимо да знаеш *защо* израелецът е бил в Аржентина или дори, че изобщо е бил там. Това, което трябва да знаеш, е, че тази работа взе опасен обрат. — Въртенето се поднови. — Както обикновено, американците знаят всичко. Моята истинска самоличност, какво съм правил по време на войната. Нищо не бе скрито от тях. Те бяха съюзници. Работехме заедно във великия кръстоносен поход срещу комунистите. В миналото винаги разчитах на тяхната дискретност — не от чувство за лоялност към мен, разбира се, а просто от страх да не изпаднат в неудобно положение. Не си правя илюзии, Манфред. За тях аз съм като проститутка. Те се обърнаха към мен, когато бяха самотни и в нужда, но сега, когато Студената война свърши, аз съм като жена, която биха предпочели да забравят. И ако днес си сътрудничат по някакъв начин с израелците... — Той не довърши мисълта си. — Разбираш ли какво имам предвид, Манфред?

Круц кимна.

— Предполагам, че знаят за Петер.

— Те знаят *всичко*. Притежават властта да унищожат мен и сина ми, но само ако са решени да понесат болката от самонанесената рана. Навремето бях напълно сигурен, че никога няма да предприемат нещо срещу мен. Сега не съм толкова уверен.

— Какво искаш да направя?

— Дръж израелското и американското посолство под постоянно наблюдение. Прикрепи по един наблюдаващ към всеки известен служител от разузнавателните служби. Дръж под око летищата и гарите. Свържи се и с твоите информатори във вестниците. Те могат да прибегнат към пускането на дискредитираща информация в пресата. Не искам да ме сварят неподготвен.

Круц сведе очи към масата и видя собственото си отражение върху полираната повърхност.

— А когато министърът ме попита защо съм отделил толкова много ресурси за американците и израелците? Какво да му обясня?

— Трябва ли да ти напомням какво е заложено на карта, Манфред? Какво ще кажеш на твоя министър си е твоя работа. Просто го направи! Няма да позволя Петер да загуби изборите. Разбираш ли ме?

Круц погледна към безмилостните сини очи и видя отново мъжа, облечен от глава до пети в черно. Той затвори очи и кимна.

Старецът вдигна чашата до устните си и преди да отпие, се усмихна. Усмивката му бе любезна колкото внезапна пукнатина на прозоречно стъкло. Той бръкна в горния джоб на жилетката си, извади едно листче и го хвърли върху масичката. Младият мъж му хвърли поглед, когато спря да се върти, после вдигна очи.

— Какво е това?

— Телефонен номер.

Инспекторът не докосна листчето.

— Телефонен номер?

— Човек никога не знае как може да се разреши подобна ситуация. Може да се наложи да се прибегне към насилие. Напълно възможно е да не съм в състояние да наредя подобни мерки. В такъв случай, Манфред, отговорността ще падне върху теб.

Круц взе листчето и го вдигна високо между палеца и показалеца си.

— Ако набера този номер, кой ще отговори?

Старецът се усмихна.

— Насилието.

31. ЦЮРИХ

Хер Кристиан Цигерли, координатор за специални събития в грандхотел „Долдер“, беше голяма работа, както и самият хотел — изпълнен с достойнство и важност, решителен и скромнен, мъж, който се радваше на своето високо положение в обществото, защото то му позволяваше да гледа другите отвисоко. Той също така бе човек, който не обичаше изненадите. По правило хер Цигерли изискваше да има седемдесет и две часова предизвестие за специални резервации и конференции, но когато „Хелер Ентърпрайзис енд Систех Уайърлис“ изрази желание да проведе своите последни преговори по сливането в „Долдер“, той се съгласи да се откаже от предизвестията в замяна на 15 процента надценка. Хер Цигерли можеше да е сговорчив, когато поискаше, но сговорчивостта, както и всичко друго в „Долдер“, се постигаше с извънредна цена.

Фирмата „Хелер Ентърпрайзис“ беше заинтересованата, така че тя трябваше да уреди резервацията — разбира се, не самият старец Рудолф Хелер, а блестящата му лична асистентка, италианка, която се представи като Елена. Хер Цигерли бе склонен бързо да си съставя мнение за хората. Той би ви казал, че всеки хотелиер е безценен като времето. По принцип хер Цигерли не обичаше италианците и агресивната и придирчива Елена бързо си спечели висок рейтинг в дългия му списък с непопулярни клиенти. Тя говореше високо по телефона — углавно престъпление по негова преценка, и сякаш вярваше, че самият акт на харчене на големи суми от парите на нейния работодател ѝ дава правото на специални привилегии. Жената като че ли добре познаваше хотела — странно, защото хер Цигерли, който имаше памет като картотека, не можеше да си спомни някога тя да е била гост на „Долдер“ — и бе мъчително точна в изискванията си. Тя поиска четири съседни стаи близо до терасата, гледаща към игрището за голф, с хубав изглед към езерото. Когато Цигерли я уведоми, че това е невъзможно: две плюс две или три плюс една — да, но не и четири последователни, — италианката попита дали могат да преместят гостите на хотела, за да настанят нея. „Съжалявам — бе отвърнал

хотелиерът, — в «Долдер» нямаме обичая да превръщаме гостите си в бежанци“. Най-накрая тя се съгласи на три съседни стаи и четвърта по-надолу по коридора.

— Делегациите ще пристигнат утре, в два часа следобед — каза жената. — Биха желали лек работен обяд. — Последваха още десет минути в препирни за това от какво да се състои „лекият работен обяд“.

Когато менюто бе уточнено, тя му постави още едно искане. Щяла да пристигне четири часа преди делегациите, придружена от началника на охраната на „Хелер“, за да провери стаите. След като приключела проверката, никой от хотелския персонал нямало да влиза в тях, освен ако не е придружен от охраната на „Хелер“. Хер Цигерли въздъхна тежко и се съгласи, после затвори телефона и като заключи вратата на кабинета си, изпълни серия дихателни упражнения, за да се успокои.

Денят на преговорите се оказа сив и студен още от сутринта. Величествените стари кули на „Долдер“ се забиваха в пелената на ледената мъгла, а гладкият асфалт на алеята за коли отпред блестеше като полиран черен гранит. Хер Цигерли стоеше на пост във фойето, точно зад искрящите стъклени врати, с разкрячени крака, опънати край тялото ръце, готов за битка. „Тя ще закъснее — помисли си той. — Те винаги закъсняват. Ще има нужда от още стаи. Ще иска да промени менюто. Ще бъде напълно ужасна“.

Черен мерцедес плавно влезе в алеята и спря пред входа. Хер Цигерли хвърли дискретен поглед към ръчния си часовник. Точно десет часът. Впечатляващо. Портиерът отвори задната врата на колата и оттам се показва черен ботуш — марка „Бруно Мали“, отбеляза хотелиерът, — последван от хубаво коляно и стройно бедро. Хер Цигерли се повдигна леко на пръсти и приглади косата върху плешивото си теме. Беше виждал много красиви жени да преминават през прочутия вход на „Долдер“, но малко го бяха правили с толкова грация и стил, както прекрасната Елена от „Хелер Ентърпрайзис“. Тя имаше буйна кестенява коса, хваната с шнола на тила, и кожа с цвят на мед. Кафявите ѝ очи бяха изпъстрени със златисти точки и сякаш станаха още по-искрящи, когато се здрависа с него. Гласът ѝ — толкова висок и претенциозен по телефона — сега беше мек и

вълнуващ, какъвто бе и италианският ѝ акцент. Тя пусна ръката му и се обърна към своя сериозен спътник.

— Хер Цигерли, това е Оскар. Той осигурява охраната.

Очевидно Оскар нямаше фамилно име. „Не му и трябва“ — помисли си Цигерли. Имаше атлетична фигура, косата му бе червеникаво-руса, а широките му скули бяха покрити с лунички. Опитен наблюдател на човешкото поведение, хер Цигерли откри нещо познато в Оскар. Нещо земляшко, ако щете. Можеше да си го представи преди два века, облечен като планинец, как крачи тежко по някоя пътека през Шварцвалд. Както всички добри охранители, Оскар остави очите му да говорят, а те казаха на хер Цигерли, че гори от нетърпение да се залови за работа.

— Ще ви покажа стаите — рече хотелиерът. — Моля, последвайте ме.

Той реши да ги заведе горе по стълбите, вместо с асансьора. Те бяха един от най-изящните атрибути на „Долдер“, а и Оскар Планинеца не изглеждаше от хората, които обичат да чакат асансьори, когато има стъпала за изкачване. Стаите бяха на четвъртия етаж. Като стигнаха на площадката, Оскар протегна ръка за електронните ключове.

— Ние ще продължим нататък, ако нямате нищо против. Не е нужно да ни показвате вътрешността на стаите. Всички сме били в хотели и по-рано. — Разбиращо смигване, сърдечно потупване по ръката. — Само ни покажете посоката. Ние ще се оправим.

„Наистина ще го направите“ — помисли си Цигерли. Оскар беше мъж, който внушаваше доверие у другите мъже. В жените също, подозираше хотелиерът. Зачуди се дали възхитителната Елена — той вече бе започнал да мисли за нея като за *неговата* Елена — бе едно от завоеванията на Оскар. Постави електронните ключове в отворената длан на атлета и им показа пътя.

Хер Цигерли беше човек с много максими. „Тихият клиент е доволен клиент“ — бе една от най-любимите му. Ето защо той изтълкува последвалата тишина на четвъртия етаж като доказателство, че Елена и нейният приятел Оскар са доволни от стаите. Това, на свой ред, зарадва хер Цигерли. Сега му харесваше да прави Елена щастлива. Докато си вършеше работата през остатъка от сутринта, тя остана в ума му, както следата от парфюма ѝ по ръката му. Откри, че копнее за

някакъв проблем, някакво глупаво оплакване, което щеше да наложи обсъждане с нея. Но нямаше нищо, само тишина на доволство. Сега тя имаше своя Оскар. Нямаше нужда от координатора на специалните събития в най-представителния европейски хотел. Хер Цигерли отново бе свършил работата си *твърде* добре.

Той не ги чу, нито видя до два часа следобед, когато те слязоха във фоайето, сформирайки невероятен екип за посрещането на пристигащите делегации. Сега пред централния вход се вихреше сняг. Цигерли вярваше, че противното време само ще подчертае привлекателността на стария хотел — спасителен пристан от бурята, както самата Швейцария.

Първата лимузина спря на алеята и остави двама пътници. Единият беше самият хер Рудолф Хелер — дребен възрастен мъж, облечен в скъп тъмен костюм и сребриста вратовръзка. Неговите леко затъмнени очила подсказваха за проблеми с очите, а енергичната му, припряна походка оставяше впечатлението, че независимо от напредналата му възраст, той е човек, който може да се грижи за себе си. Хер Цигерли го приветства с добре дошъл в „Долдер“ и стисна подадената му ръка. Тя сякаш бе направена от камък.

Хелер бе съпроводен от неприветливия хер Кепелман. Той може би бе с около двацет и пет години по-млад от Хелер, с късо подстригана, прошарена на слепоочията коса и зелени очи. Хер Цигерли бе виждал полагаемата му се част от бодигардове в „Долдер“ и Кепелман със сигурност беше от този тип хора. Спокоен, но бдителен, тих като църковна мишка, стабилен и силен. Смарагдовозелените му очи бяха ведри, но постоянно шареха. Хотелиерът погледна към Елена и видя, че погледът ѝ е насочен към хер Кепелман. Може би грешеше за Оскар. Може би мълчаливият Кепелман беше най-щастливият мъж на света.

Американците пристигнаха след това: Брад Кантуел и Шелби Съмърсет, съответно главен изпълнителен директор и директор по производствените въпроси на „Систех Комюникейшънс, Инк.“ от Рестън, Вирджиния. От тях се излъчваше свършена изисканост, каквато хотелиерът не бе свикнал да вижда у американци. Те не бяха много дружелюбни, нито говореха високо по мобилни телефони, когато влязоха във фоайето. Кантуел говореше немски толкова добре, колкото и хер Цигерли, и избягваше да гледа събеседника си в очите.

Съмърсет беше по-любезният от двамата. Поизносеното синьо сако и леко смачканата раирана вратовръзка, както и провлеченият говор на висшата класа, го определяха като колежанин от източните щати.

Хер Цигерли каза няколко приветствени слова и се оттегли безшумно. Това бе нещото, което правеше изключително добре. Докато Елена водеше групата към стълбището, той се вмъкна в кабинета си и затвори вратата. „Впечатляваща група мъже“ — помисли си хотелиерът. Очакваше много добри резултати от тази сделка. Собствената му роля в това начинание, колкото и малка да бе тя, беше изиграна прецизно и със спокойна компетентност. В днешния свят такива качества имаха малка стойност, но бяха крайъгълният камък в миниатюрното царство на хер Цигерли. Той подозираше, че мъжете от „Хелер Ентърпрайзис“ и „Систех Комюникейшънс“ вероятно се чувстваха по същия начин.

* * *

В Централен Цюрих, на тиха уличка близо до мястото, където буйните зелени води на река Лимат се вливаха в езерото, Конрад Бекер се приготвяше да затваря частната си банка в края на работния ден, когато телефонът на бюрото му деликатно избръмча. Технически погледнато, оставаха пет минути до приключване на работата, но той се изкуши да остави апарата да си звъни. От практиката си знаеше, че само проблемните клиенти телефонираат толкова късно следобед, а денят му и бездруго беше достатъчно труден. Въпреки това, като добър швейцарски banker, вдигна слушалката и машинално я приближи до ухото си.

— „Бекер и Пул“.

— Конрад, Шелби Съмърсет се обажда. Как си, по дяволите?

Бекер тежко преглътна. Съмърсет беше името на американеца от ЦРУ — или поне така се наричаше самият той. Банкерът силно се съмняваше, че това е истинското му име.

— Какво мога да направя за вас, господин Съмърсет?

— Като начало, зарежи формалностите, Конрад.

— А по главния въпрос?

— Можеш да слезеш до Талщрасе и да се качиш на задната седалка на сребристия мерцедес, който те чака там.

— И защо бих искал да направя това?

— Трябва да те видим.

— Къде ще ме отведе мерцедесът?

— На едно приятно местенце, уверявам те.

— Какво е изискването за облеклото?

— Бизнес костюмът ще свърши работа. И, Конрад?

— Да, господин Съмърсет?

— Не си и помисляй да се измъкнеш. Това е истинската сделка. Слез долу. Качи се в колата. Наблюдаваме те. Винаги те наблюдаваме.

— Колко успокояващо, господин Съмърсет — отговори bankerът, но линията вече бе прекъсната.

* * *

Двадесет минути по-късно, когато хер Цигерли стоеше на рецепцията, забеляза единия от американците — Шелби Съмърсет, да крачи нетърпеливо на алеята за коли отвън. Минута по-късно сребрист мерцедес намали на площадката и дребна плешива фигура изскочи от задната врата. Лъснати мокасини, марка „Бали“, устойчиво на куршуми дипломатическо куфарче. „Банкер“, помисли си Цигерли. Можеше да се обзаложи на заплатата си за това. Съмърсет се усмихна приятелски на новодошлия и здраво го тупна по рамото. Въпреки топлото посрещане, дребният мъж изглеждаше така, сякаш го водеха на собствената му екзекуция. Все пак хер Цигерли сметна, че преговорите ще минат добре. Финансистът бе дошъл.

* * *

— Добър ден, хер Бекер. За мен е удоволствие да ви видя. Аз съм Хелер. Рудолф Хелер. Това е моят съдружник — господин Кепелман. Онзи мъж там е нашият американски партньор Брад Кантуел. Очевидно вие и господин Съмърсет вече се познавате.

Банкерът примигна бързо няколко пъти, после спря малките си хитри очички на Шамрон, като че се опитваше да пресметне чистата му стойност. Той държеше дипломатическото си куфарче пред слабините си, сякаш в очакване на предстоящо нападение.

— Моите съдружници и аз сме в процес на формиране на смесена компания. Проблемът е, че не можем да го направим без вашата помощ. За това са bankerите, нали, господин Бекер? Да помагат за стартирането на големи начинания? Да помагат на хората да реализират мечтите и потенциала си?

— Зависи от сделката, хер Хелер.

— Разбирам — отвърна с усмивка Шамрон. — Например преди много години група мъже е дошла при вас. Немци и австрийци. Те също са пожелали да поставят началото на голямо начинание. Поверили са ви значителна сума пари и са ви овластили да я увеличите още повече. Справили сте се изключително добре. Превърнали сте я в планина от пари. Предполагам, спомняте си тези мъже? Предполагам също така, че знаете откъде са дошли техните пари?

Погледът на швейцарския banker замръзна. Беше преценил стойността на Шамрон.

— Вие сте израелец, нали?

— Предпочитам да мисля за себе си като за гражданин на света — отговори Шамрон. — Живея на много места, говоря езиците на много държави. Лоялността ми, както и бизнес интересите ми, не познава граници. Като швейцарец, сигурен съм, можете да разберете моята гледна точка.

— Разбирам я — каза Бекер, — но не ви вярвам.

— А ако бях от Израел? — попита Шамрон. — Това щеше ли да повлияе на вашето решение?

— Да.

— Как така?

— Защото не харесвам израелците — отговори bankerът откровено, — нито евреите.

— Съжалявам да го чуя, хер Бекер, но човек има право на собствено мнение и аз няма да ви се сърдя за това. Никога не позволявам на политиката да застава на пътя на бизнеса. Имам нужда от помощ за моето начинание, а вие сте единственият, който може да ми помогне.

Бекер повдигна насмешливо вежди.

— Какво точно е естеството на това начинание, хер Хелер?

— То е доста просто, наистина. Искам да ми помогнете да отвлека един от вашите клиенти.

— Мисля, хер Хелер, че *начинанието*, което предлагате, би било в нарушение на швейцарския закон за банковата тайна, както и на още няколко други закона.

— Тогава, предполагам, ще трябва да запазите в тайна вашето участие.

— А ако откажа да сътруднича?

— Тогава ще бъдем принудени да разкажем на света, че сте били banker на убийци, че съхранявате два и половина милиарда долара, плячкосани при холокоста. Ще насъскаме копоите на Световния еврейски конгрес срещу вас. Вие и вашата банка ще бъдете разорени, когато те приключат с вас.

Швейцарският banker хвърли умолителен поглед към Шелби Съмърсет.

— Имахме споразумение.

— Все още го имаме — отвърна провлечено дългурестият американец, — но основните положения на сделката се промениха. Вашият клиент е много опасен човек. Трябва да се вземат мерки за неговото неутрализиране. Нуждаем се от теб, Конрад. Помогни ни да оправим тази бъркотия. Да направим добро заедно.

Банкерът забарабани с пръсти по дипломатическото си куфарче.

— Прав сте. Той е опасен човек и ако ви помогна да го отвлечете, може да изкопая собствения си гроб.

— Ние ще те подкрепим, Конрад. Ще те защитим.

— А какво ще стане, ако основните положения на сделката отново се променят? Тогава кой ще ме защити?

Шамрон се намеси:

— Вие е трябвало да получите ето милиона долара при окончателното разпределяне на сумите от сметката. Сега няма да има такова разпределяне, защото ще дадете всичките пари на мен. Ако ни сътрудничите, ще ви оставя да задържите половината от сумата, която е трябвало да получите. Предполагам, че можете да смятате, хер Бекер?

— Мога.

— Петдесет милиона долара е повече от това, което заслужавате, но аз съм готов да ви ги дам, за да спечеля вашето сътрудничество за тази работа. Човек може да си купи сигурност с петдесет милиона.

— Искам това писмено, с гаранционно писмо.

Шамрон поклати тъжно глава, сякаш да каже, че има някои неща: *И вие трябва да го знаете по-добре от всекиго, скъпи дружже*, — които не се записват.

— Какво искате от мен? — попита Бекер.

— Ще ни помогнете да проникнем в неговия дом.

— Как?

— Ще кажете, че трябва да го видите спешно относно някои аспекти на сметката. Може би някои документи се нуждаят от подпис или пък за уточняване на окончателни подробности по подготовката за ликвидация и прехвърляне на авоарите.

— И след като вляза в къщата?

— Вашата работа приключва. След това нещата ще поеме новият ви помощник.

— Новият ми помощник?

Шамрон погледна към Габриел.

— Може би е време да представим хер Бекер на новия му партньор.

* * *

Той беше човек с много имена и самоличности. Хер Цигерли го познаваше като Оскар, шефа на охраната на „Хелер“. Хазяинът на квартирата му в Париж го познаваше като Венсан Лафон — писател на свободна практика с бретонски произход, който прекарваше повечето време в пътуване. В Лондон го знаеха като Клайд Бриджис — европейски маркетингов директор на неизвестна канадска фирма за софтуер. В Мадрид той беше германец, финансово независим и с неспокойна душа, който пропиляваше часове наред по кафенета и барове и пътуваше, за да се отърве от скуката.

Истинското му име беше Узи Навот. В ивритския речник на израелските тайни служби Навот беше *катса* — оперативен агент под прикритие и генералщабен офицер. Територията му бе Западна

Европа. Владеещ внушителен брой езици и въоръжен с измамен чар и пагубна арогантност, Навот беше проникнал в палестинските терористични групи и бе вербувал агенти в арабските посолства, разпръснати по целия континент. Той имаше източници в почти всички европейски разузнавателни служби и ведомства по сигурността и ръководеше голяма мрежа от *sayanim* — доброволни помощници, вербувани сред местните еврейски общности. Навот винаги можеше да разчита да получи най-хубавата маса в салона за скара в „Риц“ в Париж, защото оберкелнерът беше платен информатор, както и началникът на обслужващия персонал.

— Конрад Бекер, запознайте се с Оскар Ланге.

Банкерът остана неподвижен задълго, сякаш внезапно бе превърнат в бронзова статуя. След това умните му малки очички се спряха на Шамрон и той вдигна ръце въпросително.

— Какво трябва да правя с него?

— Вие ще ни кажете. Нашият Оскар е много добър.

— Може ли да изиграе ролята на адвокат?

— С правилна подготовка би могъл да изиграе и ролята на майка ви.

— Колко дълго трябва да продължи този маскарад?

— Пет минути, а може и по-малко.

— Когато сте с Лудвиг Фогел, пет минути могат да ви се сторят цяла вечност.

— Така съм чувал и аз — каза Шамрон.

— А какво ще правим с Клаус?

— Клаус?

— Бодигардът на Фогел.

Шамрон се усмихна. Съпротивата бе приключила Швейцарският банкиер се бе присъединил към екипа. Сега той полагаше клетва за вярност към знамето на хер Хелер и неговото благородно начинание.

— Той е професионалист — продължи Бекер. — Бил съм в къщата половин дузина пъти, но винаги щателно, ме обискира и ме кара да отворя куфарчето си. Така че, ако смятате да внесете оръжие в къщата...

Шамрон го прекъсна:

— Нямаме намерение да внасяме оръжие в къщата.

— Клаус винаги е въоръжен.

— Сигурен ли сте?

— С глок, мисля. — Банкерът потупа лявата страна на гърдите си. — Носи го точно тук. Не полага старания да го крие.

— Чудесна подробност, хер Бекер.

Банкерът прие комплимента с леко кимване: *Подробностите са моят бизнес, хер Хелер.*

— Простете за нахалството ми, хер Хелер, но как всъщност се отвлича някой, който е пазен от бодигард, ако този бодигард е въоръжен, а похитителят не е?

— Хер Фогел ще напусне къщата си доброволно.

— Доброволно отвличане? — възкликна невярващо Бекер. — Уникално! И как ще убедите човек да се остави да го отвлекат доброволно!

Шамрон скръсти ръце.

— Просто вкарайте Оскар в къщата и оставете останалото на нас.

32. МЮНХЕН

Това беше стар жилищен блок в красивия малък квартал Лехел, с дворна врата към улицата и преден вход, в който се влизаше от спретнат вътрешен двор. Асансьорът бе капризен и нестабилен и те в повечето случаи просто се качваха по спираловидното стълбище до третия етаж. Мебелировката бе безлична като в хотелските стаи. В спалнята имаше две легла, а диванът във всекидневната беше разтегателен. В килера за багаж стояха четири допълнителни походни легла. Кухненският килер бе зареден с дълготрайни храни, а в шкафовете имаше съдове и прибори за осем души. Прозорците на всекидневната гледаха към улицата, но щорите от тъмен плат стояха спуснати през цялото време, така че в апартамента като че ли постоянно беше нощ. Телефоните нямаха звънци. Вместо това бяха снабдени с червени лампички, които светваха, за да сигнализират повикване отвън.

По стените на всекидневната бяха накачени карти: Централна Виена, община Виена, Източна Австрия, Полша. На стената срещу прозорците висеше голяма карта на Централна Европа, която показваше целия път за бягството — от Виена до брега на Балтийско море. Шамрон и Габриел бяха поспорили за кратко за цвета, преди да се спрат на червения. От разстояние той изглеждаше като кървава река — точно както Шамрон искаше да изглежда, — река от кръв, която бе изтекла от ръцете на Ерих Радек.

В апартамента говореха само на немски. Шамрон бе наредил така. Радек се назоваваше само и единствено Радек; Шамрон не искаше да го нарича с името, което той си бе купил от американците. Ари бе издал и други заповеди. Това беше операция на Габриел и затова той трябваше да ръководи шоуто. Именно Габриел на немски, с берлинския акцент на майка си, инструктиреше екипите, той преглеждаше докладите от наблюденията от Виена и пак той вземаше окончателните решения по операцията.

През първите няколко дни Шамрон се мъчеше да влезе в ролята си на помощник, но тъй като доверието му в Габриел нарасна, реши, че

е по-добре да остане на заден план. Въпреки това всеки агент, минаващ през тайната квартира, забелязваше мрачното настроение, което го бе обзело. Той сякаш никога не спеше. Стоеше пред картите с часове или седеше до кухненската маса в тъмнината, палейки цигара от цигара — като човек, борещ се с гузната си съвест.

— Прилича на умиращ пациент, който планира собственото си погребение — отбеляза Оед, немскоговорещият агент ветеран, когото Габриел бе избрал да шофира колата за бягството. — И ако отиде в ада, ще гравират това на надгробната му плоча точно под звездата на Давид.

При идеалните обстоятелства такава операция щеше да отнеме седмици планиране. Габриел разполагаше само с дни. Операцията „Божи гняв“ го беше подготвила добре. Терористите от „Черният септември“ бяха в постоянно движение, появявайки се и изчезвайки с вбесяваща честота. Когато някой бъдеше локализиран и идентифициран със сигурност, ударният отряд предприемаше светкавична акция. Екипите за наблюдение пристигаха на мястото, наемаха се коли и тайни квартири, планираха се пътища за бягство. Този богат запас от опит и знания служеше добре на Габриел в Мюнхен. Малцина агенти от разузнаването знаеха повече за бързото планиране и светкавичните удари от него и Шамрон.

Вечер те гледаха новините по немската телевизия. Изборите в съседна Австрия бяха приковали вниманието на германските наблюдатели. Мецлер се придвижваше напред. Тълпите по време на неговите предизборни срещи и преднината му в изборителните пунктове нарастваха всеки ден. Както изглеждаше, Австрия бе на ръба да направи немислимото — да избере канцлер от крайната десница. В мюнхенската тайна квартира Габриел и неговият екип се озоваха в странното положение да приветстват увеличаването на гласовете за Мецлер, защото без него техният достъп до Радек щеше да се затвори.

Неизменно, веднага след края на новините, Лев правеше проверка от булевард „Цар Саул“ и подлагаше Габриел на досаден кръстосан разпит относно събитията през деня. Това бе единственото време, когато Шамрон изпитваше облекчение, че не носи товара на командването на операцията. Габриел крачеше из стаята с телефон до ухото, като търпеливо отговаряше на всички въпроси на Лев. Понякога, ако светлината бе подходяща, Шамрон съзираше майката на Габриел

да крачи до него. Тя беше членът на екипа, който никога не споменаваше.

* * *

Един път дневно, обикновено в късния следобед, Габриел и Шамрон напуснаха тайната квартира, за да се поразходят в Английските градини. Сянката на Айхман бе надвиснала над тях. Габриел призна, че тя си е била там от самото начало. Появила се онази нощ във Виена, когато Макс Клайн му бе разказал историята за есесовския офицер, който Навремето убил дузина затворници в Биркенау, а сега с наслада пиел кафе всеки следобед в „Централ“. Въпреки това, до този момент Ари старателно бе отбягвал дори да спомене името ѝ.

Габриел бе чувал много пъти историята за залавянето на Айхман. В действителност Шамрон я бе използвал през септември 1972 година, за да го подтикне да се присъедини към екипа на „Божия гняв“. Версията, която Ари му разказа по време на тези разходки по алеите на Английските градини, засенчени от растящите от двете им страни дървета, беше по-детайлна от всяка друга, която Габриел бе чувал. Той знаеше, че това не бяха просто несвързани брътвежи на един старец, опитващ се да възкреси миналото. Шамрон никога не се хвалеше със своите успехи и издателите щяха да чакат напразно мемоарите му. Габриел знаеше, че той му разказва за Айхман с определена цел. *Аз извървах пътя, по който ти се каниш да тръгнеш — сякаш казваше старецът. — В едно друго време, на друго място, в компанията на други мъже, но има неща, които трябва да знаеш.* Понякога Габриел не можеше да се отърси от чувството, че се разхожда с Историята.

— Най-трудната част бе очакването на самолета за бягството ни. Бяхме като в капан в тайната квартира с онзи плъх. Някои от екипа не понасяха да го гледат. Трябваше да седя в стаята му нощ подир нощ и да го пазя. Бе завързан с вериги за желязното легло, облечен в пижама, с тъмни очила на очите. Беше ни строго забранено да разговаряме с него. Само следователят имаше това право. Не се подчиних на тази заповед. Разбираш ли, трябваше да знам. Как бе могъл този човек, на когото му прилошаваше, като видеше кръв, да убие шест милиона

души от моя народ? Моята майка и моя баща? Двете ми сестри? Попитах го защо е направил това. И знаеш ли какво ми отговори? Каза ми, че го е направил, защото това била работата му — неговата работа, Габриел, — сякаш той не беше нещо по-различно от банков чиновник или машинист.

По-късно, докато стояха до балюстрадата на извития мост, гледайки към потока, Шамрон продължи:

— Само веднъж ми се прииска да го убия, Габриел: когато се опита да ми каже, че не мразел еврейския народ, че всъщност го харесвал и му се възхищавал. За да ми покаже колко много обичал евреите, започна да рецитира нашата молитва: *Shema, Yisrael, Adonai Eloheinu, Adonai Echad!*^[1] Не понесох да слушам тези думи, излизащи от устата, която бе давала заповеди да бъдат избити шест милиона души. Натиснах лицето му с ръка, докато не млъкна. Той се затресе от конвулсии. Помислих, че съм станал причина да получи инфаркт. Попита ме дали ще го убия. Взе да ме умолява да не наранявам сина му. Този мъж, който бе изтръгвал деца от ръцете на родителите им и ги бе хвърлял в огъня, бе загрижен за собственото си дете, сякаш ние щяхме да направим като него, сякаш щяхме да убиваме деца.

А до покритата с резки дървена маса в пустата бирена градина сподели:

— Стараехме се да го убедим да дойде доброволно с нас в Израел. Той, разбира се, не се съгласи. Искаше да бъде изправен пред съда в Аржентина или Германия. Казах му, че това е невъзможно. По един или друг начин, той щеше да бъде съден в Израел. Рискувах кариерата си, като му позволих да пийне малко червено вино и да изпуши една цигара. Аз не пих с убиеца. Не можех. Уверих го, че ще му бъде дадена възможност да разкаже историята от своята гледна точка, че ще му бъде осигурен истински съд, с истинска защита. Той не си правеше илюзии за изхода на делото, но идеята, че ще може да се мотивира лично пред света, някак му допадна. Аз изтъкнах и факта, че поне ще има достойнството да знае, че ще умре — нещо, което е било отказано на милиони хора, крачели към стаите за събличане и газовите камери под музикалния съпровод на Макс Клайн. Айхман подписа документа, отбеляза датата като добър немски бюрократ и приключихме.

Габриел слушаше съсредоточено, с вдигната до ушите яка и мушнати в джобовете ръце. Шамрон насочи вниманието си от Айхман към Ерих Радек.

— Ти имаш предимство, защото веднъж си се срещнал с него лице в лице в кафе „Централ“. Аз бях виждал Айхман само отдалеч, докато наблюдавахме къщата му и планирахме отвличането му, но всъщност никога не бях говорил с него, нито дори стоял до него. Знаех точния му ръст, но не можех да си го представя. Имах, смътно понятие как би звучал гласът му, но в *действителност* не го познавах. Ти познаваш Радек, но за съжаление, той също знае нещичко за теб благодарение на Манфред Круц. Радек ще иска да узнае повече. Той ще се чувства незащитен и уязвим. Ще се опита да изравни силите, като ти задава въпроси. Ще иска да разбере защо го преследваш. При никакви обстоятелства не води с него нормални разговори. Запомни, Ерих Радек не е бил пазач в лагера или оператор на газова камера. Бил е офицер от СД, изпечен във воденето на разпити. Той ще се опита за последен път да използва тези си умения, за да избегне съдбата си. Не му помагай. Сега ти отговаряш за операцията. Той ще открие възможния пробив в системата.

Габриел погледна надолу, сякаш четеше думите, издълбани върху масата.

— В такъв случай защо Айхман и Радек заслужават съдебен процес — попита той най-накрая, — а палестинците от „Черният септември“ само отмъщение?

— От теб щеше да излезе чудесен учен по въпросите на Талмуда, Габриел.

— А ти избягваш отговора.

— Очевидно нашето решение да вземем на прицел терористите от „Черният септември“ до известна степен бе чисто отмъщение, но операцията бе нещо повече от това. Те представляваха постоянна заплаха. Ако не бяхме ги избили ние, те щяха да убият нас. Това беше война.

— Защо не ги арестувахме и изправихме пред съда?

— За да могат да водят своята пропаганда от банките на израелския съд? — Шамрон бавно поклати глава. — Те вече го бяха правили. — Вдигна ръка и посочи към кулата, издигаща се над Олимпийския парк. — Точно тук, в този град, пред камерите на целия

свят. Не беше наша работа да им осигуряваме още една възможност да оправдават избиването на невинни.

Шамрон отпусна ръка и се наведе през масата. Именно тогава сподели с Габриел желанието на министър-председателя. Дъхът му излизаше като ледена пара, докато говореше.

— Не искам да убивам стареца — каза Габриел.

— Той не е старец. Носи дрехи на стар човек и се крие зад лицето на старец, но все още е Ерих Радек — чудовището, което е убило дузина мъже в Аушвиц, защото те не са могли да разпознаят пиесата на Брамс. Чудовището, което е застреляло две момичета край пътя в Полша, защото не са пожелали да отрекат зверствата в Биркенау. Чудовището, което е отворило гробовете на милиони хора и е подложило телата им на последно унижение. Старческата немощ не оправдава такива грехове.

Габриел вдигна очи и срещна настойчивия поглед на Шамрон.

— Знам, че е чудовище. Само че не желая да го убивам. Искам светът да узнае какво е извършил този мъж.

— Тогава се подготви да водиш битка с него. — Ари погледна ръчния си часовник. — Ще доведе някой да ти помогне да се приготвиш. Всъщност той трябва скоро да пристигне.

— Защо ми го съобщаваш чак сега? Мислех, че аз съм този, който взема всички решения, свързани с операцията.

— Така е — отговори Шамрон. — Но понякога се налага да ти показвам пътя. Ето затова са старите хора.

* * *

Нито Габриел, нито Шамрон вярваха в предвестници или в поличби. В противен случай начинът, по който Моше Ривлин бе доведен от „Яд Вашем“ в тайната квартира в Мюнхен, щеше да хвърли сянка на съмнение в способността на екипа да се справи с предстоящата задача.

Шамрон искаше да се подходи кротко към Ривлин. За съжаление, от булевард „Цар Саул“ бяха поверили работата на двама новобранци от Академията, и двамата с вид на сефаради^[2]. Те решили да установят контакт с Ривлин, докато се прибирал от „Яд Вашем“ към жилището

си близо до пазара Йехуда. Ривлин, който бе израсъл в бруклинския квартал Бенсънхърст и все още бе нащрек, когато вървеше по улиците, бързо забелязал, че го следят двама мъже с кола. Той предположил, че са терористи камикадзе от „Хамас“ или двойка улични бандити. Когато колата се изравнила с него и единият пътник помолил да поговорят, Ривлин се втурнал да бяга на зигзаг. За всеобща изненада, тантурестият архивар се оказал неуловима плячка и избягал от своите преследвачи за няколко минути, преди най-накрая да бъде притиснат до стената на улица „Бен Йехуда“ от двамата агенти на Службата.

Той пристигна в тайната квартира в Лехел късно същата вечер, като носеше два куфара, пълни с издирени материали, и готов да се кара относно начина, по който е бил задържан.

— Как очаквате да отвлечете човек като Ерих Радек, ако не можете да хванете един дебел архивар? Хайде — каза той, като дръпна Габриел да се уединят в задната спалня, — имаме да проучим много материали, но разполагаме с малко време.

* * *

На седмия ден Ейдриън Картър дойде в Мюнхен. Беше сряда и той пристигна в тайната квартира надвечер, когато здрачът преминаваше в мрак. В джоба на палтото му, марка „Бърбъри“, все още бе паспортът с името Брад Кантуел. Габриел и Шамрон тъкмо се връщаха от разходка в Английските градини и бяха опаковани с шапки и шалчета. Габриел беше разпратил останалите членове от екипа на окончателните им позиции, така че в квартирата нямаше друг персонал на Службата. Беше останал само Ривлин. Той посрещна заместник-директора на ЦРУ бос и с измъкната от панталона риза, представяйки се като Яков. Архиварят бе успял да се приспособи добре към дисциплината, наложена за операцията.

Габриел направи чай. Картър откопча палтото си и тръгна замислено да обиколи апартамента. Той прекара дълго време пред картите. Вярваше в тях. Картите никога не лъжеха. Те никога не ти казваха онова, което смятаха, че *искаш* да чуеш.

— Харесва ми това, което сте направили с това място, хер Хелер. — Картър най-сетне свали палтото си. — Неомодернистична

мръсотия. И миризмата. Сигурен съм, че ми е позната. Ако не се лъжа, идва от Винервалд, който е на една пряка оттук.

Габриел му подаде чаша чай, от чийто ръб още висеше връвчицата на пакетчето.

— Защо си тук, Ейдриън?

— Помислих си, че бих могъл да прескоча дотук и да видя дали не мога да помогна.

— Глупости.

Картър отстрани една троха от дивана и тежко се отпусна, подобно на търговец в края на дълго и безполезно пътуване.

— Честно да си кажа, тук съм по заповед на шефа. Изглежда, го е обхванала сериозна предоперативна треска. Струва му се, че двамата седим на един клон, а вие, момчета, държите триона. Той иска и Управлението да бъде включено.

— Коего ще рече?

— Иска да знае плана на играта.

— Ти го знаеш, Ейдриън. Изложих го пред теб още във Вирджиния. Той не е променен.

— Знам плана само в общи линии — отговори Картър. — Сега бих искал да се запозная с детайлите.

— Искаш да кажеш, че твоят директор желае да прегледа плана и да го разпише?

— Нещо такова. Иска също да стоя на страничната линия с Ари, когато той се задвижи.

— А ако му кажем да върви по дяволите?

— Бих предположил, че има петдесет процента вероятност някой да подшушне предупреждение в ухото на Ерих Радек и вие ще го изпуснете. Играй честно с директора ми, Габриел. Това е единственият начин да докопаш Радек.

— Готови сме да действаме, Ейдриън. Сега не е време за полезни съвети от седмия етаж.

Шамрон седна до Картър.

— Ако твоят директор има капка ум в главата си, ще стои колкото се може по-настрани от това.

— Опитах се да му го обясня — не точно с тези думи, но с близки до тях. Той обича да се мисли за нещо като действен и авторитарен тип. Винаги в час с това, което се случва в компанията.

Опитва се да ръководи Управлението по същия начин. Както ти е известно, той е и приятел на президента. Ако се опълчиш срещу него, ще позвъни в Белия дом и всичко ще приключи.

Габриел погледна към Ари, който стисна зъби и кимна. Картър получи исканите сведения. Шамрон остана седнал няколко минути, но скоро се изправи и закрачи из стаята подобно на главен готвач, чиито тайни рецепти са били предоставени на конкурент от другия край на улицата. Когато всичко приключи, американецът дълго пали лулата си.

— На мен ми се струва, господа, че сте готови — каза той. — Какво чакате? Ако бях на ваше място, щях да задействам плана, преди моят деен директор да реши, че иска да участва в отвличащия екип.

Габриел се съгласи, вдигна телефона и набра Узи Навот в Цюрих.

[1] Началото на староеврейската молитва „Шема Израил“: Чуй, о, Израил: Йехова, нашият Бог, е единственият Господ! (явр.) — Б.пр. ↑

[2] Евреи от Испания и Португалия. — Б.пр. ↑

33. ВИЕНА • МЮНХЕН

Клаус Халдер почука тихо на вратата на кабинета. Гласът отвътре му разреши да влезе. Той отвори вратата и видя стареца да седи в полумрака, с вперени в примигващия екран на телевизора очи: митинг на Мецлер този следобед в Грац, благоговеещи тълпи, разговори, въртящи се вече около състава на кабинета му. Старият мъж изключи телевизора и обърна сините си очи към бодигарда. Халдер погледна към телефона. Зелената светлина примигваше.

— Кой е?

— Хер Бекер се обажда от Цюрих.

Старецът вдигна слушалката.

— Добър вечер, Конрад.

— Добър вечер, хер Фогел. Съжалявам, че ви безпокоя толкова късно, но се опасявам, че въпросът не търпи отлагане.

— Има ли някакъв проблем?

— О, не, тъкмо обратното. Имайки предвид последните новини от Виена, реших да ускоря подготовката и да действам, сякаш победата на Петер Мецлер е свършен факт.

— Мъдър ход, Конрад.

— И аз сметнах, че ще се съгласите. Имам няколко документа, които трябва да подпишете. Помислих си, че ще е най-добре да започнем този процес сега, отколкото да чакаме последния момент.

— Какви документи?

— Моят адвокат ще ви обясни по-добре от мен. Ако ви устройва, бих искал да дойда във Виена, за да се срещнем. Няма да отнеме повече от няколко минути.

— Какво ще кажете за петък?

— Петък е добре, стига да е в късния следобед. Имам среща сутринта, която не мога да отложам.

— Да кажем, в четири часа?

— В пет би било по-добре за мен, хер Фогел.

— Добре, петък, в пет часа.

— Довиждане дотогава.

— Конрад?

— Да, хер Фогел?

— Този адвокат... кажи ми името му, моля те.

— Оскар Ланге, хер Фогел. Той е много способен мъж. Използвал съм го многократно в миналото.

— Предполагам, че е човек, който разбира значението на думата „дискретност“?

— Дискретен е най-малкото, което може да се каже за него. В добри ръце сте.

— Дочуване, Конрад.

Старецът затвори телефона и погледна към Халдер.

— Ще доведе някого със себе си?

Бавно кимване.

— Преди винаги е идвал сам. Защо изведнъж ще си води помощник?

— Хер Бекер е на прага да получи сто милиона долара, Клаус. Ако има човек на света, на когото мога да вярвам, то това е гномът от Цюрих.

Бодигардът се отправя към вратата.

— Клаус?

— Да, хер Фогел?

— Може би си прав. Обади се на някои от нашите приятели в Цюрих. Виж дали са чували за адвокат на име Оскар Ланге.

* * *

Час по-късно запис на телефонния разговор на Бекер бе изпратен чрез сигурен канал от цюрихския офис на „Бекер и Пул“ в тайната квартира в Мюнхен. Прослушаха го веднъж, после още веднъж, сетне трети път. Ейдриън Картър не хареса чутото.

— Разбираш ли, че щом затвори телефона, Радек веднага ще позвъни в Цюрих, за да провери Оскар Ланге? Надявам се, осъзнаваш това.

Шамрон изглеждаше разочарован от американеца.

— Какво си мислиш, Ейдриън? Че никога преди не сме правили това? Че сме деца, които трябва да бъдат напътствани?

Картър запали лулата си и изпусна кълбо дим, изчаквайки.

— Чувал ли си думата *sayan*? — попита Шамрон. Или *sayanim*?

Картър кимна, с лула между зъбите.

— Вашите доброволни помощници — отвърна той. — Хотелските служители, които ви дават стаи, без да ви регистрират. Агентите, отдаващи коли под наем, които ви предоставят автомобили, неможещи да бъдат проследени. Лекарите, които лекуват вашите агенти, когато раните им могат да предизвикат неудобни въпроси. Банкерите, които ви отпускат спешни заеми.

Шамрон кимна утвърдително.

— Ние сме малка разузнавателна служба, всичко на всичко хиляда и двеста щатни служители. Не можем да реализираме това, което вършим, без помощта на *sayanim*. Те са едно от малките предимства на диаспората, моята частна армия от доброволни помощници.

— А Оскар Ланге?

— Той е цюрихски адвокат по данъчни и наследствени дела. По случайност е и евреин. Това е нещо, което той не афишира в Цюрих. Преди няколко години заведох Оскар на вечеря в едно тихо ресторантче край езерото и го прибавих към списъка на моите помощници. Миналата седмица го помолих за услуга. Поисках да заема паспорта и офиса му, а той да изчезне за две седмици. Когато му казах защо, с ентузиазъм се съгласи да помогне. Всъщност искаше лично да отиде във Виена и да съдейства за залавянето на Радек.

— Надявам се, че е на сигурно място.

— Бъди спокоен, Ейдриън. В този момент той е в тайна квартира в Йерусалим.

Шамрон посегна към касетофона, натисна „Пренавиване“, „Стоп“, после „Старт“.

— Какво ще кажете за петък?

— Петък е добре, стига да е в късния следобед. Имам среща сутринта, която не мога да отложам.

— Да кажем, в четири часа?

— В пет би било по-добре за мен, хер Фогел.

— Добре, петък, в пет часа.

„Стоп“.

* * *

Моше Ривлин напусна тайната квартира на следващата сутрин и се върна в Израел с полет на „Ел Ал“ заедно с охранител от Службата на съседната седалка. Габриел остана до седем вечерта в четвъртък, когато един микробус „Фолксваген“ с два чифта ски на покрива спря от задната страна на квартирата и изсвири два пъти с клаксона. Той мушна беретата си под колана на панталона. Картър му пожела успех, Шамрон го целуна по бузата и го изпрати до вратата.

После Ари дръпна пердетата и се взря в тъмната улица. Габриел излезе от пасажа и отиде до шофьорската врата. След кратък разговор вратата се отвори и Киара слезе. Тя заобиколи кабината отпред и за кратко бе осветена от фаровете, преди да се настани на седалката до шофьора.

Микробусът потегли. Шамрон го проследи с поглед, докато пурпурните светлини на габаритите му изчезнаха зад ъгъла. Не помръдна. Очакване. Винаги очакване. Запалката му блесна и облак дим се събра пред прозореца.

34. ЦЮРИХ

Конрад Бекер и Узи Навот излязоха от офиса на „Бекер и Пул“ точно в един и четири минути в петък на обяд. Един наблюдател от Службата, на име Залман, който бе на пост от другата страна на улицата, записа часа, както и времето — проливен дъжд, после изпрати информацията в тайната квартира в Мюнхен. Бекер бе облечен като за погребение — сив костюм на фино райе и черна вратовръзка. Навот, имитиращ стила на обличане на Оскар Ланге, носеше сако на „Армани“, електриковосиня риза и вратовръзка в тон с нея. Шамрон предпочиташе частна кола с шофьор от Службата, но Бекер винаги пътуваше до летището с такси и Габриел пожела обичаят му да не се променя. Така че те се качиха на обикновено такси, карано от турски имигрант. Колата потегли от централната част на Цюрих, пресече обвитата в мъгла речна долина и ги закара до летище Клотен, следвана от наблюдателя на Габриел.

Скоро се сблъскаха с първата пречка. Студен въздушен фронт се бе придвижил към Цюрих, превръщайки дъжда в суграшица и лед, и той принуди властите за кратко да затворят летището. Самолетът за полет 1578 на швейцарските международни въздушни линии за Виена качи пътниците навреме, после остана неподвижен на пистата. Шамрон и Картър, наблюдаващи ситуацията на компютрите в мюнхенската тайна квартира, обсъдиха следващата им стъпка. Трябваше ли да инструктират Бекер да позвъни на Радек и да го предупреди за забавянето? Какво щеше да стане, ако Радек имаше други планове и решише да отмени срещата, отлагайки я за друг път? Екипите и колите бяха заели позиция. Едно отлагане във времето щеше да изложи на опасност сигурността на операцията. „Ще чакаме“ — бе настоял Шамрон. Това и сториха.

В два и половина климатичните условия се подобриха. Клотен отново отвори и самолетът за полет 1578 зае мястото си на опашката, в края на пистата за излитане. Шамрон направи изчисление. Полетът до Виена траеше по-малко от деветдесет минути. Ако излетяха скоро, все още можеха да пристигнат във Виена навреме.

В два и четиридесет и пет самолетът се отдели от земята и провалът бе избегнат. Шамрон съобщи на посрещания екип на летище Швехат във Виена, че пакетът им е на път.

Бурята над Алпите предизвика доста повече турбулентност, отколкото се искаше на Бекер. За да успокои нервите си, той изпи три бутилчици „Столичная“ и два пъти посети тоалетната, като всичко това бе документирано от Залман, който седеше три реда по-назад. Навот — съсредоточен и спокоен — гледаше през прозореца в морето от черни облаци, без да докосне содата си.

Приземиха се на Швехат няколко минути след четири часа сред мръсносивия здрач на отиващия си ден. Залман ги следваше по петите през терминала до гишетото за паспортен контрол. Бекер посети още веднъж тоалетната. Навот с почти недоловимо движение на очите нареди на Залман да го придружи. След като се възползва от тоалетната, банкерът прекара три минути в кипрене пред огледалото. „Пропиляно време — помисли си Залман — за мъж без почти никаква коса на главата“. Той се запита дали да не ритне Бекер в глезена, за да го накара да се размърда, после реши да го остави на мира. В крайна сметка банкерът беше просто аматьор, действащ под принуда.

След като минаха паспортния контрол, Бекер и Навот се отправиха към залата за пристигащи. Там, смесил се с тълпата, стоеше висок и слаб мъж, специалист по наблюдението, на име Мордекай. Той бе облечен в сиво-черен костюм и държеше табелка с надпис „Бауер“. Колата му — голям черен мерцедес лимузина — чакаше на паркинга за кратък престой. Два сектора по-нататък беше паркирано сребристо ауди комби. Ключовете му бяха в джоба на Залман.

Докато караха по улиците на Виена, той се държеше на разстояние от тях. Залман набра номера на мюнхенската тайна квартира и накратко, но с грижливо подбрани думи осведоми Шамрон, че Навот и Бекер са пристигнали навреме и се движат към целта. До четири и четиридесет и пет мерцедесът беше стигнал до Дунавския канал. В четири и петдесет вече бе навлязъл в Първи район и си проправяше път през най-натоварения трафик по Рингщрасе. Мордекай зави надясно, влизайки в тясна калдъръмена улица, след това веднага вляво. Минута по-късно спря пред железната, богато украсена с орнаменти порта на Ерих Радек. Залман го подмина отляво и продължи напред.

* * *

— Запалете фаровете — каза Бекер — и бодигардът ще ви пусне.

Мордекай направи, както му бе казано. Няколко напрегнати секунди портата не помръдна, после се чу остро метално изщракване, последвано от бръмчене на задействан механизъм. Докато тя бавно се отваряше, на предната врата на къщата се появи бодигардът на Радек, а ярката светлина на един полилей блесна около главата и раменете му като ореол. Мордекай изчака, докато портата се отвори докрай, преди да навлезе в малката, извита като подкова алея за автомобили.

Първи слезе Навот, после Бекер. Банкерът се ръкува с бодигарда и му представи своя „съдружник от Цюрих, хер Оскар Лайте“. Бодигардът кимна и ги покани с жест да влязат. Входната врата се затвори.

Мордекай погледна часовника си: четири часът и петдесет и осем минути. Взе мобилния си телефон и набра виенски номер.

— Ще закъснея за вечеря — каза той.

— Всичко наред ли е?

— Да — отвърна Мордекай. — Всичко е чудесно.

* * *

Няколко секунди по-късно на компютърния екран на Шамрон в Мюнхен проблесна сигнал. Той погледна часовника си.

— Колко време ще им отпуснеш? — попита Картър.

— Пет минути — отговори Шамрон — и нито секунда повече.

* * *

Черното ауди седан с висока антена, монтирана на капака на багажника му, беше паркирано няколко пресечки по-нататък. Залман спря зад него, слезе от колата и отиде до предната дясна врата. Одед — набит мъж с меки кафяви очи и сплескан като на боксьор нос — седеше зад волана. Залман се настани до него и веднага усети

напрежението по дишането му. Той самият бе имал преимуществото да бъде в движение този следобед, а Оded бе стоял като в капан във виенската тайна квартира, без да има какво да прави, освен да си представя последствията при евентуален провал. На седалката лежеше мобилен телефон, който вече бе във връзка с Мюнхен. Залман можеше да чуе равномерното дишане на Шамрон. Пред очите му изплува картина — един по-млад Шамрон, който крачи под проливен дъжд в Аржентина, и Айхман, слизащ от градския автобус и насочващ се от противоположната страна към него. Оded запали двигателя. Залман се върна рязко към действителността и погледна към часовника на контролното табло: пет часът и три минути.

* * *

Шосе номер Е-461, известно на австрийците повече като Брюнерщрасе, е двулентов път, който тръгва на север от Виена и минава през хълмистата област Вайнвиртел — винарския район на Австрия. Отдалечено е на осемдесет километра от чешката граница. Там има граничен пункт, заслонен от висока арка и охраняван обикновено от двама граничари, които рядко напускаха комфортната си постройка от стъкло и алуминий, за да извършат дори най-беглата проверка на излизащите от страната автомобили. От чешката страна на пункта проверката на пътническите документи по принцип продължаваше по-дълго, макар че трафикът от Австрия общо взето бе приеман с отворени обятия.

На два километра отвъд границата, разположен на хълмовете на Южна Моравия, се издигаше старинният град Микулов. Той бе погранично селище с характерния за подобни райони манталитет, който пасваше идеално на настроението, обзело Габриел. Той стоеше зад тухления парапет на средновековния замък, високо над червените керемидени покриви на стария град. Студеният дъжд се стичаше като сълзи по повърхността на мушамата му. Погледът му бе насочен към хълмистия склон, където минаваше границата. В тъмнината се виждаха само светлините от преминаващите по магистралата коли — бели светлини, приближаващи към него, и червени, отдалечаващи се към австрийската граница.

Габриел погледна часовника си. Сега те трябваше да са в къщата на Радек. Можеше да си представи отварянето на куфарчето с документите, поднасянето на кафе и напитки. След това пред очите му изникна друга картина: колона от жени, облечени в сиви дрехи, които вървят по заснежен път, пропит с кръв. Майка му — със стичащи се ледени сълзи по лицето.

— *Какво ще кажеш на детето си за войната, еврейко?*

— *Истината, хер щурмбанфюрер. Ще кажа на детето си истината.*

— *Никой няма да ти повярва.*

Тя, разбира се, не му бе казала истината. Вместо това я бе изложила на хартия, заключена в архивите на „Яд Вашем“. Може би там бе идеалното място за това. Може би има истини, които са толкова ужасяващи, че е по-добре да бъдат поверени на някой архив с ужаси, поставени под карантина заради незаразените. Тя не бе могла да му каже, че е жертва на Радек, както и Габриел никога не можа да й каже, че е ексекUTOR на Шамрон. Макар че майка му винаги го бе знаела. Тя познаваше лицето на смъртта и беше съзряла смъртта в очите му.

Телефонът в джоба на мушамата му тихо завибрира. Той бавно го вдигна до ухото си и чу гласа на Шамрон. Пусна го обратно в джоба си и постоя за миг, взрян в светлините на фаровете, плуващи към него през тъмната австрийска равнина.

„Какво ще му кажеш, когато го видиш?“ — беше го попитала Киара.

„Истината — помисли си Габриел сега. — Ще му кажа истината“.

И тръгна в мрака надолу по тесните каменни улици на старинния град.

35. ВИЕНА

Узи Навот знаеше някои неща за обискирането. Клаус Халдер бе много добър в работата си. Той започна с яката на ризата на Навот и свърши с маншетите на панталоните му, марка „Армани“. След това насочи вниманието си към дипломатическото куфарче. Работеше бавно — като човек, който разполага с цялото време на света, и с монашеско търпение към детайла. Когато най-накрая приключи с претърсването, Халдер грижливо подреди съдържанието му и затвори закопчалките.

— Хер Фогел ще ви приеме сега — каза той. — Моля, последвайте ме.

Те извървяха целия централен коридор, после минаха през чифт двукрили врати и влязоха в гостната. Ерих Радек, в сако рибена кост и червеникавокафява вратовръзка, седеше близо до камината. Той поздрави гостите си, като кимна с издължената си глава, но не направи опит да се изправи. Радек, заключи Навот, беше човек, свикнал да приема гостите си седнал.

Бодигардът се измъкна тихо от стаята и затвори вратите след себе си. Усмихнат, Бекер пристъпи и се здрависа с Радек. Навот не искаше да докосва убиеца, но при дадените обстоятелства нямаше избор. Подадената ръка беше студена и суха, ръкостискането — уверено и без треперене. Беше изпитателно ръкуване. Навот почувства, че е издържал теста.

Радек щракна с пръсти към празните столове, след това ръката му се върна към питието, поставено на страничната облегалка на креслото му. Той започна да го върти насам-натам, две завъртания надясно, две завъртания наляво. Нещо, свързано с това движение, предизвика отделяне на киселини в стомаха на Узи.

— Чух много хубави неща за работата ви, хер Ланге — каза внезапно Радек. — Имате чудесна репутация сред вашите колеги в Цюрих.

— Пълни лъжи, уверявам ви, хер Фогел.

— Много сте скромни. — Старецът завъртя питието си. — Преди няколко години сте свършили една работа за мой приятел, джентълмен

на име Хелмут Шнайдер.

„А, опитваш се да ме вкараш в капан“ — помисли си Навот. Беше се подготвил за подобен номер. Истинският Оскар Ланге бе предоставил списък на клиентите си през последните десет години, за да може Навот да го запомни. Името Хелмут Шнайдер не фигурираше в него.

— През последните години съм обслужил доста клиенти, но се опасявам, че името Шнайдер не е сред тях. Може би вашият приятел ме е объркал с някой друг.

Навот сведе очи, отвори закопчалките на своето дипломатическо куфарче и повдигна капака. Когато отново вдигна поглед, сините очи на Радек бяха приковани върху него, а питието му се въртеше върху облегалката на креслото. В тези очи имаше плашеща неподвижност. Сякаш бе изучаван от портрет.

— Може би сте прав. — Помирителният тон на стареца не съответстваше на изражението му. — Конрад каза, че ви трябва подписът ми върху някои документи относно ликвидацията на авоарите в сметката.

— Да, така е.

Навот извади една папка от куфарчето си, а него сложи на пода в краката си. Радек проследи с очи движението на куфарчето, после отново се взря в лицето на Навот. Той отвори папката и погледна нагоре. Тъкмо отвори уста да заговори, когато бе прекъснат от иззвъняването на телефона. Остър електронен звън, който за чувствителния слух на израелеца прозвуча като писък в гробище.

Радек не помръдна. Навот погледна към бюрото в стил бидермайер и телефонът повторно иззвъня. Тъкмо започна да звъни за трети път, когато внезапно замлъкна, сякаш му бе запушена устата наред писъка. Узи дочу Халдер да говори от друг апарат в коридора.

— Добър вечер... Не, съжалявам, хер Фогел има среща в момента.

Навот извади първите документи от папката. Сега Радек видимо бе разсеян и погледът му бе отнесен. Беше се заслушал в гласа на бодигарда си. Узи се наведе леко напред на стола си и подаде листа под такъв ъгъл, че Радек да може да го види.

— Това е първият документ, за който се изисква...

Хер Фогел вдигна ръка, приканвайки към мълчание. Навот чу стъпки в коридора, последвани от шума на отварящи се врати. Бодигардът влезе в стаята и се отправи към Радек.

— Обажда се Манфред Круц — прошепна той. — Иска да поговорите. Казва, че е спешно и не може да чака.

* * *

Ерих Радек се изправи бавно от креслото си и тръгна към телефона.

— Какво има, Манфред?

— Израелците.

— Какво за тях?

— Имам сведения, че през последните няколко дни голям екип от агенти се е събрал във Виена, за да ви отвлече.

— Сигурен ли си в тези сведения?

— Достатъчно, за да заключа, че вече не е безопасно да оставате в дома си. Изпратих полицаи да ви вземат и отведат на сигурно място.

— Никой не може да влезе тук, Манфред. Остави само един охранител пред къщата.

— Имаме си работа с израелците, хер Фогел. Искам да се махнете оттам.

— Добре, щом настояваш, но кажи на хората си да се оттеглят. Клаус може да се справи с това.

— Един бодигард не е достатъчен. Аз съм отговорен за вашата безопасност и искам да сте под полицейска защита. Страхувам се, че трябва да настоя. Сведенията, които имам, са от първа ръка.

— Кога ще бъдат тук полицаите ти?

— Всеки момент. Бъдете готов да тръгнете.

Радек затвори телефона и погледна към двамата мъже, които седяха край огъня.

— Съжалявам, господа, но се опасявам, че възникна нещо неотложно. Ще довършим това някой друг път. — Той се обърна към бодигарда си: — Отвори портата, Клаус, и ми дай палтото. *Веднага.*

* * *

Механизмът на дворната порта се задейства. Мордекай, седнал зад волана на мерцедеса, погледна в огледалото за обратно виждане и видя една кола с включена синя лампа да завива по алеята откъм улицата. Тя спря зад него и спирачките ѝ изскърцаха. Двама мъже изскочиха навън и се втурнаха към предните стълби. Мордекай посегна и бавно завъртя контактния ключ.

* * *

Ерих Радек излезе в коридора. Навот затвори дипломатическото си куфарче и стана. Бекер остана закован на мястото си. Навот подхвана банкера под мишницата и го изправи на крака.

Двамата последваха Радек в коридора. Сини светлини проблясваха по стените и тавана. Радек стоеше до бодигарда си и му шепнеше нещо. Клаус държеше палтото и изглеждаше напрегнат. Докато помагаше на шефа си да се облече, очите му се бяха спрели на Навот.

На вратата се почука и се чува два отсечени рапорта, които отекнаха между високия таван и мраморния под на коридора. Бодигардът пусна палтото на Радек и завъртя бравата. Двама мъже в цивилни дрехи се втурнаха вътре.

— Готов ли сте, хер Фогел?

Радек кимна утвърдително, после се извърна и погледна отново Навот и Бекер.

— Още веднъж приежете моите извинения, господа. Ужасно съжалявам за това неудобство.

Старият мъж тръгна към вратата, придружен от Клаус. Единият полицаи му препречи пътя и сложи ръка върху гърдите на бодигарда. Той я отблъсна настрана.

— Какво си мислите, че правите?

— Хер Круц ни даде много специални инструкции. Трябва да отведем само хер Фогел на сигурно място.

— Круц никога не би издал подобна заповед. Той знае, че ходя навсякъде, където ходи и *той*. Така е било винаги.

— Съжалявам, но такава беше заповедта.

— Покажете ми значката и служебната си карта.

— Няма време. Моля ви, хер Фогел. Елате с нас.

Бодигардът отстъпи крачка назад и бръкна под сакото си. Когато пистолетът се показа, Навот се хвърли напред. С лявата си ръка сграбчи китката на бодигарда и изви пистолета към корема му, а с дясната му нанесе два саблени удара в тила. Първият удар зашемети Халдер, а от втория краката му се подкосиха. Ръката му се отпусна и глокът издрънча на мраморния под.

Радек погледна към пистолета и за миг си помисли да опита да го вдигне. Вместо това се обърна, втурна се към отворената врата на кабинета си и я затръшна след себе си.

Навот натисна дръжката. Беше заключена.

Отдалечи се на няколко крачки и блъсна вратата с рамо. Дървото се разцепи и той се сгромоляса в тъмната стая. Скочи на крака и видя, че Радек вече е отместил фалшивата преграда на библиотеката и стои в малък като телефонна кабинка асансьор.

Узи се хвърли напред, когато вратата на асансьора започна да се затваря. Успя да провере ръце и да сграбчи Радек за реверите на палтото. Щом вратата се блъсна в лявото рамо на израелеца, Радек хвана китките му и опита да се освободи. Навот обаче държеше здраво.

Одед и Залман му се притекоха на помощ. Залман — по-високият от двамата, се пресегна над главата на Навот и натисна вратата. Одед се промуши между краката на Узи и я напъна отдолу. Под яростната атака вратата най-накрая се отвори повторно.

Навот измъкна Радек от асансьора. Нямаше време за чудене или двоумене. Той затисна с ръка устата на стареца, Залман го хвана през краката и го повдигна от пода. Одед откри ключа за осветлението и угаси полилея.

Навот погледна Бекер.

— Отивай в колата! Движи се, идиот такъв.

Понесоха Радек надолу по стълбите към аудито. Похитеният дърпаше ръката на Навот, опитвайки се да я махне от устата си, ритайки силно с крака. Узи чуваше как Залман ругае под носа си. Някак си, дори и в разгара на борбата, успяваше да ругае на немски.

Одед отвори задната врата, преди да заобиколи тичешком колата и да седне зад волана. Навот натика Радек с главата напред и го прикова на задната седалка. Залман влетя стремглаво от другата страна и затръшна вратата. Бекер се качи на задната седалка на мерцедеса. Мордекай даде газ и колата се понесе по улицата, следвана плътно от аудито.

* * *

Тялото на Радек внезапно спря да шава. Навот махна ръката си от устата му и австриецът жадно си пое въздух.

— Причинявате ми болка — каза той. — Не мога да дишам.

— Ще ви позволя да се изправите, но трябва да ми обещаете, че ще се държите прилично. Повече никакви опити за бягство. Обещавате ли?

— Просто ме оставете да стана. Смазвайте ме, глупак такъв!

— Ще го направя, старче. Ала първо ми направете една услуга. Кажете ми името си, моля.

— Знаете името ми. То е Фогел. Лудвиг Фогел.

— Не, не, не това име. *Истинското* ви име.

— Това е истинското ми име.

— Искате ли да се изправите и да напуснете Виена като човек, или трябва да седя върху вас през целия път?

— Искам да седна. Причинявате ми болка, по дяволите!

— Само ми кажете името си.

Старецът помълча за миг, после прошепна:

— Името ми е Радек.

— Съжалявам, не ви чух. Може ли отново да кажете името си, моля? Този път по-високо.

Фогел си пое дълбоко дъх и тялото му се стегна, сякаш стоеше мирно, а не лежеше на задната седалка на колата.

— Името... ми... е... щурмбанфюрер... Ерих... *Радек!*

* * *

В мюнхенската тайна квартира съобщението се появи на екрана на Шамрон: „Пакетът се получи“.

Картър го тупна по гърба.

— Проклет да съм! Хванали са го. Те наистина са го хванали.

Шамрон се изправи и отиде до картата.

— Залавянето му беше най-лесната част от операцията, Ейдриън.

Ала извеждането му е нещо съвсем различно.

Той се взря в картата. Осемдесет километра до чешката граница. *Карай, Оded* — помисли си. — *Карай, както никога досега през живота си.*

36. ВИЕНА

Одед бе шофирал десетки пъти, но никога както сега — никога с виеща сирена и въртящ се син буркан на бронята, както и никога с образа на Ерих Радек в огледалото за обратно виждане, който, на свой ред, се взираше в неговите очи. Тяхното префучаване през центъра на града бе минало по-добре от очакваното. Уличният трафик бе постоянен, но не и толкова натоварен, че да не направи път на виещата сирена и сигналната лампа. На два пъти Радек се разбунтува. Всеки негов опит да се освободи обаче беше потушаван безмилостно от Навот и Залман.

Те се носеха на север по шосе Е-461. Виена бе останала назад, дъждът валеше упорито и се заледяваше по краищата на предното стъкло. Префучаха край една табела: „Република Чехия — 42 км“. Навот хвърли продължителен поглед през рамо, после на иврит нареди на Одед да спре сирената и лампата.

— Къде отиваме? — попита Радек, като дишаше тежко. — Къде ме водите? *Къде?*

Навот не отговори, както го бе инструктирал Габриел.

Остави го да задава въпроси до посиняване — беше казал той. — Но не му доставяй удоволствието да му отговаряш. Нека несигурността да тормози съзнанието му. Точно това щеше да направи той, ако ролите бяха разменени.

Така че Узи гледаше профучаващите край прозореца му селища — Мистелбах, Вилферсдорф, Ердберг — и мислеше само за едно: за бодигарда, когото бе оставил в безсъзнание в коридора на къщата на „Щьобергасе“.

Пред тях се появи Пойсдорф. Одед префуча през селото, после зави в двулентово шосе и пое по него на изток през покрита със сняг борова гора.

— Къде отиваме? Къде ме водите?

Навот не можа повече да издържи мълчаливо на неговите въпроси.

— Отиваме си вкъщи — отвърна грубо той. — И вие идвате с нас.

Радек се усмихна студено.

— Допуснахте само една грешка тази вечер, хер Ланге. Трябваше да убиете моя бодигард, когато имахте възможност.

* * *

Клаус Халдер отвори първо едното си око, после и другото. Цареше абсолютна тъмнина. Той полежа неподвижно за миг, опитвайки се да определи положението на тялото си. Беше паднал напред с разтворени ръце и дясната му буза бе притисната към студения мрамор. Опита се да вдигне глава и силна болка прониза врата му. Сега си спомни случилото се. Беше посегнал за пистолета си, когато получи два удара изотзад. Беше цюрихският адвокат Оскар Ланге. Явно Ланге не беше истински адвокат. Той участваше в отвличането, точно както се бе опасявал Халдер, още от самото начало.

Бодигардът се изправи на колене и седна, облягайки се на стената. Затвори очи и изчака, докато помещението престана да се върти, после внимателно потърка тила си. Имаше цицина с големината на ябълка. Клаус вдигна лявата си ръка и се взря в светеция циферблат на часовника си: 5,57. Кога се бе случило това? Няколко минути след пет, най-късно в пет и десет. Освен ако не разполагаха с хеликоптер, който да ги чака на Шефансплац, имаше вероятност да са още в Австрия.

Потупа десния горен джоб на спортното си сако и откри, че мобилният му телефон още е там. Измъкна го и набра един номер. Две позвънявания. Познат глас.

— Круц на телефона.

* * *

Трийсет секунди по-късно Манфред Круц затвори и обмисли възможностите. Най-очевидното решение беше да се вдигне тревога, да се предупреди всеки полицейски участък в страната, че старецът е

заловен от израелски агенти, да се затворят границите и летищата. Очевидно наистина, но твърде опасно. Подобно действие щеше да повдигне куп неудобни въпроси: *Защо е бил отвлечен хер Фогел? Кой е той в действителност?* Кандидатурата на Петер Мецлер щеше да се провали, а с нея — и кариерата на Круц. Дори и в Австрия такива истории успяваха да заживеят свой собствен живот и Манфред беше виждал достатъчно подобни случаи, за да знае, че разследването нямаше да свърши пред прага на Фогел.

Израелците са знаели, че ще е с вързани ръце, и бяха избрали добре момента. Круц трябваше да измисли някакъв ловък начин да се намеси, някакъв план да ги спре, без междувременно да разруши всичко. Той извади телефона и набра един номер.

— Обажда се Круц. Американците ни информираха, че има вероятност отряд на „Ал Кайда“ да премине транзитно през страната тази вечер. Те подозират, че членовете на „Ал Кайда“ може да пътуват с техни европейски симпатизанти, за да осигурят прикритието си. От този момент мобилизирам антитерористичната мрежа. Повишена охрана по границите, летищата и гарите втора степен.

Той затвори и погледна през прозореца. Беше хвърлил спасителна сламка на стареца. Запита се дали той изобщо щеше да е в състояние да се хване за нея. Круц знаеше, че ако успее, скоро щеше да се сблъска с още един проблем: какво да прави с израелския екип, извършил отвлечането. Той бръкна във вътрешния джоб на самото си и извади едно листче.

— *Ако набера този номер, кой ще отговори?*

— *Насилието.*

Манфред Круц посегна към телефона си.

* * *

Откакто се бе върнал във Виена, Часовникаря почти не бе имал повод да напуска своята светиня — малкото си магазинче в квартала на катедралата „Свети Стефан“. Поради честите му пътувания се бяха събрали много часовници, на които трябваше да обърне внимание, в това число и един виенски уникат с махало в стил бидермайер, изработен през 1840 година от прочутия виенски часовникар Игнац

Маренцелер. Махагоновата кутия беше в добро състояние, обаче реставрацията на посребрения циферблат му отне много време. Оригиналният, ръчно изработен зъбчат механизъм лежеше на части, грижливо подредени на работната му маса.

Телефонът извъня. Той намали звука на портативния CD плейър и „Бранденбургски концерт номер 4“ на Бах заглъхна. Бах беше прозаичен избор, но Часовникаря бе открил, че неговата прецизност е отличен акомпанимент за ремонтирането на старинния часовников механизъм. Той посегна към телефона с лявата си ръка. Пробождаща болка премина по цялата ѝ дължина — спомен от подвизите му в Рим и Аржентина. Часовникаря доближи слушалката до дясното си ухо и я притисна с рамото си.

— Да — промърмори разсеяно. Ръцете му отново се бяха заели с работа.

— Вашият номер ми беше даден от наш общ приятел.

— Разбирам — отговори Часовникаря уклончиво. — С какво мога да ви помогна?

— Не аз се нуждая от помощ, а нашият приятел.

Часовникаря остави инструментите си.

— Нашият приятел? — повтори въпросително.

— Свършили сте някаква работа за него в Рим и Аржентина. Предполагам, познавате мъжа, за когото говоря?

Часовникаря наистина го познаваше. Старецът го бе подвел на два пъти, поставяйки го в компрометиращи ситуации. Сега бе извършил смъртоносния конспиративен грях — бе дал името му на непознат. Очевидно се намираше в затруднение. Часовникаря подозираше, че това има нещо общо с израелците. Реши, че сега е идеалният момент да сложи край на връзката им.

— Съжалявам — каза той, — но мисля, че ме бъркате с някой друг.

Мъжът в другия край на линията се опита да възрази. Часовникаря затвори телефона и увеличи звука на CD плейъра, докато звуците на Бах не изпълниха цялата работилница.

* * *

В мюнхенската тайна квартира Картър затвори телефона и погледна към Шамрон, който продължаваше да стои пред картата, сякаш си представяше придвижването на Радек на север към чешката граница.

— Беше от виенската ни централа. Те следят австрийската комуникационна мрежа. Изглежда, Манфред Круц е вдигнал тревога за готовност втора степен срещу терористична заплаха.

— Втора степен? Какво означава това?

— Означава, че вероятно ще имате известни проблеми на границата.

* * *

Мястото за смяна се намираше в една падина край замръзналото корито на малко поточе. Там чакаха два автомобила — един опел седан и един микробус „Фолксваген“. Киара седеше зад волана на фолксвагена с угасени фарове, изключен двигател и с успокояващата тежест на беретата в скута си. Нямаше никакъв признак на живот, никакви светлини от селото, нито грохот от трафика по магистралата, чуваше се само потрепването на суграшицата по покрива и свистенето на вятъра през елховите върхари.

Тя погледна през рамо и се взря в задното отделение на микробуса. Беше пригответено за пристигането на Радек. Сгъваемото легло бе разпънато. Под него се намираше специално конструираното отделение, където той щеше да бъде скрит, докато премине границата. Там щеше да му бъде удобно — по-удобно, отколкото заслужаваше.

Киара се обърна напред. Нямаше много за гледане: тесен път, който се изкачваше в мрака към един кръст в далечината. После внезапно се показа светлина, бяло сияние, което освети хоризонта и превърна дърветата в черни минарета. За няколко секунди бе възможно да се види суграшицата, която се въртеше като рояк насекоми във вихъра на вятъра. След това се появили фаровете. Колата се изкачваше по хълма и светлините ѝ се насочиха към нея, подмятайки сенките на дърветата ту насам, ту натам. Киара хвана беретата и постави показалеца си на спусъка.

Колата избуксува и спря до микробуса. Тя насочи поглед към задната седалка и видя убиеца, седнал между Навот и Залман, изпънат като комисар, който очаква кървавото изкупление. Киара пропълзя в задното отделение на буса и направи една последна проверка.

* * *

— Свалете си палтото — нареди Навот.

— Защо?

— Защото ви казвам.

— Имам право да знам защо.

— Нямайте никакви права! Просто направете каквото ви казвам.

Радек седеше неподвижно. Залман дръпна ревера на палтото му, но старият мъж скръсти здраво ръце пред гърдите си. Навот тежко въздъхна. Ако старото копеле искаше една последна борба, щеше да си я получи. Отвори ръцете му със сила, докато Залман издърпа десния ръкав, после левия. След това дойде ред на сакото, сетне Залман разкъса ръкава на ризата му и оголи отпуснатата кожа на ръката му. Навот извади спринцовка, пълна с приспивателно.

— За ваше добро е — каза той. — Слабо е и с много кратко действие. Ще направи пътуването ви много по-приятно. Няма да изпитате клаустрофобия.

— Никога не съм страдал от клаустрофобия.

— Изобщо не ми пука.

Навот забодде иглата в ръката на Радек и натисна буталото. След няколко секунди тялото на стареца се отпусна, после главата му клюмна на една страна, а челюстите му се поотвориха. Узи отвори вратата и излезе, сетне хвана отвлечения под мишници и издърпа тялото му от колата.

Залман го хвана за краката и двамата го отнесоха като убит на фронта войник към страничната врата на фолксвагена. Киара се бе превила надве в колата, държейки бутилка кислород и чиста пластмасова маска. Двамата оставиха мъжа на пода, а младата жена постави маската върху лицето му. Маската се изпоти веднага, потвърждавайки, че той диша добре. Тя провери пулса му. Беше

равномерен и силен. Наместиха тялото в тайното отделение и затвориха капака.

Киара седна зад волана и запали двигателя. Одед хлопна страничната врата и потупа с длан стъклото. Киара включи на скорост и се насочи обратно към магистралата. Другите се качиха в опела и я последваха.

* * *

Пет минути по-късно на хоризонта като сигнални клади се появиха светлините на граничния пункт. Докато се приближаваше към него, Киара забеляза опашка от шест автомобила, които чакаха своя ред за преминаване. Виждаха се само двама гранични полицаи. Със запалени фенерчета те проверяваха паспортите на пътниците и надничаха през прозорците. Тя погледна през рамо. Вратите на тайника бяха затворени. Радек мълчеше.

Колата пред нея мина проверката и бе пусната към чешката граница. Граничният полицай ѝ махна да мине напред. Тя свали стъклото на прозореца си и му се усмихна.

— Паспорта, моля.

Подаде го. Вторият полицай беше заобиколил микробуса откъм страната за пътниците и Киара зърна лъча на фенерчето му да шари във вътрешността.

— Има ли нещо?

Граничният полицай се взираше в снимката ѝ, без да отговори.

— Кога влязохте в Австрия?

— По-рано днес.

— Откъде?

— От Италия, през Тарвизио.

Той постоя още известно време, сравнявайки лицето ѝ със снимката в паспорта. После отвори предната врата и я подкани с жест да излезе от колата.

* * *

Узи Навот наблюдаваше сцената от предната пътническа седалка на опела. Погледна към Оded и тихо изруга под носа си. След това набра на мобилния си телефон номера на мюнхенската тайна квартира. Шамрон вдигна още при първото позвъняване.

— Имаме проблем — каза Навот.

* * *

Полицаят ѝ нареди да застане пред микробуса и освети лицето ѝ. През ослепителния блясък тя видя как вторият полицай отваря страничната врата на фолксвагена. Насили се да погледне към разпитващия граничар. Опита се да не мисли за беретата, притисната отзад на кръста ѝ, нито за Габриел, който чакаше в Микулов — от другата страна на границата, нито за Навот, Оded и Залман, които наблюдаваха безпомощно от опела.

— Закъде пътувате тази вечер?

— За Прага — отвърна тя.

— Защо отивате в Прага?

Тя му хвърли красноречив поглед: *Не е ваша работа*. После каза:

— Отивам да видя приятеля си.

— Приятеля си? — повтори полицаят. — Какво прави той в Прага?

Преподава италиански — беше ѝ казал Габриел.

Киара отговори на въпроса.

— Къде преподава?

В Пражкия институт за чужди езици — бяха думите на Габриел.

Тя отново отговори според инструкциите.

— Откога преподава в Пражкия институт за чужди езици?

От три години.

— Често ли го виждате?

Веднъж, понякога два пъти месечно.

Вторият полицай се беше качил в буса. Пред погледа ѝ блесна картина: Радек със затворени очи и кислородна маска на лицето. „*Не се събуждай* — помисли си Киара. — Не се движи. Не издавай звук. Дръж се подобаващо поне веднъж в гадния си живот“.

— И кога влязохте в Австрия?
— Вече ви казах.
— Кажете ми пак, моля.
— По-рано днес.
— По кое време?
— Не си спомням точно.
— Сутринта ли беше или следобед?
— Следобед.
— Ранен или късен следобед?
— Ранен.
— Значи още е било светло?
Тя се поколеба. Той настоя:
— Да? Още ли беше светло?

Киара кимна. От вътрешността на микробуса долетя звук от отварянето на вратички. Тя се насили да гледа право в очите на задаващия въпроси униформен. Лицето му, потънало в сянка от ярката светлина на фенерчето, ѝ заприлича на Ерих Радек — не жалката версия на лежащия в безсъзнание мъж в задното отделение на микробуса, а Радек, който издърпва девойката Ирене Франкел от редиците на Похода на смъртта от Биркенау през януари 1945 година и я отвежда в полската гора за едно последно мъчение.

Кажете думите, еврейко! Били сте транспортирани на изток. Имали сте много храна и добро медицинско обслужване. Газовите камери и крематориумите са большевишко-еврейски измислици.

„Мога да бъда силна като теб, Ирене — помисли си Киара. — Мога да се справя с това. Заради теб“.

— Спиряхте ли някъде в Австрия?
— Не.
— Не сте се възползвали от възможността да посетите Виена?
— Била съм във Виена — отговори тя. — Не я харесвам.
Той разглежда известно време лицето ѝ.
— Италианка сте, нали?
— Държете паспорта ми в ръката си.
— Нямам предвид паспорта ви. Говоря за етническата ви принадлежност. За произхода ви. От италианско потекло ли сте, или сте имигрантка от — да кажем — Близкия изток или Северна Африка?
— Италианка съм — увери го Киара.

Вторият полицай слезе от фолксвагена и поклати глава. Разпитващият ѝ подаде обратно паспорта.

— Съжалявам, че ви забавихме — каза той. — Приятно пътуване.

Киара седна зад волана на микробуса, включи на скорост и премина граничната линия. Сълзите ѝ бликнаха — сълзи на облекчение, сълзи на гняв. Отначало се опита да ги спре, но беше безполезно. Пътят се замъгли пред очите ѝ, габаритите на предните автомобили се превърнаха в размазани червени ленти, а сълзите ѝ продължаваха да текат.

— За теб, Ирене — каза тя високо. — Направих го за теб.

* * *

Железопътната гара на Микулов бе разположена под стария град, където планинският склон се сливаше с равнината. Имаше само един перон, който устояваше на почти постоянния напор на вятъра, спускащ се от Карпатите, и потискащо мрачен, настлан с чакъл паркинг, който се превръщаше в езеро, когато валеше. Близко до билетното гише се намираше автобусна спирка, цялата нашарена с надписи, където Габриел чакаше, пъхнал ръце в джобовете на мушамата си.

Той вдигна поглед, когато микробусът зави и влезе в паркинга, хрущейки по насипания чакъл. Изчака го да спре, преди да излезе от навеса на спирката под дъжда. Киара се пресегна през седалката и му отвори вратата. Когато плафониерата светна, той видя, че лицето ѝ бе мокро.

— Добре ли си?

— Чувствам се прекрасно.

— Искаш ли аз да карам?

— Не, мога да се справя.

— Сигурна ли си?

— Просто се качи, Габриел. Не издържам повече да съм сама с него.

Той се качи и затвори вратата. Киара направи завой и се насочи обратно към магистралата. Минута по-късно те се носеха на север, навлизайки в Моравия.

* * *

Отне им половин час, докато стигнат до Бърно, и още час — до Острава. Габриел на два пъти отваря вратите на тайника, за да проверява Радек. Наближаваше осем часът, когато стигнаха полската граница. Този път нямаше проверки, нито опашка от автомобили, само една ръка се подаде от тухлената будка и им махна да минават.

Габриел пропълзя в задната част на буса и измъкна Радек от тайника. После отвори едно чекмедже и извади спринцовка. Този път тя беше пълна с умерена доза стимулант, достатъчна да го върне в съзнание. Той забодя иглата в ръката на Радек, инжектира веществото, извади иглата и разтърка мястото със спирт. Радек полека отвори очи. Оглежда се известно време, преди да спре поглед на лицето на Габриел.

— Алон? — прошепна през кислородната маска.

Габриел бавно кимна.

— Къде ме водите?

Израелецът не отвърна нищо.

— Ще умра ли? — попита той, но преди Габриел да успее да му отговори, отново изгуби съзнание.

37. ИЗТОЧНА ПОЛША

Границата между съзнанието и комата беше като театрална завеса, през която можеше да минава, когато му хрумне. Не знаеше колко пъти се бе промъквал през нея. Времето, както и предишният му живот, бе изгубено за него. Красивата му къща във Виена му изглеждаше като дома на друг човек, в някакъв друг град. Нещо се бе случило, когато бе изкрещял истинското си име на израелците. Сега Лудвиг Фогел беше чужденец за него, познат, когато не бе виждал от много години. Отново беше Радек. За съжаление, времето не бе го пощадило. Високият красив мъж в черна униформа сега беше затворен в слабо, отпаднало тяло.

Евреинът го бе положил на сгъваемото легло. Ръцете и глезените му бяха омотани с дебело сребристо тиксо, а колан от черна телешка кожа го пристягаше към леглото като душевноболен пациент. Китките му служеха като портал между неговите два свята. Трябваше само да ги извие под определен ъгъл, така че тиксотата да се впие болезнено в кожата му, и той отново преминаваше през завесата от съновиденията в царството на реалността. Съновидения? Правилно ли бе да се нарекат съновидения картините, които виждаше? Не, те бяха твърде точни и изразителни. Бяха спомени, над които нямаше контрол, а само волята да ги спира за няколко мига, като си причини болка със сребристото тиксо.

Лицето му се намираще близо до прозореца, а стъклото не беше закрито. Когато бе буден, той можеше да наблюдава безкрайното черно поле и притихналите тъмни села. Можеше също така да чете пътните табели. Не че се нуждаеше от тях, за да разбере къде се намира. Веднъж, в един друг живот, бе властвал над нощта в тази земя. Помнеше този път: Дахнов, Зуков, Нарол... Знаеше името на следващото село още преди то да профучи край прозореца — *Белзец...*

Затвори очи. Защо сега, след толкова много години? След войната никой не бе проявил особен интерес към един обикновен офицер от СД, служил в Украйна — никой освен руснаците, разбира се, — но докато името му изплува на повърхността във връзка с

Окончателното решение, генерал Гелен беше уредил бягството и заличаването му. Предишният му живот завинаги бе останал зад гърба му. Беше му простено от Бог, от Църквата и дори от неприятелите му, които жадно се бяха възползвали от услугите му, когато и те се бяха почувствали застрашени от ционизма и болшеvizма. Правителствата скоро загубиха интерес да преследват така наречените военнопръстъпници, а аматьори като Визентал^[1] съсредоточиха усилията си върху едрите риби Айхман и Менгеле, помагайки неволно на по-дребните риби — като него — да намерят убежище в спокойни води. Беше се появила само една заплаха. В средата на седемдесетте години един американски журналист, евреин естествено, бе пристигнал във Виена и бе задавал твърде много въпроси. По пътя, водещ на юг от Залцбург, беше паднал в една пропаст и заплахата бе елиминирана. Тогава бе действал без никакво колебание. Може би трябваше да хвърли и Макс Клайн в някоя пропаст още при първите признаци за проблеми. Беше го забелязал онзи ден в кафе „Централ“, както и през следващите дни. Инстинктът му бе подсказал, че Клайн е проблем. Беше се поколебал. След това Клайн беше разказал историята си на евреина Лавон и стана твърде късно.

Радек отново мина през завесата. Намираше се в Берлин, седеше в кабинета на шефа на Гестапо — групенфюрер Хайнрих Мюлер. Мюлер изчовърка парченце от обяда си измежду зъбите и размаха писмото, което току-що бе получил от Лутер в Министерството на външните работи. Беше 1942 година.

— Изглежда, слуховете за нашата дейност на Изток са започнали да стигат до ушите на враговете ни. Освен това имаме проблем с един от лагерите в района на Вартегау. Постъпили са оплаквания за някакво замърсяване.

— Ако мога да задам неизбежния въпрос, хер групенфюрер, каква разлика има, ако слуховете стигнат до Запада? Кой би повярвал, че такова нещо наистина е възможно?

— Слуховете са едно, Ерих. Доказателствата са съвсем друго.

— Кой ще открие доказателства? Няколко малоумни полски селяци? Украинският гробокопач с дръпнати очи?

— Може би Ивановците.

— Руснаците? Как биха могли изобщо да...

Мюлер вдигна заповеднически ръка. Край на дискусията. И тогава той разбра. Руската авантюра на фюрера не се развиваше по план. Победата на Източния фронт вече не бе сигурна.

Мюлер се приведе напред.

— Изпращам те в ада, Ерих. Ще натикам арийското ти лице толкова дълбоко в лайната, че никога повече няма да видиш дневна светлина.

— Как мога да ви се отблагодаря, хер групенфюрер?

— Почисти мръсотията. Цялата. Навсякъде. Твое задължение е да направиш така, че всичко да остане само слух. И когато операцията приключи, искам да останеш жив само ти.

Радек се събуди. Лицето на Мюлер се разми в полската нощ. Странно, нали? Неговият реален принос за *Окончателното решение* не беше да убива, а да скрие и запази тайната, и все пак сега беше загазил, цели шестдесет години по-късно, заради глупавата игра, която бе играл пиян една неделя в Аушвиц. „Акция 1005“? Да, тя беше неговото представление, но нито един оцелял евреин не би могъл да свидетелства за присъствието му край ямата на смъртта, защото *нямаше* оцелели. Беше провел стегната операция. Айхман и Химлер трябваше да бъдат посъветвани да сторят същото. Те бяха сглупили да позволят толкова много свидетели да останат живи.

Изплува спомен: януари 1945 година, колона от дрипави евреи, влачещи се по път, който много приличаше на този. Пътят от Биркенау. Хиляди евреи, всеки с история за разказване, всеки — потенциален свидетел. Преди евакуацията беше привел доводи за унищожаването на цялото население в лагера. Беше му отказано. Райхът спешно се нуждаел от робски труд. Труд? Повечето от евреите, които бе видял да напускат Биркенау, едва можеха да вървят, камо ли да въртят кирка или лопата. Те не бяха годни за работа, а само за клане, и той лично бе убил доста от тях. Защо, за бога, му бяха наредили да почисти ямите, а после позволиха на хиляди свидетели да напуснат място като Биркенау?

Насили се да отвори очи и се взря през прозореца. Караха покрай брега на река, близо до украинската граница. Познаваше тази река — река от пепел, река от кости. Запита се колко ли стотици хиляди души лежаха там, потънали в тинестото корито на река Бут.

Село със затворени капаци на прозорците — Ухруск. Помисли си за Петер. Той го беше предупредил, че това може да се случи: „Ако някога стана наистина сериозен претендент за канцлерското място, някой ще се опита да те очерни“. Знаеше, че Петер е прав, но също така вярваше, че ще се справи с всяка заплаха. Беше грешил и сега синът му щеше да се изправи пред невъобразимо изборно унижение, и то заради него. Сякаш евреите бяха завели Петер до ръба на ямата за разстрел и бяха насочили пистолет в главата му. Запита се дали притежаваше силата да им попречи да дръпнат спусъка, дали ще успее да сключи още една сделка, да организира още едно последно бягство.

„А този евреин, който ме гледа сега с непримиримите си зелени очи? Какво очаква да направя? Да се извиня? Да се пречупя, да се разцивря и да бълвам сантиментални глупости? Това, което той не разбира, е, че не чувствам вина за стореното. Аз бях воден от Божията ръка и от напътствията на моята Църква. Не ни ли казваха свещениците, че евреите са убийците на Бог? Светият отец и неговите кардинали не запазиха ли мълчание, когато много добре знаеха какво вършим на Изток? Нима този евреин очаква сега изведнъж да се отрека и да кажа, че това е било ужасна грешка? И защо ме гледа така?“ Очите му изглеждаха познати. Беше ги виждал някъде и преди. Може би просто се дължеше на медикаментите, които му бяха дали. Не можеше да бъде сигурен в нищо. Дори не беше сигурен, че е жив. Може и вече да бе мъртъв. Може би неговата душа сега пътуваше покрай река Буг. Може би беше в ада.

Друго селце — Вола Ухруска. Знаеше кое бе следващото — *Собибор...*

Затвори очи, мекото кадифе на завесата го обгърна. Беше пролетта на 1942 година, той бе излязъл от Киев и караше по пътя за Житомир, а до него седеше командирът на специалния СС Отряд на смъртта. Бяха тръгнали да инспектират дефилето, станало нещо като проблем за сигурността, място, което украинците наричаха Баби Яр. Докато пристигнат, слънцето целуваше хоризонта и вече почти се беше здрачило. Обаче имаше още достатъчно светлина да се види странното явление, което се случваше на дъното на дефилето. Земята изглеждаше обхваната от епилептичен припадък. Почвата се гърчеше, във въздуха изригваше газ заедно с гейзери от воняща течност. Смрадта! Исусе, каква смрад! Можеше да я подуши и сега.

— Кога започна това?

— Скоро след края на зимата. Земята се размрази, а после и телата. Разлагат се много бързо.

— Колко има там долу?

— Тридесет и три хиляди евреи и като допълнение — малко цигани и руски военнопленници.

— Постави кордон около цялото дефиле. Ще се заемем с това колкото се може по-скоро, но за момента други места са с предимство.

— Кои?

— Места, за които никога не си чувал: Биркенау, Белзец, Собибор, Треблинка. Нашата работа тук е свършена. В другите места очакват огромни нови попълнения.

— Какво ще правиш с този терен?

— Ще разкопаем ямите и ще изгорим телата, после ще натрошим костите и ще разпилеем парчетата в горите и реките.

— Да се изгорят трийсет хиляди трупа? Опитахме това по време на прочистващите операции. Използвахме огнехвъргачки, за бога! Масовите кремации на открито не вършат работа.

— Защото никога не сте построявали истинска клада. В Челмно доказах, че може да стане. Повярвай ми, Курт, един ден това място, наречено Баби Яр, ще бъде само слух — точно както и евреите, живели тук.

Той изви китките си. Този път болката не бе достатъчна, за да го събуди. Завесата отказа да се разтвори. Радек остана заключен в затвора на спомените си, газейки през река от пепел.

* * *

Те продължиха да напредват в нощта. Времето беше спомен. Тиксото беше спряло кръвообращението му. Той вече не чувстваше ръцете и краката си. В един момент изгаряше от горещина, в следващия трепереше от студ. Имаше чувството, че спираха веднъж. Замириса му на бензин. Резервоара ли пълнеха? Или беше само спомен за напоените с бензин траверси?

Действието на лекарството най-накрая премина. Сега беше буден, с ясно съзнание и почти сигурен, че не е мъртъв. Нещо в

решителната стойка на евреина му подсказа, че приближават края на пътуването. Минаха през Сиедълце, после, в Соколов Подласки, свиха по тесен селски път. Дойде Дибов, след това Косов Лацки.

Отклониха се от главното шосе и поеха по изровен горски път. Микробусът тръскаше: *друс-друс... друс-друс*. „Старата железопътна линия — помисли си той, — все още е тук, разбира се“. Продължиха по пътя сред гъстата гора от ели и брези и скоро спряха на малък павиран паркинг.

Втора кола се показа на поляната с угасени фарове. От нея слязоха трима мъже и се приближиха до буса. Той ги позна. Бяха мъжете, които го отвлякоха във Виена. Евреинът се наведе над него, сръза тиксото и отвърза кожения колан.

— Хайде — каза той любезно. — Да се поразходим.

[1] Оцелял от нацистките лагери на смъртта, Симон Визентал посвещава живота си на преследване на нацистки военнопредстъпници, останали ненаказани след войната. Лично е издирил 1100 от тях. — Б.пр. ↑

38. ТРЕБЛИНКА, ПОЛША

Поеха по пътека между дърветата. Беше завалял сняг. Снежинките падаха меко в притихналата гора и кацаха по раменете им като пепел от далечен огън. Габриел държеше Радек за лакътя. Отначало крачките му бяха несигурни, но скоро кръвта отново започна да нахлува в краката му и той настоя да върви без подкрепата на евреина. Пресекливият му дъх замръзваше във въздуха. Миришеше на кисело и страх.

Навлязоха дълбоко в гората. Пътеката беше песъклива и покрита с фин килим от борови иглички. Одед бе няколко крачки по-напред и едва се виждаше през пелената на падащия сняг. Залман и Навот вървяха зад тях. Киара остана на поляната да наглежда колите.

Спряха. Пролука сред дърветата, широка около пет метра, зееше в мрака. Габриел я освети с лъча на фенерчето си. В средата на тесния път, на равни интервали, стърчаха няколко големи камъка. Те маркираха линията на стара ограда. Бяха стигнали границите на лагера. Габриел изключи фенерчето и дръпна Радек за лакътя. Той опита да се възпротиви, после политна напред.

— Просто правете каквото ви казвам, Радек, и всичко ще е наред. Не се опитвайте да бягате, защото няма как да се измъкнете. Не си правете труда да викате за помощ. Никой няма да чуе виковете ви.

— Доставя ли ви удоволствие да ме виждате уплашен?

— Всъщност направо ми се гади от това. Не ми харесва да ви докосвам. Не ми харесва звукът на гласа ви.

— Тогава защо сме тук?

— Просто искам да видите някои неща.

— Тук няма какво да се види, Алон. Само един полски мемориал.

— Точно така. — Габриел го дръпна рязко за лакътя. — Хайде, Радек. По-бързо! Трябва да вървите по-бързо. Нямаме много време. Скоро ще се зазори.

Минута по-късно отново спряха пред железопътна линия без релси — старото отклонение, което бе осигурявало транспортирането

от Треблинка до самия лагер. Дървените траверси бяха сменени с каменни и бяха заскрежени от пресния сняг. Тръгнаха по тях, влязоха в лагера и спряха на мястото, където някога е бил перонът. Той също бе възпроизведен от камък.

— Помните ли го, Радек?

Той стоеше мълчаливо, с увиснала челюст, и дишаше учестено.

— Хайде, Радек. Знаем кой сте, знаем и какво сте извършили. Този път няма да се измъкнете. Няма нужда да играете игрички или да се опитвате да отричате. Не разполагате с време, не и ако искате да спасите сина си.

Радек бавно завъртя глава. Устните му се изопнаха, а погледът му застина.

— Ще навредите на сина ми?

— Всъщност вие ще го направите вместо нас. Всичко, което трябва да сторим, е да кажем на света кой е неговият баща — и това ще го унищожи. Ето защо поставихте бомбата в офиса на Ели Лавон: за да защитите Петер. Никой не можеше да ви пипне, не и в страна като Австрия. Достъпът до вас отдавна е бил затворен. Бяхте в безопасност. Единственият човек, който може да плати за престъпленията ви, е вашият син. Ето защо се опитахте да убиете Ели Лавон. Ето защо убихте Макс Клайн.

Той се извърна от Габриел и се взря в тъмнината.

— Какво искате? Какво искате да знаете?

— Разкажете ми за това, Радек. Чел съм за него, мога да видя паметните плочи, но не мога да си представя как практически се е действало. Как е било възможно пътниците на цяла влакова композиция да се превърнат в дим само за четиридесет и пет минути? Четиридесет и пет минути, човек след човек, не е ли това, с което есесовският персонал тук се е хвалел? Можели са да ги превърнат в дим за четиридесет и пет минути. Дванайсет хиляди евреи на ден. Осемстотин хиляди общо.

Радек безрадостно изхихика — един разпитващ, който не вярваше в свидетелските показания на своя заподозрян. Габриел имаше чувството, че на сърцето му е положен камък.

— Осемстотин хиляди? Откъде взехте тази бройка?

— Това са официалните изчисления на полското правителство.

— И очаквате, че банда малоумници като поляците е наясно какво се е случило в тези гори? — Гласът му внезапно прозвуча различно, беше някак по-младежки и самоуверен. — Моля ви, Алон, ако ще водим тази дискусия, нека да боравим с факти, а не с полски идиотизми. Осемстотин хиляди? — Той тръсна глава и се усмихна истински. — Не, не бяха осемстотин хиляди. Действителният им брой беше много по-голям.

* * *

Внезапен порив на вятъра раздвижи върхарите на дърветата. На Габриел му се стори като плисък на буйна вода. Радек протегна ръка и поиска фенерчето. Габриел се поколеба.

— Не мислите, че ще ви нападна с него, нали?

— Знам някои от нещата, които сте правили.

— Това беше много отдавна.

Подаде му фенерчето. Радек насочи лъча наляво, осветявайки гъсталак от вечнозелени храсти.

— Наричаха тази местност Долния лагер. Квартирите на есесовците бяха точно ей там. Оградата минаваше зад тях. Отпред имаше павиран път, обграден с градина от храсти и цветя, които цъфтяха през пролетта и лятото. Може да не ви се вярва, но тук наистина беше приятно. Разбира се, нямаше толкова много дървета. Засадохме ги, след като съборихме лагера до основи. Тогава бяха още фиданки. Сега са достигнали своята зрелост и са доста красиви.

— Колко бяха есесовците?

— Обикновено около четиридесет. Еврейски момичета им чистеха, но им готвеха полякини — три местни девойки, които идваха от околните села.

— А украинците?

— Те бяха разквартирувани в пет бараки от другата страна на пътя. Между тях се издигаше къщата на Щангъл, точно където се пресичаха двата пътя. Той имаше прекрасна градина. Беше проектирана специално за него от един виенчанин.

— Но пристигащите никога не са виждали тази част от лагера, нали?

— Не, не, всяка част от лагера беше грижливо маскирана посредством огради, в които бяха вплетени борови клонки. Когато нещастниците пристигаха в лагера, виждаха само обикновена селска гара с фалшиво разписание за тръгващите влакове. Но от Треблинка, разбира се, нямаше заминаване. Само празни влакове напускаха този перон.

— Тук имаше ли сграда?

— Беше направена така, че да изглежда като обикновена гарова постройка, но в действителност беше пълна с ценни предмети, иззети от предишните лагеристи. Опази част там я наричаха Гаровия площад. Отвъд него беше Приемният площад, или Площадът за сортиране.

— Вие виждали ли сте пристигащите композиции?

— Аз нямах нищо общо с тази работа, но — да, виждал съм ги да пристигат.

— Имало е две различни процедури по посрещането им, нали? Една за евреите от Западна Европа и друга за тези от Изтока?

— Да, така е. Към западноевропейските евреи се отнасяха с измама и лицемерие. Нямаше бой с камшици, нито викове. Помолваха ги учтиво да слязат от влака. Медицински персонал в бели престилки ги чакаше на Приемния площад, за да се погрижи за слабите и недъгавите.

— Значи това е било хитрост. Старите и болните веднага са били отвеждани и разстрелвани.

Радек кимна.

— А източните евреи? Как ги посрещаха на перона?

— Посрещаха ги украинци с камшици.

— А после?

Радек вдигна фенерчето и насочи лъча му на кратко разстояние отвъд поляната.

— Там имаше оградено с бодлива тел място. Зад телта се издигаха две сгради. Едната беше предназначена за съблекалня. Във втората работници евреи отрязваха косите на жените. Когато свършеше подстригването, те поемаха по този път. — Освети пътеката с фенерчето. — Тук имаше проход, приличащ по-скоро на улей за прекарване на говеда, който бе широк няколко стъпки и беше ограден с бодлива тел, преплетена с борови клонки. Наричаха го Тръбата.

— Есесовците обаче са имали специално название за него, нали?

Радек кимна утвърдително.

— Наричаха го Пътя за рая.

— И къде отвеждаше Пътя за рая?

Австриецът вдигна лъча на фенерчето.

— В горния лагер — отвърна той. — Лагерът на смъртта.

* * *

Тръгнаха напред и отидоха до широка поляна, осеяна със стотици заоблени камъни, всеки от които представляваше една от унищожените еврейски общности в Треблинка. На най-големия камък имаше надпис: *Варшава*. Габриел погледна отвъд камъните — към небето на изток. Беше започнало да се развиделява.

— Пътя за рая водеше директно в тухлената сграда с газовите камери — каза Радек, нарушавайки тишината. Изглеждаше внезапно обладан от желание да говори. — Всяка от камерите беше четири на четири метра. Отначало бяха само три, но скоро се оказа, че има нужда от по-голям капацитет за задоволяване на потребностите. Бяха добавени още десет. Един дизелов мотор вкарваше въглеродния оксид в камерите. Задущаването ставаше за по-малко от трийсет минути. След това телата се изваждаха.

— Какво се правеше с тях?

— В продължение на няколко месеца те се трупаха там отвън, в големи ями. Но много скоро ямите се препълниха и разлагането на труповете зарази лагера.

— Тогава ли пристигнахте?

— Не веднага. Треблинка беше четвъртият лагер в списъка ни. Първо изчистихме ямите в Биркенау, после в Белзец и Собибор. С Треблинка се заехме едва през март 1943 година. Когато пристигнах...

— Гласът му пресекна. — Беше ужасно.

— Какво направихте?

— Разкопахме ямите, разбира се, и извадихме телата.

— Ръчно?

Той поклати глава.

— Имахме багер. С него работата вървеше по-бързо.

— Клещите, нали така сте го наричали?

- Да, така.
- И след като телата биваха извадени?
- Изгаряхме ги на големи железни решетки.
- Имали сте специално название на тези решетки, нали?
- Скарите — отговори Радек. — Наричахме ги Скарите.
- А след като изгаряхте труповете?
- Разтрошавахме костите, част от тях заравяхме отново в ями, другите ги извозвахме до река Бут и ги хвърляхме във водата.
- А щом бяха изпразнени всички стари ями?
- След това телата бяха откарвани направо от газовите камери на Скарите. Така се действаше до октомври същата година, когато лагерът беше затворен и всички следи от него бяха заличени. Аз работих по този въпрос малко повече от година.
- И все пак сте успели да ликвидирате осемстотин хиляди души.
- Не бяха осемстотин хиляди.
- А колко тогава?
- Над милион. Това е съвсем друго нещо, нали? Над един милион души в миниатюрно място като това, наскре полската гора.

* * *

Габриел си взе обратно фенерчето и извади беретата си. После смушка Радек да върви напред. Тръгнаха по пътеката през поляната с камъните. Залман и Навот останаха назад в горния лагер. Габриел чуваше стъпките на Оед по чакъла зад гърба си.

— Поздравления, Радек. Заради вас това място е само едно символично гробище.

— Сега ще ме убие ли? Не ви ли казах всичко, което искахте да чуете?

Габриел го бутна да върви по пътеката.

— Може и да изпитвате известна гордост от това място, но за нас тази земя е свещена. Наистина ли смятате, че ще я омърся с вашата кръв?

— Тогава каква е целта на тази разходка? Защо ме доведохте тук?

— Трябваше да го видите още веднъж. Трябваше да посетите местопрестъплението, за да опресните паметта си и да се пригответе за предстоящото ви свидетелстване. Ето как ще спасите сина си от унижението да има баща като вас. Ще дойдете в Израел и ще платите за престъпленията си.

— Това не беше *мое* престъпление! Аз не съм ги убил! Просто направих това, което ми заповяда Мюлер. Почистих мръсотията!

— И вие имате равен дял в убийството, Радек. Спомняте ли си своята малка игра с Макс Клайн в Биркенау? А какво ще кажете за Похода на смъртта? И там бяхте, нали, Радек?

Старецът забави крачка и обърна глава. Габриел го блъсна между лопатките. Излязоха на широка правоъгълна падина, където се бе намирала ямата за кремация. Сега тя бе запълнена с черен базалт.

— Убийте ме сега, по дяволите! Не ме водете в Израел! Направете го сега и да приключваме. Пък и нали точно в това сте добър, Алон?

— Не тук — отговори Габриел. — Не и на това място. Не заслужавате дори кракът ви да стъпва тук, камо ли да умрете на тази земя.

Радек падна на колене пред ямата.

— А ако се съглася да дойда с вас? Каква съдба ме очаква?

— Истината ви очаква, Радек. Ще се изправите пред израелския народ и ще признаете престъпленията си. Ролята ви в „Акция 1005“. Убийствата на затворници в Биркенау. Убийствата, които сте извършили по време на Похода на смъртта. Спомняте ли си изобщо за момичетата, които сте убили, Радек?

Австриецът извърна глава.

— Откъде...

Габриел го прекъсна:

— Няма да бъдете изправен пред съда за престъпленията си, но ще прекарате остатък от живота си зад решетките. Докато сте в затвора, ще работите с екип от учени по холокоста от центъра „Яд Вашем“, за да разкажете истината за „Акция 1005“. Ще кажете на хората, които я отричат или се съмняват, как точно сте прикрили следите от най-голямото масово убийство в историята. За първи път в живота си ще кажете истината.

— Чия истина — вашата или моята?

— Има само една истина, Радек. Треблинка е истината.

— И какво ще получа в замяна?

— Повече, отколкото заслужавате — отговори Габриел. — Няма да кажем нищо за съмнителния произход на Мецлер.

— Готови сте да преглътнете австрийски канцлер от крайната десница, за да се доберете до мен?

— Нещо ми подсказва, че Петер Мецлер ще стане голям приятел на Израел и на евреите. Той няма да поиска да направи нищо, с което да ни ядоса. В крайна сметка ние ще държим ключа за неговото унищожение дълго след вашата смърт.

— Как убедихте американците да ме предадат? Предполагам, чрез шантаж — това е еврейският начин. Но трябва да е имало и нещо повече. Сигурно сте се заклели, че никога няма да ми дадете възможност да обсъждам моята принадлежност към организацията „Гелен“ или ЦРУ. Предполагам, че вашето посвещаване на истината стига само дотам.

— Дайте ми отговор, Радек.

— Как мога да се доверя на вас, един евреин, че ще удържите на вашата част от сделката?

— Чели ли сте отново „Дер Щюрмер“? Ще ми се доверите, защото нямате друг избор.

— И за какво ще послужи всичко това? Ще върне ли дори един човек от умрелите на това място?

— Не — съгласи се Габриел, — но светът ще знае истината, а вие ще прекарате остатъка от живота си там, където ви се полага. Приемете сделката, Радек. Приемете я заради сина си. Мислете за нея като за последно спасение.

— Това няма да остане вечно в тайна. Някой ден истината ще излезе наяве.

— Рано или късно — каза Габриел. — Предполагам, че истината не може да се скрие завинаги.

Радек бавно извърна глава и презрително го изгледа.

— Ако бяхте истински мъж, щяхте да го направите лично. — Устните му се разтегнаха в насмешлива усмивка. — Колкото до истината, никого не го беше грижа, когато това място функционираше, и никого няма да го е грижа и сега.

Той се обърна и погледна в ямата. Габриел мушна беретата в джоба си и се отдалечи. Оded, Залман и Навот стояха неподвижно на пътеката зад него. Габриел мина покрай тях, без да каже и дума, и се насочи през лагера към железопътния перон. Преди да свие и навлезе между дърветата, той спря за миг, поглеждайки през рамо, и видя как Радек, държейки се за ръката на Оded, бавно се изправи на крака.

ЧЕТВЪРТА ЧАСТ
ЗАТВОРНИКЪТ ОТ АБУ КАБИР

39. ЯФА, ИЗРАЕЛ

Имаше разгорещени дебати къде да го настанят. Лев го смяташе за опасен за сигурността и искаше да го държат под постоянен надзор в Службата. Както обикновено, Шамрон бе на противоположното мнение — ако не за друго, то понеже не желаше неговата любима Служба да се занимава със затворническа дейност. Министър-председателят предложи полушеговито Радек да бъде отведен в пустинята Негев, за да стане плячка на скорпионите и лешоядите. Най-накрая Габриел бе този, който спечели спора. Неговият довод бе, че най-лошото наказание за човек като Радек е да бъде третиран като обикновен престъпник. Потърсиха подходящо място, където да го затворят, и се спряха на полицейския затвор, построен от британците по време на Мандата^[1] в западна квартал на Яфа, известен все още с арабското си име — Абу Кабир.

Изминаха седемдесет и два часа, преди залавянето на Радек да стане публично достояние. Комюникето на министър-председателя беше сбито и преднамерено заблуждаващо. Бяха положени специални грижи да се избегне ненужното неудобство за австрийците. Според изявлението на министър-председателя, Радек бил открит да живее под фалшива самоличност в неуточнена страна. След поредица преговори той се съгласил да дойде доброволно в Израел. Според условията на договора, нямало да бъде изправен пред съда, тъй като — съгласно израелския закон — единственото възможно наказание било смъртната присъда. Вместо това, той щял да остане под постоянен административен арест и ефективно да „признава вината си“ за престъпленията срещу човечеството, като работи с екип от историци от „Яд Вашем“ и Еврейския университет, за да бъде завършена окончателната история за „Акция 1005“.

Вдигна се малко шум, и то без вълнението, съпровождало новината за отвличането на Айхман. В действителност вестта за залавянето на Радек бе засенчена само след броени часове от атентатор камикадзе, който уби двайсет и пет души на йерусалимския пазар. Лев изпита известно неподправено задоволство от това развитие, защото то

като че ли потвърди неговата гледна точка, че държавата има да се тревожи за далеч по-важни неща от преследването на някакъв стар нацист. Той започна да нарича операцията „Лудостта на Шамрон“, макар че бързо се оказа извън редиците на собствената си служба. В офиса на булевард „Цар Саул“ залавянето на Радек сякаш отново разпали старите страсти. Лев се приготви да се приобщи към преобладаващото настроение, но беше твърде късно. Всички знаеха, че арестуването на Радек е дело, организирано от *мемунех* и Габриел, и че Лев се е опитвал да пречи на всеки етап. Репутацията му сред пехотинците стигна до опасно ниско ниво.

Половинчатият опит да се запази в тайна австрийската идентичност на Радек беше провален от видеозапис, отразяващ пристигането му в Абу Кабир. Виенската преса бързо и точно определи самоличността на затворника като Лудвиг Фогел — виден австрийски бизнесмен. Дали той наистина се бе съгласил доброволно да напусне Виена? Или в действителност е бил отвлечен от приличащата на крепост негова къща в Първи район? В следващите дни вестниците бяха пълни със спекулативни твърдения за обвитата в тайнственост кариера на Фогел и за политическите му връзки. Проучванията на пресата стигнаха опасно близо до Петер Мецлер. Ренате Хофман от „Коалиция за по-добра Австрия“ призова за официално разследване на тази афера и изказа предположението, че Радек може да е свързан с взривяването на офиса на „Разследвания и справки за събития по време на войната“, както и с мистериозната смърт на възрастен еврейин на име Макс Клайн. На исканията ѝ не бе обърнато внимание. Правителството заяви, че взривяването било дело на ислямски терористи. А колкото до злощастната смърт на Макс Клайн — тя била самоубийство. „По-нататъшните разследвания — заяви министърът на правосъдието — са безсмислени“.

Следващият епизод от аферата *Радек* се случи не във Виена, а в Париж, където потънал в забвение бивш служител на КГБ се появи по френската телевизия, за да изкаже предположението, че Радек е бил човек на Москва във Виена. Бивш супершпионин на Щази, който се бе превърнал в нещо като литературна сензация в обединена Германия, също предяви права върху Радек. Отначало Шамрон заподозря, че тези твърдения са част от съгласувана дезинформационна кампания, предназначена да предпази ЦРУ от вируса „Радек“ — както впрочем и

той щеше да постъпи, ако беше на тяхно място. После научи, че в Управлението предположенията, че Радек може да е играл от двете страни на барикадата, бяха причинили своеобразна паника. Досиета бяха изровени от архивата, спешно бе сформиран екип от по-възрастни съветски агенти. Шамрон тайно се наслади на тревогата на неговите колеги от Лангли. „Предположението, че Радек е бил двоен агент — заяви той, — ще се окаже абсолютно вярно“. Ейдриън Картър поиска разрешение да изкарат наяве Радек, след като историците свършат с него. Шамрон обеща сериозно да обмисли тази възможност.

* * *

Затворникът от Абу Кабир беше в пълно неведение за бурята, която се вихреше около него. Затворничеството му бе самотно, макар и не прекалено сурово. Той поддържаше килията и дрехите си чисти, хранеше се и се оплакваше по-малко. Пазачите му, макар че им се искаше, не можеха да го мразят. По своята същност той беше полицай и тъмничарите му сякаш виждаха нещо познато в него. Радек се отнасяше учтиво с тях и те му отвърщаха със същото. Той беше нещо като забележителност. Бяха чели за мъже като него в училище и минаваха покрай килията му по всяко време само за да го погледнат. Радек започна все повече да се чувства като музеен експонат.

Той постави само едно искане: да му се носи вестник всеки ден, за да е в крак с текущите събития. Въпросът бе отнесен надлежно до Шамрон, който даде съгласието си, при условие че вестникът е израелски, а не германско издание. Всяка сутрин „Йерусалим Поуст“ пристигаше заедно с подноса със закуската му. Обикновено Радек прескачаше статиите за самия него — те така или иначе бяха неверни — и обръщаше направо на раздела за международни новини, за да се осведоми за развитието на изборите в Австрия.

Моше Ривлин го посети няколко пъти, за да го подготви за предстоящите свидетелски показания. Беше решено да се прави видеозапис на заседанията и вечерта той да бъде излъчван по израелската телевизия. Вълнението на Радек сякаш нарастваше, колкото повече приближаваше денят на първата му публична поява. Ривлин дискретно помоли началника на затвора да наблюдава

затворника — да не направи опит за самоубийство. В коридора точно пред решетките на килията му беше поставен пазач. Отначало Радек се ядоса на допълнителния надзор, но скоро се радваше на компанията.

В деня преди свидетелските показания Ривлин дойде за последен път. Те прекараха един час заедно; Радек беше замислен и за първи път изобщо не искаше да сътрудничи. Моше прибра набързо документите си и помоли пазача да отвори вратата на килията.

— Искам да го видя — внезапно рече Радек. — Попитайте го дали ще ми окаже честта да ме посети. Кажете му, че имам няколко въпроса, които бих искал да му задам.

— Нищо не мога да обещаая — отговори Ривлин. — Не съм свързан с...

— Просто го попитайте — настоя Радек. — Най-лошото, което може да направи, е да откаже.

* * *

Шамрон задължи Габриел да остане в Израел до първия ден, в който Радек щеше да даде показания, и той, макар да нямаше търпение да се върне във Венеция, неохотно се съгласи. Остана в тайната квартира близо до Сионската порта и всяка сутрин се събуждаше от звъна на църковните камбани, долитащ от Арменския квартал. Седеше на сенчестата тераса, гледаща към стените на Стария град, и се наслаждаваше на кафето и вестниците. Следеше отблизо делото на Радек. Хареса му това, че името на Шамрон, а не неговото, бе спрягано във връзка със залавянето. Габриел живееше в чужбина под чужда самоличност и не искаше в пресата да се шуми около истинското му име. Освен това, след всичко, което Шамрон бе направил за страната си, той наистина заслужаваше своя звезден миг.

Докато дните спокойно отминаваха, Габриел откри, че Радек му се струва все по-непознат. Макар и надарен с почти фотографска памет, той се мъчеше да си спомни ясно чертите на лицето му или неговия глас. Треблинка му приличаше на сцена от кошмар. Габриел се чудеше дали е било така и с майка му. Дали Радек е останал в съзнанието ѝ като неканен гост, или тя се е мъчела да го извика в паметта си, за да предаде образа му върху платното? Дали е било така

и с всички онези, които се бяха срещали толкова безусловно със злото? Може би това обясняваше мълчанието, което обгръщаше оцелелите. Може би те бяха милостиво освобождавани от болката на спомените като единствен начин за самосъхранение. Една мисъл се въртеше непрестанно в съзнанието му: Ако през онзи ден в Полша Радек бе убил майка му вместо другите две момичета, той никога нямаше да съществува. Така и той започна да чувства вината на оцелелите.

Беше сигурен само в едно: не бе готов да забрави. Ето защо му стана приятно, когато един следобед му се обади последовател на Лев и го попита дали би искал да напише официалната история по това дело. Габриел прие, при условие че ще напише и една по-мека версия на събитията, която да остане в архивите на „Яд Вашем“. Последва дълъг спор относно това кога такъв документ би могъл да стане обществено достояние. Уговориха се, че датата на издаване ще бъде след четиридесет години, и Габриел се залови за работа.

Пишеше на кухненската маса на лаптоп, доставен от Службата. Всяка вечер заключваше компютъра в таен сейф, скрит в пода под дивана във всекидневната. Нямаше опит в писането, така че подхождаше към проекта инстинктивно, сякаш ставаше въпрос за картина. Започна с грунда, общ и неясен, после постепенно добави пластове боя. Използваше проста палитра и техниката му на рисуване беше изключително прецизна. Докато дните бавно течаха, лицето на Радек изплува отново, и то толкова ясно, колкото го бе пресъздавала ръката на майка му.

Работеше до ранния следобед, после правеше почивка и се разхождаше до Университетската болница „Хадасах“, където — след месец в безсъзнание — Ели Лавон показваше признаци, че може да излезе от комата. Габриел присядаше до приятеля си за около час и му разказваше за хода на делото. След това се връщаше в апартамента и работеше до мръкване.

В деня, когато завърши доклада, той се мота в болницата до свечеряване и се случи там тъкмо когато Лавон отвори очи. Известно време Ели се визира невиждащо в пространството, после старото любопитство се върна в погледа му и той заразглежда, премигвайки, непознатата обстановка на болничната стая, преди най-накрая да спре очи върху лицето на Габриел.

— Къде сме? Във Виена?

— В Йерусалим.
— Какво правиш тук?
— Работа по един доклад за Службата.
— За какво?
— За залавянето на нацисткия военнопредстъпник Ерих Радек.
— Радек?
— Той живееше във Виена под името Лудвиг Фогел.
Лавон се усмихна.

— Разкажи ми всичко — прошепна той, но преди Габриел да успее да каже и дума, отново изгуби съзнание.

* * *

Когато Габриел се върна в апартамента същата вечер, лампичката на телефонния секретар премигваше. Той натисна бутона „Старт“ и чу гласа на Моше Ривлин:

Затворникът от Абу Кабир иска да поговорите. Аз бих му казал да върви по дяволите. Решението е твое.

[1] Британският мандат върху Палестина. — Б.пр. ↑

40. ЯФА, ИЗРАЕЛ

Затворът беше обграден с висока стена с цвета на пясъчника, обточена по краищата със спирали от бодлива тел. Рано на следващата сутрин Габриел се представи на външния вход и незабавно бе приет. За да стигне до вътрешността, трябваше да мине през ограден участък, който много му напомни за Пътя за рая в Треб-линка. На другия край го чакаше надзирател, който мълчаливо го въведе в осигурителната камера, после в стаята за разпити — без прозорци и с голи стени от пенобетон. Радек седеше неподвижно до масата, облечен за свидетелстването си в строг черен костюм и с вратовръзка. Стиснатите му в юмруци ръце, оковани в белезници, лежах на масата. Той поздрави Габриел с почти незабележимо кимване, но остана седнал.

— Махни му белезниците — каза Габриел на надзирателя.

— Това е против правилника.

Габриел изгледа надзирателя и минута по-късно белезниците ги нямаше.

— Правите го много добре — каза Радек. — Това друг от вашите номера ли е? Да не би да се опитвате да демонстрирате властта си над мен?

Габриел придърпа грубия железен стол и седна.

— Не мисля, че при тези обстоятелства е необходима подобна демонстрация.

— Предполагам, че сте прав — съгласи се Радек. — И все пак се възхищавам на начина, по който се справихте с цялата операция. Ще ми се да мисля, че аз бих се справил също толкова добре.

— За кого? — попита Габриел. — За американците или за руснаците?

— Намекват за изявленията, направени в Париж от онзи идиот Белов?

— Верни ли са?

Радек го изгледа мълчаливо и само за няколко секунди нещо от предишната решителност се върна в сините му очи.

— Когато някой участва в играта толкова дълго, колкото мен, той създава толкова много връзки и се включва в толкова много схеми, че накрая понякога му е трудно да разбере къде е границата между истината и лъжата.

— Белов изглежда сигурен, че знае истината.

— Да, но се опасявам, че това е увереността на глупак. Виждате ли, Белов не беше в ситуация да знае истината. — Радек смени темата: — Предполагам, че сте видели вестниците тази сутрин.

Габриел кимна утвърдително.

— Преднината при победата му е по-голяма от очакваното. Очевидно моят арест има нещо общо с това. Австрийците никога не са обичали чужди хора да се бъркат в техните работи.

— Нали не злорадствате?

— Не, разбира се — отговори Радек. — Само съжалявам, че не се пазарих повече в Треблинка. Може би не трябваше да се съгласявам така лесно. Сега не съм толкова сигурен, че кампанията на Петер щеше да пострада от разкритията за моето минало.

— Има някои неща, които са политически неприемливи — дори и в страна като Австрия.

— Подценявате ни, Алон.

Габриел изчака да се възцари тишина. Вече започваше да съжалява, че бе дошъл.

— Моше Ривлин ме уведоми, че сте искали да ме видите — подметна той небрежно. — Нямам много време.

Радек се поизпъна на стола си.

— Чудех се дали ще ми окажете професионалната любезност да ми отговорите на няколко въпроса.

— Зависи от въпросите. Вие и аз имаме различни професии, Радек.

— Да — съгласи се австриецът. — Аз бях агент на американското разузнаване, а вие сте убиец.

Габриел се изправи да си върви. Радек вдигна ръка.

— Почакайте — каза той. — Седнете. Моля ви!

Габриел се върна на стола си.

— Мъжът, който се обади по телефона вкъщи в нощта на отвличането...

— Имате предвид арестуването ви?

Радек сведе глава.

— Добре, моето *арестуване*. Предполагам, че е бил дубльор.

Габриел кимна.

— Беше много добър. Как успя толкова добре да се превъплъти в Круц?

— Нали не очаквате да ви отговоря на този въпрос? — Габриел погледна часовника си. — Надявам се, че не сте ме накарали да бия всичкия този път до Яфа, за да ми зададете един ненужен въпрос.

— Не — отвърна Радек. — Има и още едно нещо, което бих искал да узная. Когато бяхме в Треблинка, вие споменахте, че съм взел участие в евакуацията на затворниците от Биркенау.

Габриел го прекъсна:

— Може ли най-сетне да зарежем евфемизмите, Радек? Това не е било *евакуация*. Било е Поход на смъртта.

Австриецът остана мълчалив за миг.

— Споменахте също, че лично съм убил някои от лагеристите.

— Знам, че сте убили поне две момичета — отговори Габриел. — Сигурен съм, че са били повече.

Радек затвори очи и бавно кимна.

— Бяха повече — каза той студено. — *Много* повече. Спомням си този ден, сякаш беше миналата седмица. От известно време знаех, че краят приближава, но виждайки тази върволица от затворници, вървящи към Райха... Тогава знаех, че това е *Gotterdammerung*. И наистина беше Залезът на боговете.

— И започнахте да ги избивате?

Радек кимна отново.

— Бяха ме натоварили със задачата да запазя тяхната ужасна тайна, а след това оставиха няколко хиляди свидетели да излязат живи от Биркенау. Сигурен съм, че можете да си представите как се чувствах.

— Не — отговори искрено Габриел. — Не мога дори да започна да си представям как сте се чувствали.

— Имаше една девойка — продължи Радек. — Спомням си, че я попитах какво ще каже на децата си за войната. Тя отговори, че ще им каже истината. Заповядах ѝ да излъже. Тя отказа. Застрелях две други момичета и тя пак се противеше. По някаква причина я оставих да си

тръгне. След този случай престанах да убивам затворници. Разбрах, след като я погледнах в очите, че беше безсмислено.

Габриел сведе поглед към ръцете си, отказвайки да се закачи на въдицата на Радек.

— Предполагам, че тази жена е била вашата свидетелка? — попита затворникът.

— Да, беше.

— Странно — каза Радек, — но тя имаше вашите очи.

Габриел вдигна поглед, поколеба се, после рече:

— Така ми казват.

— Тя вашата майка ли е?

Още едно колебание, после — истината.

— Бих ви казал, че съжалявам — заговори Радек, — но знам, че извинението ми няма да означава нищо за вас.

Прав сте — отвърна Габриел. — Не го казвайте.

— Значи заради нея направихте това?

— Не — отговори Габриел. — Беше заради всички тях.

Вратата се отвори. Надзирателят влезе в стаята и съобщи, че е време да се тръгва за „Яд Вашем“. Радек бавно се изправи и протегна ръцете си. Очите му останаха приковани върху лицето на Габриел, докато поставяха белезниците около китките му. Габриел го съпроводи до изхода, после го гледа как върви през оградения пасаж и се качва: в задната част на чакащия микробус. Беше видял достатъчно. Сега искаше само да забрави.

* * *

След като напусна Абу Кабир, Габриел отпътува за Сафед да види Циона. Обядваха в малко ресторантче в Квартала на артистите. Тя се опита да го въвлече в разговор за делото *Радек*, но Габриел — едва няколко часа след като се бе отървал от присъствието на убиеца — нямаше настроение да го обсъжда повече. Той накара Циона да се закълне, че ще запази в тайна неговото участие в този случай, и побърза да смени темата.

Известно време говориха за изкуство, после за политика и най-накрая — за живота на Габриел. Циона знаеше за един празен

апартамент на няколко преки от нейния. Бил достатъчно голям да се използва за ателие и притежавал едно от най-великолепните осветления в Горна Галилея. Габриел обеща, че ще си помисли, но Циона знаеше, че просто се опитва любезно да ѝ откаже. В очите му се бе върнал неспокойният дух. Беше готов да замине.

Докато пиеха кафето, Габриел ѝ каза, че е намерил място за някои от творбите на майка му.

— Къде?

— В Музея на изкуството от холокоста в „Яд Вашем“.

Очите на Циона се напълниха със сълзи.

— Прекрасно място — каза тя.

След обяда двамата се изкачиха по калдъръмените стъпала до апартаментата на Циона. Тя отключи килера и внимателно извади картините. Един час избираха двадесет от най-добрите творби за „Яд Вашем“. Циона бе открила още две платна с изображението на Ерих Радек и попита Габриел какво да направи с тях.

— Изгори ги — отговори той.

— Но те вероятно биха стрували много пари днес.

— Не ме интересува колко струват — отвърна Габриел. — Никога повече не искам да виждам лицето му.

Циона му помогна да натовари картините в колата си. Той потегли за Йерусалим под натежалото от облаци небе. Първо отиде до „Яд Вашем“. Кураторът прие картините, после побърза да се върне вътре, за да не изпусне началото на показанията на Ерих Радек. Така, изглежда, бе постъпила и останалата част от хората в страната. Габриел караше по пустите улици на Маслинения хълм. Положи камък на гроба на майка си и каза *кадиш* за нея. Направи същото и на гроба на баща си. После отиде до летището и хвана вечерния полет за Рим.

41. ВЕНЕЦИЯ • ВИЕНА

На следващата сутрин, в сестията Канареджо, Франческо Тиеполо влезе в църквата „Сан Джовани Кривостомо“ и бавно пресече наоса. Загледа се в параклиса на свети Йероним и видя, че лампите светят зад работната платформа. Затътри се натам, хвана скелето с приличната си на мечешка лапа ръка и го разклати силно. Реставраторът повдигна увеличителните очила на челото си и се надвеси към него като фантастична фигура на готически водоливник.

— Добре дошъл у дома, Марио — извика Тиеполо. — Бях започнал да се притеснявам за теб. Къде беше?

Реставраторът намести отново увеличителните очила и насочи поглед към Белини.

— Събирах искри, Франческо.

Да събира искри? Тиеполо знаеше, че е по-добре да не пита. Единственото, което го интересуваше, бе, че реставраторът най-накрая се бе завърнал във Венеция.

— Колко ти остава, докато свършиш?

— Три месеца — отговори реставраторът. — Може би четири.

— Три би било по-добре.

— Да, Франческо, знам, че три месеца ще е по-добре. Ала ако продължаваш да клатиш платформата ми, никога няма да приключи.

— Не планираш повече странствания, нали, Марио?

— Само едно — каза той и четката му застина във въздуха пред фреската, — но то няма да трае дълго. Обещавам.

— Ти винаги казваш така.

* * *

Пакетът пристигна в часовникарското магазинче в Първи район на Виена чрез моторизиран куриер точно три седмици след това. Часовникаря прие лично пратката. Подписа се на бланката, подадена

от куриера, и му даде малък бакшиш. След това отнесе пакета в работилницата си и го постави на масата.

Куриерът се качи на мотора си и потегли, като намали за кратко в края на улицата — само колкото да даде сигнал на жената, седнала зад волана на едно рено седан. Тя избра един номер на мобилния си телефон и натисна бутона „включи“. Минута по-късно Часовникаря отговори.

— Току-що ви изпратих един часовник — каза тя. — Получихте ли го?

— Кой се обажда?

— Аз съм приятелка на Макс Клайн — прошепна жената. — И на Ели Лавон. И на Ребека Газит. И на Сара Гринберг.

Тя свали телефона от ухото си и набра бързо комбинация от четири цифри, после обърна глава точно навреме, за да види яркочервената огнена топка, която изригна от витрината на часовникарското магазинче.

Жената подкара колата с треперещи ръце, насочвайки се към Рингщрасе. Габриел беше зарязал мотора си и чакаше на ъгъла. Тя спря, колкото той да се качи в колата, след това зави по широкия булевард и се изгуби сред вечерния трафик. Една полицейска кола профуча край тях в обратна посока. Киара не отдели очи от пътя.

— Добре ли си?

— Мисля, че ще повърна.

— Да, знам. Искаш ли аз да карам?

— Не, мога да се справя.

— Трябваше да ме оставиш аз да изпратя сигнала за детонацията.

— Не исках да се чувстваш отговорен за още една смърт във Виена. — Тя избърса сълза от бузата си. — Мислеше ли за тях, когато чу експлозията? Мислеше ли за Леа и Дани?

Той се поколеба, после поклати глава.

— За какво си мислеше?

Габриел посегна и избърса друга сълза.

— За теб, Киара — каза нежно. — Мислех единствено за теб.

БЕЛЕЖКИ НА АВТОРА

„Смърт във Виена“ допълва цикъла от три романа, третиращи темата за недовършените дела на холокоста. Заграбените от нацистите предмети на изкуството и сътрудничеството на швейцарските банки послужи като канава за „Английският убиец“. Ролята на Католическата църква в холокоста и мълчанието на папа Пий XII вдъхновиха „Изповедникът“.

„Смърт във Виена“, както и предшестващите я книги, се основава свободно на истински събития. Хайнрих Грос наистина е бил лекар в прочутата клиника „Шпигелгрунд“ по време на войната и описанието на половинчатия опит на австрийците да го дадат под съд през 2000 година е изцяло достоверно. Същата година Австрия бе разтърсена от изявленията, че офицери от полицията и службите за сигурност са работили за Йорг Хайдер и неговата крайнодясна „Партия на свободата“ за подпомагане дискредитирането на неговите критици и политически опоненти.

„Акция 1005“ е бил истинският кодов номер на нацистката програма за заличаване на доказателствата за холокоста и унищожаване останките на милиони умъртвени евреи. Ръководителят на операцията — австриец на име Паул Блобел — е бил осъден на смърт по време на Нюрнбергския процес за ролята си в масовите убийства на СС Отрядите на смъртта. Обесен в затвора „Ландсберг“ през юни 1951 година, той никога не е бил разпитван подробно за дейността си като командир на „Акция 1005“.

Архиепископ Алоис Худал наистина е бил ректор на „Сайта Мария дел'Анима“ и е помогнал на стотици нацистки военнопръстъпници да избягат от Европа, в това число на коменданта на концентрационния лагер Треблинка — Франц Щангъл. Ватиканът поддържа тезата, че архиепископ Худал е действал без одобрението или знанието на папата или на друг от висшите сановници на Курията.

Аржентина, разбира се, е била крайната дестинация на хиляди от издирваните военнопръстъпници. Възможно е малък брой от тях все

още да живеят там. През 1994 година новинарски екип на Ей Би Си открива, че бившият СС офицер Ерих Прибке живее открито в Барилоче. Явно Прибке се е чувствал толкова сигурен там, че на задаващия му въпроси кореспондент от Ей Би Си Сам Доналдсън той не принудено признал главната си роля в масовото убийство в катакомбите Ардеатин^[1] през март 1944 година Прибке бил екстрадиран в Италия, изправен пред съда и осъден на доживотен затвор, макар че му било разрешено да излежи присъдата си под „домашен арест“. В продължение на няколко години чрез легални маневри и обжалвания Католическата църква дала възможност на Прибке да живее в един манастир извън Рим.

Олга Ленгиел^[2], като оцеляла концлагеристка от Аушвиц, пише в своите спомени от 1947 година: „Със сигурност всеки, чиито ръце пряко или косвено са опетнени с нашата кръв, трябва да плати за своите престъпления. По-малко от това би било престъпление срещу милионите загинали невинни хора“. На нейния пламенен апел за правосъдие все пак не се обръща голямо внимание. Само малък процент от онези, които са осъществили *Окончателното решение* или са играли ролята на помощници или сътрудници, изобщо са били наказани за своите престъпления. Десетки хиляди са получили убежище в чужди страни, в това число и в САЩ, други просто са се върнали по домовете си и са продължили живота си. Някои са намерили работа в спонсорираната от ЦРУ шпионска мрежа на генерал Райнхард Гелен. Какво влияние са имали мъже като тях върху американската външна политика през първите години на Студената война? Отговорът може би никога няма да се узнае.

[1] Наказателна операция на нацистите, при която били убити 335 жители на Рим, в това число 75 евреи. — Б.пр. ↑

[2] Основателка на „Мемориалната библиотека“, Олга Ленгиел е бивша концлагеристка от Аушвиц. Тя е посветила живота си на каузата да се поддържа жива паметта за холокоста, за да не се повтори той никога. — Б.пр. ↑

БЛАГОДАРНОСТИ

„Смърт във Виена“, както и предишните книги от серията за Габриел Алон, не би могла да бъде написана без подкрепата, мъдростта и приятелството на Дейвид Бул. Дейвид е наистина един от най-изкусните реставратори на художествени произведения и историци и нашите консултации, провеждани обикновено на набързо приготвена паста и с бутилка червено вино, обогатиха живота ми.

Във Виена ми помагаха редица забележителни личности, които работят за преодоляването на новопоявилия се в Австрия антисемитизъм. За съжаление, заради сериозността на положението не мога да им благодаря поименно, въпреки че техният дух и кураж определено са се влели в страниците на тази история.

В Йерусалим направих пътешествието на Габриел в мемориала „Яд Вашем“ редом с Дина Шефет — историчка по холокоста, която е записала спомените на много оцелели. За да демонстрира как може да се открият и разпечатат страниците със свидетелските показания, събрани в „Залата на имената“, тя използва за пример нейните дядо и баба, които са били убити в Трешлинка през 1942 година. Служителите в архива на „Яд Вашем“, и по-специално Карин Денглер, бяха изключително услужливи. Габриел Моцкин — декан на Факултета за хуманитарни науки в Еврейския университет в Йерусалим, и неговата съпруга Емили Билски — изкуствовед и куратор, се грижиха добре за мен и задълбочиха познанията ми за съвременното израелско общество.

Специални благодарности на библиотечните работници от Американския музей в памет на холокоста, на Наоми Мейзин от Антиклеветническата лига в Ню Йорк, на Моше Фокс от израелското посолство във Вашингтон и на д-р Ефраим Зуроф — истински преследвач на нацисти от центъра „Симон Визентал“ в Йерусалим, който до ден-дневен неуморно търси правосъдие за жертвите на Шоа. Излишно е да казвам, че конкретните факти се дължат изцяло на тях, а грешките и драматичните отклонения са само мои.

Моят приятел Луис Тоскано прочете ръкописа и го направи несравнимо по-добър. Редакторката ми Дориан Хейстингс ми спести много неудобства. Елинор Пелта, макар че невинаги го знаеше, ми помогна да разбера по-добре какво означава да бъдеш дете на оцелели. Мерилин Голдхамър — директор на религиозното училище към Синайския храм във Вашингтон, окръг Колумбия, разказа на мен и децата ми *мидрашата* за счупените съдини. Дан Равив — автор на разтърсващата история на Мосад „Всеки шпионин — принц“, и неговата съпруга Дори Фаф бяха незаменим източник за всички израелски неща. Актьорът и шоумен Майк Бърстин отвори много врати за мен, а неговата съпруга Сиона ми позволи да използвам ивритската версия на нейното име.

Докато подготвях този ръкопис, прегледах стотици книги, статии и уебстраници, които са толкова много, че не бих могъл да изредя заглавията им, но ще бъде нехайно от моя страна, ако не спомена разтърсващата творба „Ответен удар“ на Кристофър Симпсън, която документира използването от ЦРУ на нацистки военнопръстълници през годините след Втората световна война, и „Истинската Одеса“ на Уки Гони, който почти самостоятелно принуди Аржентина да преразгледа миналото си. Много оцелели от лагера Аушвиц-Биркенау събраха смелост, макар и по-късно през живота си, да опишат своите преживявания: под формата на книги, видеозаписи или свидетелски показания, предоставени на „Яд Вашем“ и други хранилища на спомени за холокоста. Аз почерпих информация от тях, за да създам романизираните свидетелски показания на Ирене Алон. Две творби ми бяха особено полезни: „Петте пещи“ на Олга Ленгиел и „Обещанието на Рена“ от Рена Корнрайх Гелисен, в които авторките са разказали за ужасите, които са преживели в Биркенау и по време на Похода на смъртта.

Нищо от това не би било възможно без приятелството и подкрепата на моята литературна агентка Естер Нюберг от „Интернешънъл Криейтив Мениджмънт“. Сърдечни благодарности и на забележителния екип на издателство „Пенгуин Пътнам“: Карол Бейрън, Даниъл Харви, Мерилин Дъксуърт и специално на моя редактор — Нийл Найрън, който дискретно ми помогна да превърна няколко приумици в роман.

Издание:

Даниъл Силва. Смърт във Виена
Американска. Първо издание
Отговорен редактор: Петя Димитрова
Стилов редактор: Димитър Сумерски
Компютърна обработка: Костадин Даушев
Коректор: Недялка Георгиева

Daniel Silva

Оригинално заглавие: A death in Vienna
Copyright © 2004 by Daniel Silva All rights reserved.

© Иван Димитров Атанасов, преводач, 2006 г.

© Георги Атанасов Станков, художествено оформление на
корицата, 2006 г.

c/o Andrew Numberg Associates Sofia, Ltd.

ISBN-10: 954-26-0415-7

ISBN-13: 978-954-26-0415-0

Формат 84/108/32

Печатни коли 23,5

Печатница „Полиграфюг“ АД — Хасково

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.